

تەفسیری رەوان

بۆ تیگە‌یشتنی قورئان

بەرگی [۷]

نووسیناس

سەلا مەحمودى گەلاڵە‌یى

جزمى [۱۳]

منتدى اقرأ الثقافي

www.iqra.ahlamontada.com

تەفسیری رەوان

بۆ تیگە‌یشتنی قورئان

بەرگی ھەوتەم

نوسینی

مەلا ھە ھەوودی گەلاڵەیی

جزمی (۱۳)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تەفسىرى رەۋان بۇ تېگەشتىنى قورئان.

نوسىنى : مەلا مەحمۇدى گەللاھىي.

چاپى يەكەم.

چاپخانىە ئۆفسىتى تىشك.

تىراز: (۵۰۰) دانە.

ژمارەى سپاردن : (۲۲۹) ى سالى (۲۰۰۰)

مافى چاپکردن پارىزراۋە تەنھا ھى نووسەرە.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سوره تی یوسف

﴿وَمَا أُبَرِّئُ نَفْسِي إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّي إِنَّ رَبِّي غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ (۵۳)

نهم نایه ته تهواو کهری ناخاوتنی ژنی عه زیزی میصره و په یوه نده به نایه ته کانی پیشمه وه.. وه کوو ده لئین: (مه قولی قالت) ه!! واته: زوله یخا وتی: نهم دان پیانانده و راستی وتنهم بۆ نه وه یه، یوسف بزانی من له پاشمله خیانه تم لی نه کرده، نهو کاتاندی له به ندینخانه دا بوه تاوانم پال نه داوه. یان با میړده که م بزانی من به کرده وه خیانه تم لی نه کرده، تاوانی زیناو داوین پیسیم له گهل یوسف نه نجام نه داوه، جگه له هه ولدان بۆ رامکردنی و موغازه له یه کی سهره تای هیچی ترم له گهل دا نه نجام نه داوه، نه ویش هیچی لی شین نه بوو، چونکه یوسف به قسه ی نه کرد و نه هاته ده ست، به لکوو که تینی بۆ هات په نای بۆ را کردن بردو هه لات.

﴿وما ابرئ نفسي ان النفس لامارة بالسوء﴾ هه لیه ته من پاکانه بۆ نه نفسی خۆم ناکم، من نالیم هه لیه نه کرده و نه خلیسکاوه، چونکه نه نفس به سروشت ثاره زوی شه هه و تو خوش را بوردنی هه یه و فرمان ده کا به خراپه و داخوازی کاری ناشرینه. ﴿إِلَّا مَنْ رَحِمَ رَبِّي﴾ جگه له که سانییک که خودا ره حمی پی کرد و نه له خراپه کاری مهیل بۆ تاوان کردن پاراستوونی، وه کوو یوسف و هاو وینه کانی... به لام من له ره حمه تی خودا نا هومید نیمو نابم چونکه ﴿إِنَّ رَبِّي غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ خودای من زور لی بورد و لیخو شبووه به زه یی به به نده کانی دا دیته وه.

ههئئ له راقه کمران ده لئین: ئهم نایه ته له ناخاوتنی یوسفه، واته: با
 عزیز (میردی زوله یخا) بزانی: که من خیانه تم لی نه کردوهو، له کاتی که دا
 که له مال نه بوه من هیچ داوینپرسی به کم له گه ل خیزانی دا نه نجام نه داوه، که
 ئهو بتماندهی به من کردو به کۆری خۆی حسیب کردم من ئهو بتماندهم له دهست
 نه داوه. وه من پاکانه بۆ نه فسی ناده میزادیم ناکهم، چونکه ههموو نه فسیک
 به سروشت ئاره زۆی رابواردنو خوشی ههیه، مه گهر نه فسیک که خودا له تاوان
 بیپاریزی، ئه ویش نه فسی پیغه مبه رانو صالحانه، بیگومان خودای من زۆر
 لیخۆشبوو لیبورده بۆ تاوانی تاوانکاران، رهحمیان پی ده کا نه گهر روبکه نه
 تۆبمو نیستیغفارو پارانه وه له خودا بۆ ئه وهی شوینه واری تاوانیان به سه ره وه
 نه هیلئ و نه فسیان پاک بکاته وه.

بهشی نوێهه له چیرۆکی یوسف

یوسف ده بیته کار به دهستی بهرزو

ئه میندارییه تی دارایی و گه نه جینه وهرده گری

وَقَالَ الْمَلِكُ اَتُنُوِيْ بِهٖۤ اَسْتَخْلَصُهٗ

لِنَفْسِيْ فَلَمَّا كَلَمَهُۥ قَالَ اِنَّكَ الْيَوْمَ لَدَيْنَا مَكِيْنٌ اٰمِيْنٌ ﴿٥٤﴾ قَالَ

اَجْعَلْنِيْ عَلٰٓى خَزَايِنِ الْاَرْضِ اِنِّيْ حَفِيْظٌ عَلِيْهٖۤ ؕ ﴿٥٥﴾ وَكَذٰلِكَ

مَكَّنَّا يٰوْسُفَ فِى الْاَرْضِ يَتَّبِعُوْا مِنْهَا حَيْثُ يَشَآءُ نُّصِيبُ

بِرَحْمَتِنَا مَنْ نَّشَآءُ وَلَا نُضِيعُ اَجْرَ الْمُحْسِنِيْنَ ﴿٥٦﴾ وَلَا جُرْ

اٰلَاخِرَةُ خَيْرٌ لِّلَّذِيْنَ ءَامَنُوْا وَكَانُوْا يَتَّقُوْنَ ﴿٥٧﴾

دوای ئه وهی پاشا لیکۆلینه وهی له گهڵ ژنه کان کردو داوینپاکی یوسف
 ده رکهوت، پاشا فرمانی کرد: که یوسف له بهندینه خانه رزگار بکهو بیهینه
 لای، بۆ ئه وهی بیکاته هه لباردهی خۆی، به تایبه تی که مانای خه ونه که ی
 ته فسیر کرد زۆر سه رنجی راکیش کردو ریزی لی گرتو پله و پایه ی باشی
 دایه و کردی به نه مینداری هه موو مالو سامانیکو هه موو کاروباری سیاسو
 مالی هه موو وه لاتى میصر. ده فرمانی: ﴿وَقَالَ الْمَلِكُ: اَنْتُوْنِیْ بِهٖ اَسْتَخْلِصُهٗ
 لِنَفْسِیْ﴾ پاشا فرمانی داو وتی: ئه و پیاوه داناو زانیه له بهندینه خانه وه
 بگه یه نه لام، ده یکم به پیاوی تایبه تی خۆم راوێژی پی ده که وه ده یکمه
 جیگای بته مانه ی خۆم. پیاوانی پاشا ده س به جی وه به نه داوان چوون یوسفیان
 له بهندینه خانه ده ره پناو گه یاندینه یانه لای پاشا، جا ﴿فَلَمَّا كَلَمَهُ قَالَ: اِنَّكَ
 الْیَوْمَ لَدِنَا مَكِیْنٌ اَمِیْنٌ﴾ که قسه ی له گه لدا کردو زانیاری نه ده بو ره وشتی
 یوسفی بۆ ده رکهوت، وتی: بیگومان نه تو نه مرۆ لای ئیمه بوی به جیگای
 بته مانه و به و پیکراو مانو هه موو کاروباریکی ولات عاتید به تو یه و به گویره ی
 عه قلو مه دارای خۆت ولات به رپوه به ره!! ده ی بابزانین هه لوێستی یوسف
 چیه و چۆنه؟

ئێستا وا یوسف دانیایه: که له بهندینه خانه رزگاری بووه و لای پاشا ریزو
 قه درى دراوه تی، ئێستا یوسف ئه و کوره عیبرانییه نیه وه کوو کۆیله حیسابی
 بۆ بکری، به لکوو خاوه نی پله و پایه یه و کراوه به کار به ده ستو فرمان به و، ئه و
 کوره کۆیله تو مه ت باره نه ماوه که هه ره شه ی به ند کردنی لی بکری وه به خرته
 به ندینه خانه وه که س نه بی پرسیاری لی بکا، به لکوو نه مینداری پاشایه و
 هه موو سه لاحیه تیکی دراوه تی بۆ به رپوه بردنی کارو باری ولات.

له به ره مبه ر ئه م رزگار کردو ریزلێنانو پله و پایه پێدانه دا یوسف نه هات
 وه کوو پیاوانی ده ره بارو کورسی رستو ماستاو چی بۆ پاشاو مله وپران سوژده
 به ریو خۆی پچووک بکاته وه و بلی من به ندیه ی فرمان به رداری به ریزتانه و
 سه رم له ریزتان دایه و خزه تکاری ده ست له سه ر سنگم. نه خه یه هیه چ قسه یه کی

لهم باره وه نه کرد، به لکوه داوای شتیکی کرد: که پیی وا بوو: ده توانی به پویه بهری، داوای کرد: که نمرکیکی بخریته سهرشانو بتوانی هاوکاری بکا له سوککردنی نهو تنگو چه له مانه کی به گویره کی خه مونی پاشا تووشی نهو ولاته ده بی؛ پیی وا بوو ده توانی ولات له نازاری برسیایه تی رزگار بکا، گیانی هاو ولاتیان له مردن پیاریزی. بهرگری له قاتو قریو ولات ویرانی و له برسا مردن بکا. به خوی راده پهرموو ده یزانی ده توانی نهو نمرکه قورسه بخاته سهرشانی خوی به لیزانی و لیها تووی نه نجامی بدا بویه ﴿قَالَ اجْعَلْنِي عَلَىٰ خَزَائِنِ الْأَرْضِ﴾ وتی: پاشا بمکه به لیپرسراوی عه مباری ده غلو دان، نهو عه مبارو سایلویانه کی که له حموت ساه هاته کانی داهاتوودا دانمو لیه یان تیدا خه زن ده کری، پیش هاتنی حموت ساه گرانیه که، حموت سالی هاتو پر پیتو بهر که تمن، پیویسته به شیویه کی لیزانانو کارامانه نهو کشتو کاله وه بهرهم بهیندریو بهشی پیویست بو خواردنی سالانه کی لی پاک بکریو نهوی تری وه لا بنریو خه زن بکریو هه لگیری بو ساه قاتو قریه کان. نه مهش پیویستی به لیزانی و به توانایی سهر بهرکردنو سهر و کاریکردن هیده. حه زره تی یوسف نهو تواناو لیزانی به له خوی دا ده بینی و ده یزانی ده توانی به پویه لیها تووی به وه نهو نمرکه نه نجام بدا، بویه فهرمووی ﴿إِنِّي حَفِیْظٌ عَلَیْكُمْ﴾ نه من نه مینداریکی له بارو خاوهن نه زمونو زانیاریم بو به پویه بردنی نهو کاره له خوم راده بینم به ته وای نه نجامی بدهم!!

بیگومان حه زره تی یوسف بهم داواکاری به داوای ده سته و تیکی تایبه تی بو خوی نه کردوه، به لکوه بارگرانی و نمرکیک بوو خسته سهرشانی خوی مه سنو ولییه تیکی قورسو گران بوو خوی بهرداو پیی هه لسا!

خوی کرده بهر برسیاری خواره مهنی ولاتیکی فراوانو نه ته وهو گه لیکی زورو زه بنده بو ماوه کی حموت سال؛ حموت سالی قاتو قریو بی بارانی و بی کشتو کال، دهی نه مه که به ده سته و تیکی تایبه تی ده ژمیردری؟

به پرسیاریه تی و بهر عۆده بوونی نه ته وه یه کی برسی و هه ولدان بۆ تی رکردنی
 نه رکیکه هه موو کهس ناویرێ بیخاته سهرشانی خۆی!! که و ابو حه زره تی
 یوسف له م بهر پرسیاریه تی هه دا چ ده سته که وتی کی تایبه تی بۆ خۆی داوا
 نه کردوه! ئیستا ره خنه یه ک دیته پیشه وه شه ویش نه وه یه: ده لێن: له م
 داخوازی بهی حه زره تی یوسف دا که ده فرموی: ﴿اجْعَلْنِي عَلَى خَزَائِنِ الْأَرْضِ
 إِنِّي حَفِيظٌ عَلِيمٌ﴾ دوو شتی دژ به تاینی نیسلامی تیدایه:

۱- داوا کردنی ویلایه تو بهر پرسیاریه تی نه مهش به ده قی فرموده ی
 پیغه مبه ر ﷺ که ده فرموی: (وَاللّٰهُ لَأُنْوِلِيْ هٰذَا الْعَمَلُ اَحَدًا سَاَلَهُ) (اَوْ حَرَصَ
 عَلَيْهِ) ...^(۱). یاساغه.

۲- خۆ هه لئانه وه ته زکیه کردنی نه فس نه مهش به ده قی نایه تی قورئان
 که ده فرموی: ﴿فَلَا تَزْكُوا اَنْفُسَكُمْ﴾ یاساغه.

بۆ ره واندنه وه ی شه ره خنه یه، ده گو ترێ: شه قه واعیدو یاسایانه له تاینی
 نیسلام دا چه سپا و نو پیغه مبه ری نیسلام هی ناو نو و له رۆژگاری یوسف دا ﷺ
 باو نه بوون، مه ساتیلی ریک خستو فروعیاتی تاینو هه لسو رانی کارو بار
 مه رج نیه له هه موو تاینه کاند و ه کوو یه کین، ویده چی له تاینی حه زره تی
 یوسف دا شه شتانه یاساغ نه بووین، چونکه مه ساتیلی ته نظیمو فروعیاتی دین
 وه کوو بنه مای عه قیده نین پیوست بۆ له هه موو تاینیک دا چون یه ک بنو
 هه موو پیغه مبه ریک پابه ند بۆ پیوه ی.

له لایه کی تره وه داوا کردنی پله و پایه پیدانو خۆ ده ر خستو هه ولدان بۆ
 وه رگرتنی کورسی و مه نصه ب دروسته نه گه ر شه شه خصه بتمان ه ی به خۆی
 هه بوو ده یزانی له باره ی تاینو زانیاریه وه شیاوی شه کاره یه وه ده توانی
 به پیوه ی به ری: پیناسینو بانگه وازی خۆ ده ر خستنه که شی بۆیه بوو خه لکی

(۱) متفق علیه.

بیان نده‌زانی. ناگایان له‌حالو وه‌زعی نه‌بوو، نا له‌م کاته‌دا دروسته وه‌خته بلّین: پیوسته خوئی دهر‌خاو داوا بکا.

پیغه‌مبهر ﷺ که به‌عه‌بدوره‌جمانی کوری سه‌مره‌ی فمرموو: (لَا تَسْأَلِ الْأَمْرَةَ، إِنَّا وَاللَّهِ لَأَنُؤِلِّيَ هَذَا الْعَمَلَ أَحَدًا سَأَلَهُ أَوْ حَرَصَ عَلَيْهِ) ^(۱) نهم جلمو گیرییه بۆ که‌سیکه که بتمانیه به‌خوئی نه‌بی که ده‌توانی کاره‌که به‌پویه به‌ری. یان بۆ ده‌ستکه‌وتی شه‌خصی بی.

همروه‌ها نایه‌ته‌که: که ده‌فمرموو: ﴿فَلَا تَزْكُوا أَنْفُسَكُمْ﴾ النجم/۳۲. نهمه

بۆ که‌سیکه ته‌زکییه‌ی نه‌فسی خوئی بکاو بزمانی وا نیه..

ده‌ی هیچ کامی له‌م دوو شته یاساغه له‌حه‌زیه‌تی یوسفو ته‌مثالی نه‌ودا نایه‌ته‌دی. چونکه له‌م کاتانه‌دا پیوسته له‌سهر نمو جوړه که‌سانه به‌گویره‌ی توانا به‌رژه‌وه‌ندی گه‌لو ولات بیارن، چونکه هه‌ولدان بۆ گه‌یانندی سوودو قازانج بۆ ناتاجانو دوور خستنه‌وه‌ی زهره‌رو زیان لییان کاریکی باشو عه‌قل په‌سندی ده‌کا. حه‌زیه‌تی (یوسف) یش بۆ خوئی ده‌یزانی که‌س نیه له‌و کۆمه‌لگایه‌دا بتوانی وه‌کوو نمو کاروبار به‌پویه‌به‌ری به‌عه‌دالته‌ همر که‌سه‌و مافی خوئی بداتی. بویه پی‌ی وا بوو خو ده‌رخسترو داوا کردن بۆ نمو وه‌زیغه‌یه فمرزی عه‌ینه‌و پیوسته پی‌ی هه‌لسی!

﴿وَكَذَلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ يَتَّبِعُوا مِنْهَا حَيْثُ يَشَاءُ﴾ وه‌کوو نمو نیعمه‌تو فاضله‌ی به‌سهر یوسفمان دارشت؛ که خستمانه به‌مردلی پاشاو له‌به‌ندینه‌خانه رزگارمان کرد، همر به‌و شتیه له‌خاکی میصردا جیگیرمان کرد، واته: تواناو هیزمان پیدا بۆ هه‌لسوپانی نمو کاروبارانیه ویستی ته‌نجامیان بدا، پله‌و پایه‌یه‌کی به‌رزو پیروزمان له‌خاکی میصردا پی به‌خشی، له‌به‌ندایه‌تی و کزیلایه‌تییه‌وه کردمانه پاشاو فرمان‌په‌وا، ده‌سه‌لاتی وه‌رگرت،

قسەى دەپۆشت، بوو پێشه‌واو کاربەدەست، چونکە خۆگر بوو، داوینپاک بوو، خاوەن رەوشتی بەرزو هەلۆتستی مەردانە بوو، خۆی لەداوینپەسی پاراستو خۆراگر بوو لەسەر بەلاو موصیبەت، بۆیە خودا یارمەتی داو پشەتگیری لى کرد، پلەو پایەى عەزیزی مەیسرى وەرگرت، بەلکوو پلەى بەرزتریشی دەستکەوت.

موجاهید دەفەرموی: پاشا لەسەر دەستی یوسف موسوڵمان بوو! پەرەردگار پاداشتی یوسفی بەفەرمانداو رەحمى پى کردو پاراستى. ﴿نُصِيبُ بِرَحْمَتِكَ مَنَ نَشَاءُ﴾ دەبەخشین رەحمەتى خۆمان بۆ کەسێک بمانه‌وى تووشى رەحمو بەزەبى تێمە بێ،

﴿وَلَا نُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ﴾ پاداشى چاکەکاران بەفەرمانداوەین، هەر لەدوینادا چاکەیان دەدەینەوه. خوشبەختیو پلەو پایەو ریزو حورمەتیان دەدەینى، لەقیامەتیشدا دەیانخەینە بەهەشتەوهو ژيانى بەختەوه‌رى هەتا هەتایان پى دەبەخشین ﴿وَلَا جُرْأَلَاخِرَةَ خَيْرٌ لِلَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ﴾ بێگومان پاداشى قیامت زۆر پیرۆزترو باشترو گەورەترە، دەدرى بەئەو خودا ناسانەى بیرو باوەریان تەواوو بى خەوشەو تەقواکارو لەخودا ترسو خۆپارێزن، پاداشەکەشیان لەزەتو خوشى بەهەشتو رابواردنى نەپراوێه، کە زۆر لەخێرو خوشى دونیاو هەرچى تێیدا، لەپلەو پایە لەمالو سامان لەشانو شکو بەفەرمترو چاکترە. بەلێ ئا بەو جۆرە پەرەردگار پاداشى یوسف دەداتەوه، پاداشى صەبرو خۆراگرتن لەسەر بەلاو موصیبەتى جۆراو جۆر، لەدوینادا ئەو پلەو پایەو دەسلەتو فەرمانرەواییه‌ى پێدا، ئەوه‌ش مزگینى بەختەوه‌رى قیامەتى، پاداشىکى پراو پرە لەسەر برۆای پتەوىو خۆراگرىو چاکەکارى.

به شی ده یه م له چیرۆکی یوسف

کوره کانی یه عقووب دین بو میصرو دانه ویله له جه زره تی یوسف
ده کپن و داوای هیئانی برا بچکۆله که یان لی ده کا

وَجَاءَ إِخْوَةُ

يُوسُفَ فَدَخَلُوا عَلَيْهِ فَعَرَفَهُمْ وَهُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ ﴿٥٨﴾ وَلَمَّا
جَهَّزَهُمْ بِجَهَّازِهِمْ قَالَ أَتُنُونِي بِأَخٍ لَّكُمْ مِّنْ أَيْكُمُ الْأَتَرُونَ
أَيَّ أَوْفَى الْكَيْلِ وَأَنَا خَيْرُ الْمُنْزِلِينَ ﴿٥٩﴾ فَإِنَّ لَّهُ تَأْتُونِي بِهِ فَلَا
كَيْلَ لَّكُمْ عِنْدِي وَلَا تَقْرَبُونِ ﴿٦٠﴾ قَالُوا سُرُودٌ عَنْهُ أَبَاهُ
وَإِنَّا لَفَاعِلُونَ ﴿٦١﴾ وَقَالَ لِفَتَيْنِهِ اجْعَلُوا بِضَعَتَهُمْ فِي رِحَالِهِمْ
لَعَلَّهُمْ يَعْرِفُونَهَا إِذَا أُنْقَلِبُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ

﴿٦٢﴾

به لئی ره پره وهی رۆژگار تیره ره سوپا یه وه، رۆژگار هاتن و رۆشتن، سالانی
پریستو به ره که ت هاتن و تپه پین، به لام سییاقی قورشان شه م باسانی
پینچا ونه وه، باسی شه ناکا چون ساله هاته کان هاتن، خه لکی چون
زه راعه تیان کردو یوسف چون جیهازی ده ولته تی به پیره برد، چون دانه ویله ی
به زمهنده ده کردو هه لئی ده گرتو چونی تاقه ت ده کرد... هتد. نه مانه هه موویان
به رسته ی ﴿إِنِّي خَفِیْطٌ عَلِیْمٌ﴾ ناماژه ی پی کردوه.

همروه ها باسی هاتنی سآله گرانیه کان ناکا، باسی نهوه ناکا خه لکی
چۆن به رهو پیری گرانی چوونو چۆن خوارده مهنی کهم بوو، چۆن دهست کرا
به دابه شکردنی خۆراک به سهر دانیشتون دا نه مانه هه موویان له خهونی پاشادا
به دی ده کرینو مانا لیدانه وه که یوسف ناماژه یان پی ده کا!

سییاقی قورئانه که ئیتر باسی پاشا ناکا همروه ها باسی پیاوه کانیشی
ناکا، همر ده لئی کاروباره کان وا ره خساون هه موو شتیک کهوتۆته ژیر
دهستی یوسف، وا دیاره به شیویه کی سهره کی همر حه زره تی یوسف
به کاره کان هه لساوه و سه روکاری کردوون، لهو نه زمه و تهنگو چه له مه یه دا
خۆی بهرپرسیارو فرمانه و او قسه رویشتوو بووه.

چونکه لیره ده به لاوله ته نیا یوسف له سهر مه سهره چی رووداوه کان دیارو
له بهرچاوه، هه موو تیشکه کان ئاراسته ی نهو کراونو که سی تر بهرچاو ناکه وئ.
به لام کاریگه ری گرانی و قاتو قریه که له پانتۆرامای هاتنی براکانی
یوسف دا درده که وئ، سییاقه که به پروونی ناماژه بۆ نهوه ده کا که براکانی
یوسف له خاکی که نهعانه وه ده که ونه ری بۆ خاکی میصرو داوای خوارده مه نی
ده کهن، له مه وه هه ست به بلا و بوونه وه ی بازنه ی برسیایه تی ده که یزو ده زانین
که پانتایی به کی فراوانی گرتۆته وه، همروه ها نه وه ش ده زانین: که چۆن میصر
به هۆی ته گبیرو پلانز نه خشه ی حه زره تی یوسف وه بووه ته مه خزه نی
خوارده مه نی و بۆئوی نهو ولاتانه ی ده ورو به ریش!

ئیبنو که ئیر ده فهرموی: سوددی و موحه ممه دی کوری ئیسحاق و
موفه سسیری تریش و توویانه نهو هۆکارانه ی پالیان به براکانی یوسف وه نا: که
له ولاتی که نهعانه وه بین بۆ میصر نهوه بوو: که حه زره تی یوسف پۆستی
وه زاره تی وهرگرتو ده ست به کار بوو حموت سآلی هاتو پر پیت تیپه ری نو
حموت سآلی گرانی هاتن، قاتو قری ولاتی میصری گرتوه و ولاتی که نهعانی
که نیستمه نی یه عقووبو کوره کانی بوو گرانی تیدا کهوتوه، حه زره تی

یوسفیش له وه پێش دانه ویلێه کی زۆری کۆ کرد بو وه په زمه نده ی کرد بوو، ئیتر له هه موو لایه که وه خه لک روویان له میصر کرد بۆ کرپنی دانه ویلێه بۆ خویانو مالو مندالیان، هه ر که سێک به اتایه بۆ ماوه ی سالتیک باری خوشتریکێ ده دایه، بۆ خۆی تیری نه ده خوارد، خۆی و پاشاو کار به ده ستان رۆژی جارێک له کاتی نیوه رۆدا نانیا ن ده خوارد، ده یانه ویست نه و خوارد نه ی عه مبار کرا وه به شی خه لکه که بکا له ماوه ی سا له گرانییه کاندان. به کورتی هه زره تی یوسف ره حمه تیک بوو خودا ناردی بۆ دانیش توانی میصر!!

جا قورنان ده فهرموی: ﴿وَجَاءَ إِخْوَةُ يُوسُفَ﴾ براکانی هه زره تی یوسف له خاکی که نه انه وه (که فه له ستینی ئیستایه) هاتن بۆ میصر بۆ گه نه کرپن، چونکه گرانی ولاتی فه له ستین و شامیشی گرت بو وه، نه وه شیان بیست بو وه که عه زیزی میصر خوارد هه نه ی به نه رخی خۆی ده فروشی و زیاده وه رنا گری. ﴿فَدَخَلُوا عَلَيْهِ﴾ چونه خزمه ت یوسف و مواجه ده یان کرد، ﴿فَعَرَفَهُمْ﴾ که سه یری کردن ناسینی وه، چونکه شی وه روخساری ئاده میزادی گه وه وه به ته مه ن که مه تر گۆرانکاری تیدا روده دا، ﴿وَهُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ﴾ به لام نه وان نه یان ناسیده، چونکه نه و به مندالی لێیان جیا ببو وه شی وه روخساری مندالیش که گه وه ده بی زۆر ده گۆری، هه روه ها چونکه نه وان وایان دانابوو: که یوسف له ژیاندا نه ما وه. هه رگیز به خه یالیاندا نه ده هات نه و بگاته نه و پله و پایده!

وا پیده چن هه زره تی یوسف ریزی لی گرتوون و گرنگیه کی تایبه تی پیداون و قسه و گفتو گۆی زۆری له گه ل کردوون، ته نانه ت وه زعی مالو که سه و کاریشی لی پرسین و وه لامیان دا وه ته وه.

زۆر پرسیری ئاراسته کردوون و گۆی بۆ وه لامه که یان راگرتو وه. جا ﴿وَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَّازِهِمْ﴾ که جه واله کانی بۆ پ کردو بۆ هه ریه که یان باری خوشتریکێ دانه ویلێه پیدان، هه ندی شتی زیاده شی به دیاری پێشکه ش کردو

باره‌کانیان بۆ بارکردن ﴿قَالَ أَتُؤْتِي بِأَخٍ لَّكُم مِّنْ أَيْكُم﴾ حه‌زهره‌تی یوسف پی‌ی فهرموون: نه‌مجاره که هاتنه‌وه برا باوکییه‌که‌تان له‌گه‌ل خۆتان بێنن، وایه‌ دياره له‌ناوه‌ندی گه‌ستو گۆکردن‌یان له‌گه‌ل یوسف‌دا به‌ته‌واوی پیکه‌اته‌ی بنه‌ماله‌ی خۆیان‌یان بۆ یوسف روونکردۆته‌وه، دياره گوتیانه: باوکمان پیره‌می‌ردیکی کۆنه سالو په‌که‌وته‌یه، براه‌کی ترمان هه‌یه دایکی جیا‌یه برا پچوکمانه باوکمان نه‌وه‌نده‌ی خۆش ده‌وی دلی نایه لی‌ی جیا بێته‌وه، نه‌وانیش پێوستیان به‌خواردن و خۆراک هه‌یه، ئیتر حه‌زهره‌تی یوسف فهرمانی کردوه بۆ نه‌وانیش دوو باری حوشر‌دا‌گرن و بۆیان به‌رن. نه‌مجار پی‌ی گوتوون: که هاتنه‌وه نه‌و براه‌یه‌تان بێنن با بی بینم. ﴿أَلَا تَرَوْنَ أَنِّي أُوفِي الْكَيْلِ وَأَنَا خَسِرُ الْمُنْزِلِينَ﴾ نابین من چۆن دانه‌ویلّه بۆ کپیاران پێوانه ده‌که‌و هه‌ر که‌سه مافی خۆی به‌ته‌واوی ده‌ده‌می؟ دیتان من چۆن ریزی میوان ده‌گرم و پێشوازییان لی‌ ده‌که‌م، نه‌مجار که هاتنه‌وه له‌گه‌ل خۆتان بیهێنن و ترستان لی‌ی نه‌بی، دلنایان: چۆن ریزم له‌تیوه گرتو هه‌ره‌یه‌که‌تان باری حوشر‌یکم دانه‌ویلّه داوه‌تی، بۆ ته‌ویش هه‌مان هه‌لو‌ستم ده‌بی...

نه‌مجار هه‌ره‌شه‌ی نازووقه لی‌ برینی لی‌ کردن و پی‌ی فهرموون: ﴿فَإِنَّ لَّمْ تَأْتُوْنِي بِهِ فَلَا كَيْلَ لَكُم عِنْدِي وَلَا تَقْرُبُون﴾ نه‌گه‌ر نه‌مجاره هاتنه‌وه و نه‌و برا پچوکمانه بۆ نه‌هێنن، نه‌وه ئیوه لای من نازووقه‌تان نیوه هیهچ خواره‌مه‌نیه‌کتان نادریتی و به‌هیهچ شیوه‌یه‌ک توخن نه‌م ده‌قهره مه‌که‌ونه‌وه.

جا چونکه ده‌یان‌زانای باوکییان بونیامینی زۆر خۆش ده‌وی و زه‌حمه‌ته دلی بروا بدا له‌گه‌لیان‌دا بنی‌ری، به‌تایبه‌تی پاش دوور که‌وته‌وه‌ی یوسف لی‌ی. نه‌وه‌یان درک‌اند: که نه‌و نه‌مرکه کاریکی و ناسان نیوه زۆر کۆسپو ته‌گه‌ره هه‌ن له‌به‌رده‌م هی‌نانی‌دا ﴿قَالُوا سَرَّادُ عَنْهُ أَبَاهُ وَإِنَّا لَفَاعِلُونَ﴾ وتیان: هه‌ول ده‌ده‌ین و هه‌موو توانای خۆمان ده‌خه‌ینه گه‌ر بۆ رازی‌کردنی باوکمان به‌ل‌کوو بتوانین له‌گه‌ل خۆمان برا پچوکمان به‌هێنن و دلی تۆمان لی‌ نه‌ره‌نجی!

﴿وَقَالَ لِفَتْيَانِهِ اجْعَلُوا بِضَاعَتَهُمْ فِي رَحَالِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَعْرِفُونَهَا إِذَا انْقَلَبُوا إِلَى أَهْلِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ نه مجار جه زره تی یوسف فرمانی به ده ستو پیوه نده کانی کرد: که نهو بیضاعه ی هیناویانه گه نمی پی بکرن، بویان بخه نهو ناو باره کانیا نهو به بی نهو ی ناگیان لی بی، به لکوو که گه پانهو به شوینی خویانو باره کانیا ن کردهو بیناسنهو و بزائن: نیمه چند ریزمان لی گرتوون، له مسوه ته ماعیان لی غالب بی جارتکی تر بینه و برا پچو که میان له گه ل خویان بهینن...

به شی یازده ههم له چیرۆکی جه زره تی یوسف

گفتو گو ی نیوان براکانی یوسف له گه ل باوکیان دا ده رباره ی

ناردنی بنیامین له گه لیان بو میصر (۶۳-۶۶)

فَلَمَّا رَجَعُوا إِلَىٰ أَبِيهِمْ قَالُوا يَا أَبَانَا مُنِعَ مِنَّا الْكَيْلُ

فَأَرْسِلْ مَعَنَا آخَانًا نَّكَتَلْ وَلَا تَنَا لَهُ لِحَافِظُونَ ﴿٦٣﴾

قَالَ هَلْ ءَامَنُكُمْ عَلَيْهِ إِلَّا كَمَا ءَامَنُكُمْ عَلَىٰ أَخِيهِ مِن

قَبْلُ ۖ فَاِنَّ خَيْرَ حَفِظًا ۖ وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿٦٤﴾ وَلَمَّا فَتَحُوا

مَتَعَهُمْ وَجَدُوا بِضَاعَتَهُمْ رُدَّتْ إِلَيْهِمْ قَالُوا يَا أَبَانَا

مَا بَغَىٰ هَذِهِ ۖ بِضَاعَتُنَا رُدَّتْ إِلَيْنَا وَنَمِيرُ أَهْلَنَا وَنَحْفَظُ

آخَانَا وَنَزِدَادُ كَيْلَ بَعِيرٍ ۚ ذَٰلِكَ كَيْلٌ يَّسِيرٌ ﴿٦٥﴾ قَالَ لَن

أَرْسِلَهُ مَعَكُمْ حَتَّىٰ تُؤْتُوا مَوْثِقًا مِنَّ اللَّهِ ۖ لَتَأْتُنِي بِهِ ۖ إِلَّا

أَنْ يَحْاطَ بِكُمْ فَلَمَّا آتَوْهُ مَوْثِقَهُمْ قَالَ اللَّهُ عَلَى مَا نَقُولُ وَكِيلٌ

ئەم نایە تانەش پەییوەندییەکی پتەویان بە نایە تەکانی پیشووە هەیه،
دوای ئەوەی لە نایە تەکانی پیشوودا باسی داوا کردنی یوسف لە براکانی کرا
دەربارەی هێنانی بنیامین لە گەڵ خۆیاندا، لێرەدا باسی گفتو گۆی براکانی
یوسف دەکا لە گەڵ باوکیاندا، بۆ ئەوەی رازی بکەن و رێگە بدەن بنیامین لە گەڵ
خۆیاندا بمرن، ئەویش دەترسا لەوەی ئەمیش وەکوو یوسف سەرنگون بێ،
دەبیا ئیستا یوسف لە میصر بە جێ بێلێزو بچینە ناخی کەنعانو بزانی: گفتو
گۆی ئێوان یەعقوب کوڕەکانی چۆنەو چییە؟

دەفەرموی: ﴿فَلَمَّا رَجَعُوا إِلَىٰ أَبِيهِمْ قَالُوا: يَا أَبَانَا مُنِعْ مِنَّا الْكَيْلُ﴾ واتە:
کاتیەک کوڕەکانی حەزەرەتی یەعقوب گەرانەو بۆ لای باوکیان، پیش ئەوەی
بارەکانیان بکەنەو و خۆراکو گەنەو جۆیەکی هێناویانە دەری بکەن، چوونە
لای باوکیانو وتیان: باوێ گیان! بە داخەوێ عەزیزی میصر لە مەدوا
خواردە مەنی لێ بریوین، بریاری دا کە ئێتر گەنەو جۆمان پێ نەدەن، ئەگەر
ئەمجارە چوینەو بونیامینی برامان لە گەڵ خۆمان نەبەین، بۆیە داوات لێ
دەکەین: کە لەم بارەوێ گۆتمان لێ بگریو بەرژووەندی بنەمالە کەمان لەبەر
چاو بگری ﴿فَأَرْسَلَ مَعَنَا أَخَانًا نَّكَتَلُ﴾ ئەمجار کە چوینەو بۆ میصر
بونیامینمان لە گەڵدا بنێرە، بۆ ئەوەی بە ئەندازەی ژمارەمان بارە گەنەو جۆ
وەرگری، چونکە ئێمە چەند کەس بین ئەوەندە بارە دانەوێڵەمان دەدەن،
﴿وَأَنَا لَهُ الْخَافِظُونَ﴾ بەو پەڕی دڵسۆزی و وریایییەو لە چوون و هاتنەوێماندا
پارێزگاری دەکەین و ناھێلین هیچی بەسەر بێ، هیچ مەترسە بەسارغو سەلیمی
دەیهێنینەو!

نیتزره زره تی یه عقوب کۆنه برینی کولانه وه سهر له نوێ یوسفی بیر
کهوته وه، ﴿قَالَ: هَلْ آمَنُكُمْ عَلَيْهِ إِلَّا كَمَا أَمِنْتُكُمْ عَلَى أَخِيهِ مِنْ قَبْلُ﴾
فهرمووی: من نه گهر نه مه تان به قسه بکه م شتیکی سهیره، دلیابن حالو
وه زعی من نهو کاته ی لیتان نه مین ده بم ده رباره ی براهه تان وه کوو نهو حالو
وه زعم وایه: که کاتی خۆی ده رباره ی یوسف لیتان نه مین بووم بردتانو
تیواره گهرانه وه وتان: گورک خواردویه تی!! ده ی چۆن نیستا ده رباره ی
بونیا مین لیتان نه مین بم؟!

وازم لی بینن واده و به لینی خۆتان بو خۆتان، پاریزگاریکردنی خۆتان بو
خۆتان، من نه گهر داوای پاراستنی کوپه که م بکه مو هیوای رهحمو به زه ییم
هه بی نهو ﴿فَاللَّهُ خَيْرٌ حَافِظًا﴾ من خودام به سه بو پاریزگاری کوپه که م! نهو
باشترین پاریزه رو چاودیری کاره.

﴿وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ﴾ خودا له هه موو کهس به رهحم تره، سۆزو به زه یی
زۆر له وه فراوانتره که پاش نهو ناخۆشی به ی به هۆی یوسف وه توشم بوو،
تووشی ناخۆشی به کی تری لهو جۆره م بکاته وه، من تهوای بتمانم به خودای
خۆمه و پشتو په نام ههر نهو وه کاری خۆم به نهو ده سپێرم! ههر نهو به زه یی
به جهرگی هه لقرچاوم دادی وه رهحم پی ده کاو به سه لامه تی بۆم دینیتیه وه! نه مه
نیشانه ی نهو به: که هه زره تی یه عقوب له بهر ناعیلاجی و پتووستیان
به خواره مهنی رازی بوو به ناردنی بونیا مین له گه لیان دا، به تایبه تی که هیچ
دیارد وه نیشانه یه کی وای هه ست پی نه کرد براکان رکو کینه یان له گه ل
بونیا مین دا هه بی!

براکانی هه زره تی یوسف نهو یان نه زانیبوو که یوسف بیضاغه که یانی بو
خستو نه وه ناو باره کانیا ن... جا ﴿وَلَمَّا فَتَحُوا مَتَاعَهُمْ﴾ که ماندویان
هه سایه وه باره کانیا ن کردنه وه بو نهو ی دانو یله که ی هینابوویان بیکه نه
عه ممبری خۆیا نه وه ﴿وَجَدُوا بِضَاعَتَهُمْ رُدَّتْ إِلَيْهِمْ﴾ نهو به هایدی

بردبوویان بۆ گهنم کرپن بۆیان گهرنندرابوه وه، ئیتر وهنده ی تر بۆیان ده رکهوت
 که یوسف چهند پیاوه تی له گهل کردبوون، نه مهشیان کرده هوکاریک بۆ زیده
 دلنیا بوونی باوکیانو ئیقناعی بکهمن بۆ نه وهی (بونیا مین) یان له گهل دا
 بنیری، به زمانیکی شیرینو پر له ریزو ئیحتیرام ﴿قَالُوا: يَا أَبَانَا مَا نَبْغِي هَذِهِ
 بِضَاعَتَنَا رُدَّتْ إِلَيْنَا﴾ وتیان: باوه گیان! چی ترمان له مه جوانتر بوئ،
 چاوه روانی چی له مه زیاتر بکهمن! نه مه مالو سامانه که مانه که برد بوومان
 بۆ دانموئله کرپن بۆمان گیردراوه ته وه، هیچیان لی گل نه داته وه، وه کوو خۆی
 بۆیان گیراوی نه وه!

خودا یاری لی له گهل بونیامینی برابو که ماندا سه فهرده کهمن ﴿وَنَمِيزُ
 أَهْلَنَا﴾ تیشوو بۆزو بۆ خاوو خیزان ده هینین ﴿وَنَحْفِظُ أَخَانَا﴾ باری حوشریک
 زیاد ده کهمن، واته به دلسو زیمو چاوه دیری برا که مان ده کهمن، وه کوو چاوی
 خۆمان ده یاریزین. ﴿وَنَزِدَاكَ كَيْلَ بَعِيرٍ﴾ باری حوشریکمان گهنم زیاتر
 ده داتی، چونکه ههر که سهو باری حوشریکی دانموئله ده دریتی، عه زیز بۆ
 خۆشی به لینی نه وهی پیداوین که بونیامین بهرین باریکمان بۆ زیاد بکا.
 ﴿ذَلِكَ كَيْلٌ يَسِيرٌ﴾ نهو باره زیاده ی ده مانداتی کاریکی ئاسانو ئاسایی به،
 بۆ پیاوکی ئاوا سه خی رهوشتو خاوو ره جو به زهیی چ گرانیه کی تیدا نیه.

کو په کانی حه زه ته ی سه عقوب له ههول کهانیاندا سه رکهوتوو بوون،
 توانییان دلی باوکیان رازی بکهمن، وایان لی کرد له بریاری خۆی بیته خواریو
 به لینی نه وهی پیدان که له گهل یاندا بونیامین بنیری بۆ میصر. به لام هیشتا
 پیوستی زیاتر به دلنیا بوون بوو، ویستی زیاتر به لینی جهخت له سهر کراویان
 لی وه رگرئ که پاریزگاری لی بکهنو وه کوو یوسفی لی به سهر نهیه؟ بۆیه
 روی تی کردنو ﴿قَالَ لَنْ أَرْسِلَهُ مَعَكُمْ حَتَّى تُؤْتُونِي مَوْثِقًا مِنَ اللَّهِ لَتَأْتُنَّنِي بِهِ
 إِلَّا أَنْ يُحَاطَ بِكُمْ﴾ پی ی فهرموون: نه من بونیامینتان له گهل دا نا ئیرم ههتا
 عه هلو به لینیکی سویند له سهر خوراوم نه ده نی، ده بی وه عدیکی مهردانه م

بدهنی که بهسه لامه تی بۆم ده هیئنه وه، ده بی به لینیکی وام بدهنی که مه گمر خۆتان له ناو بچن نه گینا ههر بۆم ده گیر نه وه و هیچی به سهر نایه!
 نه وانیش به لینی سویند له سهر خوراویان پیندا واده و به لینی مهردانه یان دایه، جا ﴿فَلَمَّا آتَوْهُ مُوْتَقَهُمْ﴾ که وه عهلو په یمانه که یان دایه، دنیایان کرد: که پاریزگاری ده که نه وه کوو چاوی خۆیان ده پیاریزن. شو کاته: ﴿قَالَ: اللَّهُ عَلَىٰ مَا نَقُولُ وَكِيلٌ﴾ وتی: خودا شاید بی له سهر وه عهلو په یمانی نیوان مزو نیوه، خودا ناگاداره بهم گوفتو گزیه مانو نیتر من نیشی خۆم به خودا ده سپیرو کاری خۆم حموا له ی شو ده که م. نیتر به نا عیلاجی و له ژیر زه ختی قورسایی قاتوقری دا رازی بوو به ناردنی بونیامین له گه لیان دا!!
 تبیینی نه وه ده کری: که حه زره تی یه عقوب، کاتی خۆی بو ناردنی یوسف له گه ل کوره کانی دا نه وه نده گیر نه بوو، ههر زوو رازی بوو به وه: که یوسفیان له گه ل دا بنیری بو سهیران. که چی نه مجاره بو ناردنی بونیامین له گه لیان دا زور گیره و زور واده و به لینی لی وهر گرتن.

به شی دوازه ههم له چیرۆکی حه زره تی یوسف

راسپارده ی حه زره تی یه عقوب بو کوره کانی

له کاتی چوونه ناو شاری میصره وه

وَلَمَّا ﴿٦٧﴾

دَخَلُوا مِنْ حَيْثُ أَمَرَهُمْ آبُوهُمْ مَا كَانَتْ تُغْنِي عَنْهُمْ
 مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا حَاجَةً فِي نَفْسِ يَعْقُوبَ قَضَاهَا وَإِنَّهُ
 لَذُو عِلْمٍ لِّمَا عَلَّمْنَاهُ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ

﴿٦٨﴾

هزره تی یه عقوب بتمانە ی به واده و به لئینی کوپه کانی کردو ره زامه ندی
خوی دهربری بۆ ناردنی بونیامینی کوپری له گه لئان دا.

ئه مجار سۆزی باوکایه تی پالی پیوه نا که نامۆزگاری کوپه کانی بکا
له کاتی چوونه ژووره و هیان بۆ ناو شاری میصر له چهند دهرگایه که وه بچنه
ژووره وه بۆ ئه وه ی بزانه چۆن پیشواز یان لی ده کری: که بونیامین ده بینن یان
بۆ ئه وه ی چاوه زار کاریان لی نه کاو، خه لکی هه سوودی یان پی نه بن.

ده فهرموئ: ﴿وَقَالَ: يَا بُنَيَّ! لَا تَدْخُلُوا مِنْ بَابٍ وَاحِدٍ وَاَدْخُلُوا مِنْ
أَبْوَابٍ مُتَفَرِّقَةٍ﴾ هزره تی یه عقوب له کاتی به پیکردنی کوپه کانی دا فهرمانی
پی کردنو پی فهرموون: ئه ی کوپه خوشه و یسته کانم! هه مووتان به کۆمه ل
له دهرگایه که وه مه چنه ژووره وه، به لکوو له دهرگای جیا جیا بچنه ژووره وه!
چونکه ترسی شتیکی هه بوو به سهریان بی، جا شته که چی بوه چ نه بوه
نازاندری ده قه که دانی پیا نه ناوه.

زوربه ی رافه که رانی قورئان پتیان وایه: هزره تی یه عقوب له م
نامۆزگاری به ی مه به ستی ئه وه بوو کوپه کانی به چاوه وه نه بن.

چاوه زار: شتیکی هه قه و راسته، واته: هۆکاری که هه قیقی به وا ده بی
سه رده کیشی بۆ زیان گه یانندن به و که سه ی به چاو ده نگه ودری به لام به ئیزو
ره زامه ندی و یستی خودا.

یان مه به ستی ئه وه بووه: که کوپه کانی جوداوازی نیوان پیشوازی لی
کردنی جاری پیشوویانو ئه مجاره یان بۆ دهرکه وئ، جاری یه که م که هه
خۆیان بوونو ئه مجاره که بونیامینیان له گه لدا یه.

ئه مجار وتی: رۆله کانم! ئه وه ش بزانه: که من نامۆزگاری به تان ده که م،
﴿وَمَا أُغْنِي عَنْكُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ﴾ من به م نامۆزگاری به تانم هه چ شتی که
له قه زاو قه ده ری خودا ناگیرمه وه، ئه و ی خودا نه خشه ی بۆ کیشابی و یستی
له سه ر بوونی هه بی هه ر ده بی بی و گه رانه وه ی نیه، واته: خۆیا راستن

له قهدهری خودا نابی، چونکه خودا: که ئیرادهی پهیدا بوونی شتیکی کرد نه هاتنه دی مه حاله، وه لی ئیمه فرمانمان پی کراوه: که هوکاری خو پاراستن پهیره بکهین وه کوو له شوینیکی تردا ده فرموی: ﴿وَحُذُوا حِذْرَكُمْ﴾ النساء/۱۰۲.

واته: پیوسته ئیمه هوکاری رواله تی له بهر چاو بگرین، هدرچنده نهو هوکارانه به بی ئیزنی خودا هیچ کاریگهریه کیان نیه به لکوو پشت بهستن به خودایه به شیویه کی تایبه تی وه لاتن له خودایه بو لای خودا. که وابوو همدان بو خو پاراستن ره تکرده وهی قهزاو قهدهر نیه، بهریره کانی بریاری یهزدان نیه، ناده میزاد بو خوی هیچی به دهست نیه.

که وابوو نهی رۆله کانم! باش بزائن هدرچی شتیکی خودا بریاری دابی تووشی ئیوه بی گهرانه وهی نیه، نه م نامۆزگاریانهی من ناراستم کردن نابیته بهرگری له قهزاو قهدهری خودا! هدرچی خودا بریاری دابی تووشتان بی تووشتان دیو گهرانه وهی نیه.

﴿إِنَّ الْحُكْمَ إِلَّا لِلَّهِ﴾ جی به جی کردنی نه خشی بوونهر به هه موو شتیکه وه به دهست خودایه و، هه موو بریاریک به دهست خودا خویه تی، کهسی تر هیچی به دهست نیه، ﴿عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ﴾ من هه به خودا پشت ده بهستم هومیدم هه به نه وه، بتمانم به خودایه و بهس، ئیشی خۆم به ذاتی پاکي ده سپیرو بتمانم به کهسی تر ناکم. ﴿وَعَلَيْهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ﴾ خاوهن ته وه ککوله کان هه له سهر خودا ته وه ککولیان هه یه. پشت هه به نه وه ده بهستن!

﴿وَلَمَّا دَخَلُوا مِنْ حَيْثُ أَمَرَهُمْ أَبُوهُمْ﴾ جا کاتیکی کوره کانی یه عقوب چوونه ناو شاره وه بهو شیویه یی باوکیان فرمانی پی کرد بوون، لهو شوینه وه که نه خشی بو کیشابوون، ﴿مَا كَانَ يُغْنِي عَنْهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ﴾ جا وه نه بی رای یه عقوبو چوونه ناو شاریان بهو شیویه یی باوکیان فرمانی پی کرد بوون

ناخویشیان لی دوور بخاتمهوه، چونکه ههرچنده به گوئی باوکیان کردبوو جوی جوی چوونه ناو شارهوه له دهروازی جیا جیا چوونه ژوورهوه، که چی تووشی نهو ههموو دهردی سهریبه بوونو تۆمه تی دزی درایه پالیانو بونیامینی بریان کرایه بارمه، چونکه ره به که له باری نهودا دۆزرایهوه، نه مجار پهریشانی باوکیانو غه مبار بوونو پهروشی بۆ یوسفو بونیامین سهریار!

هه زره تی یهعقوب که نهو فرمانه ی پی کردن شتی که نه بوو زیانیان لی دوور بخاتمهوه ﴿إِلَّا حَاجَةً فِي نَفْسِ يَعْقُوبَ قَضَاهَا﴾ به لکوو مه بهستی که بوو له دلی یهعقوب خوی دا نه جامی دا، شتی که بوو له دلی داو درکاندی، سۆزی باوکیا هه تی پالی پیوه نا که نهو نامۆزگاریه یان بکا. ﴿وَإِنَّهُ لَذُو عِلْمٍ إِنْ أَعْلَمْنَا﴾ بیگومان یهعقوب دهیزانی: که ویستی خودا ده بی بیته جی، خودا نهوه ی فیر کردبوو، نهویش باش فیری بوو. دهیزانی: هه زهر قه دهر ناگیر پتهوه چونکه به نیگا و سروش نهوه مان فیر کردبوو!

﴿وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ وه لی زوریه ی خه لک: که موشریکو کفرن وه کوو یهعقوب ناگادارنن، یان زوریه ی خه لک نازانن: که یهعقوب نهو ناگاداریه ی هیه، چونکه نازانن: خودا چۆن خۆشه ویستانی خوی فیری زانیاری به سوود بۆ دنیاو قیامه تیان ده کا. برپیکش لهو زانیاریه به سوودانه دهسته بهر کردنی هۆکاره رواله تیه کانهو نه مجار کارسپاردن به خودا!!

قییینی :

هه زره تی یهعقوب که به کوپه کانی فهرموو: ﴿لَا تَدْخُلُوا مِنْ بَابٍ وَاحِدٍ﴾ به لگه یه له سهر نهوه: که پیویسته خۆپاراستن له چاوی پیس، چاوه زار هه قو راسته و هۆکاریکی رواله تییه بۆ زیانگه یاندزو ههنگاوتن. فاعیلی هه قیقیش پهروه ردگاره.

نیمامی نه حمده فهرمووده یه کی ریوایه ت کردوه ده لی: پیغه مبه ر ﴿فَهَرَمُوهُ﴾ فهرموویه تی (أَلْعَيْنُ حَقٌّ) واته: چاو کاریگه رهو چاوه زار راسته، ههروه ها

قسه یه کی مه شهوور هه یه زانایانی ئیسلام گیراویانه ته وه ده ئین: (چاوه زار پیاو ده خاته گۆره وه، و شتر ده خاته ناو مه نجه له وه) واته: پیاو ساغو بی ده رده چاوه زار ده ی پیکو ده یکوژی ده یخه نه گۆره وه، و شتریش ساغو سه لیمه چاوه زار ده یه نه گویو نه خویش ده که ویو سه ری ده برزو ده یخه نه ناو مه نجه له دیزه وه ده یکو ئینو ده یخون.

پێغه مبه ر ﷺ بۆ خۆپاراستن له چاوی پیس نهم دو عایه ی ده خویند: (أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّةِ مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ وَهَامَّةٍ، وَمِنْ كُلِّ عَيْنٍ لَامَّةٍ) زۆر نهم دو عایه ی به سه ر هه سه نو حوسه ی نا ده خویندو ده یه فرموو: هه زه تی ئیبراهیم به م شیوه دو عای پارێزگاری خۆپاراستن له چاوه زاری به سه ر ئیسماعیلو ئیسه قاتی کۆری دا ده خویند.

عو باد ه ی کۆری صامیت ده فرموو: به یانی چوومه خزمه ت پێغه مبه ر ﷺ دیم نازاری زۆر بو، له ئیواره دا چوومه وه خزمه تی دیم چاک ببوه وه. فرموو: جو برائیل هاته لام نهم دو عایه ی بۆ خویندم (بسم الله اَرْقِيكَ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ يُؤْذِيكَ، وَمِنْ كُلِّ عَيْنٍ وَخَاسِدٍ، اللهُ يَشْفِيكَ) ئیمام نه حمه د له عانی شه و عو باد وه گیراویه تیه وه.

پێویسته هه ر موسو لمانێک شتیکی بینی و سه رنجی راکیشا دو عای به ره که تی بۆ بخوینی، چونکه دو عای به ره که ت کاریگه ریه که ی قه لajo ده کا، چونکه پێغه مبه ر ﷺ به عامیری فرموو: (الا بَرَكْتَ) نه وه بۆ ته بریکت نه کرد؟ بۆ نه تگوت: (تَبَارَكَ اللهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ، اَللّهُمَّ بَارِكْ فِيهِ).

هه روا ده گوتی: چاوه زار کار له مندا ل زیاتر ده کا تا له پیر. بینه ری چاوپیس نه گه ر شتیکی بینی و سه رنجی راکیشا ته کبیری نه کرد، فرمانی بی ده کری که خۆشوا، نه گه ر خۆی نه ده شت به زۆره ملی پی ده کری. چونکه پێغه مبه ر ﷺ له هه دیته که ی نه بو ئوما مه دا که به چا و شتیکی هه نگاو ته بو فرمانی به کا برای پیکرا و کرد خۆی بشوا و دو عاش بخوینی!

کەسیک چاوی پیس بوو نابێ زۆر تیکە لاوی خەلک بکا، بۆ ئەوەی زیان بە خەلک نەگەینی!

کە دەفەرموی: ﴿وَمَا أَغْنِي عَنْكُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ﴾ ناماژەیه بۆ ئەوە: کە خۆپاراستن لە قەزاو قەدەر ناکرێ.

بەشی سێزدەهه‌م له‌چیرۆکی یوسف

ناسینه‌وه‌ی بونیامین له‌لایه‌ن هه‌زره‌تی یوسفه‌وه.

نەخشە دانان بۆ گەلە‌اندە‌وه‌ی

إِنِّي أَنَا أَخُوكَ فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٦٩﴾
 فَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَّازِهِمْ جَعَلَ السَّقَايَةَ فِي رَحْلِ أَخِيهِ ثُمَّ
 أَذَّنَ مُؤَذِّنٌ أَيَّتُهَا الْعِيرُ إِنَّكُمْ لَسَارِقُونَ ﴿٧٠﴾ قَالُوا وَأَقْبَلُوا
 عَلَيْهِمْ مَاذَا تَفْقِدُونَ ﴿٧١﴾ قَالُوا نَفَقْدُ صُوعَ الْمَلِكِ
 وَلِمَنْ جَاءَ بِهِ حِمْلُ بَعِيرٍ وَأَنَا بِهِ زَعِيمٌ ﴿٧٢﴾ قَالُوا تَاللَّهِ
 لَقَدْ عَلِمْتُمْ مَا جِئْنَا لِنُفْسِدَ فِي الْأَرْضِ وَمَا كُنَّا سَارِقِينَ
 ﴿٧٣﴾ قَالُوا فَمَا جَزَاؤُهُ إِنْ كُنْتُمْ كَاذِبِينَ ﴿٧٤﴾ قَالُوا جَزَاؤُهُ
 مَنْ وُجِدَ فِي رَحْلِهِ فَهُوَ جَزَاؤُهُ كَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ
 ﴿٧٥﴾ فَبَدَأَ بِأَوْعِيَتِهِمْ قَبْلَ وِعَاءِ أَخِيهِ ثُمَّ اسْتَخْرَجَهَا مِنْ

وَعَلَىٰ أَخِيهِ كَذَلِكَ كِدْنَا لِيُوسُفَ مَا كَانَ لِيَأْخُذَ أَخَاهُ
فِي دِينِ الْمَلِكِ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَّنْ نَّشَاءُ
وَفَوْقَ كُلِّ ذِي عِلْمٍ عَلِيمٌ ﴿٧٦﴾

به یوه ندی نێوان نهم کۆمه له نایه ته له گه له هی پیشموه ناشکرایه، چونکه نه مانیش به شیکێ چیرۆکه که نمایش ده کهن، جا با نیتستا نامۆزگارییه کانی حه زه ته یه عقوقوبو روداوه ی گه شته که بپهچنموه وه کوو چون سییاقه که پپچاویه تیه وه، بزانی: کاتی به یه که یه یشتنی یوسف به برا کانی چی رود ده دا؟؟ ده فهرموی: ﴿وَلَمَّا دَخَلُوا عَلَىٰ يُوسُفَ آوَىٰ إِلَيْهِ أَخَاهُ﴾ جا که کورپه کانی حه زه ته یه عقوقوب گه یه یشتنه میصرو چوونه مه جلیسی حه زه ته یه یوسفموه، بونیامینی براشیان له گه له دا بوو، ریزی لی گرتزو شوینی تایبه تی بو دابین کرد بونیامینی برای برده په نا خۆیه وه، ﴿قَالَ: إِنِّي أَنَا أَخُوكَ﴾ وتی: من یوسفی براتم، ﴿فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ خه م له وه مه خۆ که کاتی خۆی خراپه یان ده رباره ی من کردوه، نه مجار نامۆزگاری کرد: که برا کانی به م حاله نه زانزو نه وه یان پێ نه لی: که نه مه یوسف وه یه کترمان ناسیه وه ته وه. نه مجار له گه لیدا ته گبیری نه وه شی کرد: که چون گلی بداته وه.

ریوایه تکراره وه: ده لێن: که کورپه کانی حه زه ته یه عقوقوب چوونه لای یوسف عمر زیان کرد: نه مه بونیامینی برامانه بۆمان هیناوی، نه ویش پێی گوتن کاریکی باشتان کردوه و پاداشتان ده ده مه وه، شوینی حه وانم وه ی بو دیاری کردنو ریزی لی گرتزو له سهر سفره و خوان داینیشاندزو ههر دوو دوو له سهر سفره یه ک دانیشن بونیامین به ته نیا مایمه حه زه ته یه یوسف برده په نا خۆی له سهر سفره ی خۆی دایناو پیکه وه نانیان خوارد. نه مجار حه زه ته یه یوسف فرمائی دا ههر دوو دوو بردیاننه هۆده یه که وه بو پشوودانو نووستنو.

بونیا مین به تهنیا مایهوه بردیه لای خۆی پسی گوت من یوسفی براتمو خهفت بهو کاره نامردانهی براکانت مهخۆ: که کاتی خۆی له گهڵ مندا نهجامیان دا. بێگومان خودا نهم کاره ی بهباش گیراوه، له سهر خێرو خۆشی کۆی کردوینهوه، نهوهی پیم گوتی به براکانتی مهلی با نهوان بهوه نهزانن.

﴿فَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَّازِهِمْ﴾ دواى ریز لى گرتن و پیشوازیکردنى جوانو ریکو پیک، فرمانی دا بۆ ههریه که بیان باری و شتریک دانویله دابگرن، جا که تهجهیزی کردنو خۆیان ناماده کرد بۆ گهرا نهوه، ههزهره تی یوسف فرمانی به پیاوهکانی کرد: که ﴿جَعَلَ الْبَقَايَةَ فِي رَحْلِ أَخِيهِ﴾ که ئامیری پیاوانه که (ریه، قسناغ، مود، تهنه که) وا دیاره زێ یان زیووه یان شتیکی به نرخ بووه بیخه نه باری بونیا مینهوه، به بی نهوهی خۆیان ههستی پى بکمن!

﴿ثُمَّ أَذَّنْ مُؤَذِّنٌ أَبْتَهَا الْعِزُّ أَنْكُمْ لَسَارِقُونَ﴾ پاشان که باریان بار کردو ویستیان له شار ده ریچن بانگه ده ریک بانگی هیشتنو هاواری لى کردن وتی: نهی کاروانیهکان! ئیوه قافله یه کی دزن، ربهی پاشا دزراوه، ئیوه دزیوتانه! راوهستن ده تانیشکنین! نهوانیش سهریان سوپما په شوکان، جۆش دامان نهیاندانه زانی چییان به سهر هاتووه. چی بکمن باشه، چۆن به رهنگاری نهم مهوقیفه بینهوه، نهوان کوری یه معقویی کوری ئیسحاقو نهم تاوانه (کوجا مهرحه با) ناچار به ریکادا گهرا نهوه بۆ نهوهی بزائن چی روده دا. ﴿قَالُوا وَاقْبَلُوا عَلَيْهِمْ﴾ به رهو رووی کابرای بانگیبو هاتنو رویان تیکردو وتیان: ﴿مَاذَا تَفْقِدُونَ؟﴾ چ باسهو چیتان لى دزراوه؟ له چی ده گه رپن؟ ﴿قَالُوا: نَفْقِدُ صُوَاعَ الْمَلِكِ﴾ وتیان: جامی ئاو خواردنهوهی پاشامان لى هون بووه، یان نهو ریه یه ی پاشا: که گه نمی پى پیاوانه ده کهین لیمان دزراوه. هه ندیک ده لى ن: ئامیره که له زێر بووه، بۆ ئاو خواردنهوه به کار هیئراوه، له هه مان کاتدا دانه ویلهشیان پى پیاوانه کردوه.

نه مجار به کوره کانی حه زره تی یه عقوو بیان گوت: ئمو ئامیره دیار نیه و دزراوه ﴿وَلَمَّا جَاءَ بِهِ﴾ همر که سیئک بی ئه وهی بی پشکنین بۆ خوی بزمان بینیته وه ﴿جُلَّ بَعِيرٍ وَأَنَا بِهِ زَعِيمٌ﴾ باری خوشتریکی دانه ویلهی ده دهینی و من به عۆدهی نه وه ده بيم که ئمو خه لاتنه له پاشا وهرده گری.

به لالم کوره کانی حه زره تی یه عقووب دلئیان: که دزیان نه کردوه و لهو تاوانه بهرین، ریدیان نه دزیوه و ئاگاشیان لی نه، بۆ دزی نه هاتوو و به ته ما دزیکردنیش نیو نه بوون، ئه وان نه هاتوو فسادی دزیکردن نه نجام بدهن، بتمانهی خویان بدزیین! بۆیه بهو په ری له خۆرا دیوی و بتمان به خۆبو نه وه ﴿قَالُوا: تَاللّٰهِ لَقَدْ عَلِمْتُمْ مَا جِئْتُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ وتیان: سویندمان به خدا، ئیه بۆ خۆتان ده زانو جاری یه که م تاقیتان کردوینه وه، لهو کاته وه ئیمه تان ناسیه وه هه لسو که وتی ئیمه تان بینیه، ره گه زو بنه ماله ی ئیمه تان ناسیه، بۆتان ده رکه وتوه که ئیمه نه هاتووین بۆ دزی کردو فساد بلاو کردنه وه، له که نه عانه وه نه هاتووین بۆ میصر بۆ ئه وهی کاری ناشیرین نه نجام بدهین!

﴿وَمَا كُنَّا سَارِقِينَ﴾ ئیمه دزنیو روژیک له روژان دزیمان لی واقع نه به وه دزیکردو کاری ناشیرین ره وشتی ئیمه نه. ﴿قَالُوا: فَمَا جَزَاؤُهُ إِنْ كُنْتُمْ كَاذِبِينَ﴾ وتیان: سزای ئه وه که سه چیه نه گهر درۆتان کردو ئیه ره که تان دزی بوو؟

لیره دا لایه نیککی ئه و پلازو نه خشه یه ی خودا خسته بیه دلی حه زره تی یوسف وه ده رده که وئ. بیگومان دابو نه ریتی ئایینی حه زره تی یه عقووب وابوو: همر که سیئک دزی له سمر بچه سپایه، بۆ خۆی ده کرایه کۆیله و بارمه له سزای تاوانه کهیدا. جا چونکه براکانی حه زره تی یوسف له بی تاوانی خۆیان دلنیا بوون، بۆیه رازی بوون که به شه ریه تی حه زره تی یه عقووب حوکیان له گه ل بکری.

بۆیه یه کسەر ﴿قَالُوا: جَزَاؤُهُ مَنْ وُجِدَ فِي رَحْلِهِ فَهُوَ جَزَاؤُهُ﴾ وتیان:
سزای ئهو کهمه ی ربه که ی پاشای دزی بوو له باره که ی دا دۆزرایه وه بۆ خۆی
ببیته بارمته و نرخ ی دزی به که ی ئه وه یه بگیری ﴿كَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ﴾ ئیمه
به شهر یه تی خۆمان ئاوا سزای دزو سته مکاران ده ده ی نه وه !!

هه موو ئهم حیوارو گفتو گۆیه له پیش چاوی یوسفو به ناگاداری ئهو
ئه نجام درا، ئیتر فهرمانی دا به ته فتیش کردزو پشکنینی باره کانیاں ﴿فَبَدَأَ
يَاوُعِيْبَتِهِمْ قَبْلَ وِعَاءِ أَخِيهِ﴾ به شیوه یه کی ژیرانو عاقل مهن دی سه ره تا دهستی
کرد به پشکنینی باری زهراکانی، هه لبه ته ئهو فهرمانی کردو پیاوه کانی
کاره که یان ئه نجام دا یه که یه که باره کانیاں پشکنین تا سه ره گه یشته سه ر
باری بونیامینی برای ﴿ثُمَّ اسْتَخْرَجَهَا مِنْ وِعَاءِ أَخِيهِ﴾ پاشان که باری
حوشتری بونیامین پشکرا ربه که ی پاشایان لی ده ره ئینا! له باری ئهو دا
دۆزرایه وه، به مهش پلانو نه خشه که ی یوسف بۆ گلدانه وه ی برا که ی سه رکه وتو
به گویره ی شهر یه تی: که خۆیان پتی رازی بوون ریگای بۆ خوش بوو: که
بونیامین گل بداته وه.

له م لاشه وه بیر له مه و قیفی براکانی یوسف بکه ره وه چه ند شهر میان
به خۆیان دا هاتۆته وه چه ند تهریق بوونه وه، پاش ئهو هه موو سویندو جهخت
کردنه وه دزیان له سه ر چه سپاو تاوانبار کران: ﴿كَذَلِكَ كِدْنَا لِيُوسُفَ﴾ ئاوا
بهو شیوه وردو لێزانیه ئهو پیلانه مان بۆ یوسف ریک خست، نیگامان بۆ کرد:
که بهو شیوه نه خشه که جی به جی بکا. هه لبه ته ئهمه قیل و پیلانیکی په سندنو
خودا ویسته، حیکمه تو به رژه وه ندی پتیوستی تیدایه، به لگه یه له سه ر ئه وه:
که دروسته هۆکاری وا په پیره و بکه ی که به روا له ت وه کوو فرتو قیل و بی بۆ
گه یشتن به مه به ستیکی مه شروعو په سندا! به مه رجی ئهو قیل و دزایه تی
له گه ل ده قیکی شهرعی و حوکه مکی چه سپاو نه کا. ئهم پلانه ی حه زره تی یوسف
نه خشه ی بۆ کیشاو ئه نجامی دا پیلانیکی مه شروعو و دروست بوو، چونکه

خیرو مهسله هته بی دواوه بوو زهره رو زیانی به کهس نه گه یاند، بونیامینیش
بۆ خۆی دلنیا بوو له بی تاوانی خۆی، چونکه له وه پیش له گه دل هه زه ته
یوسفدا ریک که وتبون.

بۆیهش یوسفمان قیری نهم پیلانه کرد تا بتوانی بونیامین گل بداته وه
﴿مَا كَانَ لِأَخِي أَنْ يَأْتِيَكَ بِكُلِّ بَشَرٍ مِّنْ دُونِ الْمَلِكِ﴾ نه گهر به گویره ی شهریهت یه عقوب
هه لسه که وتی له گه دل نه کردنایه، نهیده توانی به گویره ی یاسای پاشای میصر
بونیامین به بارمتهو سزای دزی گل بداته وهو بیکاته کۆیله، چونکه له یاسای
باوی نهو سهرده مهی پاشای میصر ریکای نهو نه بوو دز بکریته کۆیلهو بهند
بکری! به لام خودا بارو دۆخیکی بۆ هه لسه واند براکانی به ده مهی خۆیان خۆیان
پابه ندی یاسایه ک کرد: که له بهر ژه وه ندی هه زه ته یوسف بوو، بۆ پلانی گل
دانوهی بونیامین گونجاو بوو! هه زه ته یوسف بۆ خۆیشی ده یزانی که
شهریهتی نهوان نهوهی تیدایه: که دز ده کریته کۆیلهو ده گیرئ. به لئ نه گهر
هه زه ته یوسف به شهریهتی یه عقوب مامه لیه له گه دل نه کردنایه،
نهیده توانی براکهی گل بداته وه ﴿إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ﴾ مه گهر خودا ویستی
له سهر بوایه، بیگومان خوداش ویستی له سهر بوو، بۆیه نهو پلانه مان بۆ داناو
تو فیکمان دا بۆ نهوهی هۆکاره کان ریک بخاو به هیدیو هیمنی نه خشه که
نه نجام بدا، واته: نهو پلانه خودا قیری کردو فرمانی پی کرد تاوا نه نجامی
بدا، نه ک له داهینانو پیلانی یوسف خۆی بی!

نهمهش فه ضلوه به خششی خودایه، که سییک خودا بیهوی بهرزی
بکاته وه، زانیاری نه خشه ی سهر که وتووی فیر بکا فیری ده کا، ﴿نَرْفَعُ
دَرَجَاتٍ مِّنْ نَّشَأٍ﴾ که سییک بمانهوی چه ند پله یه ک بهرزی ده که ینه وه،
زانستو زانیاری پی ده به خشین. ﴿وَفَوْقَ كُلِّ ذِي عِلْمٍ عَلِيمٌ﴾ له ژوور هه موو
خاوهن زانیاریو زانیایه که وه زانتریک هه یه. له ژوور هه موو زانیایه که وه
که سییک هه یه لهو زانتره، تا ده گاته که سییک: که زانیاری نهو هه موو

شتیک ده گرتیموه تمویش پمروه ردگاری بوونه وهره نیتیر عیلمو زانیاری نمو سنووری نیه، ره هاو فراوانه زاتی پاکی له ژوور هه موو خاوه ن زانیارییه که ویه. ﴿إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ﴾ نیتیتینایه له هه موو حاله کانی واته: له هیچ حالیک له حاله کانی دا نهیده توانی براکه ی گل بداته ویه مه گمر له حاله تیک دا خودا ویستی له سمر بوایه. واته: یوسف نمو پلانه ی به نینزو نیگای خودایی نه نجام

دا

تییینی:

بیگومان نهم نایه ته قور به ده می توانه دا ده دا که ده لئین: نایین بریتییه له بیرو باوه رو خودا پهرستی و بهس! به لگه یه کی به هیزه بو بوپردانی نمو نه فامانه ی که پیمان وایه: نایین بریتییه له په یوه ندی نیوان به ندو خوداو چ ده خلیکی به سمر یاساو نیظامی به پتیه بردنه ویه!

نموه تا نهم نایه ته زور به وردی وشه ی (دین) سنوور دار ده کا، پیناسه یه کی دین راده نوینی، به ناشکرا نمو ده گه یه نی: که دین وپرای بیرو باوه رو عیبادت یاساو نیظامو شمریعتی به پتیه بردنیش ده گرتیموه، به ناشکرا له شوینی یاساو شمریعت وشه ی (دین) ی به کار هیناوه. که وایی دین یانی عه قیده و بیرو باوه رو، یانی عیبادتو خودا پهرستی، یانی یاساو شمریعتی به پتیه بردنی نیشرو کار، یانی یاسای قیصاصو تۆلستاندنو ته می کردنو مامه له و خیزان دروست کردن کۆمه له دامه زراندنو ریکو پیک کردنی نیوان تاکه کانی کۆمه له و یاسای پیکموه ژیانان!

بهشی جواردهههم له جیروکی یوسف

دانو سانیکی توندو تیز له نیوان کورهکانی چه زرهتی یه عقوب
له گهل چه زرهتی یوسفدا

﴿قَالُوا إِن يَسْرِقْ﴾

فَقَدْ سَرَقَ أَخٌ لَّهُ مِنْ قَبْلُ فَأَسْرَهَا يُوسُفُ فِي نَفْسِهِ

وَلَمْ يُبْدِهَا لَهُمْ قَالَ أَنْتُمْ شَرُّ مَكَانًا وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا

تَصِفُونَ ﴿٧٧﴾ قَالُوا يَتَّخِذُهَا الْعَزِيزُ إِنَّ لَهُ أَبًا شَيْخًا كَبِيرًا

فَخَذَ أَحَدُنَا مَكَانَهُ إِنَّا نَرْنَكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٧٨﴾

قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ أَنْ نَأْخُذَ إِلَّا مَنْ وَجَدْنَا مَتَاعَنَا عِنْدَهُ إِنَّا

إِذَا لَظَلِمُونَ ﴿٧٩﴾ فَلَمَّا اسْتَيْسَسُوا مِنْهُ خَلَصُوا نَجِيًّا

قَالَ كَبِيرُهُمْ أَلَمْ تَعْلَمُوا أَنَّ أَبَاكُمْ قَدْ أَخَذَ عَلَيْكُمْ

مَوْثِقًا مِنَ اللَّهِ وَمِنْ قَبْلُ مَا فَرَّطْتُمْ فِي يُوسُفَ فَلَنْ أَبْرَحَ

الْأَرْضَ حَتَّى يَأْذَنَ لِيَ أَبِي أَوْ يَحْكُمَ اللَّهُ لِي وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ

﴿٨٠﴾ ارْجِعُوا إِلَى آبَائِكُمْ فَقُولُوا يَتَّخِذُ أَبَانَا ابْنَ ابْنِكَ سَرَقَ

وَمَا شَهِدْنَا إِلَّا بِمَا عَلَّمْنَا وَمَا كُنَّا لِلْغَيْبِ حَافِظِينَ
 ﴿٨١﴾ وَسَلِّ الْقَرْيَةَ الَّتِي كُنَّا فِيهَا وَالْعِيرَ الَّتِي أَقْبَلْنَا فِيهَا
 وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿٨٢﴾ قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنْفُسُكُمْ أَمْرًا
 فَصَبْرٌ جَمِيلٌ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَأْتِيَنِي بِهِمْ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ
 الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿٨٣﴾ وَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَأْسَفُ عَلَيَّ
 يُوسُفَ وَأَبْيَضْتُ عَيْنَاهُ مِنَ الْحُزْنِ فَهُوَ كَظِيمٌ ﴿٨٤﴾
 قَالُوا تَاللَّهِ تَفْتَوْا تَذْكُرُ يُوسُفَ حَتَّى تَكُونَ حَرَضًا
 أَوْ تَكُونَ مِنَ الْهَالِكِينَ ﴿٨٥﴾ قَالَ إِنَّمَا أَشْكُوا بَنِي
 وَحُرْنِي إِلَى اللَّهِ وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٨٦﴾
 يَبْنِي أَذْهَبُوا فَتَحَسَّسُوا مِنْ يُوسُفَ وَأَخِيهِ وَلَا تَأْتَسُوا
 مِنْ رَوْحِ اللَّهِ إِنَّهُ لَا يَأْتِئُشُّ مِنْ رَوْحِ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْكَافِرُونَ

﴿٨٧﴾

ئەو شەرمەزاریبەدی تووشی کوردەکانی حەزرەتی یەعقوب بوو بەهۆی
 دۆزینەوێ رەبی پاشا لەباری بونیامیندا لەناخووە هەژاندنی، ئەو هەلوێستە
 حەریجەدی ئەوانی تیکەوت رقی شاردراوەیان دژی بونیامینو بو حەزرەتی
 یوسف لەوێپێش، جاریکی تر سەر ریزی کردو دژایەتی خۆیان بو یوسفو

بونیا مینی به تۆمه‌تگی راو درکاند، همولی ئه‌وه‌یان دا له‌که‌ی دزی له‌خۆیان دوور بخه‌نوه بیه‌نه سه‌ر یوسفو بونیا مینی برای که له‌دایکیک بوون. ﴿قَالُوا: اِنْ يَسْرِقْ فَقَدْ سَرَقَ اَخٌ لُّهُ مِنْ قَبْلُ﴾ وتیان: شتیکی سه‌رسوڕه‌ینه‌ر نیه که ئه‌م برا باوکی به‌مان دزی بکا چونکه دایکی جودایه. جا ئه‌گه‌ر ئه‌مه‌ڕۆ ئه‌م دزی کردبۆ دزی بکا ئه‌وه عه‌جایه‌ب نیه چونکه له‌وه‌پیش براهی کی تری هه‌بوو ئه‌ویش هه‌ر وا دزی کرد، ئه‌م سه‌روشته‌یان له‌دایکیان هه‌و بۆ ماوه‌ت هه‌و. وه‌پال دانی دزی بۆ لای هه‌زه‌تی یوسف له‌هه‌ره ریوایه‌ته راسته‌کان دا ئه‌و فه‌رمووده‌یه‌یه: که ئیبنو مه‌رده‌وه‌یه‌ی له‌ئیبنو عه‌بباس هه‌و به‌مه‌رفوعی ریوایه‌تی کرده ده‌فه‌رموی: یوسف بیتیکی له‌زێر دروستکراوی له‌باوکی دایکی دزیو شکاندیو فرتی دایه سه‌ر رێگا، گوایه براکانی یوسف به‌ئهمه عه‌یبداری ده‌که‌ن!

ریوایه‌تیکی تر هه‌یه ئیبنو ئیسه‌حاقو ئیبنو جه‌ریرو ئیبنو ئه‌بی حاتم له‌مو جاهیده‌وه ریوایه‌تیان کرده ده‌لێ: یه‌که‌م به‌لاو ناخۆشی: که تووشی یوسف هات ئه‌وه بوو پوری خوشکی باوکی: که که‌چه گه‌وره‌ی هه‌زه‌تی ئیسه‌حاق بوو، پشتینه‌که‌ی هه‌زه‌تی ئیسه‌حاقی که‌وته لا چونکه گه‌وره‌ترین مه‌ندالی هه‌زه‌تی ئیسه‌حاق بوو. جا که یوسف له‌دایک بوو ئه‌م پووره‌ی بۆ په‌روه‌رده کردن برده‌یه لای خۆی، زۆر خۆشه‌ویستی یوسف چووه دلیه‌وه، که‌س هینده‌ی ئه‌م پیریژنه یوسفی خۆش نه‌ویستوه، به‌م جه‌زه یوسف لای ئه‌م پوره‌ی مایه‌وه هه‌تا خره‌که بوو پێگه‌یشت، هه‌زه‌تی یه‌عه‌قوب و یستی بیباته‌وه لای خۆی داوای لێ کرد بیداته‌وه، پوره‌که‌ی وتی: من بۆ یوسف هه‌لناکه‌مو ناتوانم ساته وه‌ختیک لێم دوور بکه‌ویت هه‌و، پاشان وتی: با چه‌ند رۆژیکی تر لام بمینیت هه‌و بۆ ئه‌وه‌ی تیر سه‌یری بکه‌مو ته‌سه‌للام پێ بێ!

جا که یه‌عه‌قوب رۆیشه‌وه بۆ مالی خۆیان پیریژن هه‌ستا پشتینه‌که‌ی ئیسه‌حاقی له‌زێره‌وه له‌پشتی یوسف به‌ست، ئه‌مجار وتی: پشتینه‌که‌م لێ

دزراوه بزانی لای کییه؟ دهستیان کرد به‌پشکینو گهران، دووایی لای یوسف دوزرایهوه، که حه‌زهره‌تی یه‌معقوب به‌م هه‌والهی زانی هات بو لای خوشکه گهره‌ی وتی: نه‌گهر یوسف شتی وای کردبی شهوه بابوخوی بارمته‌بی لات هه‌ر شهوه‌نده ده‌توانم، ئیتر تا پیرئون مرد یوسف لای مایه‌وه. شه‌م روداو‌یه: که براکانی یوسف نیسه‌تی دزیان بو لا داو وتیان: ﴿إِنْ يَسْرِقْ فَقَدْ سَرَقَ أَخٌ مِنْ قَبْلُ﴾ نه‌گهر شه‌مه‌و بونیامین دزی کردبی شهوه شتیکی سه‌یر نیه چونکه برابه‌کی تریشی هه‌بوو له‌وه‌پیش دزی لی رودرا.

﴿فَأَسْرَهَا يَوْسُفُ فِي نَفْسِهِ وَلَمْ يُنْذِرْهَا هُمْ﴾ حه‌زهره‌تی یوسف وه‌لامی شه‌م قسه ناشیرینه‌ی نه‌دانه‌وه، لیانی نه‌گرتو پی‌ناخوشبوونی خوی به‌رام‌به‌ر دهره‌به‌ری به‌دروی نه‌خسته‌وه، له‌کاتی‌که‌دا لی‌ی مه‌علوم بوو که خوی‌شیو بونیامینی براشی له‌تاوانی دزی دوورن. شه‌وان بوختانیان پی ده‌که‌ن.

به‌لکوو له‌دلی خوی‌دا ﴿قَالَ بَلْأَنْتُمْ شَرُّ مَكَانٍ﴾ به‌لکوو ئیه به‌م دروه‌له‌به‌سترو بوختان‌کرده‌تان لای خودا پله‌و پایه‌ی خراپتان هه‌یه، بوختان‌که‌ر زور له‌بوختان پیکراو خراپتره، ئیه خۆشه‌ویسته‌ترین جگهر گوشه‌تان له‌باوکتان دزیو به‌مه‌به‌ستی له‌ناو بردنی خسته‌تانه بیری که‌نه‌انه‌وه، نه‌مجار دروی شه‌وه‌تان هه‌له‌به‌ست گوايه گورک خواردویه‌تی.

﴿وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَصِفُونَ﴾ خودا له‌هه‌موو که‌س زانا تره به‌و تاوانه‌ی به‌ناحق وه‌پالی مزو بونیامینی برامی ده‌ده‌ن!

شه‌مجار براکانی یوسف به‌خویان‌دا چونه‌وه‌و ویتسیان هه‌ر چۆنیک بی بونیامین نازاد بکری، عه‌ده‌و په‌یمانی باوکیان بیر که‌وته‌وه که وتی: ﴿لَأَنْتَ بِهٖ اِلَّا اَنْ يَّحَاطَ بِكُمْ﴾ ئیتر ده‌ستیان کرد به‌پارانه‌وه‌و هه‌ولیان دا حه‌زهره‌تی یوسف به‌زه‌یی پیان‌دا بیته‌وه، ﴿قَالُوا: يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ! إِنَّ لَهُ أَبًا شَيْخًا كَبِيرًا﴾ وتیان: نه‌ی پاشا! نه‌ی عه‌زیزی میصر! شه‌م کورپی که‌وا تو گرتو‌ته باوکیکی پیرو که‌نه‌فتی هه‌یه، باوکیکی به‌سالا‌چوو که‌فته‌کاری هه‌یه، بیته‌و ئیمه

بچینهوه و نهومان له گهل نه بئ به تهاوی تیک ده چی، کاتی خوی کورپکی خوشه ویستی هه بوو فموتاوه بیروشی نهو کورپی به تهم دی، بویه پیویسته ریعایه تی نهو باوکه پیره مان بکه ی به زهیت پیمانا بیتمه ﴿فَخَذَ أَخَدْنَا مَكَانَهُ﴾ یه کیک له نیمه بگروه بیخهره شوینی بونیامین ﴿إِنَّا نَرَاكَ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ نیمه ده بینین جه نابت زور له گهل نیمه دا چاکه کاری پیاوه تیت به سهرمانهویه، که تازوقه به شه خواردنمان پی ده دی زیاده مان ده دیه پیاوه تیمان له گهل ده کی، میوانداریمان ده کی، به ریزو قه دروه مامه له مان له گهل ده کی. کموابی چاکه کاری پیاوه تی خوتمان له سهر تماو بکه، وه کوو گوتراوه (الإحسان بالتمام). دهی که وایه: نه پیاوه تییه شمان له گهل بکه. خوره وشتی تو ههر چاکو پیاوه تییه، به گویره ی سروشتو ره وشتی خوتمان له گهل دا بکه، نیمه شیاوترین که سین که ناتاجی نهو چاکه کارییه تین!

به لام یوسف دهیه ویست ده رسیکی پهروه ده ییان داداو براکانی و باوکی ناماده بکا بو رویدر و بوونهوی موفاجه نه یه که له وه به ولاره دپته پیشه وه! ﴿قَالَ: مَعَاذَ اللَّهِ أَنْ نَأْخُذَ إِلَّا مَنْ وَجَدْنَا مَتَاعَنَا عِنْدَهُ﴾ هه زه تی یوسف فدرمووی: په نا ده گرین به خودا که نیمه کاری نارهوا بکهین، په نا ده گرین به خودا که نیمه که سیک بگرین ره کی له باردا نه دوزرا بیتمه. نیمه که سیک گل ده دینه وه که ره که مان له باره کی دا دوزیه تهم، که سی تر له باتی نهو گل نادهینه وه. ﴿إِنَّا إِذَا لَطَمُلُونَ﴾ نیمه که جگه له نهو که سیکی تر گل به دینه وه نهو به گویره ی شهریه تی خوشتان سته مکارییه نیمه ده چینه پیپی سته مکارانه وه، دهی چون داوای نهو ده کن نیمه سته مکاری بکهین له جیاتی تومه تباریک بی تاوانیک بگرین؟ به کورتی مه بهستی نهوه یه: ده فدرمووی: من نیگام بوکراوه بونیامین گل به ده مه وه، بو نهوی به رزه وه ندییه کی تایبه تی هیه بیته جی، نه گهر به پیچه واندهی نهو نیگایه هه لرو کهوت بکه م سته مکارم! نه من ههر گیز شتی وا ناکم.

ئیتیر براکانی هه زه ته یوسف له وه ناو میډ بوون برا پچکوله یان بۆ
 رزگار بکری، کۆپو مه جلیسی یوسفیان به جی هیشته بۆخۆیان
 کۆبونه وه یه کیان نه نجام دا. سییاقی قورئانه که گهتو گۆی کۆبونه وه که دیاری
 ناکا به لکوه ناکامی کۆبونه وه که باس ده کاو ده فهرموئ: ﴿فَلَمَّا اسْتِیْأَسُوا
 مِنْهُ خَلَصُوا نَجِيًّا﴾ که براکانی یوسف ناو میډ بوون له رزگار کردنی براکه یان،
 له مه جلیسه که چوونه ده ره وه له ناو خۆیان ده ستیان کرد به راوێژو گهتو گۆ:
 ﴿قَالَ كَبِیرُهُمْ﴾ برا گهوره که یان به ته مه ن یان به عه قله هۆش وتی: نه مه
 کاریکی گهوره یه و نابێ وا به ناسانی سهیری بکهین: ﴿أَلَمْ تَعْلَمُوا أَنَّ أَبَاكُمْ قَدْ
 أَخَذَ عَلَیْكُمْ مَوَثِقًا مِنَ اللَّهِ﴾ نه وه نازانو بیرتان نایه ته وه: که باوکتان واده
 به لینی لی وه رگرتین: که ده بی به سه لاه ته ته نه م کۆپه ی بۆ به رینه وه مه گهر
 سه رمان تیدا بچی وه هیچمان نه مینین! ﴿وَمِنْ قَبْلِ مَا فَرَقْنَا مِنْهُ یُوسُفَ﴾ نه ی
 نه وه تان وه بیر نایه ته وه له را بردودا چیتان له گه ل یوسف کرد؟ چۆن به و شیه وه
 نامه ردا نه یه له بهر چاوی باوکتان هونتان کردو ناوا بوو به هۆی غه م خه فته
 بۆی چاوه کانی کویر بونو ناوا تووشی نه و حال ته ناخۆشه بوو!!

ده سا وه لاهی ﴿فَلَنْ أُبْرَحَ الْأَرْضَ حَتَّى يَأْذَنَ لِي أَبِي﴾ نه من نه م خاکی
 میصره به جی نا هیله بو نیامینی تیدا بمینیته وه، هه تا باوکت بۆ خۆی ئیزنی
 گه رانه وه نه دا، ﴿أَوْ يَحْكُمَ اللَّهُ لِي وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ﴾ یان خودا بریاریک بدا
 ده رباره ی منو برا که م به جۆریک بتوانم برا که م رزگار بکه م، یان فه رمانی
 ده رچوونم له خاکی میصر ده ر بکا ﴿وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ﴾ خودا باشتترین
 دادوهره، هه م هوکمیکی بییدا هه قو عه داله ته، پتویسته پابه ندبم پییه وه.
 نه مه بریاری شه خصی خۆمه و به نیسه به ته خودی خۆمه وه نه مه هه لۆیسته مه.

به لام براکانی تر که بریاریان وابوو بگه رینه وه بۆ که نه ان ده رباره ی
 نه وانیش رای خۆی ده رپری وتی: ﴿ارْجِعْوا إِلَىٰ أَيْكُم مِّمَّ قُلُوبُكُمْ فَعُولُوا: يَا أَبَانَا إِنَّ ابْنَكَ
 سَرَقَ﴾ ئیه وش برۆنه وه بۆ لای باوکتان و بلین: بابه گیان بو نیامینی کوپت

ریه ی پاشای دزی و عهزیزی میصر له تۆله ی نه و تاوانده دا، کردی به کۆیله و گلی دایه وه، نه م حوکه مشی له سهر رۆشنایی شهریه تی باوی ئیمه ده رکردو، ئیمه بۆ خۆمان پیمان گوت: سزای دزی له شهریه تی ئیمه دا ناوایه ﴿وَمَا شَهِدْنَا إِلَّا بِمَا عَلَّمْنَا﴾ ئیمه ناگادار نه بووین به دزییه که جگه له وه ی: که زانیماو به چاری خۆمان دیمان ربه که ی پاشایان له باری نه و ده رهیناو به ناشکرا دزییه که ی له سهر چه سپا! ئیمه نه و کاته ی که واده و به ئینمان پیدای گوتمان: به سه لامه تی ده یه ئینینه وه چوزانین نه وه مان به سهر دئ نه گینا نه بونیامینمان ده بردو نه واده و به ئینی ناوا جه خت له سهر کراویشمان به جه نابت ده دا ﴿وَمَا كُنَّا لِلْغَيْبِ حَافِظِينَ﴾ ئیمه خۆناگاداری زانیاری په نامه کی نین، که ی ده مانزانی: که بونیامین دزی ده کاو ده گیرئو ده کرته کۆیله؟ ئیمه چوزانین نه میش توشی کاره ساتیکی ناوا ده بیئو بۆ تۆ ده بیته غه م نا په حه تیه کی تر؟! به کورتی حه قیقه تی حاله که نازانین چۆنه چونکه ههر خودا غه یب زانه و که سی تر شتی په نامه کی نازانی، ئیمه نه وه ی دیمان نه وه بوو، جا نه گهر له پاش نه م رودا وه وه شتیکی تر هه بیئ نه وه ئیمه بیئ ناگایزو ناگاداری عیلمی غه یب نین. جا نه گهر تۆ شکو گومانته له م قسانه ی ئیمه دا هه یه نه وه ﴿وَأَسْأَلُ الْقَرْيَةَ الَّتِي كُنَّا فِيهَا﴾ ده توانی یه کیچک بنیری بۆ شاری میصرو شایه دی دانیشتوانی شاری میصرت بۆ بیئنی، بنیره پرسیار له خه لکی نه و شاره بکه که ئیمه لیئ بوینو نه و رودا وه مان تییدا به سه رهات، چونکه ده نگو باسی دزییه که به ناو شاردا بلا وه ی کردو هه موو پیئ زانی. ﴿وَالْعِيرَ الَّتِي أَقْبَلْنَا فِيهَا﴾ بۆ خۆت پرسیار له و کاروانچیانه بکه: که له گه لمان بوزو شایه دی رودا وه که بوون. نه مه هه موو پاکانه یه بۆ خۆیانی ده که نو ده یانه وئ تۆمه ت له خۆیان دوور بخه نه وه، چونکه گومانیان لی ده کریئو له رودای یوسف دا تۆمه تبارن! نه مجار جه ختیان له سهر راستگویی خۆیان کرده وه وتیان: ﴿وَأَنَا لَصَادِقُونَ﴾ بیگومان راستگۆین له و هه والانه ی پیمان دایو

درۆمان له گه‌ل نه کردووی! ئەمه راسپاردە ی برا گەورە کەیان بوو: کە لە میصر
بۆ خۆی مابووە و برپاری دابوو تا باوکی ئیزنی ئەدا میصر بە جێ نه‌هێڵێ.

جا کاتی براکانی یوسف گەڕانەوه بۆ کەنعان و ئەم هەواڵە ناخۆشەیان بۆ
باوکیان گێڕایەوه و باوهری پێ نه‌کردن ﴿قَالَ: بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنْفُسُكُمْ أَمْراً﴾
فەرمووی: نه‌خێر ئەمەشتان فرتو فیلتیکی ترەو بۆ خۆتان ربه‌که‌تان خستۆته
ناو باری بونیامینه‌وه بۆ ئەوهی به‌گرتی بدن، به‌لکوو ئەمەش پیلانیکیه
له‌نه‌فسرو دەر ووتاندا داتان‌پشتوو بۆ ئەوهی بونیامینیش وەکوو یوسف
له‌ناو به‌رنو خۆتانی لی رزگار بکەن، ئەگەر بۆ خۆتان به‌ده‌می خۆتان فتوا
نەدەن بۆ عەزیزی میصر: کە هەر که‌سیک ربه‌که‌ی له‌بارە که‌ی دا دۆزرایەوه
دەگێڕێ و دەکرێته‌ کۆیلە، عەزیزی میصر کوپی منی نەدە گرتو گلی
نەدە دایەوه برا گەورە که‌شتان له‌میصر هه‌له‌وگێر نەدەبوو!

ده‌ی هه‌لوێستی من له‌ناست ئەم به‌لاو به‌تاقیکردنه‌وانەدا رازی بوون به‌و
قه‌زاو قه‌ده‌ره ﴿فَضْبْرٌ جَمِيلٌ﴾ حالو وه‌زعی من له‌ناکامی ئەم موصبیه‌تانه‌دا
خۆگری و دان به‌خۆدا گرتنه، نه‌ ناخو ئۆف ده‌که‌م، نه‌شکایه‌تو سکالام بۆ لای
که‌س ده‌به‌م! رازیم به‌قه‌زاو قه‌ده‌ری په‌روه‌ردگار، سکالام به‌س بۆ باره‌گای
خودا ده‌به‌م، هه‌ر ئەو که‌سی بیکه‌سانه، هه‌ر ئەو په‌نای بۆ ده‌بێ و
هاواری لی ده‌کری، هه‌رگیز له‌ره‌حه‌ته‌ی خودا نا ئومێد نابم ﴿عَسَى اللَّهُ أَنْ
يَأْتِيَنِي بِهِمْ جَمِيعًا﴾ هومێده‌وارم خودا هه‌ر سیک کوپه‌کانم بۆ بگێڕێته‌وه
(یوسف بونیامین و روبیل) چاوهر وانی برپاری خودا ده‌که‌م ده‌رباره‌یان، ناواته
خوایم خودا هه‌ر سیک کوپه‌کانم بۆ بنێڕێته‌وه (به‌ئیلهام ئەوه‌ی ده‌زانی که
یوسف نه‌مردوه).

﴿إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ﴾ بێگومان خودا بۆخۆی زاناو ناگاداره به‌حالی
ته‌نیا یی من و فه‌وتانی کوپه‌کانه‌و غه‌م و نا په‌حه‌تی من بۆیان، داناو کارامایه
له‌کرده‌وه‌کانی دا، هه‌رچی ده‌یکا، ئەنجامی بێ هۆو حیکمه‌ت نیه، به‌نده‌کانی

به‌تاقی ده‌کاته‌وه، به‌لاو موصیبه‌تیان تسووش ده‌کا، پاشان به‌گویره‌ی
حیکمه‌تو لیزانی خۆی به‌گویره‌ی دابو نه‌پیتی خۆی له‌بوونه‌وه‌ردا شه‌و به‌لاو
ناخۆشیان هه‌لده‌گرێو پاش ناخۆشی خۆشی دینیتته کایه‌وه. هه‌موو کاریکێ؛
خۆشی بێ یا ناخۆشی بێ له‌کاتی گونجاوی خۆی دا شه‌نجامی ده‌داو ریکێ
ده‌خاو. زانایه به‌هه‌موو ئیشو ئازاری، خاوه‌ن حیکمه‌ته له‌هه‌موو کاریکێ دا.

نه‌مجار ﴿وَتَوَلَّى عَنْهُمْ﴾ پشتی له‌کوپه‌کانی هه‌لکردو پی‌ی ناخۆشبوو
شه‌و هه‌واله ناخۆش‌ه‌یان پێدا، به‌دلی غه‌مبار هه‌و رویشته که‌ناریکه‌وه، سه‌ریاری
غه‌م و خه‌فته‌ی نه‌هاته‌وه‌ی بونیامینو کوپه‌ گه‌وره‌که‌یشی بی‌ری رۆژگاری
رابردوی کرده‌وه، برینی ونبوونی یوسفی کولانه‌وه، به‌ناهو چه‌سه‌ره‌ته‌وه هه‌ستی
به‌وه کرد: که‌س هاوبه‌شی غه‌می نیه، سه‌ریاری پی‌ری و کوپ‌ری که‌فته‌کاری،
کوپه‌کانیشی له‌ده‌س چوونو ده‌ورو به‌ریش هه‌ست به‌ناسۆری پر جه‌خاری ناکه‌ن،
به‌ته‌نیا له‌کولبه‌ی نه‌حزان دا ماتو غه‌مبار ﴿وَقَالَ: يَا أَسْفَىٰ عَلَىٰ يُوسُفَ﴾
وتی: ئه‌ی ئه‌سه‌فو خه‌سار بو تو ئه‌ی یوسف! ئای چۆن لیم هونبووی
له‌ده‌ستم چووی؟!

﴿وَأَبْصَتْ عَيْنَاهُ مِنَ الْحُزْنِ﴾ هه‌ردوو چاوی کوپ‌ر بویوونو سپی
هه‌لگه‌رابوون له‌به‌ر غه‌م و نا‌ره‌حه‌تی و فرمیسک ژانده‌ن، ﴿فَهُوَ كَظِيمٌ﴾
به‌راستی دلۆ سینه‌ی پز بویو له‌نازارو ناسۆر.

تێپه‌ربوونی شه‌و هه‌موو سالۆ رۆژگاره دورو درێژه نه‌یانتوانی یوسف
له‌بیر پیره‌مێردی کۆنه سال به‌رنه‌وه هه‌والی گیرانی بونیامین قه‌تماغه‌ی
له‌سه‌ر برینی ناو جه‌رگی باوکی دلسۆز هه‌لگرتو ناسۆری له‌ده‌ستدانی یوسفی
کولاندنه‌وه. ناخو تۆفی زیاده له‌سنوور به‌ده‌ر دیاره‌یه‌کی ئینسانیه‌ی له‌کاتی
به‌لاو موصیبه‌تی کاریگه‌ردا. دلته‌نگی و غه‌م و په‌ژاره نه‌گه‌ر سه‌به‌رو خۆگری
له‌گه‌لدا بێ و کۆنترۆلی نه‌فسی خۆی بکا شه‌رع په‌سندی ده‌کاو کاریکێ بێ
شه‌رعی نیه.

پیغه مبهەر ﷺ له کاتی مردنی ئیبراهیمی کوری دا گریا.

ههردوو پیری فهرمووده بوخاری و موسلیم ریوایتیان کردوه: که لهو کاته دا پیغه مبهەر ﷺ فهرموویه تی: (إِنَّ الْعَيْنَ لَتَدْمَعُ، وَإِنَّ الْقَلْبَ لَيَخْشَعُ، وَلَا نَقُولُ إِلَّا مَا يَرْضَى رَبُّنَا، وَإِنَّا بِفِرَاقِكَ يَا إِبْرَاهِيمَ لَخَزَوْنُونَ) چاو فرمیسکی لی ده پزیتته خوار، دل ده ترسی و ده له رزی، شتی که نالین خودا پی تی رازی نه بی، ئیمه به له دنیا ده چوونت نهی ئیبراهیم غه مبارین!

ناخو توفی ناشهرعی نهویه: که نه قام نه زان له کاتی به لاو ناخوشی دا ده ست ده که نه به هاتو هاوارو له خۆدانو یه خه دادپرسو له سنگ دانو قور له خۆگرتن؛ خۆ له قوروه ردان.

نه گینا گریانی له سه ره خۆ به کوڵ شتیکی ره وایه. ریوایت کراوه: که پیغه مبهەر ﷺ له کاتی گیان ده رچوونی مندالی یه کێ له کچه کانی دا گریانی هات. گوترا: نهی پیغه مبهری خودا نهوه تۆش ده گری له کاتی که دا جله وگیری گریان لی ده کردین؟! پیغه مبهەر ﷺ فهرمووی: (مانهیتکم عن البكاء، وانما نهیتکم عن صوتین أحمرقین: صوت عند الفرح، وصوت عند الترح) من جله وگیری گریان لی نه کردون، به لکوو من جله وگیریم له دوو دهنگی قیزه ون لی کردن پیکه نینی قاقای کاتی خوشی، قیزه و گریانی به دهنگی بهرز کاتی موصیبه ت.

روژگار هاتنو روشتن، هه زه ته یه عقوقوب جهرگ سوتاوو کو ترو پیره میردی کۆنه سال به ناخو تۆفه وه ده تلایه وه روژ دوا ی روژ ده ردی جهرگ سوتانی لی گرانتر ده بوو، سۆزی له ده سه چوونی رو له ون به کانی تهنگی پی هه لده چنی، کارگه ییشه نه وه کور ه کانی ترسی نه وه یان لی پهیدا کرد له په لو پۆ بکه وێ به ته وای شپریو بی! ئیتر که و تنه سه رزه نشت کردنی و یستیان له وه لۆیسته ی ژیان بکه نه وه. ﴿قَالُوا: تَاللّٰهِ تَفْتَسُوا تَذَكُرُ يٰوَسْفُ﴾ وتیان: سویندمان به خودا تۆ خراپت لی قه و ما وه مال خرا نه بوو! نه وه تۆ چیتسه که س

بهشت نازانی یوسف نه بی، تاکه ی تو همر باسی یوسف ده که ی! ئیستا تو دوو کورت دیارنیزو تووشی شهو تهنگو چه له مه یه بوون، که چی باسی شهوان ناکه یو ریکا چاره یه ک بو شهو روداوه ناباره نادۆزیتوه. شهو دادو فیغانهت لی بووه به خۆو لیتی ده سبهردار نابی ﴿حَتَّىٰ تَكُونَ حُرًّا﴾ ههتا به تهواوی نه خۆش ده که ویو نیوه مردو ده بیو له ده ستو دوو ده که ویو ده توییوه ﴿أَوْ تَكُونَ مِنَ الْهَالِكِينَ﴾ یان همر به یه کجاری ده مریو له ناو ده چی! بو به زه بیت به خۆتا نایهو تاکه ی شهو ناخو ئۆفه؟! یوسف مردو برایه وه! تو تازه به ته مای یوسفی بیتوه؟!

پیره میردی کۆنه سالی جهرگ بر او ره ددی دانه وه ﴿قَالَ﴾ پییانی فهرموو: ئیوه هه قتان چیه به سهرمه وه، خۆمن داوا له ئیوه ناکه م هه ندی غه مو په ژاره م له گه ل هه لبگرن؟ نامه وی ئیوه باری گرانم لی سووک بکه م! نه پویشتووم له ناو له لکدا هاتو هاوار بکه م، ئیوه پیی له که دار بن. لیم گهرین ﴿إِنَّمَا أَشْكُوا بَنِيَّ وَحُزْنِي إِلَى اللَّهِ﴾ من: که سکالاو شکاتی خۆم ده که م، ته نیا بو لای پهروه ردگاری خۆم بو لای (الله) هانا ده به م، داوی لابرندی غه مو په ژاره ی پر نازارم همر له خودا ده که م، دوعاو پارانه وه م همر ناراسته ی شهو ده که م، وازم لی بیسن خۆم خودای خۆم! ﴿وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ شهوی که من ده رباره ی خودا ده یزانم ئیوه په ی پی نابهن! من هیوا برانیمو ناھومید نه بووم، چونکه من ده زانم: ره حمه تو فه ضلو به خششی خودا چه ند زۆرو زه بهنده یه، چه ند ده ربای ئیحسانو چاکه کاری فراوانو بی سنووره، بروام وایه: خودا روژیک له روژان به کوره کانم شاد ده کاته وه، شهو غه مو په ژاره یه م له دل درده هاوی! هیوادارم به م گریانو پارانه وه یه خودا به زه یی پیماندا بیتوه وه له م مهینه ته رزگارمان بکا.

شه مجار ته وجیهی کوره کانی ده کاو فهرمانیان پیی ده کا که به سۆراغی کوره کانیه وه بچه وه بو میصرو ده فهرموو: ﴿يَا بَنِيَّ اذْهَبُوا فَتَحَسَّسُوا مِنْ

يُوسُفَ وَأَخِيهِ ﴿١٧﴾ نهي كوپره خوښه ويسته كانم! بچنه وه بۆ ولا تي ميصرو له گهڼ
 برا گموره كه تان يه كدى بگرڼه وه، به هيدى و هيمنى به وردى و كارامايى به وه
 له يوسفو بونيا ميني براى بگه پڼو ههولئ دوزينه وه و رزگار كردنيان بدهن،
 مه هيلن كهس پيتان بزاني، به شيوه يه كي نه پڼي و له سهره خويى سؤراغيان
 بكن ﴿وَلَا تَأْسُوا مِنْ رُوحِ اللَّهِ﴾ له دهر و ليكر دڼه وى خدا نا هوميد مهن،
 هه ميشه گه شين و دل پر هيو بن، به ته ماي ره حمه تو يارمه تي خودا بن،
 هيو براو مهن ﴿إِنَّهُ لَا يَأْسُ مِنْ رُوحِ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْكَافِرُونَ﴾ بيگومان
 شه نڼو حال وايه: كهس له دهر و ليكر دڼه وه به هانا هاتنى خدا نا هوميد نابي
 مه گهر كه سانيك كه له گرو هه تا قمى بي پرويان بن. جگه له زيانكارانو
 سهر پيچيكاران كه سي تر له ره حمه تي خودا هيو براو نابي.

خاوه ن باوه ران هه ميشه دليان به خوداي خويانه وه په يوه سته، گيانيان
 به تاونگي ره حمه تي له گه شه نه شه دا يه، هه ست ده كهن به نه سيمي پاش باراني
 ره حمه تي، هه رگيز له دهر و ليكر دڼه وى په روه ردگاريان نا هوميد نابن، ته نانه ت
 نه گهر له هه موو لايه كه وه غه و په ژاره ده وريان بداو تهنگانه تهنگيان پي
 هه لچني، ته وان چاوه رواني ده ووي ره حمه تنو بتمان هيان به هاتنى يارمه تي
 خودا له رزه ي پي ناكه وي. له و كاته دا كه له و په پي تهنگانه و نا په حه تي دان
 گه شين ترو دل پر هيو و بتمان هيان به خودا زياتره و به رچا و رون!

بهشی پانزه ههم له چیرۆکی یوسف

ناسینه وهی کوره کانی یه عقووب بو یوسف و دانانیان به هه لهی خویان!
 فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَيْهِ قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ مَسَّنَا وَأَهْلَنَا الضُّرُّ
 وَجِئْنَا بِبِضْعَةٍ مُزَجَّجَةٍ فَأَوْفِنَا الْكِيلَ وَتَصَدَّقْ عَلَيْنَا
 إِنَّ اللَّهَ يَجْزِي الْمُتَصَدِّقِينَ ﴿٨٨﴾ قَالَ هَلْ عَلِمْتُمْ مَا فَعَلْتُمْ
 بِيُوسُفَ وَأَخِيهِ إِذْ أَنْتُمْ جَاهِلُونَ ﴿٨٩﴾ قَالُوا أَوْفَاكَ
 لَأَنْتَ يُّوسُفُ قَالَ أَنَا يُوسُفُ وَهَذَا أَخِي قَدْ مَنَّ اللَّهُ
 عَلَيْنَا إِنَّهُ مِنْ يَتَّى وَيَصِيرُ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَضِيعُ أَجْرَ
 الْمُحْسِنِينَ ﴿٩٠﴾ قَالُوا تَاللَّهِ لَقَدْ ءَاثَرَكَ اللَّهُ عَلَيْنَا
 وَإِنْ كُنَّا لَخَطِئِينَ ﴿٩١﴾ قَالَ لَا تَثْرِيبَ عَلَيْكُمُ
 الْيَوْمَ يَغْفِرُ اللَّهُ لَكُمْ وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿٩٢﴾
 أَذْهَبُوا بِقَمِيصِي هَذَا فَأَلْقُوهُ عَلَى وَجْهِ أَبِي يَأْتِ بَصِيرًا
 وَأَتُوفَى بِأَهْلِكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٩٣﴾

وه کوو زانیمان هه زه تی یه عقوب فهرمانی به کوره کانی کرد: که بچنه وه
 بۆ شاری میصرو هه وۆلی دۆزینه وه یوسفو رزگار کردنی بنیامینی برای بدهن،
 نهوانیش له سههر فهرمانی باوکیان بۆ جاری سییه م گه پانه وه بۆ میصر
 به مه بهستی سۆراغ کردنی یوسفو بونیامینی برای، به لام به دلێکی پر له هیواو
 به شیوه یه کی جیدیو لیبرانه وه. جا که به خزمهت عه زیزی میصر گه ییشته نه وه
 دلی پتیان سوتاو خۆی پێ ناساندنو وتی: من یوسفو نه مه بونیامینی برامه.
 ده فهرموی: ﴿فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَيْهِ﴾ که کوره کانی یه عقوب بۆ جاری سییه م
 چوونه وه بۆ میصرو هه وۆلیاندا بچنه لای عه زیزی میصر، جا که چوونه لای
 عه زیز ﴿قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ امْسِنَا وَأَهْلِنَا الصُّرُ﴾ وتیان: نهی خاوه ن شکۆ،
 نهی عه زیزی میصر! تهنگو چه له مه یه کی نیجگار کاریگر تووشی خۆمانو
 خاوه خیزانو بنه ماله که مان بووه! قاتو قریو گرانی تهنگی پێ هه لچنیوین،
 سازارو بیزاری، بی نانیو بی گوزه رانیو برسیایه تی به ته واوی تینی بۆ
 هیناوینو شه پرزه ی کردوین.

﴿وَجِئْنَا بِبِضَاعَةٍ مُّزْجَاةٍ فَأَوْفِ لَنَا الْكَيْلَ﴾ هاتووینه وه بۆ باره گای
 به پزیزتان به کالایه کی بی نرخو که م به ها، به نه ندازه یه کی که مو نا په واجه وه،
 بازگانه کان مامه له ی پیوه ناکه نو له بازاردا ره واجی نیه. به چاکه و پیاهه تی خۆت
 وه کوو جاره کانی پیشوو باره کانمان بۆ داگره و دانه وێله ی ته واومان بده ری.
 ﴿وَتَصَدَّقْ عَلَيْنَا﴾ به خشنده یی خۆت بنوینه به سه رماندا، پاره ی نا په واجی
 نه ندازه که مو که م نرخمان له باتی دانه وێله لی وه ریگره، چاو پۆشی له مالی که مو
 خراپمان بکه! یان به خشنده یی خۆت بنوینه به سه رمانداو چاو پۆشی بکه
 له تاوانمانو برا که مان بۆ به ریده!

﴿إِنَّ اللَّهَ يَجْزِي الْمُتَصَدِّقِينَ﴾ بیگومان په ره وردگار پاداشی چاکه کاران
 ده داته وه به باشتترین پاداش، چی ده به خشن بۆیان پر ده کاته وه، پاداشیان
 دوچه ندانه و چند چه ندانه ده داته وه. پاداشی نه وانه به فیرو نادا که دهستی

داماوان ده گرن، به هانای لیقه ماوانه وه ده چن، له تاوانی تاوانباران چاوپۆشی ده کهن، به زه بیان به دل بیماران دا دیته وه.

نیتر که حه زه ته یوسف گوئی له م سکا لایانه یان بوو، زانی حال و هه زعیان گه ییشتوته نه م ئاسته ته نگو چه له مه یه وه به م جوړه تینیان بو هاتوه، نه یه توانی چی تر له بهرام بهریان دا خو به عه زیزی میصر بزانی و ده وری پاشایه تییان له گه لدا به کار بیستی، چی تر نه یه توانی که سایه تی خو ییان لی بشارتته وه، خو ییان لی ناشکرا نه کا! بۆی ده رکوت وانه کان ته واو بوونو تاقیکردنه وه کان به ناکام گه ییشتون، ئیستا کاتی مو فاجه ئه یه وه هختی نه وه هاتوه خو ییان پی بناسینی و هه وائیکی چاوه پروان نه کراو به خه یالدا نه هاتو یان پی بدا!!

سۆزی برایانه ی جولاو چاوپۆشی له خراپه ی رابوردیان بوو به بهر یاریکو له ده ورونی یوسف دا بنجی به ستو کهوته ناخاوتن له گه لیان داو دهستی کرد به خو ناشکرا کردن لییانو به شیوه یه کی نه مر و نیانو هونه مر مندانه ﴿قَالَ: هَلْ عَلِمْتُمْ مَا فَعَلْتُمْ بِيُوسُفَ وَأَخِيهِ إِذْ أَنْتُمْ جَاهِلُونَ؟﴾ وتی: نایا ده زانن کاتی خو ی چ کاریکی نامه ردا نه تان بهرام بهر یوسفو بونیامینی برای کرد؟ له یادتانه چۆن فریتان دایه بیره که وه و یستتان له ناوی بهرن، له بونیامینی براتان جیا کرد وه. براتان له برا دوور خسته وه؟؟ چه ند به توندو تیژی هه لسو که ووتتان له گه ل یوسفو بونیامینی برای دا کرد، نه وتان خسته بیره وه، به شیوه یه کی توندو ره قیش هه لسو که ووتتان له گه ل بونیامین دا نه نجام دا؟ ئیوه نه و کاره ناشیرینه تان نه نجام دان کاتیگ نه تان ده زانی چه ند کرده وه که تان ناشیرینه!! نه زه تدانی باو کو دایک، پچراندنی خو شه و یست له خو شه و یست!! نای که کاریکی ناشیرینه تان نه نجام دا!! وهی که دل په قو بی ویزدان بوون!! چۆنتان پرکیشی نه و کاره کردو چۆنتان نه نجام دا!!

براکانی هزره تی یوسف و نهم دهنگه گلهیی ئامیزه پرسۆزه یان بهرگوپچکه کهوتو بیرکیان له نیشانهی سیمای یوسفی بریان کرده وه سهرنجیان داو، روخساری یوسفی رابوردوو عهزیزی میصری ئیستایان پیک گرتو بۆیان ده رکهوت که نهم وه زیره خاوهن شکۆیه یوسفه وهستو شعوریان یوسفی مندائی خراوه ناو بیریان له جهستهی نهو پیاوه گهوره به ده سه لاته خاوهن شکۆیه دا ناسیه وه ﴿قَالُوا: أَأَنْتَ لَا أَنْتَ یُوسُفُ؟﴾ نهری به راستی تو یوسفی کوری یه عقووبی؟!

هزره تی یوسفی دلسۆزو دل گهوره و لیبوردو ﴿قَالَ: أَنَا یُوسُفُ﴾ فەرمووی: به ئی بزانهو دنیابن من یوسفم ﴿وَهَذَا أَخِي﴾ نهم کورهش که لام دانیشتوه بونیامینی برامه، ﴿قَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا﴾ بیگومان خودا نیعمه تو نهضلی خۆی به سهردا باراندوین به وه که دواي لیکه دابراو پهرتهوازه بوون یه کترمان گرتوه، بوینه وه به یه ک خیزانو یه کتریمان ناسیه وه. پهروه ردگار که ره وه به خششیکي وای له گهل کردین ناتوانم به یانی بکه م!

﴿إِنَّهُ مَنْ يَتَّقِ وَيَصْبِرْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ﴾ شهتره حال وایه: ههر که سیک ته قوای خودا بکاو خۆپاریزی له ناهه رمانی پهروه ردگارو پابهندی فەرمانو جلهوگیریه کانی بی، بهرده وام بی له سهر طاعه تکردنو خۆگری له بهرام بهر به لاو موصیه تی رۆزگارد، نه وه بیگومان خودا به سیه تی و به هانایه وه دئو له هه موو ناخۆشی و تنگه چه له مه یه ک ده پپاریزی و هه رگیز خودا پاداشی چاکه کاران فەرماوش ناکا!

نه مه شایه تیدانی پهروه ردگار به وه: که یوسف ته قواکارو خۆپارگو چاکه کار بووه!!

به راستی نه مه هه والیکي له نکاوو چاره و پوان نه کراو مو فاجه نه یه کی عه جایه یب بوو هزره تی یوسف رایگه یاندو به کورتی و له سهره خۆ فلیمی هه لۆستو کرداری براکانی بهرام بهر خۆی بونیامینی برای راناندو به بی

ده‌فعی چاوه‌زار کردیه ملی حه‌زره‌تی یوسف. جاکاتی حه‌زره‌تی یوسف، براکانی ده‌ناردنه‌وه حه‌زره‌تی جویرائیل فهرمانی پیکرد که نه‌و کراسه بنیترته‌وه بۆ باوکی؛ چونکه بۆنی به‌هه‌شتی لی ده‌هات، بۆنی به‌هه‌شتیش به‌سهر ههر نه‌خۆشو ده‌رده‌داریکدا رابیری چاک ده‌بیته‌وه. واته به‌نیگا خودا نه‌مهی به‌یوسف راگه‌یاند!!

هه‌ندیک ده‌لین: کراسه‌که ههر هی خودی یوسف بووه که له‌بهر خۆی دایکه‌نده‌وه. دوایی که به‌سهر ده‌مو چاوی باوکی دا هاتوو ده‌لی پیی گه‌شاوه‌ته‌وه و خۆشو کامه‌رانیه‌کی زۆر چووته ده‌لی یه‌عقوبه‌وه، که یه‌فخۆشی ناواش گیان به‌هیز ده‌کاو زه‌بوونی له‌هیزی هه‌سته‌کان لاده‌باو چاوو دل روون ده‌بنه‌وه و نه‌وپه‌رده تاریکییه‌ی به‌سهریان دا هاتوو لاده‌چی و روناکی و بیناییان تیده‌گه‌پته‌وه. زانستی پزشکی ئیستا پشگیری نه‌م جۆره دیاردانه ده‌کا!!

تیلینی :

نه‌و لی‌بوردنه‌ی حه‌زره‌تی یوسف: که له‌براکانی خۆش بوو فهرمووی ﴿لَا تُرِيبَ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ... الْآيَةَ﴾ نمونه‌یه‌کی ههره به‌رزه له‌سه‌ماحه‌تو چاوپۆشی دا؛ عه‌فوو کردنیکه له‌ناخی ده‌له‌وه هه‌لقولاو بی گله‌یی و سه‌رزه‌نشست کردن، لی‌بوردنه له‌کاتی هیزو توانادا، سه‌رباری چاوپۆشی و لی‌خۆشبوون دو‌عاو نزاشی بۆ کردن که خودا لی‌یان خۆشبی و له‌تاوانیان به‌وری!.

بی‌گومان پی‌غه‌مبه‌ری ئیسلام ﷺ له‌کاتی رزگار کردنی مه‌که‌دا هه‌مان هه‌لو‌ئستی حه‌زره‌تی یوسفی نواندو لی‌بوردنی خۆی له‌قوربه‌شیه‌کان راگه‌یاند: ئیبنو مه‌رده‌وه‌یه‌ی له‌ئیبنو عه‌بیاس و به‌یه‌ه‌قی له‌ئهبو هورپه‌یره‌وه ریوایه‌تیان کردوه: که پی‌غه‌مبه‌ر ﷺ رۆژی رزگار کردنی مه‌که‌که ده‌ستی به‌لاشیبانی ده‌رگای که‌عبه‌گرت (له‌و کاته‌دا دانیش‌توان هه‌ریه‌که‌یان چوپوه مالی خۆی و خۆیان له‌ترسان حه‌شار دابوو) فهرمووی: (الحمد لله الذي صدق وعده، ونصر عبده، وهزم الأحزاب وحده، ثم قال: ماذا تظنون يا معشر ته‌فسیری ده‌وان (۴۸)

قریش؟ قالوا: خیرا، اخ کریم، وابن کریم، وقد قدرت، قال: وانا اقول: کما قال اخي يوسف: ﴿لَا تَثْرِيْبَ عَلَیْکُمْ الْیَوْمَ، یَغْفِرُ اللهُ لَکُمْ﴾.

نیتر دانیشتوانی مه که هه موویان له مال هاتنه ده ده تگوت له گۆر راده بن بۆ حه شر!

بهشی شانزه ههم له چیرۆکی یوسف

هه والدان یه عقوب به بۆنکردنی یوسف و پشتگیری کردنی نههم بۆنکردنه به هۆی کابرای موزده ده ده وه!

وَلَمَّا فَصَلَتِ

الْعِیْرُ قَالَ اَبُوْهُمْ اِنِّیْ لَاجِدُ رِیْحَ یُوسُفَ لَوْلَا اَنْ

تَفِیْدُوْنِ ﴿٩٤﴾ قَالُوْا تَاللّٰهِ اِنَّكَ لَفِیْ ضَلٰلٰکَ الْغٰدِمِ ﴿٩٥﴾

فَلَمَّا اَنْ جَاءَ الْبَشِیْرُ اَلْقَنَهُ عَلٰی وِجْهِهِ فَاَرْتَدَّ بِصِیْرًا قَالَ

اَلَمْ اَقُلْ لَّکُمْ اِنِّیْ اَعْلَمُ مِنْ اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿٩٦﴾ قَالُوْا

یٰۤاَبَانَا اَسْتَغْفِرُ لَنَا ذُنُوْبَنَا اِنَّا کُنَّا خٰطِیْیْنَ ﴿٩٧﴾ قَالَ سَوْفَ

اَسْتَغْفِرُ لَکُمْ رَبِّیْ اِنَّهٗ هُوَ الْغَفُوْرُ الرَّحِیْمُ ﴿٩٨﴾

وه کوو زانیمان خۆشی و کامه رانی که وته ناو دلو ده روونی کوپه کانی یه عقوب به وه له میصر به هۆی یه کتر ناسینه وه به یه که گه ییشته وه نههم کامه رانی و خۆشییه گۆزرایه وه بۆ ولاتی که نعان به هۆی گه رانه وه کاروانه که بهو موزده خۆشه! پهروه دگار موعجیزه وه له سه دهستی یه عقوب ته فسیری ره وان (۴۹)

دهرخت؛ بهوه که له دووره بهونی یوسفی کرد، پهروه دگار پشتگیری نهو
 بۆنکردنه ی کرد به موژده دانی کوږه گوره که ی که له میصر مابوه وه مانى
 گرتبوو وتبوو تا باو کم نیزم نه دا ناگه پیمه وه! هاته وه کراسی یوسفی
 به سهر دهو چاوی باو کی دا هیناو چاوی چاکبو نه وه!.

ده فرموئ: ﴿وَلَمَّا فَصَلَتِ الْعِيرُ قَالَ أَبُوهُمْ إِنِّي لَأَجِدُ رِيحَ يُوسُفَ لَوْلَا
 أَنْ تُفْنِدُون﴾ هه له گه له کاروانی کوږه کانی یه عقوب له سنووری شاری میصر
 ده رچوون بهرو شاخی که نعان گه رانه وه، حه زه تی یه عقوب هه والیکى
 سه رسو په نه ری راگه یاند! هه والیک به خه یالئ که س دا نه ده هات! هه والیک
 په یوه ندی به حه زه تی یوسفه وهیه، حه زه تی یه عقوب پیری کفته کارو
 کوئرو بئ رونا کایى به لام دل پز له نووری نیمان به نه وه خزمو که سو کاره کانی
 ده ور بهری فرموو: نه من بۆنى یوسف ده کهم نه گهر پیم نه لئین: خه ره فاهو
 عه قلی تیک چوه؟! به شیتم مه زانن نه من ئیستا بۆنى یوسفو کراسه که ی
 ده کهم!

سهیره لهو کوږو مه جلیسه دا هه موو شتیک به خه یال دا دئ جگه
 له مه وزوعی یوسف، کهس به خه یال دا نه ده هات دواى نهو هه موو ماوه دورو
 درێژه یوسف له زیان دا مابئ! کهس بهروای نه ده کرد یوسف بۆنى هه بیو نه م
 پیره کۆنه ساله کوږه کفته کاره بۆنى بکا!!

ئیبنو عبباس ریوايه تی کردوه ده فرموئ: که کاروانه که له سنووری
 میصر تیپه ری بایه کی هه لکرد بۆنى یوسفی گه یانده حه زه تی یه عقوبو
 فرموو: ﴿إِنِّي لَأَجِدُ رِيحَ يُوسُفَ لَوْلَا أَنْ تُفْنِدُون﴾ هه شت رۆژه ریکا دورو
 بو که بۆنى کرد!

ئیمامی رازی ده فرموئ: قسه ی راست نه وهیه: پهروه دگار بۆنى یوسفو
 کراسه که ی به شیوه یه کی موعجیزه گه یانده حه زه تی یه عقوب چونکه

بۆنکردن له‌و مه‌سافه‌ دورو درێژه‌یه‌ شتی‌که‌ پێچه‌وانه‌ی عاده‌ته‌. که‌وابێ ئه‌وه‌ موعجیزه‌ی یه‌عقوب بووه‌.

﴿قَالُوا: تَاللّٰهِ. اِنَّكَ لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ وتیان: سویندمان به‌خودا، تۆ هه‌ر له‌ گومراییه‌ کۆنه‌که‌ی خۆت دای، هه‌ر به‌ته‌مای یوسفی و چاوه‌ڕوانی هاتنه‌وه‌ی نه‌وی. تازه‌ یوسفی چی و بۆنی چی؟ تاکه‌ی تۆ له‌م هه‌لۆسته‌ هه‌له‌یه‌ی خۆت نایه‌یه‌ خوار؟! تاکه‌ی یوسف له‌یاد ناچی و بروی نانی؟

قه‌تاده‌ ده‌لێ: به‌راستی قسه‌یه‌کی گه‌وره‌و ناخۆشیان به‌و پیره‌مێرده‌ دڵسوتاوه‌ گوت. نه‌ده‌بوو قسه‌ی ناوا ره‌قو ناخۆش به‌و بابه‌ گه‌وره‌یه‌یان بلێن.

چۆن ده‌بێ قسه‌ی ناوا ره‌ق ئاراسته‌ی پێغه‌مبه‌ریکی ناوا بکری!!!
﴿فَلَمَّا اَنْ جَاءَ الْبَشِيرُ اَلْقَاهُ عَلٰى وُجْهِهِ، فَارْتَدَّ بَصِيْرًا﴾ جا که‌ کاروانه‌که‌ گه‌یشته‌ مزگینێ ده‌ر: که‌ کوپه‌ گه‌وره‌ی یه‌عقوب به‌یه‌هوزای ناوه‌ هاته‌ لای باوکی و کراسی یوسفی به‌سه‌ر ده‌و چاوی باوکی دا هینا یه‌کسه‌ر چاوه‌کانی له‌خۆشیا روناکایییان تیکه‌وتسه‌وه‌و موفاجه‌ته‌ی چاوه‌ڕوان نه‌کراو په‌یدا بوو، موفاجه‌ته‌ی کراس! که‌ نیشانه‌ی مانێ چه‌زهره‌تی یوسفه‌و به‌م زوانه‌ به‌یه‌کتر شاد ده‌بنه‌وه‌ موفاجه‌ته‌ی چاکبوونه‌وه‌ی چاوه‌ کوێر بووه‌کانی چه‌زهره‌تی یه‌عقوب که‌ چه‌ند ساڵ بوو سپی هه‌لگه‌ر ابوون.

نیمامی سوودی ده‌فه‌رموێ: بۆیه‌ یه‌هوزا! کوپه‌ گه‌وره‌ی یه‌عقوب، کراسه‌که‌ی یوسفی جاری دووه‌م بۆ هینا و مزگینێ گه‌یاند؛ چونکه‌ هه‌ر ئه‌و جاری یه‌که‌م کراسه‌ خۆیناوی یه‌که‌ی بۆ باوکی هینایه‌وه‌ ویستی ئه‌و هه‌واله‌ ناخۆشه‌ به‌ئهم هه‌واله‌ خۆشه‌ داپۆشی!! ئه‌و خراپه‌یه‌ به‌م چاکه‌یه‌ بشواته‌وه‌، ته‌نانه‌ت رێوايه‌ت کراوه‌ نه‌ک هه‌ر چاوه‌کانی چاکبوونه‌وه‌و به‌س، به‌لکوو هی‌زو توانای ته‌ندامه‌کانی تریشی تازه‌ بوونه‌وه‌، نیت‌ر لی‌ره‌دا چه‌زهره‌تی یه‌عقوب راستی‌یه‌که‌ ده‌درکینێ: که‌ لای ئه‌و نمایانه‌و له‌ده‌ورو به‌ره‌که‌ی په‌نه‌انه‌، له‌وه‌پێش پێ‌ی گوتن ئه‌وه‌ی من ده‌یزانم ئیوه‌ نایزان، ئیستاش هه‌مان راستی

دووباره کرده وه ﴿قَالَ: أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ: إِنِّي أَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾
 هه زه ته یه عقوب به کورپه نه وه که سو کاره کانی فرموو: نه ی نه وه نه بوو
 کاتی خوی پیم گوتن له ره حمه تی خودا ناثومید مه بن. بچنه وه بو میصر
 سؤراغی یوسفو بونیامینی برای بکه نه وه له ره حمه تو به هانا هاتی خودا
 ناثومید مه بن. من به هوی نیگاو سروشه وه ده رباره ی سونه نه وه دابو نه پرتی
 خودا شتی وا ده زانم که نیوه نایزان! نیتر له و کاته دا کورپه کان تیکرا ده سته و
 دامانی باوکیان بوونو ﴿قَالُوا: يَا أَبَانَا اسْتَغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا إِنَّا كُنَّا خَاطِئِينَ﴾
 وتیان: باب به گیان! داوای لی خوشبویمان بو بکه، نیمه په شیمانین
 له کرده وه کانمان، به رامبر جه نابتو یوسفی برامانو بونیامینی برابچو کمان
 هه له مان کرده وه چاوپوشیمان لی بکه. سه د تاوانو یه ک تویه!

لیره دا سیاقی قورنان ناماژه به شتی که ده کا که دیاره له دلی یه عقوبی
 دلسوتاودا په نگی خوار دوته وه. دیاره جوړه گله یه کی له کورپه کانی هیه و وا
 دیاره هیشتا دلی نه چوته وه شونی خویو برینی هه ناوی ساریژ نه بوون بویه
 خیرا چاوپوشی خوی رانه گه یاند! وه کوو هه زه ته یوسف خیرا نه یفرموو
 ﴿لَا تَثْرِبَ عَلَيْكُمْ الْيَوْمَ﴾ به لکوو ﴿قَالَ: سَوْفَ اسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّي، إِنَّهُ هُوَ
 الْغَفُورُ الرَّحِيمُ﴾ فرمووی: له وه دوا داوای لی خوشبووتان بو له خودای خوم
 ده کهم لی ده پاریمه وه که لیتان خوشبی بیگومان په روه ردگاری من له تاوان
 خوش ده بی و به سوزو به زه یی به بو بنده کانی.

بهشی ههئدههم لهچیرۆکی یوسف

بهیهکگهییشتنهوهی خێزانی یهعقوب لهشاری میصر

فَلَمَّا

دَخَلُوا عَلَىٰ يُوسُفَ ۖ أَوَىٰ إِلَيْهِ أَبُوهُ وَقَالَ ادْخُلُوا مِصْرَ
 إِن شَاءَ اللَّهُ ءَامِنِينَ ﴿٩٩﴾ وَرَفَعَ أَبُوهُ عَلَى الْعَرْشِ وَخَرُّوا
 لَهُ سُجَّدًا وَقَالَ يَتَابَتِ هَذَا تَأْوِيلُ رُؤْيَايَ مِنْ قَبْلُ قَدْ جَعَلَهَا
 رَبِّي حَقًّا وَقَدْ أَحْسَنَ بِي إِذْ أَخْرَجَنِي مِنَ السِّجْنِ وَجَاءَ بِكُمْ
 مِنَ الْبَدْوِ مِنْ بَعْدِ أَنْ نَزَغَ الشَّيْطَانُ بَيْنِي وَبَيْنَ إِخْوَتِي ۚ إِنَّ
 رَبِّي لَطِيفٌ لِمَا يَشَاءُ ۚ إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿١٠٠﴾

دواى نهوهی که ههزهرهتی یوسف عليه السلام داواى لهبراکانی کرد: که بچنهوه
 بۆ ولاتی کهنعانزو بهخاوو خێزانوهه بگۆیزنهوه بۆ میصر، لیڤهه دا نایهتهکان
 نهوهمان بۆ رون دهکهنهوه: که بنهمالهه یهعقوب ههموویان ولاتی
 کهنعانیان بهجۆ هیشتو هاتن بۆ میصر، ههزهرهتی یوسفو کاریهدهستانی
 ولات پیشوازییان لێ کردنو لهشاری میصردا نیشتهجۆ بوون، خێزانی
 پهترهوازه بوو لیک دابراو یهکدیگیر بوونهوه، خهونی یوسف هاته جۆ یانزه
 براکهی باوکۆ دایکی، یان پووری، سوجهی ریزیان بۆ برد! ریوايهتکراوه
 دهئین: ههزهرهتی یوسف دوو سهه ولاغی نارد بۆ کهنعان بهمههستی
 گواستهنهوهی بنهمالهه ههزهرهتی یهعقوب دواپی که نزیک شاری میصر
 تهفسیری رهوان

بوونهوه خوږو پاشاو چوار هزار کس له کار به دستو پیاو ماقولان
پیشوازیان له حه زره تی په عقوب کرد.

دەلێن: ژمارە ی بنە ماله ی حەزەرە تی یە عەقوب لە کاتی چونیان بۆ میصەر
 حەفتاو دوو کەس بوون بە پیاو و ژنەو، ئەو کاتەش کە لە گەڵ حەزەرە تی
 موسادا لە میصەر دەرچوون شەش سەد هەزار و پینج سەدو حەفتاو ئەوێندە
 پیاوی شەڕکەر بوون، جگە لە مندالۆ ئافرەت و پیرو کە فته کار.

وه کو ریوایت کراوه هزره تی یه عقوب له لای هزره تی یوسف بیستو
چوار سال یان هه ده سال مایه وه، دوایی که کۆچی دوایی کرد له سه
راسپارده ی خۆی هزره تی یوسف بر دیه وه بۆ ولاتی که نعانو له نزیکن
ئیسحاقی باوکییه وه به خاکی سپارد!

به ههر حال سیاقی قورتان زه مانزو مه کان ده پپچیته وه دیمه نی کوتایی
چیرۆکه که نمایش ده کاو ده فهرموئ: ﴿فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَى يُوسُفَ آوَى إِلَيْهِ
أَبُوهُ﴾ جا کاتیگ خیزانی یه عقوب گه ییشتنه سنووری میصرو حه زه تی
یوسف به نزیکبونه وه یانی زانی پیشوازی لی کردن، به فهرمانی پاشا
کاربه ده ستو گه وره پیاوانی میصر هاوبه شی پیشوازی یه که یان کرد، حه زه تی
یه عقوب به خوی و خاوو خیزانی وه گه ییشتنه میصر حه زه تی یوسف ده ستی
له ملی باوکی و دایکی کردو ماچو مۆچ نه نجام دراو نه مجار فهرمانی
به هه موو خیزانه که کردو ﴿وَقَالَ ادْخُلُوا مِصْرَ اِنْ شَاءَ اللّٰهُ آمِنِينَ﴾ فهرموئ:
هه مووتان بچه ناو شاری میصره وه به پشتیوانی خودا نه مین ده بن له گیانو
مالی خۆتانو هیچ ترسو بیمیکتان له سهر نه.

﴿وَرَفَعَ أَبُوتَهُ عَلَى الْعَرْشِ﴾ باوکتو دایکی بردنه لای خوییه وه له سهر کورسی فرمانیه وایی له په ناخوییه وه دای نیشانندن بۆ ریز گرتنو گرنکی پیدان ﴿وَاخْرَوا لَهُ سُجُودًا﴾ باوکتو دایکتو ههر یازده براکانی له ئاست یوسفدا

سه‌ری خۆیان دانه‌واند، چونکه دابو نه‌پیتی شه‌و رۆژگاره‌ و با‌بو شه‌و جو‌ره‌ سه‌ردانه‌واندنه‌ نیم‌چه‌ سو‌ژده‌ بردنه‌ ریزیان له‌پاشاو گه‌وره‌ پیاوان ده‌گرت.

تیپینی شه‌و ده‌کرئ: له‌ئایه‌ته‌که‌دا بۆ مه‌به‌ستی تایبه‌تی و به‌لاغی پاشو پیش کراوه‌، شه‌و تا رسته‌ی ﴿إِنْ شَاءَ اللَّهُ﴾ پیش ﴿آمَنِينَ﴾ خراوه‌، چونکه مه‌به‌ست شه‌و یه‌: چوونه‌ ژووره‌وه‌که‌ له‌شه‌موو کاته‌کانیدا به‌سه‌لامه‌تو دلنیا‌یی و سه‌رکه‌وتوانه‌ بی.

رسته‌ی ﴿وَرَفَعَ أَبُوهُ عَلَى الْعَرْشِ﴾ پیش ﴿وَوَحَّوْا لَهُ سُجْدًا﴾ خراوه‌ تا ناما‌ژه‌بی بۆ شه‌و: که‌ یوسف‌ ریزی له‌باوکتو دایکی گرتو گرنگی پیدان، نه‌گینا شه‌وان پیش شه‌وی سه‌ریکه‌ونه‌ سه‌رکورسی پاشایانه‌و له‌لای یوسف‌ دابنیشن سو‌ژده‌که‌یان برده‌و. شه‌و شه‌مان له‌یاد نه‌چۆ سو‌ژده‌ بۆ خۆی عیباده‌ت نه‌، کاتی‌ک ده‌بیته‌ عیباده‌ت که‌ نییه‌تی تایبه‌تی و صیفه‌ته‌ شه‌رعییه‌که‌ی تیدا بی.

جا که‌ هه‌زهره‌تی یوسف‌ سو‌ژده‌ بردنه‌که‌ی باوکتو دایکتو براکانی بینی، یاد‌ی شه‌و کاته‌ی کرده‌وه‌ که‌ به‌مندالێ له‌خه‌ونه‌که‌ی دا‌ بینی مانگتو خۆرو یان‌زه‌ نه‌ستیره‌ سو‌ژده‌یان بۆ برد! روه‌ی کرده‌ باوکی ﴿وَقَالَ: يَا أَبَتِ! هَٰذَا تَأْوِيلُ رُؤْيَايَ مِنْ قَبْلُ﴾ وتی: شه‌ی باوکی خۆشه‌ویستم! شه‌مه‌ نا‌کامو مانای خه‌ونه‌که‌ی سه‌رده‌می مندالیمه‌ که‌ بۆم گه‌پرایه‌وه‌و وتم: بابه‌: ﴿إِنِّي رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ رَأَيْتُهُمْ لِي سَاجِدِينَ﴾ شه‌تۆش وت: شه‌م خه‌ونه‌ت بۆ که‌سی مه‌گه‌په‌وه‌ با که‌س به‌مه‌ نه‌زانێ.

﴿فَلَمَّا جَعَلَهَا رَبِّي حَقًّا﴾ بی‌گومان خودا خه‌ونه‌که‌می به‌راست گه‌راو هه‌نایه‌

دی.

﴿وَقَدْ أَحْسَنَ بِي إِذْ أَخْرَجَنِي مِنَ السِّجْنِ﴾ بی‌گومان په‌روه‌ردگار چاکه‌ی له‌گه‌ل کردم، به‌شیک نعه‌مه‌تو فه‌ضلی خۆی به‌سه‌ردا رستم: که‌ له‌به‌ندینه‌خانه‌ رزگاری کردم، فه‌رمانه‌وایی و ده‌سه‌لاتی پی به‌خشیوم کردومی به‌کاربه‌ده‌ستی

قسمدريشتو ﴿وَجَاءَ بِكُمْ مِنَ الْبَدِّ وَمِنْ بَعْدِ أَنْ نَزَعَ الشَّيْطَانُ يَنْبِي وَبَيْنَ
إِخْوَتِي﴾ نيوي له لاديوه هينايه ناو شارو له ژيانی لادی نشینی و کوله مهرگی و
نازه لداری و ورزتری رزگاری کردن، هه موو نهه نيعمه تانهه به سهردا رژاون،
پاش نهوي شهيتان نيوان منو براکانهی تیکه داو، سۆزی براييه تي و
خۆشه ويستی له نيوانمان دا نه هيشتو هه سوودی و دژايه تي خسته ناومانوه.

﴿إِنَّ رَبِّي لَطِيفٌ لِّمَا يَشَاءُ﴾ بيگومان خودای من زاناو ناگاداره به وردو
درشتی هه موو کاروباريکن، به لوطفو مهرحه مه ته بهرام بهر بهنده کانی، ههر
کاتی ويستی شتی بکاو یاريکن نه نجام بدا، هۆکاره کانی بۆ دهره خسيینی و
وه کوو پتيوست ديهينيته دي! به خه يالی کی دا ده هات به شوین خسته نه
ناوپيردا به ندایه تي و به شوین کۆيلايه تيدا فيتنه ی عيشقو لداری و له سهر مل
نه دانی بۆ داخوازی به کانی زوله یخا بخريته کونجی به ندینخانه وه و له وپوه بۆ
سهر کورسی ده سه لاتو فه رمانه وایی!!

﴿إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ﴾ بيگومان خودا زانايه به بهرژه و هندی بهنده کانی
سهره تاو ناگامی هيچ شتيکی لی هون نيه، داناو هه کيمه ههرچی ده يکا
له شوینی خۆی دایه و بۆ بهرژه و هندی بهنده کانيه تي پاداشی چاکه کاران به چاکه
ده داته وه، سهره نجام بۆ خودا په رستانه ههر نهوان سهر فرازو سهر که وتوو ده بن!!
راقه که رانی قورثان کۆکن له سهر نهوه: که سوژده بردنی خيژانی هه زره تي
يه عقوب سوژده ی سلاو ريزگرتن بووه، سوژده ی ته قدیسو عيباده ت نه بووه،
سهریان دانه واندوه نه ک بیخه نه سهر زهوی، له شهريعه تي نهوان دا سهر دانه واندن
دروست بووه. به لام له شهريعه تي نيسلام دا نه سخ بۆته وه.

جا ههرچه نه ده سهر دانه واندن له سه لامکردن دا له نايینی نيسلام دا
سپاره ته وه و هه لگيراوه، که چی به داخه وه هه ندی له موسولمانانان ناگاداری
نه وه نينو له کاتی سه لامکردن دا خویان ده چۆميننه وه و لاسایی رۆژ
ئاوایی به کان ده که نه وه!

ئیبنو عه بدولبر له (التمهید) دا له نه نه سی کوری مالیکه وه ریوایه ت ده کا: ده فرمووی: وتمان: نهی پیغه مبهری خودا! نایا ئیمه که به ده که گه بیشتین به مه بهستی ریز لیک گرتن سهر دانه وئینین؟ فرمووی: نه خهیر! وتمان: قوریان! نایا ده ست له ملی یه کتری بکهین؟ فرمووی: نه خهیر! وتمان: نایا ده ست بخهینه ناو دهستی یه کتره وه؟ فرمووی: به ئی.

به لام هه لسان له بهر که سیک که دئ بۆ لای کۆمه لیک نه وه دروسته. چونکه فرمووده یه کی صه حیج هه یه نه بو داوود له نه بو سه عیده وه ریوایه قی کرد وه: ده فرمووی: پیغه مبهر ﷺ فرمانی به تا قمی نه وس کرد فرمووی: (هُمُوا اِلٰی سَبِّدِكُمْ وَخَيْرِكُمْ) ههستن بۆ ریز گرتنی گه وه که تازو پیاو ما قۆله که تان.

به کورتی هه لسان بۆ ریزنان له میوان به مه رجی پیی له خۆبایی نه بی، نه گهر له بهر هه لسان وای له کا برا ده کرد له خۆی بایی بیی و خۆی به شیاوو موسته حق زانی بۆ له بهر هه لسان نه وه دروست نیه چونکه پیغه مبهر ﷺ فرموویه قی (مَنْ سَرَّهُ اَنْ يَّتَمَثَّلَ لَهُ النَّاسُ فَيَأْمَا فَلْيَتَّبُوا مَعْقَدَهُ مِنَ النَّارِ) که سیک پیی خۆشبئی خه لک له بهری هه لسن، با جیگای خۆی له ناو ناگردا ناماده بکا.

دروسته ناماژه کردن به ده ست بۆ سه لام کردن بۆ دوور نه ک بۆ نزیک، نه گهر سه لامیشی کرد سهر نه وی نه کاو پشتی خۆی نه چه مینیتسه وه. چونکه خۆ کۆمکر نه وه به مه بهستی ته واضوع و ریز گرتن له بهر امبهر بۆ خودا نه بی بۆ که سی تر نه نجام نادرئ، ده ست ماچ کردنیش باش نیه به کرداری ناشیرین ده ژمیردرئ و ده لئین: (اِنَّهُ مِنْ فِعْلِ الْعَاجِمِ!).

وه لی ده گوتری دروسته ئینسان دهستی باوکتو دایکی خۆی ماچ بکا، دهستی مامۆستاو پیاوچا کان ماچ بکا.

به شی هه ژده ههم له چیرۆکی یوسف

پارانه وه یه کی گشتی

﴿ رَبِّ

قَدْ آتَيْتَنِي مِنَ الْمُلْكِ وَعَلَّمْتَنِي مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ فَاطِرَ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَنْتَ وَلِيِّ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ تَوَفَّنِي
مُسْلِمًا وَالْحَقِّقْ بِالصَّالِحِينَ ﴿١٠١﴾

به باو کتو دایکی خۆی شادمانی کرده وه، له گهڵ خیزانو که سو کاره کانیدا
یه کترین گرتوه وه، له ژووور هه موو نیعمه ته کانیشه وه نیعمه تی پیغه مبهرايه تی و
فرمانه واییه: که خودا پێی به خشیوه. نه مجار لیره دا نه م دو عایه ده کاو
داوا له پهره رد گاری خۆی ده کا وه کوو چۆن له جیهان دا نیعمه تی جۆراو جۆری
به سهردا رشتوه وه، له قیامه تیش دا بیخاته ژیر فاضلو که ره می خۆیه وه وه
نیعمه تی به سهردا برێژی و به موسولمانی بیکوژی و بیخاته ریزی صالحانه وه.
ده فهرمو: ﴿ رَبِّ قَدْ آتَيْتَنِي مِنَ الْمُلْكِ ﴾ پهره رد گارا! فرمانه واییه و ده ست
رۆیشه تووی بێ به ره هه لستت پێ دام، کهس نیه ده ست به ره دهستم پێنی، کهس
نیه به ره یزه وه سه یرم نه کا، هه رچی گه نچو خه زینه ی ولاتی میصر هه یه
هه مووی که وه ته ژیر دهستم، پله و پایه ی به رزم ده ست که وت، شانو
شکۆمه ندێ ته واوم پێ درا له هه یچم کهم نیه، نه مانه نازو نیعمه تی دونیا یین.

﴿وَعَلَّمْتَنِي مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ﴾ فێری ته عبیری خه زو ناکامه کانی

خه وت کردم؛ نه مه شیان نیعمه تی عیلمو زانسته. خودایه نیعمه ته کانت
ده ژمیرم یه که یه که، باسیان ده کهم به دل شوکرو سوپاست ده کهم!

﴿فَاَطْرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ نهی به‌دییه‌نهری ئاسمانه‌کانو زه‌وی! که به‌قودره‌تی خۆت دروستت کردونو کارو باریان به‌ده‌ست خۆته، ده‌سه‌لاتو توانات به‌سه‌ریان‌داو به‌سه‌ر دانیشه‌کانی‌دا هه‌یه. ﴿أَنْتَ وَلِيٌّ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ هه‌ر تو یارمه‌تده‌رو پشتیوانو چاودتیرو خاوه‌نمی، هه‌موو شتیکم به‌ده‌ست تۆیه‌و تو خاوه‌نمی له‌دونیاو قیامه‌ت!

خودایه ئه‌وه نیعمه‌تو ئه‌وه ده‌سه‌لاتو تواناته! خودایه! من ئیستا داوای ده‌سه‌لاتو له‌شساعی و مالو جاهت لی ناکهم، خودایه داوای شتیکت لی ده‌که‌م له‌وانه پایه‌دارتو گرنگ‌تره، خودایه! داوات لی ده‌که‌م ﴿تَوْفِّيْ مِثْلَ مَا وَالْحَقِّيْ بِالصَّالِحِيْنَ﴾ به‌موسولمانی به‌رنه‌و بمخه‌ره پی‌پی صال‌حانه‌وه.

ئا به‌م جوژه جاهو ده‌سه‌لاتو فه‌رمان‌په‌وایی دیمه‌نیان لای هه‌زه‌ره‌تی یوسف داده‌پۆشرین، خۆشی و شادی به‌یه‌ک گه‌ییشه‌نه‌وه‌و کۆیونه‌وه‌ی خاوو خیزانو خزمو که‌سو کار هه‌چی له‌گۆڤی نامین، دیمه‌نی کۆتایی دیمه‌نی به‌نده‌یه‌کی روت له‌هه‌موو جاهو جه‌لالیک، دیمه‌نی به‌نده‌یه‌ک له‌خودای خۆی ده‌پارێته‌وه‌و داوای لی ده‌کا ئایینی سه‌لامه‌ت بی‌و له‌سه‌ر ئیسلامه‌تی به‌ریو بگات به‌پیاوچا‌کان که باو‌ک‌ئو با‌پیرانی پی‌غه‌مبه‌رنی دروودی خودا له‌سه‌ر پی‌غه‌مبه‌ری ئیمه‌و نه‌وانیش بی.

ئه‌مه‌ش سه‌رکه‌وتنیکی موطله‌قه‌و ده‌رچونه له‌تاقیکردنه‌وه‌ی کۆتایی.. ئیتر په‌روه‌ردگار به‌پاک‌ئو خا‌و‌نی له‌دونیا کۆچی پێ کردو له‌ناو صندوقیکی روخامدا له‌ولاتی میصر به‌خاک سپێدرا، پاش چوار سه‌د سال هه‌زه‌ره‌تی موسا له‌وی‌هه‌ تابوته‌که‌ی گواسته‌وه‌ بۆ به‌یتولمه‌قدیسو له‌وێ له‌نزیک باو‌ک‌ئو با‌پیرانی‌دا ئیژرا!

شایانی باسه که له‌شه‌ریعه‌تی ئیسلامدا ئاوات خواستنی مردن دروست نیه.

له صہ حیحهین دا فہرموودہ یهک هہیہ نیمامی نه حمہد له نه نه سهوہ
ریوایہ تی کردوہ ده فہرموی: پیغہ مبہر ﷺ فہرموی: (لَا يَتَمَنَّيَنَّ أَحَدُكُمْ الْمَوْتَ
لِيُضْرَ نَزْلُ بِهِ، فَإِنْ كَانَ لَا بُدَّ مُتَمَنِّيًّا، فَلْيَقُلْ: اللَّهُمَّ أَحْبِبْنِي مَا كَانَتْ الْحَيَاةُ خَيْرًا لِي،
وَتَوَقَّتِي إِذَا كَانَتْ الْوَفَاةُ خَيْرًا لِي.)

له نه بو هورہیرہ شہوہ ریوایہ ت کراوہ ده لی: پیغہ مبہر ﷺ فہرمویہ تی:
(لا یتمنی احدکم الموت، ولا یدع بہ من قبل ان یاتیہ، انه اذا مات احدکم انقطع
عملہ، وانه لا یزید المؤمن عمرہ الا خیرا).

بہشی نۆزدہههه له چیرۆکی یوسف

چہ سپاندنی پیغہ مبہرایہ تی حہزہ تی موحمہد ﷺ

ذَٰلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ

نُوحِيهِ إِلَيْكَ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ أَجْمَعُوا أَمْرَهُمْ وَهُمْ يَمْكُرُونَ

﴿١٠٢﴾ وَمَا أَكْثَرُ النَّاسِ وَلَوْ حَرَصْتَ بِمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٣﴾

﴿١٠٤﴾ وَمَا تَسْأَلُهُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿١٠٥﴾

وَكَأَيِّنْ مِنْ ءَايَةٍ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَمُرُّونَ عَلَيْهَا

وَهُمْ عَنْهَا مُعْرِضُونَ ﴿١٠٥﴾ وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللَّهِ إِلَّا

وَهُمْ مُشْرِكُونَ ﴿١٠٦﴾ أَفَأَمِنُوا أَنْ تَأْتِيَهُمْ غَشِيَةٌ مِّنْ عَذَابِ اللَّهِ

أَوْ تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٠٧﴾ قُلْ هَذِهِ

سَبِيلِي أَدْعُوا إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي وَسُبْحَانَ
 اللَّهِ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ

دوای شهوی په روه ردگار سهرگوروشته یوسفی گیرایده وه، نه مجار
 ده دهوی له ریگه ی نهم چیرۆکه وه پیغه مبهرایه تی حه زره تی موحه ممه د
 بچه سپین، له روه وه: که چیرۆکی حه زره تی یوسف هه والی غه یبه، هه والی
 غه یبیش ته نها خودا ده یزانی، ده ی خو موحه ممه د ﷺ ناگاداری نهم چیرۆکه
 نه بو، گه لو هۆزه کهشی هه چیان لی نه زانیوه، جا که پیغه مبه ر ﷺ نه
 سهرگوروشته ناوا بهرکتو پتکی گیرایده وه نه وه نیشانه ی شهویه: که قورنان
 که لامی خودایه و پیغه مبه رایه تی حه زره تی موحه ممه دیش حه قو راسته.

نه مجار ره خنه ی له هه لویستی موشریکه کان گرتو باسی شهوی کرد: که
 زور نیشانه و نایه ت هه ن تاکو ته نهایی خودا ده گه یه ن وه لی شه و موشریکه
 ناوری لی ناده نه وه و پستی لی هه لده که ن، نه مجار شه و راده گه یه نی: که
 ریبای بانگه وازی پیغه مبه ری نیسلام بریتیه له بانگه وازی بۆ یه که تاپه رستی و
 ره تکرد شهوی هه موو جو ره شیرکتو هاوه ل په یدا کردی ت.

ده فهرموئ: ﴿ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهِ إِلَيْكَ﴾ شهوی باسکرا
 له چیرۆکی یوسف، هه ر له و رۆزه وه که خه ونه که ی بینو دوایی خرایه
 بیره که وه تا شه و رۆزه ی بووه فهرمانه وای ده ست رۆشته ووی میصر، هه روا
 هه لویستی براکانی بهرامبه ری، حالو وه زعی باوکی ته مانه هه موویان
 هه والی په نامه کینو پیش نازلبوونی قورشان پیغه مبه ر ﷺ ناگاداریان نه بو،
 هه روه ها گه لو هۆزه کهشی ناگاداری نه بوون! خیطابه که بۆ پیغه مبه ره ﷺ نهم
 چیرۆکه نیگای خودایه بۆ پیغه مبه ر، بۆ شهوی زیاتر دلی دامه زری، خوگر بی
 له بهرامبه ر ته زیه تدانی گه له که ی و وه رگیرانیان له بانگه وازی به که ی!

مه بهست نه وه یه: هه والدان لهشتی غه بیی نیشانه ی نه وه یه: که قورئان موعجیزه یه؛ چونکه پیغه مبه ر ﷺ له وه پیش له کتیبانی نه پروانیوه قوتابی کهس نه بوه، هاوچهرخی یوسفو براکانی نه بوه، ده ی هه والدان ی پیغه مبه ر ﷺ بهم چیرۆکه دورو درێژه به بی گۆرانکاری هه له نیشانه ی ئیعجازو سدرئاسایی قورئانه.

﴿وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ أَجْمَعُوا أَمْرَهُمْ وَهُمْ يَمْكُرُونَ﴾ نه ی موحه ممه د! نه تو له لای براکانی یوسف نه بووی، ناگاداری پیلانو نه خشه یان نه بووی، نه و کاته ی برپاریان دا: که یوسف بخه نه بیره که وه، قیلیان له یوسفو باوکیشی کرد. به لام ئیمه به نیگا نه و سهرگوروشته یه مان فیر کردی و به سروش بۆمان ناردی.

له قورئانی پیروژدا له م جوړه هه وال ه غه بیی یانه زۆرن وه کوو له سهرگوروشته ی خاتو مهربه دا ده فهرموئ: ﴿وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ يَقُولُ أَفْلَاحَهُمْ أَيُّهُمْ يَكْفُلُ مَرْيَمَ﴾ آل عمران/ ۴۴. یان ده فهرموئ: ﴿وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الْغَرْبِيِّ إِذْ قَضَيْنَا إِلَىٰ مُوسَى الْأَمْرَ﴾ تا ده گاته نه وه که ده فهرموئ: ﴿وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الطُّورِ إِذْ نَادَيْنَا الْقَصَصَ/ ۴۴-۴۶. یان ده فهرموئ: ﴿وَمَا كُنْتَ ثَاوِيًا فِي أَهْلِ مَدْيَنَ تَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا﴾ القصص/ ۴۵.

بیگومان ده بویه پاش چه سپاندنی نیگا و هاتنی نه م جوړه چیرۆکانه و راگه یاندنی نه م هه وال ه غه بیی یانه که ههستو شعور ده هه ژین، ده بویه هه موو کهس برپاریان بهم قورئانه بگردایه، به تایبه تی نه وان بۆ خۆیان به چاوی خۆیان پیغه مبه ریان ده دی، حال و وه زعیان ده زانی، نایه تی قورئانیان لی ده بیست که چی برپاریان پی نه ده کرد، سهریاری نایه ته کانی قورئان، نیشانه ی تری بوونه وه هه ن، چه نده ها به لگه ی جوړاو جوړ له سهر روپه ری بوونه وه و بلا وکراونه وه، به لام نه وان تی نی نافکرن له مانا کانی حالی نابن.

له گهڙ هه بوونی ئەم هه موو هه وائە نهینێ یانە ی قورئان ئاماژەیان پێ دەکا، له گهڙ هه بوونی ئەم هه موو به لگه و ده لیلانە ی له سەر روپەری بوونه وەر لێره و له وێ بلاو بوونه وە که هه موویان په ندو ئامۆژگاریزو رێبازی راستی ژبانی دونیا و قیامت نیشانی ئاده میزاد ده دەن، که چی وێپرای هه بوونی ئەو هه موو به لگه و نیشانانە زوریه ی زۆری ئاده میزادان ئیمان ناهینن. وه کوو ده فەرموی: ﴿وَمَا أَكْثَرُ النَّاسِ وَلَوْ حَرَصْتَ بِمُؤْمِنِينَ﴾ زوریه ی زۆری ئەو ئاده میزادانه برپا به بانگه وازییه که ت ناکه نو شوێن په یامه که ت ناکه ون، ته نانه ت نه گەر زۆریش خۆت ماندو بکە و هه وێ ته قه للاً بده ی ئیمان بهینن، برپوات پێ ناکه ن، چونکه ئەوان سوورن له سەر کوفرو سەر ره قی خۆیان.

په یوه ندی ئەم نایه ته به نایه ته کانی پێشه وه له م رووه یه: که به گوێره ی قسه ی ئیبنو عبباس هه ندیک له کافره کانی قورەیش به شیوه ی ته عه ننوت داوایان له پیغه مبه ر ﷺ کرد ئەم چیرۆکه یان بو بگێڕێته وه پیغه مبه ریش ﷺ پێی وابوو نه گەر بۆیان بگێڕێته وه له وانه یه ئیمانی پێ بهینن. جا که بو ی خوێندنه وه ئەوان هه ر سوور بوون له سەر کوفرو بێدینی خۆیان ئیتر ئەم نایه ته هاته خوارێ، وه کوو ئەوه بلێی ئاماژه بێ بو نایه ته تی ﴿إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ﴾ القصص/۵۶.

ئه مجار په روه ردگار ئەوه راده گهینی: که ئەو کافرانە هه یج عوزریان نیه له وه دا که ئیمان به په یامه که ت ناکه ن، ده فەرموی: ﴿وَمَا تَسْأَلُهُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ﴾ تۆ نه ی موحه ممه دا! داوای کرێ و موچه له و کافره سه ره قانه ناکه ی له سەر بانگه یشتنیان بو خودا په رستی، به لکوو له پینا و ئایینی خودا داو بوخاتری ره زامه ندی خودا ئەو کاره نه نجام ده ده ی، ئەتۆ مه به ستت جی به جی کردنی ئه رکی سه رشانی خۆته و پا داشت لێیان ناوێ! ده ی ده بوایه ئەوانیش به بێ سێ و دوو ئیمانیان بهینایه و به پیر بانگه وازییه که ته وه به اتنایه !!

﴿إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ﴾ نیه ئەو قورئانهی تۆی پێ نێردراوه و بۆ تۆ به نیگا هاتوو و په یڕه و پڕۆگرامی ئایینی ئیسلامه ئیلا که هیه یادخه ره و نامۆزگاری و شاره زایی کهری هه موو عاله مه، ته گهر په یڕه و بکه نو شوینی بکه ون له دونیا و قیامه تدا سهر فراز ده بن. ئەم نایه ته یه کیکه له نایه تانهی که راستی به تی په یامی پیغه مبه ر دوویات ده که نه وه.

هۆکاری ئەوه: که زوڕ بهی خه لک ئیمان ناهینن ئەوه یه: که ئەوانه له به لگه کانی هه بونی خودایه کی به دیه پنه ر بێ ناگانو تینافکرنو له بو نه وه ر ورد نابنه وه، به رودا وه کانی رابوردو په نندا میز نابن! ده فهرموی: ﴿وَكَايْنِ مِنْ آيَةٍ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَمُرُّونَ عَلَيْهَا وَهُمْ عَنْهَا مُعْرِضُونَ﴾ چندان له نیشانه جوړاو جوړه کانی ناسمانه کازو زه وی: که تاکو ته نهایی خودا ده چه سپینو نیشانهی که مائی زانستو ده سه لاتی په روه ردگارن، هه ر له نه ستیره گه رۆکو را وه ستا وه کانه وه تا ده گاته کیو چۆم ده ریا و گۆ گیا و دارو دره ختو ئاژه لۆ مردو و زیندو، هه روا به رو بو م تا م بۆزو به رامو رهنگو روخساری میوه هات، شینا وه ردو ئاوو هه وا و هه ورو بارازو به فرو ته رزه و چه نده هاو ملیونه ها شتی تر که ئەو ئاده میزادانه به سه ری دا راده بزنو دینه به رچاویانو به سه ریان دا تیپه ر ده کاو ده یان بینن که چی لییان بێ ناگانو تییان نافکرنو په ندیان لێ وەرناگرن هه مووشیان گه وا هی هه بوونی خودایه کی تاکو ته نیا و خاوه ن ده سه لاتی ره ها ده دن.

به کورتی هه موو شتیکی بوونه وه ر نیشانهی تاکو ته نهایی خودایه. ﴿وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللَّهِ إِلَّا وَهُمْ مُشْرِكُونَ﴾ زوڕ بهی زۆری ئەو خه لکه وێرای هه بوونی ئەو هه موو نیشانه جوێ جوئیانه دان به وجودی خودا دا ناتین مه گه ر شه ریکی بۆ داده نین، ده زانن خودا هیه به لام ها وه لێ بۆ به ره وا ده زانن! وه کوو له شوینیکی تر دا ده فهرموی: ﴿وَلَيْتُنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

لَقُولَنَّ اللَّهُ لِقَمَان/ ۲۵. دان به وهدا دهئین که خودا به دیهینهری بوونه وهه کهچی یه کتاپه رستی ناکهن، هاوهلی بۆ دادهئین بتو صه نههه، فریشتهو مانگو خۆر ده پهرستن، هاوار ده که نههه غهیری خودا بۆ لابردهی زیانو هینانی خیر، ههیه که به جۆریک موشریکه، ههه عیباده تیگ خالص بۆ خودا نه بوو به شیرک ده ژمیردی، عیباده ته که ی پوچه لهو لیتی وهه ناگیرئ!

ئیمامی موسلیم له ته بو هورهیره وهه ریوایهت ده که ده لی: پیغه مبهه ۱۱۱ فهرمووی: خودا ده فهرموئ: من له هاوهل بی ناتاجم کهس هیندهی من بی ناتاج نیه له شهریک. جا که سیگ کاریکی کرد بۆ مزو شتی تریشی کرده شهریکم، به خۆی نهو که سهی کردویه تی به هاوهلم ده ستیان لی بهرده دهه! ئیمام نهحمده له نه بوسه عیدی کوری فوضاله وهه ریوایهت ده که، ده لی: له پیغه مبهه رم ژنهوت ده یفه رموو: (که رۆژی قیامهت پهروه ردگار هه موو ناده میزادانی کۆ کرده وه، بانگه ریک بانگ ده که ده لی: که سیگ له کرده وه یه کذا که بۆ خودای نههه دام ده که سیکی تری کرد بیته هاویهشی خودا، باداوی پاداش له غهیری خودا بکا، چونکه خودا له هه موو کهس بی ناتاج تره له هاوهلو هیچ پیوستی به شهریک نیه.)

ئیمامی نهحمده له مهحمودی کوری له بیده وهه ریوایهت ده که: که پیغه مبهه ۱۱۱ فهرموویه تی: نهوهی که من بۆ ئیوه لی ی ده ترسم شیرکی پچوکه، هاوهلان عمرزیان کرد: نهی پیغه مبهه ری خودا! شیرکی نه صغه چیه؟ پیغه مبهه ۱۱۱ فهرمووی: ریایه، رۆژی قیامهت که خه لک پاداشی وهه رگرتوه، پهروه ردگار به ریبابازان ده فهرموئ: بچن بۆ لای نهوانه ی له دونیادا ریبابازیان بۆ ده کردن بزائن ناخۆ پاداشیان ههیه بتانده نی.

ئیمام نهحمده له نه بو موسای نه شعرییه وهه ریوایهت ده که: که پیغه مبهه ۱۱۱ فهرمووی: نهی ناده میزادینه! خۆتان لهو شیرکه که ریایه بیاریزن، چونکه له خشه ی میروله نهینی تره، پاشان قیری کردن چۆن خۆیان لهو شیرکی

بچروک نهینییه ده پاریزن. فرموی: بَلَّيْنِ: (اَللّٰهُمَّ اِنَّا نَعُوْذُبِكَ مِنْ اَنْ نُشْرِكَ بِكَ شَيْئًا نَعْلَمُهُ، وَنَسْتَغْفِرَكَ لِمَا لَا نَعْلَمُهُ).

ئەمانە شیرکی نهینینو پیویستە زۆر بهوریایی خۆمانی لی پاریزین بۆ ئەوەی ئیمانە کهمان پالفتەو ریکو پیک بی.

شیرکی ناشکراو عەیانیش هەیه: که بریتییه له گەردنکه چ کردن بۆ غەیری خودا له کارو باریکی ژاندا، وه کوو گەردنکه چکردن بۆ یاساو قانونیک که هی خودا نه بی، گەردنکه چکردن بۆ دابو نه پیتییک که له گەل شەریعەتی خودادا یەک نه گرتەوه، بۆ نمونە پابەند بسون به بهرگئو پۆشاکیکه وه که له گەل یاسای پۆشاکي ئیسلامی دا ناگونجی، بهم جۆره عەورەت دانەپۆشی، یان چۆنیهتی عەورەت به ده ربخا، ئەمانە شیرکی ناشکرانو پیویستە موسولمانان زۆر وریایانە هەولێ قەلاچۆکردنو خۆپاراستنو تیگەیانندنی له خەلکانی تر بدن!

روتی نافەرەت ئەمڕۆ بهو شیوه فراوانه که ده بیندریو بانگەشه بۆ کردنی له لایەن نۆکه رانی جوله کهو ماسۆنیه وه، شیرکیکی ناشکراو عەیانە، پیلانیکی دارژاوی کوفری جیهانییه دژی موسولمانان، چه کیکی کوشندهیه به ده ست داگیرکەرانو چلکاوخۆزانی کوفری عاله مییه وه بۆ روخاندنی رهوشتی ئیسلامی و ریشه کیشکردنی دابو نه پیتی باوکنو باپیرانی خودا په رستمان!

مام حاجی بۆ خۆی کهشیده ی پستی باوه شیک ده بی و حاجی ژنی خیزانی داپۆشراو عابا به سه ر که چی که چه که یان نیوه ی جهسته ی به ده ره وه یه! مامۆستاو شیخو خەلیفه و سۆفییه کانمان بۆ خۆیان کونجی مزگهوت ده گزنو ریش به شانە کراو ته سبیح به ده ستو سیواک له ده م رادراو ده م به ویردو سه لاوات که چی که کانیا ن نه وه کانیا ن قولو قاچ رووتو سه رو مل قوتو به ده لالا! له هه موو شتییک ده چن جگه له به چه کی موسولمان نه بی.

هه لبه ته شه ماموستاو شیخو خه لیفه و سؤفیانه نوئژ ده کهن به لام
 نوئژه که یان له فحشاو مونکمر نایانگیر پته وه، بۆخویان موسولمانی ساغ نین
 بۆیه خاوو خیزانیان له هی موسولمانان ناچن، بۆخویان به ده م موسولمانن
 به لام کرده وه کانیاان به درویان ده خه نه وه، بۆخویان هر چه ند به روا له ت
 موسولمانن وه لی له راستی دا پشتیان له نایین هه لکرده وه، پابه ندی فهرمانو
 جله و گیریه کانی خودا نین!!

ده ی نه وانه به ته ما چین؟ چا وروانی چ ده کهن؟

﴿أَفَأَمِنُوا أَنْ تَأْتِيَهُمْ غَاشِيَةٌ مِنْ عَذَابِ اللَّهِ﴾ نایا شه موشریکانه شه
 به ناو موسولمانو به کرده وه کافرانه دلیان له وه ی: که خودا عه زاییکی ئیقلم
 گیرو داگرنده یان بۆ بی نی، هه موانیاان بگریته وه و تیکیانه وه پیچی؟!
 ﴿أَوْ تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ یان له وه دلیانو ناترسن که
 به ناگه هان قیامت رایی و نه وان تایه خه یان نه گری به خویان نه زانن؟!

بیگومان غه یب بۆ نهاده میزاد ئیه ینی و ده رگای له سر پیوه دراوه، چاو
 ناییینی و گوئیچکه ناییستی، کی ده زانی پاش تاویکی تر چ ده بی و چ
 ده قهومی؟

شه مجار پهروه ردگار پاش شه هه ره شه کردنو به لگه هینانه وانه،
 مه بهستی په یامی پیغه مبه ر ﷺ رون ده کاته وه و بتمانیه پیغه مبه ر
 به په یامه که ی دیاری ده کاو ده فهرموی: ﴿قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي﴾ شه موحه مبه د!
 به نهاده میزادو جندۆ که بل ی: شه شه رینگایه یه که من بانگه وازی بۆ ده که م،
 بانگه وازی ده که م بۆ شه وه ی شایه تی به دن که هیه چ خودا نین جگه له خودا.
 شه من به و بانگه وازی به م ﴿ادْعُوا إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي﴾ خه لک
 بانگ ده که م بۆ په په ویکردنی ناییینی خودا به یه قینو پروایه کی ته واره وه،
 به به لگه و نیشانه ی ناشکراوه، شه من بۆخۆم بانگه وازی ده که م بۆ ناییینی خودا و
 هه موو نه وانه شه که شوینم که و توونو بروایان به په یامی من کرده بانگه وازی

ده کهن بۆ ئایینی خودا، ﴿وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ نه من خودا له ههموو عهیبو نهنگی یه ک به دوور ده گرم به پیروزی ده زانم ته قدیسی ده کهم. نه من ههرگیز شهریکی بۆ دانائیم هاوه لۆ مندا لۆ خیزانی نیه، وه زیرو راویژکاری نینو پتویستی به هیچ نیه، ههموو کس موحتاجی نه وه و نه موحتاجی به کس نیه وه کوو له شوینیکی تردا ده فرموی: ﴿تَسْبِيحُ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ فِيهِنَّ، وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يَسْبِيحُ بِحَمْدِهِ، وَلَكِنْ لَا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ، إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا﴾ الاسراء/ ۴۴.

ههموو ناسمانه کازو زهوی نه وهی تیاندا یه ههریه کهو به زوبانی خۆی ته سبیحاتی خودا ده کا، هیچ شتی که نیه ته سبیحاتی خودا نه کا، به لام ئیوه ته سبیحاته که یان نابیسن، بیگومان خودا حه لیهو لیخۆش بووه داوای لیخۆشبوونی لی بکه، تۆیه بکه با لیتان خوش بۆ.

بهشی بیسته م له چیرۆکی یوسف

په نه وه رگرتن له چیرۆکه کانی قورئان

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ

إِلَّا رِجَالًا نُوْحِيْ اِلَيْهِمْ مِنْ اَهْلِ الْقُرْاٰی اَفَلَمْ يَسِيْرُوْا فِي الْاَرْضِ فَيَنْظُرُوْا كَيْفَ كَانَتْ عَاقِبَةُ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَدَارُ الْاٰخِرَةِ خَيْرٌ لِّلَّذِيْنَ اٰتَقَوْا اَفَلَا تَعْقِلُوْنَ ﴿١٠٩﴾ حَتّٰى اِذَا اَسْتَيْسَسَ الرُّسُلُ وَظَنُّوْا اَنْهُمْ قَدْ كَذَبُوْا جَاءَهُمْ

نَصْرُنَا فَنُجِّيَ مَنْ نَشَاءُ وَلَا يُرَدُّ بَأْسُنَا عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ
 ﴿١١٠﴾ لَقَدْ كَانَتْ فِي قَصَصِهِمْ عِبْرَةٌ لِأُولِي الْأَلْبَابِ مَا كَانَ
 حَدِيثًا يُفْتَرَى وَلَٰكِن تَصْدِيقَ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ
 وَتَفْصِيلَ كُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿١١١﴾

پاش نه وهی قورثانی پیروز له نایه ته کانی پیښوودا پیښه مبرایه تی
 موحه ممدی ﷺ چه سپاند له م رووه که هوالی غدیبی راده گه یه نی، نه مجار
 په روه ردگار ردهی نه وانه ده داته وه که پروایان به پیښه مبرایه تی نیه: بریک
 له شوبه دی نه وانه ی نینکاری پیښه مبرایه تی حه زره تی موحه ممد ده که ن
 نه ویه: ده لئین: نه گهر خودا بیویستایه پیښه مبرایه تی بنار دایه فریشته ی ده نارد
 وه کوو قورثان له شونځی کی تر دا له زمانی کافره کانه وه ده گپړ پته وه ده فرموی:
 ﴿لَوْ شَاءَ رَبُّنَا لَأَنْزَلْنَا فَلَائِكَةً﴾ فصلت/ ۱۴.

نه مجار په روه ردگار هره ده شوی له کافره کانی قوپه یشو هاو وینه کانیان کرد
 به ناردنی عذاب بو سهریان نه گهر نیمان نه هیښ، چونکه سوننه تی خودا
 ده ربارهی بنده کانی نه گوړه، دابو نه پیتی وا هاتوه هر گه لو نه ته وه یه ک
 نیمان نه هیښ سزایان ده دا. نه مجار کوتایی سوره ته که به وه ده هیښی: که
 چیروکی یوسفو باوکی و برا کانی په ندو عیبره تی تیدایه بو خاوه ن عه قلو
 فامان.

ده فرموی: ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رِجَالًا نُوْحِي إِلَيْهِمْ مِنْ أَهْلِ
 الْقُرَى﴾ نهی موحه ممد! نیمه پیش تو هیچ پیښه مبرایه تی که له پیاوړان
 نه ناردوه، نه فریشته مان کردوه به پیښه مبرو نه نافر ته یشمان کردوه
 به پیښه مبر! به لکوو تنها پیاوړان کردون به پیښه مبرو ره وانه مان کردون

هه مووشیان له نه هلی شاربوون دانیشتووی لادیو ساراو ده وارنشین نه بوون!
 نیگاو سروشمان بو ناردوون شه ریعتو یاسامان فیرو کردن. ئهم نایه ته
 به ناشکرا نه وه ده گیه نی: که پهره ردگار پیغه مبه رانی له پیاو ره وانه کردوون
 نه که له نافرته تان. هیچ کاتی نافرته پیغه مبه رو ره وانه کراو نه بوون. دابو
 نه پیتی خودا واش هاتوه که نهو پیغه مبه رانه دانیشتووی شار بن، هه رگیز
 خودا له دانیشتوانی لادیو ده وارنشین پیغه مبه ری ره وانه نه کردوه، چونکه
 به سروشت لادیو ده وارنشین ته بیات ترشو دل په قو وشکه ته بیعتن!
 دانیشتوی شاره کان ته بیعتیان هی دیو پشوو دروژن!

نه وه تا قورشان له شوینیکی تردا ده ر حق به لادیو ده وارنشین کان
 ده فهرموئ: ﴿الْأَعْرَابُ أَشَدُّ كُفْرًا وَبِقَافٍ﴾ التوبة/۹۷.

پیغه مبه ریتی تو به گویره ی دابو نه پیتی خودایه لهو دابو نه پیتیه لهو
 یاساو نیظامه به ده ر نیه، ئیمه هه ر پیغه مبه رمان هه ر له ره گه زی پیاوان
 ناردوه.

ئیبسو که شیر ده فهرموئ: هه ندیک پیاو وایه: سارا خاتون خیزیانی
 هه زه تی ئیبرا هیمو دایکی هه زه تی موسا، خاتو مبه ری می کچی عیمران
 دایکی عیسا نه مانه پیغه مبه ر بوون، به لگه ی به وه هی نا وه ته وه: که فریشته
 موژده ی به سارا خاتون داوه به وه که کوپتیکی ده بی، ناوی ئیسحاق ده بی، دوا
 نه ویش به عقووبی ده بی، بو دایکی موساش به لگه یان ئهم نایه ته یه: که
 ده فهرموئ: ﴿وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّ مُوسَىٰ أَنْ أَرْضِعِيهِ﴾ القصص/۷. به نیسبه ت خاتو
 مبه ری مده وه نه وه تا فریشته هاتوه بو لایو مزگینی پی داوه که کوپتیکی
 ده بی ناوی عیسا یه. هه رده ها به م نایه ته ش که ده فهرموئ: ﴿وَإِذْ قَالَتِ
 الْمَلَائِكَةُ يَا مَرْيَمُ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاكِ وَطَهَّرَكِ عَلَىٰ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ. يَا مَرْيَمُ اقْنُتِي
 لِرَبِّكِ وَاسْجُدِي وَارْكَعِي مَعَ الرَّاكِعِينَ﴾ آل عمران/۴۲-۴۳.

جا هه رچه نده ئهم خاتو نانه ئهم جوژه نیگایه یان بو کراوه به لام نه مه
 نه وه ناگه یه نی که نه وان پیغه مبه ر بوین.^(۱)

(۱) ته فسیری ئیبسو که شیر ج ۲/۴۹۶.

ئەمجار پەرەردگار ھەرپەشە توندو تیژ ناراستە ی موشریکەکان دەکا
 لەسەر ئەوێ کە پێغەمبەریان بەدرۆ خستەوێ دەفەرموێ: ﴿أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي
 الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ﴾ ئەوێ بۆ ئەو موشریکە
 بەدرۆخەرەوانە ی کە پەیا می تۆ بەدرۆ دەزانن بەناوێ دەکا گەشتو گوزار
 ناکەن! بۆ ئەوێ سەرەنجامی ئەو گەلو نەتەوانە بێنن کە پێغەمبەری خۆیان
 بەدرۆ خستەوێ چیاان بەسەر ھاتوو خودا چۆن لەناوی بردن، بۆ لەشوینەواری
 قەومی نوح و ھود و صالح و لوط و ھود و نەبەوێ؟ بزانی ئەوانە بەھۆی کوفرو
 سەرپێچی پەیا می پێغەمبەرەکانیانەوێ چیاان بەسەر ھاتوو؟ چۆن ریشەکیش
 کراوێ لەناو بران! دەبوا یە پەندیان وەرگرتایە بترسانایە لەوێ کە ئەو
 عەزابە ی ئەو گەلو نەتەوانە ی پێ لەناو برا دیتە سەر ئەوانیش!
 پێویستە بزانی: سەرەنجامی کافرەکان لەناوچووێ فەوتانە سەرەنجامی
 خودا پەرستان سەرفرازی و رزگار بوونە.

دە ی کەوا یە ھەول بەدن بۆ قیامەت و خۆتان بۆ تاقیکردنەوێ ھەوێ حسابو
 لێکۆلینەوێ ئەو رۆژە نامادە بکەن، خۆتان لەکردار و گوشتار و ھەلوێستی
 خاپوورکەر بپارێزن ﴿وَلَدَارُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا﴾ بێگومان پاداشی
 قیامەت زۆر باشترە بۆ ئەو کەسانە ی لەخودا دەترسن و ھاوێلی بۆ دانائین.
 خۆشگوزەرانی قیامەت زۆر باشترە لەپاداش و بەروبو می ئەم جیھانە ی کە
 موشریکەکان پێغەمبەرانی تیدا بەدرۆ دەخەنەوێ. جا وەکوو چۆن لەدونیادا
 خودا پەرستانمان سەرفراز کردوێ و رزگارمان کردوێ، ھەر بەو جۆرە
 لەقیامەتیشدا سەرفرازی و رزگاریبوومان بۆ دەست نیشان کردوون. بێگومان
 قیامەت بۆ ئەوان زۆر لەدو نیا باشترە، چونکە نیعمەتی دنیا تەمەن کورتو
 رو لەنەمانە، بەلام نیعمەتی قیامەت تەواو بەردەوام ھەتا ھەتایییە!!
 ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ نایا عەقڵتان پێ ناشکی، عەقڵو ھۆشتان نەماوێ؟! بۆ
 تینافکردن و بیر لەداهاتووی خۆتان ناکەنەوێ؟؟ خو ئیوێ ئەگەر تیفکریزو
 وردبوونەوێتان ھەبوا یە ئیمانتان دەھێنا!

ئه مجار پهروه دگار مزگینی ددها به پیغه مبهری خوی و ههوالی نهوهی
 پی راده گهینه: (که یارمه تی خوی ده نیرته سر پیغه مبهرا نی و له کاتی
 تنگانده فریایان ده کهوئ، له ناسکترین کاتو له تنگنو چله مهو نهزمه دا
 خدا به هانای بنده موخلیصه کانی خویهوه دئ! ده فرموی: ئیمه له پیش تو
 جگه له ره گهزی پیاو کهسی ترمان نه کردوه به پیغه مبهرا) جا نهو
 پیغه مبهرا نه هاتونه سر گه له کانیانو په یامی خویان پی گه یاندونو
 بانگه وازیان کردون بو یه کتاپه رستی و دلسوزی له عیباده تکردن بو پهروه دگار
 ئیتر گه لو نه تهوه کانیان به درویان خستونهوه، زیده رهویان کرد له کوفرو
 سرکهشی و گومراییی دا، پیغه مبهرا نیش هه رهشی هاتنی عهزایی خودایان لی
 کردنو به ته ما کومه گی و یارمه تی خدا بونو یارمه تیه که دوا کهوت ﴿حَقَّ
 إِذَا اسْتَيْسَسَ الرُّسُلُ﴾ هه تا کار گه ییسته نهوه پیغه مبهرا ن نا ئومید بوون
 له ئیمان نهینانی گه له کانیان، یا له سر کهوتن به سهریان دا؛ چونکه نهوان
 به ته وای له کوفرو بیدینی دا رۆچوو بوون. ﴿وَوَظَنُوا أَنَّهُمْ قَدْ كُذِّبُوا﴾ گه لو
 نه تهوه کان دلیا بوون نهوه: که پیغه مبهره کانیان درویان له گه ل کراوه، نهوهی
 له خوداوه واده یان پیدراوه نایه ته دی، ئاله م ساتو کاته حهریجاندها که
 پیغه مبهره کان گه ییشتونه نهو په ری ناره حه تی و تنگانده، به ره نگاری کوفرو
 گومراییی ده کهن، رۆزگار دینو ده پۆن پیغه مبهرا ن ده پارینه وهو دوعا ده کهن
 که میکه نه بی و ه لایمان نادریته وه، سال تیوه ده سوورینه وهو کوفرو به تال
 له هیزو توانای خویان دانو شوئینکه وتوویان زۆرو موسولمانان که بو بی هیزا!

به راستی کاتو ساتی ناسکو حهریجنو تنگانده. پیغه مبهرا چاوه پوانی
 هاتنی کومه کی ره و نایه تی دی، کافره کان پییان وایه درویان له گه ل کراوه، ئا
 له م کاته دا که تنگانده ده گاته نهو په ری و پیغه مبهرا ن تنگه تاو ده بنو له په لو
 پۆ ده کهونو هیزی بهرگری و بهرنگاریان پی نامینی، ئا له م کاته حهریجدها
 ﴿جَاءَهُمْ نَصْرُنَا﴾ له نکاوئیک یارمه تی و کومه گی خدا هات بویانو فریایان
 کهوت ﴿فَنَجَّىٰ مَنْ نَشَاءُ﴾ نهوانی مهیلان لی بوو رزگاریان بی، رزگار کران
 نهوانیش پیغه مبهرو موسولمانه کان بوون. سزاو تو له مان دابه زییه سر

به دروخمه وه کان ﴿وَلَا يَرُدُّ بَأْسُنَا عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ﴾ عه زابو تو لهی خودا له تاوانباران ناگیر دریمه وه، نمو تاوانبارانهی کافرن به خوداو پیغه مبه ریش به درو ده خه نه وه.

نمونهی نهم نایه ته له قورئان دا زورو زه بندهن: وه کوو ده فهرموی: ﴿إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ غافر/۵۱. یان ﴿كَتَبَ اللَّهُ لَا غَلِبَ إِلَّا أَنَا وَرُسُلِي، إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ﴾ المجادلة/۲۱. یان ده فهرموی: ﴿وَلَزِلْوا حَتَّى يَقُولَ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ مَتَى نَصُرُ اللَّهَ، أَلَا إِنَّ نَصْرَ اللَّهِ قَرِيبٌ﴾ البقرة/۲۱۴.

﴿لَقَدْ كَانَ فِي قَصصِهِمْ عِبْرَةٌ لِأُولِي الْأَلْبَابِ﴾ بیگومان له چیرۆکی هه زه ته یوسفو براکانیو باوکی دا په نللو عیبه رت ههیه بو نه وانیهی خاوهن عه قزو فامن، له روداو ورد ده بنه وه وه سهیری سه ره تاو تا کامی روداو ه کان ده که نو په ندیان لی وهرده گرن!

وه لی غافل و نه فامه کان: که عه قلی خویان به کار ناهیننو تی نافکرن نه صیحه تو ناموژگاری کاریان تی ناکا سوود له چیرۆکنو سه رگورشته وه رنا گرن.

﴿مَا كَانَ حَدِيثًا يُفْتَرَى﴾ نهم قورئانه که به نیگا بو تو مان ناردوه نهی پیغه مبه ر! قسهو باسیکی هه لبه ستر او نیه، چیرۆکنو سه رگورشتهی دروستکراو نیه، چونکه که لامیکی موعجیزه یه وه له توانای ناده میزادا نیه کتیبیکی ناوا سه رناسا بخاته رو، چیرۆک گیره وه و حیکایه تخوان کهی توانای نه وه یان ههیه که لامی ناوا رهوانو شیرینو صافو لووس دابنن؟! به تایبه تی که نهم قورئانه له لایهن که سیکه وه راده گه یه ندری که خوی خوینده وار نیه، هاموشوی زانیانی نه کردوه، که وابو نه مه گه وه ره ترین به لگه یه که قورئان که لامی خودایه وه به رتگی نیگا و سه روش بو موجه ممه د رهوانه کراوه و چیرۆکی ده ست هه لبه ست نیه ﴿وَلَكِنْ تَصَدِّقُ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ به لکوو پشتگیری کتیه تاسمانیه کانی پیش خوی ده کا: که خودا بو پیغه مبه رانی پیشووی ناردوون.

وه کوو تهوراتو ئینجیلو زه بوور.. تهوهی: که تییان دایه وه حقه وه دهستی لی
نه دراوه نه گزراوه قورئان پشتگیری ده کاو به راستی له قه له ده دا.

﴿وَتَقْصِلْ كَلَّ شَيْءٍ﴾ هه موو شتیکی پیوست بو ئایین تیدا شی
کراوه تهوه، ههرچی پیوست بی بو کاروباری ئایینی وه کوو فه رمانو
جله و گیریه کانی پهروه دگار، مزگینی و هه ره شهی رونکردنه وهی صیفاتو
ناوه جوانه کانی، چیرۆکنو سه رگوروشتهی پیغه مبه ران له گه لو نه ته وه کانیان دا.
له م قورئانه دا رون کراوه ته وه !!

به کوورتی و پوختی له قورئان دا شیکر نه وه رونکردنه وهی هه موو شتیکی
تیدا یه که پیوسته بو دین، له شوینکا پیوستی به درێژه کردنه وه هه بی
به درێژی دوا وه له هه ر شوینیکا کورتبیری پیوست بووی کورتبیری به کار
هینا وه، حه قو راستی بیرو با وه پری رون کردۆته وه، به لگه وه ده لیلی زۆرو
زه به ندهی هینا ونه وه، نه خلاقو ره وشتی جوانو بنه مای شه ریعه تو نه حکامی
شی کردنه وه، به جۆریک نه گه ر په یه وییان بکری به خته وهی دونیا و قیامت
بو ئاده میزاد ده سته به ر ده بی. کاروباری کۆمه لانی خه لک به نه وه پری ریکنو
پیکی به رپۆه ده چی.

﴿وَهْدَى﴾ قورئان هیدا یه تده ره بو که سیک تی بفری و لیتی ورد
بیته وه، به جوانی سه یری بکا و بیخوینیته وه. شاره زایی که ری ریکای راستو
سه للاحه له هه موو بواریکی زیان دا. ﴿وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ ره حه متو
به خشیکی گشتی یه بو نه و موسو لمانانه ی نه حکامی قورئانیان له ناودا جی
به جی ده کری، نه وانیه موسو لمانیش نین له ژیر سایه ی حوکمی قورئان دا
له سه روه تو سامانی خزیان دلنیان، ناموسو گیانو بیرو با وه پرو شوینی
عیباده تیان پارێزراره. وه کسو موسو لمانان مامه له یان له گه ل ده کری و
له کۆمه لگایه کی خالی له فه سادو فاحیشه و تاوان زیان به سه رده بن!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سوره تی (الرعد)

نهم سوره ته ناو نراوه به سوره تی (الرعد) چونکه باسی هه ورو بروسکه و بارینی باران له هه و ره و هی تیدایه وه کوو ده فهرمووی: ﴿هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا، وَيُنْشِئُ السَّحَابَ الثِّقَالَ، وَيُسَبِّحُ الرَّعْدُ بِحَمْدِهِ، وَالْمَلَائِكَةُ مِنْ خِيفَتِهِ وَيُرْسِلُ الصَّوَاعِقَ﴾ الرعد/۱۲-۱۳.

باران هوی ژبان به هه موو گیانله بهر یکتو بو هه موو ره کتو گتو گیایه که صاعیقه جاری وا ده بی ده بیته هوی فهوتانو ویران بوونی ولات. نهمهش پیچه وانده سوودو قازانجی ناوه که هۆکاری ژبان، کۆکردنه وه له نیوان دوو شتی دژیه که دا جیگای سهر سوپمانه!

ریوایهت و رای جیا جیا هه ن ده رباره ی نهم سوره ته ناخو مه که یی یه یان مه دینه یی یه!

موجاهید له ئیبنو عبباسو عه لی کوپی نه بو طه لحه وه ریوایهت ده کا: که مه که یی یه. هه مان را له سه عیدی کوپی جویه یه وه ریوایهت کراوه.

سه عیدی کوپی مه نصوور له سونه نه که ی دا ده لی: نه بو عه زانه له نه بو بیشره وه ریوایهت ده کا ده لی: پرسیارم له سه عیدی کوپی جویه یه کرد ده رباره ی فهرمووده ی پهروه دگار: که ده فهرمووی: ﴿وَمَنْ عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ﴾ نایا مه بهستی عه بدوللای کوپی سه لامه؟ له وه لام دا فهرمووی: نهمه چی به سه ر چییه وه هه یه؟ نهم سوره ته مه که یی یه و چ په یه نذیه کی به عه بدوللای کوپی سه لامه وه هه یه؟

له لایه کی تره وه ههر موجاهید له ئیبنو زویه یرو مه رد وه یه ی له ریگای (العوفی) یه وه له ئیبنو عبباسه وه، هه وه ها له ریگای ئیبنو جو ره ییج و عوسمانه وه له عه طاوه له ئیبنو عبباسه وه، هه وه ها نه بو ششه یخ له قه تاده وه

ریوایه تیان کردوه: که نهم سوره ته مه ده نی یه. تنها لهریوایه تی نه خیردا نهوه
چهرت کراوه که نایه تی ﴿وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا تُصِيبُهُمْ بِمَا صَنَعُوا
قَارَعَةٌ... (الآية) مه دینه بی یه و نهوی تری مه کی یه. (۱۱)

چهند مونسه به و پیکه وه گونجانیك ههیه له نیوان نهم سوره ته و سوره تی
یوسفدا، ههردوکیان باسه کانیان چیرۆکی پیغه مبه ران له گه له گه له کانیان و
چۆنیه تی رزگار کردنی موسولمانانو له ناو بردنی کافرانیان له خوگرته وه. ههردوو
سوره ته کهش مه بهسته کانیان لیك ده چن نهوه تا ههردوکیان مه بهستی تاكو
ته نهایی خوداو بوونی خودایان له خوگرته وه.

له سوره تی یوسفدا ده فهرموئ: ﴿أَرْبَابٌ مُتَفَرِّقُونَ خَيْرٌ أَمْ اللَّهُ الْوَاحِدُ
الْقَهَّارُ؟﴾ له سوره تی (الرعد) یشردا ده فهرموئ: ﴿اللَّهُ الَّذِي رَفَعَ السَّمَوَاتِ
بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا﴾ (۲-۴) یان ده فهرموئ: ﴿قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ؟ قُلِ اللَّهُ﴾ (۱۶) ههروه ها له چهند نایه تی تریشردا لیك ده چن!!

له لایه کی تره وه ههردوو سوره ته که وه صفی قورنانیان تیدایه: نهوه تا
سوره تی یوسف به وه صفی قورنان کوتایی هاتوه و ده فهرموئ: ﴿مَا كَانَ حَدِيثًا
يُفْتَرَى وَلَكِنْ تَصْدِيقَ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ، وَتَفْصِيلَ كُلِّ شَيْءٍ، وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ
يُؤْمِنُونَ﴾.

سوره تی (الرعد) یشر به وه صفی قورنان دهستی پی کراوه، ده فهرموئ:
﴿تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ، وَالَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ، وَلَكِنْ أَكْثَرُ النَّاسِ
لَا يُؤْمِنُونَ﴾.

سوره ته که به به لگه هیئانه وه له سه ره بوونی خوداو تاكو ته نهایی زاتی
پاکی ده ست پی ده کا، به لگه و نیشانه ی خودایه تی و به دیه یانی ناسمانه کانه
زهوی مانگو خۆرو شهو و رۆژو کیوو دۆلۆ دهشت ده ریا، میوه و به رو بوو

تامو بۆنۆ ره‌نگو شیوه‌و روخساری جۆراو جۆر راده‌نوئینی، نه‌وه ده‌چه‌سپینیی: که هه‌ر خودا خۆی به‌دییه‌نهره، خه‌لقو ئیجاد ژیان پیدانو مراندن، سوود پیگه‌یاندنو زیان لیخستن هه‌ر به‌ده‌ست خودایه.

ئه‌مجار باسی زیندوبوونه‌وه‌و پاداشو سزای رۆژی قیامت ده‌کاو به‌به‌لگه‌و ده‌لیل ده‌یانچه‌سپینیی!

هه‌وال ده‌دا له‌هه‌بوونی فریشته‌و چۆنیه‌تی چاودێری کردنیان بۆ ئاده‌میزاد به‌فرمانی خودا.

نموونه‌ی هه‌قو به‌تال دینیتیه‌وه، نه‌وانه خودا ده‌پهرستن ده‌یانکاته نموونه‌ی هه‌قو نه‌وانه‌ی بت ده‌پهرستن به‌نموونه‌ی به‌تالو پوچ حلیبیان ده‌کا. مزگینی ده‌دا به‌ته‌قواکاران به‌به‌هه‌شتو هه‌ره‌شه به‌سزای دۆزه‌خ له‌وانه ده‌کا: که پابه‌ندی واده‌و په‌یمانی خۆیان نین.

چۆنیه‌تی پیغه‌مبه‌رانو نه‌رکی سه‌رشانیان: که بانگه‌وازیکردنه بۆ یه‌کتاپهرستیو جله‌وگیری له‌بتپهرستی به‌ده‌ست نیشان ده‌کا.

نه‌وه ده‌چه‌سپینیی: که پیغه‌مبه‌ران هه‌موویان ئاده‌میزادو خه‌یزانو مندالو نه‌وه‌یان هه‌یه، موعجیزه به‌ده‌ست نه‌وان نیه‌و به‌ده‌ست خودایه، نه‌رکی نه‌وان راگه‌یاندنو موژده‌دانو ترساندنه.

گه‌لی مه‌به‌ستی تریشی له‌خۆگرتوونو ئاماژه‌یان بۆ ده‌کا: خودا یار بی له‌کاتی راقه‌کردنی نایه‌ته‌کاندا رونیان ده‌که‌ینه‌وه.

کۆتایی سوره‌ته‌که‌ش به‌وه هاتوه: که په‌روه‌ردگار شایه‌تی پیغه‌مبه‌رایه‌تیو نبوه‌ت بۆ هه‌زه‌تی موحه‌مه‌د ده‌داو شایه‌تیدانی خودا په‌رستانی نه‌هلی کیتاب به‌وه‌ی: که نیشانه‌ی پیغه‌مبه‌ری ئیسلام له‌نامه ئاسمانییه‌کانی نه‌واندا هه‌یه، راده‌گه‌یه‌نی.

به‌راستی ئه‌م سوره‌ته‌یه‌کیکه له‌سوره‌ته‌ سه‌رسوپه‌ینه‌ره‌کانی قورئان، که له‌سه‌ره‌تاوه تا کۆتایی یه‌ک شیوه‌و یه‌ک تامو بۆنۆ به‌رامی هه‌یه، دلو ده‌روون

ئاو ده داو دیمه نو وینهی جوړاو جوړ نشان ده دا، له هه موو لایه که وه وینهو دیمه نی جیا جیا کۆ ده کاته وه، همر ده لئی فیستیقائی دیمه نی جوړاو جوړی هه ست هه ژینه، دل زه نویر ده که نه وه.

سوره ته که نمایش گایه که بۆ دیمه نه سروشتیه کان: همر له زه ویو ناسمانو مانگو خوړو شهو و رژه وه تا ده گاته تارمایی و سیبهر و تاریکی و روناکی. لهر سوره ته دا ده توانی دیمه نی کیوی راو ستاوو چه قیوو له گهل چومو جویاری رهوان، که فو خلته ده رواو ناوی به سوود ده مینیته وه، دیمه نی پارچه زه وی جوړاو جوړی به ته که یه که وه، داری بهرداری دو په لو یه که په ل!، هه وره بروسکه و بارانو ژیان، روانو چکه ره کردنو رسکان... نه م جوړه دیارده سروشتیانه به شتویه کی چوپړ نمایش ده کرین. فلیمی بونه وه ره له سهر شاشه ی ته له فزیونی یه زدانی راده نویندین.

ده ی بابچینه خدمت سوره ته که وه دست بکهین به راقه کردنی یه که یه کمی نایه ته کانی و بهوردی سهره نجی فلیمه که به دین!!

قورنانی پیروژ حه قو راسته

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْمَرَّةُ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ وَالَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ

وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١﴾

له وه پیش له کوتایی سوره تی یوسفدا په وره دگار پینج صیفه تی قورنانی به بیان کرد، لیره شدا صیفه تی کی تری خسته پال نهو صیفه تانه، که نه ویش بریتییه له وه که نهو قورنانه که لامی خودایه و به حه قیقه ت لای خودا وه هاتوه.

﴿الم﴾ لهو پېش ناماژهمان پې کرد: که ئو پیتانه لهسه رهتای هندی سورهتدا همن نامیری ناگادار کردنه وهنو ده بی گرنگی بدری بهو پهیاو نه حکامانهی بهدوا ئو پیتانه دا دین. شیوهی خویندنه و هشیان ده بی به شیوهی لیک دابران بخویندریته وه واته: ده بی بخویندریته وه: (الف، لام، میم، را) همر سوره تیک بهم جوړه پیتانه دهست پې بکا بهمه بهستی ته حده دا کردنی قورثانه بۆ کافره کازو بۆردانیانه، هروها ناماژهی ئه وهشی تیدایه: که نازل بوونی قورثان له لایهن خوداوه یو گومانی تیدا نیه.

﴿تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ﴾ نایهته کانی ئهم سوره ته بریتین له نایاتی قورثانی پیروز: که گه ییشتونه سهر ترۆکی که مالو بی عیبی، شیاوی ئه وهن به ناوی ﴿الکتاب﴾ ناو ببرین.

﴿وَالَّذِي أَنْزَلَ إِلَيْكَ مِنَ رَبِّكَ الْحَقُّ﴾ ههموو ئه و قورثانهی بۆ تو نازل کراوه ئه ی موحه ممه! له خوداوه بۆت نیردراوه و شکو گومانی تیدا نیه. واته: دواى ئه وهی په روه ردگار پله و نرخی سوره ته که ی راگه یاندو که مالو بی عیبی بۆ چه سپاند، ئه مجار ئهم حوکه ی گشتی کردو بۆ ههموو قورثانی چه سپاند.

﴿وَلَكِنْ أَكْثَرُ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ وه لی زوریهی ئه و ئاده میزادانه بره یان به وه نیه که ئهم قورثانه له خوداوه بۆ تو نیردراوه... دان به وه دا نانین که ئهم قورثانه شهریه تو یاسا یه بلی ریکنو پیکه و گونجاوه بۆ ههموو روژگارو سهرده میک؛ نازانن نه گهر ئاده میزادان په یه وهی حوکه ی یاسا کانی بکه ن له دونیاو قیامهتدا سهر فرازو ئاسوده ده بن! موسولمانانی پیشوو له چاخه زیرینه کانیاندا چونکه په یه وهی ئهم قورثانه یان کردو به گویره ی یاساو حوکه کانی هه لسه و کوه تیان کرد، بوونه باشتیرین گهلو نه ته وهی سهر زهوی، زوریه ی زوری دونیا یان خسته ژیر کونترپۆلی خو یانه وه، عهرشی کیسراو

رۆمانیان ژێرو زه‌بهر کرد، سه‌ریان به‌فارسو رۆم دانه‌واندو دوژمن پێش دۆست
شایه‌تی عه‌داله‌تکاری و ناشتیخوازی بۆ داو.

نه‌گه‌ر نه‌مڕۆ سه‌رنج به‌ده‌ینه واقیعی ئاده‌میزاد ده‌بینین زوڕیه‌ی زۆری
دانیشه‌توانی سه‌ر گۆی زه‌وی پروایان به‌قورئان نیه، رێژه‌ی موسوڵمانان
به‌نیسبه‌ت هه‌موو جیهانه‌وه (۵/۱) پێنج یه‌که، نه‌مه‌ش به‌موعجیزه‌یه‌کی
گه‌وره ده‌ژمێردری بۆ قورئان: که له‌وه‌پێش هه‌وایی داوه که زۆرینه‌ی خه‌لک
نیمان ناهێنن، به‌درێژی می‌ژووی نیسه‌لامیش و هاتووه که موسوڵمانان
زۆرینه‌ی سه‌ر زه‌وی نه‌بنو نیسته‌اشو له‌داها‌تووشدا هه‌ر و ده‌بی.

برێ دیارده‌ی ده‌سه‌لاتو به‌توانایی خودا له‌ئاسمانه‌کان و زه‌وی دا

اللَّهُ الَّذِي رَفَعَ السَّمَوَاتِ بِغَيْرِ

عَمَدٍ تَرَوْنَهَا ثُمَّ أَسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ

يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى يُدَبِّرُ الْأَمْرَ يُفَصِّلُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ بِلِقَاءِ

رَبِّكُمْ تُوقِنُونَ ﴿٢﴾ وَهُوَ الَّذِي مَدَّ الْأَرْضَ وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ

وَأَنْهَارًا وَمِنْ كُلِّ الشَّجَرِ جَعَلَ فِيهَا زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ يُغْشَى الْبَيْتَ

النَّهَارَ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٣﴾ وَفِي الْأَرْضِ

قِطْعٌ مَّتَجَوَّزَاتٌ وَجَنَّتٌ مِّنْ أَعْنَابٍ وَزُرْعٌ وَنَخِيلٌ صِنْوَانٌ

وَاخَرٌ صِنْوَانٍ يُسْقَى بِمَاءٍ وَاحِدٍ وَنُفِضَ لِّبَعْضِهَا عَلَىٰ بَعْضٍ

فِي الْأَكْلِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٤﴾

پاش نهوهی پهروهر دگار نهوهی راگه یاند: که زوری دی ناده میزاد بپروا به قورنان ناکمن، به شوتن نهوه دا به لگه ده هیئتیه وه له سر تاکنو ته نهایی خوداو زیندو بوونه وه، حالو چوئیه تی ناسمانه کانو مانگو خورو زهوی به کیوو شیوو دۆلو چوو ده ریایه وه هروها حالو چوئیه تی گرو گیواو کشتو کالو دارو دره ختی به میوه و بی میوه به بۆنو رهنگو روخساریانه وه، هه موان ناراسته ده کاو ده یانکاته به لگه له سر به توانایی و به ده سه لاتی خودا.

به کورتی پاش نهوهی که پهروهر دگار نهوهی به یانکرد: که قورنان که لامیکی حقوراسته، نه مجا رنهوه روون ده کاته وه: که نهو که سهی قورنای نازل کردوه توانای تهواو ده سه لاتی ره های هیه، ده نهوه تا سهیری دروستکراوه کانی بکمن ﴿اللَّهُ الَّذِي رَفَعَ السَّمَوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا﴾ پهروهر دگار خودایه کی وه هایه ناسمانه کانی دروستکردونو به رزی کردوونه وه به بی کۆله که رایگرتوون، به چاو ده بینن نهو ناسمانه پانو به رینانه: که نه م سهرو سدریان نازاندی، به بی کۆله که وه ستاون، جگه له قودره تو ده سه لاتی خودا هیچی تر راینه گرتوون، ئیوه هه میسه ناسمانه کان ده بینن به بی کۆله که وه ستاونو هیچیان له ژیردا نیه، ته نانه ت نه گدر بشگوتری: راوه ستانه که یان به هوی ته رازوو کیشی جاذیبیه تی نیوان نه ستیره کانو قه باره زه به لاهه کانی ناو بۆشایی ییه! بیگومان نهوهش هه به قودره تو ده سه لاتی خودایه و بهس!

﴿ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ﴾ پاشان نهو خودایه ی: که ناسمانه کانی به بی کۆله که و پایه راگرتوون، کۆنترۆلی عهرشی کرد، ده سه لاتی به سه ریا هیه، کردویه تی به مهرکه زی فرمانپه وایی خوی، نه م کۆنترۆلکردونو داگیرکردنه به شیوه یه که: که شیاوی زاتی پاک ی بی، ئیمه نازانین نیستیواکه چۆنه و چۆن نیه عهرش: شتیکی دروستکراوه، خودا به قودره تی خوی به دیه پناوه، قورنان

چۆن باسى ده كا ئاوا پروامان پييه تى، له ههموو ئاسمانه كانو زهوى گهوره تره!!
 له فەرمووده ي پيغه مبهردا هاتوو كه ده فەرموي: (مَا لَلسَّمَوَاتِ السَّيِّعُ وَمَافِيهِنَّ
 فِي الْكُرْسِيِّ إِلَّا كَحَلَقَةٍ مُلْقَاةٍ بِأَرْضٍ فَلَاةٍ، وَالْكُرْسِيُّ فِي الْعَرْشِ الْمَجِيدِ كَتَلِكِ الْحَلَقَةِ
 فِي تِلْكَ الْفَلَاةِ) له ريوايه تيكي تر دا ده فەرموي: (وَالْعَرْشُ لَا يَقْدِرُ قُدْرَهُ إِلَّا اللَّهُ عَزَّ
 وَجَلَّ).

له ئايه ته كه دا پهروه ردگار سهره نجى ئاده ميزاد راده كيشى بو تيفكرين
 له ئاسمانه كان: كه بينراويكي بهرزو پانو پورو بى سهر بن.

ئه مجار سهرنجمان راده كيشى بو شتيكي غه يبي زور فراوانتره كه
 عدرشى پهروه ردگار، گهوره يي و فراواني عدرش ههر باس ناكړي و ههستو
 عه قل پي پي نابنه! جا نه گهر ئاسمانه كان بهرزبن نه وه عدرش بهرز تره،
 نه گهر ئاسمانه كان گهوره و فراوان بن، نه وه عدرش زور له وان گهوره و فروان
 تره. پهروه ردگار به قودره تى خوي نه م جيهانه فراوانه: كه عدرشه كوئتر پولي
 كرد: كوئتر پولي كړدنيكي ره هاو موطله ق، قورئان وينه ي كوئتر پولي كړدنه كه
 ده كيشى به شيويه ك: كه نه و عالهمه ره هاو موطله قه له ههستى ئاده ميزاد
 نزيك بكاته وه!!

﴿وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ خورو مانگى رام
 كردون، وای لى كردون فرمانبهردار بن بو نه نجامداني نه و نهركه ي
 له نهستويانو سودى ههيه بو ئاده ميزادو ئاژه لو وه كو درهخت. ههر يه كي
 له خورو له مانگ بهرې و شويني خوي دا تا كاتى دياريكراو هاتو چو ده كا،
 ههر يه كهو له جه مسهرى خوي دا هه لده سوړي، روناكايي و گهرمايي ده به خشن
 بهزهوى هو كاري ژيان دهسته بهر ده كهن.

نهك ههر خورو مانگ، بهل كو وه ههموو نهستيره گهړو كه كانى تريش
 له هاتو چودانو ههر يه كه له ته وه ره ي خوي داو بهرې و شويني خوي دا دي و ده روا
 تا كاتى دياريكراو: كه كوئايى هاتنى دونيايه و هاتنى قيامه ته، يان تا

کاتیکی دیاریکراو که همریه که بیان دهره ی خوی تهواو ده کا، خور به سالیکی
تیوه رسورانهوی خوی تهواو ده کا به لام مانگ له ماوهی (۲۹) رۆژ یان (۳۰)
رۆژدا خولی خوی نه نجام ده دا.

همر یه کی له م ئهستییه گهرۆکانه به گوهری یاسای بۆ دیاریکراویانو تا
ئهو نه ندازه ی بۆیان دانسراوه له هاتوچۆ هه لسه وپاندان، دهره ی رۆژانهو
مانگانهو سالانه ی خۆیان نه نجام ده ده نو له جه مسهرو تهوهره ی خۆیان
لاناده نو رینگه یان لی هه له نابێ، نامیره کانیا ناسوینو ساتهوه ختیکی له کار
نه کهوتوو نو پاشو پیشیان نه کردوهو نایکمن، چونکه خودایه کی به ده سه لاتو
بالا ده ستو جه کیو لیزان هه لیان ده سوپینو ده یانه یینو ده یانبا!!!

﴿يَذَّبُرُ الْأُمُورَ﴾ پهروه ردگار کاروباری بونهوهر نه خشه کیش ده کاو بهوپه پری
ریکتو پیکی بهوه به گوهره ی وسته و داخواری حیکمه تو دانایی خوی، بونهوهر
هه لده سوپینو گۆرانکاری تیدا ده کا، ده ژینینو ده مرینن، هه ندی کهس بهرز
ده کاتهوه هه ندیک نهو، هه ندیک بی هیژ ده کا هه ندیک قهوی، بریک
ده وه له مه ند ده کاو تاقمیک هه ژار، نه م جوان ده کاو نهو ناشیرین، نه م کورتو
نهو دریز... هۆکار ده ره خسیین بۆ به دیه یینانی ناکام، هه موو شتیکی
له بوونهوهر دا یاساو قانونیکی تایبه تی بۆ داناوهو تایبه تمه ندی خوی هه یه و
حیکمه تی خودا داخواری نهوه بووه که بهو جوهره بی، چۆن عاله می نه جسم
به پیره ده باو نه خشه و پلانی تیدا نه نجام ده دا هه مر بهو شیوه ش عاله می
نه روح سه ره رشتی ده کاو وسته و نیراده ی خوی تیدا نه نجام ده دا، چۆن
چاودیری مه جه ره ده کا ئاواش ئاگاداری زه ره یه، چاودیری کردنی نه میان
له سه ره رشتی کردنی نهویان غافلێ ناکا. هیچ ئیشیک له ئیشیکی تری بی
ئاگا ناکا!

﴿يُقْصِلُ الْآيَاتِ﴾ نیشانه کانی ده سه لاتو به توانایی خوی رون ده کاتهوه،
به لگه له سه ره خودایه تی و تاکو ته نهایی زانایی و دانایی خوی ده هیئینه وه، نه م

بوونه وهره به گۆیره یاسایه کی ورد هه لده سوړین، په یوه ندی له نیوان
ته ندامانی بوونه وهره دا خولقاندوه و پیکمه گونجاندونی، بۆ نمونه کۆمه له ی
خۆری (المجموعة الشمسية) به خۆرو مانگو ته ستیره کانی تره وه، هه موویان
له نیوان خۆیاندا په یوه ندیه کی ته وایا هیه، هه موویان به گۆیره ی یاسا و
نیظامیک هه لده سوړین، هیچیان ری به هیچیان ناگرنو هیچ کامیکیان
له ربازی خۆی لانا دا، هه ریه که یان له شوینی خۆی دهره که وئو به ربازی
خۆی دا دهر و او له تمه وهره ی خۆی دا ده خولیته وه و نه رکی خۆی ته نجام ده دا!

په وهره دگار نه م که ونه ی ناوا به دیه پناوه و بهو شیوه هه لده سوړین و
نیشانه ی ده سلاتو به توانایی خۆی نشان ده دا ﴿لَعَلَّكُمْ يَلْقَاءَ رِبِّكُمْ
تَوْفُونَ﴾ بۆ ته وه ی ئیوه پروای ته و او پهیدا بکه ن به هاتنی قیامه تو زیندو
بوونه وه، بزانه: که سیک ته وه تواناو ده سلاتی بی، نه وه نده داناو لیزان بی،
ده توانی جاریکی تر ناده میزادو گیانه به رانی تریش سهر له نو ی زیندو
بکاته وه، که سیک بتوانی له نه بوو نه م بوونه وهره به دی بهینی ده توانی
جاریکی تر ئیوه ی ناده میزاد پاش مردن زیندو بکاته وه و سزاو پاداشیان
له سهر کرده وه کانتان بداته وه. که سیک بتوانی ناسمانه کازو زه وی به دی
بهینی و ناوا بهو شیوه بوونه وهره ئیداره بدا و چاودیری بکا، ده توانی پاش مردن
جاریکی تر سهر له نو ی گیانه کان بگه پنینته وه بۆ جهسته کازو حیسابو
لیکۆلینه و هیان له گه بکا و به گۆیره ی کرداری دونیا یان سزاو پاداشیان
بداته وه!!

پاش ته وه ی به لگه ناسمانیه کانی رانواندنو کردنی به نیشانه ی
خودایه تی و تاکو ته نه هایو به ده سلاتی خۆی، ته مجار به لگه کانی زه وی
را ده نوینی و ده فرموی: ﴿وَهُوَ الَّذِي مَسَّ الْأَرْضَ﴾ په وهره دگار خودایه کی
وه هایه زه وی فراوان کردوه، له باری دریژی و له باری پانی دریژی کردۆته وه، و
دیه پیش چا و ده لیتی به ریه راخراوه، بلاوی کردۆته وه بۆ ته وه ی قاچی

ناده میزادو نازهللی لهسهر بچهسپی، بتوانن بهسهری دا هاتوو چۆ بکهن، سود لهخیرو خیراتی وهریگرن لهبهروبوومی دارو درهختی بخۆن، بهشیوو دۆلۆ پیدهشتو لاپاللی دا بگهرپن. ههوللی بهدهستهینانی نیعمهتی خودا بدهن! بیگومان زهوی لهبهر گهورهیی روبهرهکی وادیته پیش چاوهکه راخراوهو دریش بۆتوهه. نهههش لهگهڵ شیوه هیلکهیی زهوی دا درایهتی نابێ، چونکه قورشان ناماژه بۆ شیوه هیلکهیی زهوی دهکاوه دهفرموی: ﴿يُكَوِّرُ اللَّيْلَ عَلَى النَّهَارِ وَيُكَوِّرُ النَّهَارَ عَلَى اللَّيْلِ﴾ الزمر/۵. وهوللی لهبهر گهورهیی و فراوانی بهشیوهی راخراو دیته پیش چاو.

﴿وَجَعَلَ فِيهَا زَوَاجِيَ﴾ پمروهردگار لهزهوی دا کتیی چهقاندون بۆ نهوهی جبهو جۆل نهکا سهنتهری خۆی تیک نهداو لهنگهری خۆی رابگری، ﴿وَأَنْهَارًا﴾ چۆمی لهزهوی دروست کردون، نهه چۆجو جۆگهو جۆبارانه بهناو زهوی دا دهکشین سود بهناده میزادو نازهللو دارو درهختو روهک دهگهیهن زهوی تینوو ناو دهدهن، کشتو کالۆ بهروبووم بههۆی ناوی نهو چۆمانه وهبهرههم دین.

﴿وَمِنْ كُلِّ ثَمَرٍ جَعَلَ فِيهَا زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ﴾ پمروهردگار لهههموو جۆره میوهیهکدا نیرو میی داناوه، روهکئو درهخت بهروبووم میوهیان لی پهیدا نابێ تهگهر نیرو مییان تیدا نهبن! زانستی تازهش نهوهی سهلماندوه: که دارو درهختو روهک، میوهو دانهویللیان -بهبی ههبوونی نیرو می- لی پهیدا نابێ، جا نهندامه نیرهکه جاری وا دهبی لهتهک نهندامه میینهکهدايه، جاری وایش دهبی لهدرهختیکی تردایه، وهکوو دارخورما، نیرهکه لهگهلی دا نیه، بهلکوو لهداریکی تردایه. روهکی پههق (لۆکه) نیرو مییهکه پیکهوه لهگولۆکهکیدان، روهکی کولهکه نیرو مییهکه ههردوکیان لهههمان روهکدان بهلام گولۆکانیان جوداوازه.

هه لَبَه تَه ته مِرْ پَو زانیا ری کشتو کالی و روه کناسی و دره خست ناسی
پیشکمه و توه و زور شت لَه م باره و زانراوه و کتیبه تایبه تییه کان ناماژه یان پی
کردوه.

هه روه ها په روه ردگار له هه موو میوه یه کندا دوو جوری ره خساندوه،
له باره ی تامه وه وه کوو شیرینو مزر، شیرینو تال، ترشو سویر... له باره ی
ره نگه وه وه کوو سپی و رهش، سوورو شین.... له باره ی سروشته وه وه کوو ساردو
گهرم.... هتد

﴿يُغِشِي اللَّيْلُ النَّهَارَ﴾ په روه ردگار به تاریکی شه و رونا کایی روژ
داده پوشتی، ده بیینی ده مه و ئیواره خورناوا ده بی، تاریکی بآلی ره شی خوی
به سهر بوونه و رد ده کیشتی و بهرگیکی ره شی قه ترانی به بهر ته بیعت دا ده کاو
دوینا ده بیته نه نگوسته چاو، ئیتر ورده ورده شه و راده بری و ده گاته ده مه و
به یان، نه مجار شه و پوشاکی روژ له بهر خوی ده کاو دوینا روناک ده بیته وه نه م
گورانه کاریکردنه له بوونه و رد ده بو ته وه یه بهر ژه وه ندی ناده میزاده کان ده سته بهر
بی بی به شه و نارام بگرنو ماندویان به ده سیته وه، به روژ هه و ئی بوژی خویان
بده نو پیداویستی ژیان دابین بکه ن، وه کوو له شوینی تر دا ناماژه به مه ده کاو
ده فهرموی: ﴿أَلَمْ يَرَوْا أَنَّا جَعَلْنَا اللَّيْلَ لَيْسَكُنَا فِيهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا﴾ النمل/۸۶.
یان ده فهرموی: ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ مَنَامُكُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَابْتِغَاؤُكُمْ مِنْ
فَضْلِهِ﴾ الروم/۲۳.

دوا ته وه ی: که نه م به لگه بیسراوه سروشتیانده ی رانواندن: که هه موو
به یانی و ئیواره یه ک ناده میزاد به چای خویان ده یان بینن، به لکوو له هه موو
نانو ساتیکندا نه م گورانه به دی ده کری، باسی ته وه ده کا: که نه م به لگانه
هه رچه نده زور روونو ناشکران، گه لی گرنگو جیگای سهرجن، که چی که س
لایان لی ناکاته وه و تییان نافکرنو عه قلی خویان یان تیدا خهرج ناکه ن،
ده فهرموی: ﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بیگومان له دروستکراوانی

خودا داو له دیارده سهرسورپهینه ره کانی دروستکراوه کانی دا که نیشانه ی به توانایی و دهسه لاتی ره های ذاتی حه قن، به لگهی جوراو جور همن بۆ که سائیک لیبان ورد بینه وه و په ندیان لی وهریگرن، نه گمر تییان بفکرن ده زانن: که به دیهینه ری نه م شستانه به هه موو دیارده یه کیانه وه خودای بالاده ستو خاوه ن ویستو ئیراده ی ره هاو خاوه ن دهسه لاتی بی سنوره. هیچ شتیک لیه ره عاسی نابی، هه رچی بیه وی له ناوی ده با، هه ر کاتیکیش بیه وی له ناوچوه که دینیتسه و گۆره پانی بوونه وه، هه ر چیه کیشی بۆ له نه بوو دروستی بکا به بی ماندوبون به دی دینی!! که وایی به ندایه تیکردنی ئیه وی ناده میزاد جگه له ذاتی په روه ردگار بۆ که سی تر دروست نه، گهر که چیه هه ر بۆ نه وه کرئ، هاوارو پارانه وه هه ر له خودا ده کرئ، په نا هه ر بۆ نه وه ده برئ! بۆ که سی تر نابی نه نجام بدرین.

هه ر له و به لگه سروشتییانه ی: که به چاو له سهر زه وی ده بیندرین جوداوازی ئیوان پارچه کانی زه وی خۆیه تی، ده فهرموئ: ﴿وَفِي الْأَرْضِ قِطْعٌ مُّتَجَاوِرَاتٌ﴾ له زه وی دا چهند پارچه زه وی یه که له په نا یه که وه همن، نه م پارچه هاوسی ئی نه و پارچه یه و نه و پارچه یه له ته که نه م پارچه یه دایه، که چی وئیرای هاوسی ییو له په نا یه که بوونیانه وه به سروشتو به ماهیه ت لیکدی جیانو هه ر یه که یان بۆخۆی سروشتیکی تایبه تی هه یه، هه یه خاکیکی نه رمانی پر پیتو به ره که ت، خاوه ن به رو بوومو سوود به خش بۆ ناده میزادو گیانله به رانی تر. هه یه گونجاوه بۆ دارستانو باخ، هه یه بۆ کشتو کال گونجاوه و دارستانی پی ناکه وی، به شی و هه شای هه یه ره قه نزو چه قه نزو روتنه نه به کاری کشتو کال دئو نه دارو دره ختی لی و به ر دئ. هه یه زیخه لانو لمبه لانه، هه یه کوستانه و هه یه گهر میانه، هه یه ناوه دانو هه یه وئیرانه، هه یه ناودارو هه یه بیرونه، هه یه هه واسازو هه یه ده رداوی! نه میان خاکی ره شو نه ویان سوره خاکه، نه میان گلّه سوره نه ویان گلّه زه رده!!...هتد.

﴿وَجَنَاتٍ مِّنْ أَعْنَابٍ﴾ لهزهوی دا ههیه باخو رهزی ترئی جوراو جور
 ﴿وَزُرُوعٍ﴾ ههروا کشتو کالی جوراو جور؛ که بهروبوومیان خوراک بژیوی
 ناده میزادو گیانله بهمرانی تره، ﴿وَنَخِيلٍ صِنَوَانٍ وَغَنَیْرُ صِنَوَانٍ﴾ ههروهها
 لهزهوی دا ههیه دار خورما، ههیه یهک بنکی ههیه لهسه ره شو بنکه چهند
 قهدیگ ههلهچون وهکوو داری ههنا رو دار هههنجیرو هههندیگ دار خورما،
 داری وایش ههیه یهک بنکو یهک قهدی ههیه وهکوو باقی درهخته کانی تر.
 ﴿يُسْقَىٰ بِمَاءٍ وَاحِدٍ﴾ نهمانه ههموویان بهیهک ناو ناو دهدرین.
 زهوییه که یان یهک زهوییه، یهک ههویان ههیه، که چی شیوه رو خسارو
 قهبارهو تامو بهرامیان جوداوازه.

﴿وَنُفُضِلُ بَعْضَهَا عَلَىٰ بَعْضٍ فِي الْأَكْلِ﴾ هههندیکیانمان لهههندیکیان
 باشترو بهسود تر کرده لهخواردنو تامو چیژدا. لهبۆزو بهرامو فیتامیناتا،
 لهشیرینی و مزیدی!

﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ﴾ بیگومان لهم جوداوازییهی نیوان
 دارو درهخته رو ههکوو بهروبوو دانهویلهو شتی تریشدا نیشانهی جوراو جورو
 بههیز ههمن لهسه هههرونی خودایهکی بالا دهستی بهتواناو زاناو کارساز،
 بهلگهی بههیزیان تیدان لهسه تاکو تهنهایی خودا بو کهسانیک بیر
 بکه نهوه لهشتهکان وردبینهوه، خاوهن عهقلو فام بن! نهوه تا: شو ههموو
 جوداوازییه لهخودی میوهو دانهویلهکان دا ههیه، شیوه رو خسارو رهنگو تامو
 بۆزو بهرامیان جودایه، شو شیرینو هم تال، شو مزرو هم تالو تفت، هم
 یهکه رهنگو شو رهنگاو رهنگ، ههروا جوداوازی لقو پۆپو گهلاو گولو
 گولوکیان، جوداوازی بۆزو بهرامیان، لهکاتیکدا ههموویان خاکو شاو
 ههویان یهکه. بهراستی نهمانه ههموو نیشانهی نهوهن: که خودا بهسه
 ههموو شتیگدا بهتوانایهو هیچی لی عاسی نابی، کهسیک بتوانی سهرهتا
 هم شتانه بهدی بیتی، نهگهر فموتان دهتوانی جاریکی تر بهدییان بینیتهوه،
 بهلکوو ئاسانتریشه!

بروانه کردنی کافره کان به هانتی روژی قیامه تو

به پیغه مبه رایه تی حه زره تی موحه مهاد

وَإِنْ تَعَجَبْتَ فَعَجَبٌ قَوْلُهُمْ أَإِذَا كُنَّا تُرَابًا أَمْ نَأْتِي خَلْقٍ
جَدِيدٍ أُولَئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ وَأُولَئِكَ الْأَغْلُلُ
فِي أَعْنَاقِهِمْ وَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٥﴾
وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ وَقَدْ خَلَتْ مِنْ
قَبْلِهِمُ الْمَثَلَتُ وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ لِلنَّاسِ عَلَى ظُلْمِهِمْ
وَإِنَّ رَبَّكَ لَشَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٦﴾ وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا
أُنْزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ إِنَّمَا أَنْتَ مُنْذِرٌ وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ

وه کوو زانیمان پهروه ردگار له نایه ته کانی پیشوودا به لگهی جوړاو جوړی
(ناسمانی و نه رزی) له سهر تواناو ده سه لاتی خوی هی نایه وه! بو نه وه ی
به ناده میزادان بسه لمینی: که که سیک نه وه تواناو ده سه لاتی بی، چون
ناتوانی دوی مردن ناده میزاد زیندو بکاته وه چونکه که سیک توانای به سهر
شتی گه ورو ته وادا هه بی به سهر شتی پچو کدا باشت توانای هدی. وه کوو
له شونیکه ترده ده فرموی: ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
وَلَمْ يَغْيِ بِخَلْقِهِنَّ بِقَادِرٍ عَلَى أَنْ يُحْيِيَ الْمَوْتَى﴾ الاحقاف/۳۳.

ته‌مجار باسی ٲینکاریکردنی موشریکه‌کان بۆ زیندو بوونه‌وه‌و هاتنی قیامت ده‌کا. هه‌روه‌ها باسی نه‌فامیه‌کی تریان ده‌کا؛ نه‌ویش بریتیه له‌په‌له کردنیان بۆ نازل‌بوونی عه‌زاب بۆ سه‌ریان! ده‌فه‌رموی: ﴿وَإِنْ تَعْجَبْ فَعَجَبٌ قَوْلُهُمْ أَإِذَا كُنَّا تُرَابًا أَئِنَّا لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ﴾ نه‌ی موحه‌مه‌دا! نه‌گه‌ر تو سه‌رت سوپه‌می‌نی له‌هه‌لو‌ستی موشریکه‌کان به‌رامبه‌ر به‌تۆ: که به‌درو‌ت ده‌خه‌نه‌وه، یان تو سه‌رسام بی له‌وه‌ی که عیبه‌اده‌تی شتی وا ده‌که‌ن نه‌زیان ده‌گه‌یه‌ن نه‌سوود، له‌گه‌ل نه‌وه‌ش‌دا نه‌و هه‌موو به‌لگه‌ که‌ونیانه ده‌یین نه‌که‌ نیشانه‌ی هه‌بوونی خودایه‌کی خاوه‌ن ده‌سه‌لاتو زاناو دانایه. دانیش به‌وه‌دا ده‌ئین: که هه‌ر نه‌و خودایه له‌نه‌بوو شته‌کان وه‌دی هی‌ناوه، جا نه‌گه‌ر تو نه‌ی موحه‌مه‌دا! له‌م هه‌لو‌ستو بیرو باوه‌په‌یان سه‌رت سوپه‌می‌نی، نه‌وه سوپه‌یه‌نه‌ر تر له‌وه به‌روا نه‌کردنیانه به‌زیندو بوونه‌وه، به‌درو‌ خسته‌نه‌وه‌یانه بۆ هاتنی روژی قیامت، وتنی نه‌و قسه‌یه‌یانه به‌که ده‌ئین: نه‌رئ ئیمه که مر‌دینو بووینه‌وه به‌خاکو خۆل جار‌یکی دیکه چۆن زیندو ده‌کرئینه‌وه؟!

سه‌یره ئاراسته کردنی ته‌م په‌رسیاره ئینکار نامی‌زه یازده‌جار له‌چار چیه‌ی نۆ سووره‌تا دووباره بۆته‌وه! واته: له‌سوره‌تی (الرعد، الأسراء، المؤمنون، النحل، العنکبوت، السجده، الصافات، الواقعة، النازعات)‌دا دووباره بۆته‌وه.

له‌کاتی‌که‌دا هه‌موو هۆشمه‌ندی‌کی زانا ده‌زانئ: که دروست‌کردنو به‌دی‌هتانی ئاسمانه‌کانو زه‌وی زۆر له‌دروست‌کردنی ئاده‌میزاد گه‌نگه‌رن، که‌سی‌که‌ بتوانئ سه‌ره‌تا نه‌و شتانه دروست به‌کا ئیعه‌اده کردنه‌وه‌یان ئاسانه‌ره بۆی! وه‌کوو له‌شو‌نی‌کی تر‌دا ناما‌زه به‌مه ده‌کاو ده‌فه‌رموی: ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَمْ يَغَيِّ بِخَلْقِهِنَّ بِقَادِرٍ عَلَىٰ أَنْ يُحْيِيَ الْمَوْتَىٰ بَلَىٰ إِنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ الاحقاف/۳۳.

خودایه ک بتوانی نهم بوونه وهره گهوره و فراوانه به دی بیئی و به پریوه ی
به ری و بهو شیوه رایبگری ده توانی پاش مردن ناده میزاده کان سمرله نوی زیندو
بکاته وه، دهی نهوانه ی پروا بهم راستیه ناکمن ﴿أولئك الذين كفروا بربهم﴾
نهوانه نهو که سانهن که پروایان به خودای خوئیان نیه؛ نهو خودایه له سهره تاوه
دروستی کردون پهروه دهیان ده کا چاودیریان ده کا رزقو روژیان ده داتی
نهوان پیی کافرزو نایناسن، نایانه ویی بیناسن!! ﴿أولئك الأغلال في
أعناقهم﴾ نهوانه وپرای نهوه ی که ده ستو قاجیان پیوه ند کران کۆتو
زنجیریشیان له مل دایه، نهوانه روژی قیامت زینجیر ده کرته ملیانو کیش
ده کرین بو حیسابو لی کوئینه وه.

﴿أولئك أصحاب النار هم فيها خالدون﴾ نهوانه تاقبو پیی دۆزه خن
ده خرینه ناوی، شیاوی نهو جیگا ناخو شو پر تازارهن، بو همتا همتایی تییدا
ده مینه نهوه و لئی ده رناچن!

جا وه نه بی نهو کافران به درو خستنه وه که میان همر بو عزابی قیامت بی و
بهس! به لکوو ټینکاری عزابی دونیاش ده کمن، همر که پیغه مبهر همره شه ی
هاتنی عزابیان لی ده کا، نهوان ده لئین: ده با بی؛ بو نایه؟ نهوانه له جیاتی
نهوه داوای ره حمه تو هی دایه تی خودا بکمن که چی ﴿ويستعجلونك بالسيئة
قبل الحسنه﴾ واته: نهو کافره به درو خه وه وانه په له له هاتنی عزاب ده کمن،
به گالته پی کردنه وه ده لئین: ده با نهو سزایه تی همره شه مان پی لی ده که ی با
بو مان بی و دوانه که وی! نهوانه نهوه نده نه فامن داوای هاتنی عزاب ده کمن
له پیش نهوه دا داوای ره حمه تو نیعمه تی خودا بکمن!

﴿وقد خلت من قبلهم المثلات﴾ وه ل حال له پیش نهواندا چه نده ها سزاو
عزابی ریشه کی شمان ناره ده سمر گه لو نه ته وه به درو خه وه ده کان، سزای
توندمان نازل کرده بو سمر گه لو نه ته وه پی شینه کانو کردمانن به په ندو
عیبره ت بو که سانی کت په ند وهری گرن! دیاره نهوانه بی تاگان له نا کامو

سهره نجامی گهلو نه ته وه رابورد وه کان بکه ریشه کیشمان کردنو بوونه په ندو عیبره تی روژگار.

﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ لِلنَّاسِ عَلَى ظُلْمِهِمْ﴾ بیگومان خودای تو نهی موحه ممه دا! خاوه نی لیخوشبونو داپوشینه بو تاوانی بهنده کانی ههرچه ندو بهنده کانی سته مکارنو شهوو روژ خهریکی نه نجامدانی تاوانو سهرپیچیکردنی فرمانی پهروه ردگارن، نه گمر حیلپو عه فووی بهر فراوانی نه بی له گهل نه نجامدانی تاوان یه کسمر عه زابی بو نازل ده کردنو له ناوی ده بردن؛ وه کوو له شوینیکی تر دا ده فمرموی: ﴿وَلَوْ يَأْخُذُ اللَّهُ النَّاسَ بِمَا كَسَبُوا، مَا تَرَكَ عَلَى ظَهْرِهِمْ مِنْ دَابَّةٍ﴾ فاطر/۴۵. یان ده فمرموی: ﴿وَرَبُّكَ الْغَفُورُ ذُو الرَّحْمَةِ، لَوْ يَأْخُذُهُمْ بِمَا كَسَبُوا، لَعَجَلَ لَهُمُ الْعَذَابُ، بَلْ لَهُمْ مَوْعِدٌ لَنْ يَجِدُوا مِنْ دُونِهِ مَوْئِلًا﴾ الکهف/۵۸.

پهروه ردگار له گهل بهنده کانی بهره همو سوژه، ته نانه ت نه گمر ماوه یه کیش سته مکاری بکه ن ده رگای لیخوشبونیان بو ده کاته وه بو شه وی تو به بکه نو واز له خراپه کاری بینن! به لام نه گمر همر سوور بون له سهر سهرپیچیکردن نه وه سزای توندیان ده دا ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَشَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ بیگومان خودای تو سزای توندو به نیشی هه یه بو نه وانه ی تاوانکارن، بو یاخی بوان!

پوخته ی قسه نه وه یه: خودا له بهنده کانی خوش ده بی له گهل نه وه ش دا که ستم له خودی خویان ده که ن به وه ی تاوان نه نجام ده دن، نیینو عه بیاس ده فمرموی: له قورئان دا هیچ نایه تی که له م نایه ته زیاتر جیگای هومید نیه. تیبینی شه وه ش ده کری پهروه ردگار له بهرام بهر برپاری لیخوشبونو ره حمه ت دا شه وه شی راگه یان د که عه زابیشی به نیشه. نه مه ش عاده تی قورئانه که باسی قیامه تی کرد باسی دونیاش ده هی نی، که باسی نیعمه تو خوشی به ده شتی کرد باسی سزای دوزه خو نار هه تیش ده کا. بویه لی ره ش دا که باسی

(مغفرة) و (رحمة) ی پەروەردگاری کرد، باسی ئەوەشی کرد که (شدید العقاب) ه. ئەمەش بۆ ئەوەی خەوف و رەجا هاوتەرازو بن، ئادەمیزاد هەمیشە بەتەما رەحمەتی خودا بێو لەسزاو تۆلەشی بترسی! وەکوو دەفەرموی: ﴿فَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقُلْ رَبِّكُمْ ذُو رَحْمَةٍ وَاسِعَةٍ، وَلَا يُرَدُّ بَأْسُهُ عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ﴾ (الانعام/۱۴۷). یان دەفەرموی: ﴿نَبِيُّ عِبَادِي أَنِّي أَنَا الْغَفُورُ الرَّحِيمُ وَأَنَّ عَذَابِي هُوَ الْعَذَابُ الْأَلِيمُ﴾ (الحجر/۴۹-۵۰). یان دەفەرموی: ﴿إِنَّ رَبَّكَ لَسَرِيعٌ الْعِقَابِ وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ (الاعراف/۱۶۷).

ئەمجار پەروەردگار باسی ئەو داخوازییەى موشریکەکان دەکا: کە پیکیشیان لەپێغەمبەر ﷺ دەکرد: کە موعجیزەى مادى و حیسسى یان بۆ بنوێنێ بەم داواوەشیان مەبەستیان بۆردانی پێغەمبەر بوو، دەیانویست سوور بن لەسەر کوفرو بێدینی و تانەدان لەپێغەمبەراییەتى حەزەرەتى موحەممەد و گومان خستنه سەر پەيامەکەى دەفەرموی: ﴿وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ﴾ ئەو کافرو موشریکە نەفامانە لەروى رەقەبەرى ئینکاریکردنەوه دەلێن: ئەو بۆچى موحەممەد موعجیزەىەکى وەکوو عەصای موسا و شترەکەى حەزەرەتى صالح پێغەمبەرمان بۆ نانوێنێ، بۆ کێوى (الصفا) مان بۆ ناکا بەزێرو زیو، یان بۆچى کێوێکانى دەورو بەرى مەکەمان بۆ لاناو لەشوێنەکانیان باخو باخاتو جوگەو جوێارمان بۆ ناخولقێنێ؟ جا کافەرەکان کە ئەم جوێرە پێشیارانەیان دەخستنه پێش چاو پێیان وا بوو قورئان بۆخۆى موعجیزە نیه!

هەلبەتە پەروەردگار لەنایەتیکى تردا وەلامى ئەو شوبهەیانى داوەتەوه و دەفەرموی: ﴿وَمَا مَنَعَنَا أَنْ نُرْسِلَ بِالْآيَاتِ إِلَّا أَنْ كَذَّبَ بِهَا الْأَوَّلُونَ﴾ (الاسراء/۵۹). نامانەوێ سزاو عیقابى خۆمان بەسەر بەدرۆخەرەوه کانداتەطبیق بکەین، چونکە دابو نەرێتى ئیمە وەهایە کەسیک برۆا بەموعجیزەى داواکراو نەکا بەهیلایى دەبەین! ئەگەر کەسیک داواى موعجیزەى کردو موعجیزە کە هاتە

دیو نیمانی پی نه هیئا نیمه ریشه کیشی ده کین. به لام لیله دا وازی
 لموه لامدانه وهی قسهی موشریکه کان هیئاوه به لکوو نهرکی سهره کی
 پیغه مبر بهیان ده کاو ده فرموی: ﴿إِنَّمَا أَنْتَ مُنذِرٌ﴾ نهی موحه ممه ده! نه تو
 پیغه مبر، نهرکی سهرشانی تو گه یاندنی بهیامی پهروه دگاره، کاری تو
 نه وهیه: نهو کافران به ترسینی له ناکامی نهو سهر پیچی و خراپه کاری بهی
 نه نجامی ده دن، به دیه پینانی نهو موعجیزه و نایاتانهی داوایان ده کهن نیشی
 تو نیه، نهو عانید به خودایه وه کوو له نایه تیکی ترده ده فرموی: ﴿لَيْسَ
 عَلَيْكَ هُدَاهُمْ، وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَن يَشَاءُ﴾ البقرة/۲۷۲.

﴿وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ﴾ بو هه مو گه لو نه ته وهیده ک داعی و بانگه وازی که ریک
 ههیه، بانگیان ده کا بو لای نایینی خودا، بو ربازی خیر و چاکه. وه کوو
 له نایه تیکی ترده ده فرموی: ﴿وَإِنْ مِنْ أُمَّةٍ إِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ﴾ فاطر/۲۴.

کافره کان: که تانهو ته شریان له پیغه مبرایه تی حه زره تی موحه ممه ده
 ده دا لهم روه وه بوو ده یانگوت: قورئان موعجیزه نیه، ده یانگوت: نه مه
 کتیبیکه وه کوو کتیبه کانی ترو هیئانی کتیبیکی دیار یکراو له هیچ رویه که وه
 موعجیزه نیه، موعجیزه ده بی وه کوو موعجیزه ی موسا و عیسا و ابی. ده ریا
 شق بی، عه صا بیته نه ژدیها!! جا وه نه بی نه نایه ته نیشانهی نهو بی که
 پیغه مبر ﷺ جگه له قورئان موعجیزه ی تری نه نواندو و نه یبون. وی ده چی
 کافره کان نه مه یان کاتیک گوتی: که هیشتا موعجیزه ی تریان له پیغه مبر
 نه بینین، یان داوای غهیری نهو موعجیزانه یان کردبن که له پیغه مبر یان
 بینون: وه کوو ناله ی بنکه دارخوماو له تبوونی مانگو هه لقولانی ناو له ناو
 په نجه کانی و تیر خواردنی خه لکیکی زور له خواره مه نیه کی که م! به مانه رازی
 نه یبون داوای موعجیزه ی تریان کردوه!

به همر حال قورشان به همره موعجیزه ی گه وره و گرنگی پیغه مبه ر ﷻ
ده ژمیردری! قورشان موعجیزه یه کی گونجاو و له بار بوو بۆ روژگاری
پیغه مبه رایه تی هه زره تی موحه ممه د!

له روژگاری هه زره تی موسادا سیحرو جادویازی باوبوو، بۆیه
موعجیزه کی شتیك بوو، که له گه ل زانیاری سیحری گه له کی دا گونجاو بوو،
له سه رده می هه زره تی عیسادا زانیاری پزیشکی باوبوو بۆیه موعجیزه ی
هه زره تی عیسا شتیك بوو، که له گه ل نه و زانیاری یه دا گونجاو بوو: که بریتی
بوو له زیندو کردنه و ی مردوو چاک کردنه و ی به له کتو کویر!

له روژگاری پیغه مبه ری نیسلا میشدا ره وانبیژی و زمانه وانی و خۆشخوانی
باوبوو بۆیه موعجیزه ی هه ره گرنگی پیغه مبه ر ﷻ قورشان پیروزه، که
گه ییشتوته سه ر تروپکی به لاغته و فه صاحته!

برئ دیارده ی زانیاری خودا: که هه موو شتیك ده گریتته وه

اللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَحْمِلُ كُلُّ أُنْثَىٰ وَمَا تَغِيضُ الْأَرْحَامُ
وَمَا تَزْدَادُ وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِمِقْدَارٍ ﴿٨﴾ عَلِيمُ الْغَيْبِ
وَالشَّهَادَةِ الْكَبِيرُ الْمُتَعَالِ ﴿٩﴾ سَوَاءٌ مِنْكُمْ مَنْ أَسَرَ
الْقَوْلَ وَمَنْ جَهَرَ بِهِ وَمَنْ هُوَ مُسْتَخْفٍ بِاللَّيْلِ وَسَارِبٌ
بِالنَّهَارِ ﴿١٠﴾ لَهُمْ مُعَقِّبَاتٌ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ يَحْفَظُونَهُ
مِنْ أَمْرِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ

وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ يَقُومِ سُوءًا فَلَا مَرَدَّ لَهُ وَمَالَهُمْ مِّنْ دُونِهِ مِّنْ

وَالِ ۱۱

دوای شهوی پهروه ردگار باسی نینکاریکردنی موشریکه کانی کرد
دهرباره ی هاتنی روژی قیامت، شه مجار هه ندی به لگه ده هیئتیه وه له سه
به ده سه لاتی خودا وه بوونی زانیاری تهوای به سه ره هه موو شتی کدا!

زاتی پاکی پهروه ردگار زانییه به کۆرپه له له ناو مندا لدانی میینه دا،
ناشکراو نهی نی ده زانی، زور له وهش نهی نی ترو په نامه کی تر ده زانی،
ده فهرموئ: ﴿اللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَحْمِلُ كُلُّ أُنْثَى﴾ پهروه ردگار زانیاری تهوای ههیه
دهرباره ی شه کۆرپه له ی له سکی میینه دا ههیه، نیره یان مییه، یه کیکه یان
زیاتر، ساغه یان نا تهو اووه، جوانه یان ناشیرینه، چ ره وشتو سروشتیکی تیدا
ههیه، ته مهنی کورته یان درێژه...هتد. وه کوو له نایه تی کی تر دا ده فهرموئ:
﴿هُوَ أَعْلَمُ بِكُمْ إِذْ أَنْشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ، وَإِذْ أَنْتُمْ أَجْنَتٌ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ﴾ النجم/۳۲.
یان ده فهرموئ: ﴿يَخْلُقُكُمْ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ خَلْقًا مِّنْ بَعْدِ خَلْقٍ، فِي ظُلُمَاتٍ
ثَلَاثٍ﴾ الزمر/۶.

جا نه گهر شه مرۆ به نامیری سۆنه رو ریبازی زانستی جوړاو جوړ کۆرپه له
له ناو مندا لدانی دایکی دا بزاندی ناخو مییه یان نیره، شهو نایسته دژی
نایه ته کهو پیچه وانده ناو هستی! چونکه زانیاری خودا ته نیا په یوه ست نیه
به لایه نی میینه یی یان نیرینه یی کۆرپه له، به لکوو زانیاری خودا هه موو
لایه تی کی ده گریته وه، هه موو ره وشتو سروشتیکی به شه وپه ری وردی
له ناخه وه ده زانی.

﴿وَمَا تَغِصُّ الْأَرْحَامُ وَمَا تَزْدَادُ﴾ ههروه ها پهروه ردگار ده زانی شهوی
مندا لدانی میینه که می ده کا یان زوری ده کا، ده زانی یه که یان زیاتره،

جسته ی کۆرپه له که که مو کۆرپه هیه یان ته و اوو کامله، ماوه ی مانه وه ی منداله که له سکی دایکی دا که متر له نۆمانگه، یان زیاتره، یان نۆ مانگی ته و اوه.

به گوێره ی لیکنۆینه وه ناماری بپوا پیکراوی خهسته خانه کانی له نده نو بهرلین کۆرپه له له ناو سکی دایکی دا له (۳۰۵) رۆژ یان (۳۰۸) رۆژ زیاتر نامینیتته وه ..

بۆیه ئیستا دادگای شهرعی رینگه نادا که عیدده ی شافره تی ته لاقدر او زیاد له سالتیکی قه مەری بی: واته نابێ له (۳۵۴) رۆژ تێپەر بکا.

﴿وَكُلِّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِقَدَرٍ﴾ هه موو شتیك لای پهروه ردگار کاتی دیاریکراوی هه یه وه جدلی خۆی بۆ دیاری کراوه، زیادو کهم ناکا. وه کوو له شوینیکی تردا ده فرمووی: ﴿إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ﴾ القمر/ ۴۹.

له فەرمووده ی راستو ره وان دا هاتوه کۆمه لیک له نۆسامه ی کۆرپه زهیده وه، ریاویه تیان کردوه: که یه کتیک له کچه کانی پیغه مبه ر ﷺ کۆرپیکی له گیانه لاودا بوو ناردی بۆ لای پیغه مبه ر ﷺ که پیی خوشه له کاتی گیان ده رجوونی دا ته شریفی ناماده بی، پیغه مبه ر ﷺ وه لامی بۆ کچه که ی نارد وه فەرمووی: (ان الله ما آخذ، وله ما أعطی، وکل شیء عنده بأجل مسمى فمروها فلتصبر ولتحتسب) بۆ خودایه هه رچی وه ری دگرتته وه، هه رچی ده یبه خشی، هه موو شتیك لای خودا به کاتو وه ختی دیاریکراوه، پیی بلین: با به نارام بی و داوای پاداش له خودا بکا.

﴿عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ زانایه به و شتانه ی ئیوه ی ئاده میزاد نایبینزو چاوتان ده رکی ناکا، ته وه تا ته مرۆ زانستی تازه ته وه ی ده رخستوه که چه نده ها عالم هه ن به چاو نایبندرین به لکوو به نامیری دووربینو وردبین (ته لیسکۆب) ده بیندرین وه کوو میکرۆبی شتیه نه چه و سیلو زه هری و ئاوه له و خرویلکه مو ده یانو سه دان میکرۆبی تر، ته مانه هیچیان به چاو نایبندرین

به لکوه به نامیری وردبینو پیشکوهوتوو ده رک ده کرین. ههروه ها زاناو ناگاداره به سهر شتی په نامه کی و ناشکرا له وردو گه ووه، ههر له زه په تا مه جه په هیچی لی هون نیه، ناگاداری هه موو شتی که له بوونه وهردا!

﴿الْكَبِيرُ الْمُتَعَالِ﴾ خودایه کی وه هایه له هه موو شتی که گه ووه تره، هه موو شتی که به نیسبت خوداوه پچوکتو بی نموده، به سهر هه موو شتی که دا بالاده سته، زانیاری ره هاو به رفراوانی هه موو شتی کی کوئترپوژل کردوه، هه موو شتی کی ملکه چ کردوه، به خوژی و ناخوژی پابه ندی فهرمانی بوون!

تییینی نه وه ده کری: که نایه ته که زانیاری خودای شی کردو ته وه له سهر تای نایه ته که دا نه وه ی راگه یاند: که په ووه ردگار زانییه به هه موو جوزنیاتو موفره دات، نه مجار نه وه راده گه یه نی: که زانییه به نه ندازه ی هه موو شتی که به سنووری هه موو شتی که، نه مجار نه وه راده گه یه نی: که په ووه ردگار زانییه به شته په نامه کی و نه یینی به کان، زانییه به و شتانه ی که له جیهانی غه یبدانو غه یری خو ی که سی تر هیچیان لی نازانی، یان نه و شتانه ی به خودی هه سته کان هه ستیان پی ناکری و به نامیری پیشکوهوتوو شتی کیان لی ده زاندری! ههروه ها زاناو ناگاداره به سهر شته ناشکراو نومایانه کاندا، به کورتی زانییه به هه موو شتی که، ناشکراو نه یینی لای نه و یه کسانه هه موو نه یینی و غه یبی که لای نه و نومایانه!

ده فهرموئ: ﴿سَوَاءٌ مِنْكُمْ مَنْ أَسْرَ الْقَوْلَ وَمَنْ جَهَرَ بِهِ﴾ یه کسانه لای په ووه ردگار که سی که قسه به شاریته وه و نه یدرکینن یان بیلی و ناشکرای بکا، به ههر شیوه یه کیان بی خودا ده بیسی و ناگای لیته تی وه کوو له شوینی کی تردا ده فهرموئ: ﴿وَأَنْ تَجْهَرُوا بِالْقَوْلِ فَاِنَّهُ يَعْلَمُ السِّرَّ وَأَخْفَى﴾ طه/۷. یان ده فهرموئ: ﴿وَيَعْلَمُ مَا تَخْفُونَ وَمَا تَعْلَنُونَ﴾ النمل/۲۵.

عائیشه ره زای خودای لی بی ده فهرموئ: پاکتو مونه ززه ی بی خودایه: که هه موو ده نگیک ده بیسی، سویند به خودا نه و نافرته تی هاته خرمه ت

پیغه مبر ۛ خه ولی ناو بوو شیکایه تی له میرده که ی کرد که ظیهار ی لی کرد بوو، من له په نا دیواری مال هوه بووم قسه ی ثافره ته که م نده بیستن، پاش ماوه یه ک پهره ردگار نایه تی ﴿قَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّتِي تُجَادِلُكَ فِي زَوْجِهَا وَتَشْتَكِي إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ يَسْمَعُ نَحَاوِرَكُمْ﴾، إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿المجادلة/۱﴾ ناره خورای.

نهمه گفتوگوه ک بووه له نیوان خه ولیو پیغه مبردا بووه خودا بیستویه تی، بیگومان خودا زور قسه ی په نامه کی و په نهانی تر ده بیستی، ناگای له خه تهری دل هوه خیانه تی چاو ده زانی! نه ک همر نهوه به لکوو به هه موو نه نی و په نامه کییه ک ناگاداره ﴿وَمَنْ هُوَ مُسْتَخَفٌّ بِاللَّيْلِ﴾ ههروه ها خودا ناگاداره به سر نهو شتانه دا که له کونو که له بردا له تاریکی شهودا خویان حه شار داوه، له همر شو نیکی دا بن، به همر شیوه یه ک خویان بشار نهوه و پیان وایی که س نایانینی، خودا ناگای لیانه و چاو دی ریانه.

﴿وَسَارِبٌ بِالنَّهَارِ﴾ ههروه ها ناگاداره به سر نهو شتانه دا: که به رونا کایی روز ها تو چوویانه، نهوه ی له تاریکایی شهودا خو حه شار ده داو نهوه ی به رونا کایی روز دی و ده چی لای خودا وه کوویه ک ناشکران! وه کوو له نایه تی کی تر دا ده فرموی: ﴿وَمَا تَكُونُ فِي شَأْنٍ، وَمَا تَتْلُوا مِنْهُ مِنْ قُرْآنٍ، وَلَا تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ إِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ شُهُودًا إِذْ تُفِيضُونَ فِيهِ، وَمَا يَعْزُبُ عَنْ رَبِّكَ مِنْ مِثْقَالِ ذَرَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ، وَلَا أَصْغَرُ مِنْ ذَلِكَ، وَلَا أَكْبَرُ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ﴾ یونس/۶۱.

نه مجار پهره ردگار بری و ه سیله ی چه سپاندنی زانیاری خوی وهه ندی زانستی که نجینه ی زانیاری خوی راده نوینی بو نهوه ی زیاتر ناده میزاد به خویان دا بچه وه و بزائن: که هه موو کاتییک له ژیر مورا قبه ی پهره ردگار دانو ناتوانن خویانی لی بشیر نهوه ده فرموی: ﴿لَهُ مُعَقِّبَاتٌ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ﴾ هه میسه بو ناده میزاد چند فرشته یه ک همن، که

به نۆره چاودیری ده کهن، فریشتهی چاودیری شهوانهی دینه شوینی فریشتهی چاودیری رۆزانهی، که فریشتهی رۆژ کاربان تهواو بوو فریشتهی شهو جیگایان ده گرنهوه، ئەم فریشتانه کردارو گوفتاری ئاده میزاد به چاکو خراپهوه تۆمار ده کهنو ههلی ده گرن؛ چی ده کاو چی ده لی خیرا ده یقوزنهوه له سهری تۆمار ده کهن.

نیمامی بوخاری فهرمووده یه کی پیغه مبهری ربوایهت کردوه، ده فهرموئ: (فریشتهی شهوو رۆژ بو چاودیری ئیوه له ناو خۆیان دا نۆره ده کهن، ههردوو وه جبه که له کاتی نوژی به یانیو نوژی عه صردا یه کده گرنهوه، جا که ده چنهوه بو لای خودای گهوره لییان ده پرسئ (هه رچهنده خۆی زۆر له وان ناگادار تره به حالی ئیوه) ده فهرموئ: به چ شیوه یه ک بهنده کانی منتان به جئ هیشت؟ فریشته کانیشت ده لئین: که چوینه لایان نوژیان ده کرد، که به جیمان هیشتن خهریکی نوژ کردن بوون).

جاوه کوو له کتیه تهفسیره برپا پیکراوه کاندا هاتوه: ئەم فریشتانه ئهرکی پارێزگاری کردنی ئاده میزادیان پی سپێردراوه به فهرمانو ئیزنی خودا چاودیریان ده کهن، فریشته یه ک له پیشه وه یه کی تر له دوا وه یه تی، دوو فریشتهی تر یه کیان له لای راستی چاکه کانی ده نویسو یه کیان له لای چهپه وه یه تی خراپه کانی ده نویسو، که وابوو هه موو ئاده میزادیک به رۆژ چوار فریشتهی له گه ل دایه و کۆنترۆلی هه موو کارو پیشه یه کی ده کهن، ئەمجار له کاتی نوژی عه صردا ئەمان به جییان دێلنو چوار فریشتهی تر بو شهو دینه شوینی فریشتهی رۆژ، ئەمجار له کاتی نوژی به یانی دا نۆره یان ده گۆرنه وه هه ر بهو جۆره نۆره و ئهرکی خۆیان ئەنجام ده دن.

له فهرمووده یه کی تری پیغه مبهردا هاتوه ده فهرموئ: (إن معكم من لا یفارقکم الا عند الخلاء، وعند الجماع، فاستحيوهم واکرموهم).

جا همر کاتی ئاده میزاد زانی: که فریشته کردارو گوفتاری تو مار ده کمن، خو له تاوان کردن ده گریتموه، شمرم ده کا پهلاماری شتی حمرام بدا، همروه کوو چون جاری وا ده بی حهیا له ئاده میزاد ده کاو له بهر چاوی نهوان پیکیشی له تاوان ناکا.

هه لبه ته نایین نهوی چه سپاندوه که فریشته هه موو کردارو گوفتاری کی ئاده میزاد تو مار ده کمنو دهینووسن عه قلیش نهم کونترپول کردنه به دوور نازانی، به تایبه تی که نه مپو زانست گه یشتوته ناستیک زور بهی کردارو خمرجی ئاده میزاد به نامیری پیشکهموتوو کونترپول ده کری، نه وه تا: له شارو شارو چکه کاندازو بهوردی به هوی نامیری ژمیریاره وه (العدادات) ده زاندری هه موو خیزانیک چهند لیتر ناوو چهند میگمواط کاره بای خمرج کردوه، نامیری وا ههیه کونترپولی نهو مه سافانه ده کا که به توتومبیلو فروکهو کهشتی ناسمانیو ده ریایی تهی ده کری، نامیری وا ههیه سهر ژمیری شه پولی ناوو هموا ده کا؛ زور بهوردیو زانستانه له م باره وه زانیاری ده خنده پو!! تنانته ئیستا له ولاته پیشکهموتوو کاندازو بهوردیو زانستانه زور هه لسو کهوتی ئاده میزاد سهر ژمیری ده کریو له کومپیوته ردا خه زن ده کریو کونترپول ده کری!

هه تا زانستو زانیاری پیش بکهوی، داخوازی پروا کردن به تیوری نایینی به هیز ده بی، بیرو بزوونی عه لمانیو مادییه کان جیگایان پی لهق ده بیو روو ترپلبون ههنگاو ده تین!

به راستی جوانیان گوتوو که گوتویانه: (نایینو عه قل له نیسلامدا دوو هار کیفی یه کترینو لیک جیا نابنه وه، دوو دوستی یه کترینو کیشه یان تینا کهوی!!).

﴿يَحْفَظُونَهُ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ﴾ نهو فریشتانهی که خودا کردونی به چاودپرو موراقیب به سهر ئاده میزاد وه، ئاده میزاد ده پارین به فهرمانو ئیزنی خودا،

هەر کاتى ئاده مىزاد تاوانىكى کردو دوعاى ليخوشبونى بۆ ده کهن، داوا ده کهن خودا مۆلەتى بداو خيرا سزاي نەدا، بەلکىو تۆبه بکا.

پەروەردگار بە گۆيرەى حىکمەتى خۆى بۆ ھەموو شتەىكى مەحسوس ھۆکارى داناو ھە ئاکامى پىئو پەيوەست کردو، پىلوى بۆ چا داناو ھە بۆ ھەى پارىزگارى چا بکاو شتى واى تىنە چى زىانى پى بگەپەنى! ھەر ھەو جۆرەش بۆ شتى ناديار (غیر محسوس) ھۆکارى داناو، فرىشتەى کردون بە ھۆکارى پاراستنى ئادە مىزاد، ئىشى خوداش بى حىکمەت نىن. ھەروەھا فرىشتەى ریزدارى کردون بە تۆمارکارى کردو ھەى ئىمەى ئادە مىزاد ھەرچەندە ئىمە تازانین نووسینە کەيان چى ھەو چۆنە، پىنوسو مەرە کەيان چ شىو ھە کە، لە کوئى ئادە مىزاد ھەو ھەو حىکمەت لەم نووسینە چى ھە، لە کاتىکدا خودا بۆ خۆى بە بى نووسینى فرىشتەو مورا قەبە کردنیاں باش باش دە زانى ئادە مىزاد چى دە کەزو چ دەلین. ئەمە بۆ خۆى کارىكى غەیبى ھەو پىو ىست ناکا ئىمە ھەولى زانینى ئەم جۆرە شتەنە بدەین، چونکە قورئان لى بىدەنگ بوو، چاک وایە ئىمەش بە بى روشنایی (نەص) خۆمانى پىو خەرىک نە کەین!

﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْيِرُ مَا يُقَوِّمُ حَتَّىٰ يَغْيِرُوا مَا بَأَنفُسِهِمْ﴾ پەروەردگار ھىچ کاتىک نىعمەتو بەخشى خۆى کە بە گەلو نەتەو ھە کى بەخشىو ناگرتەو ھەو لىيان مەنە ناکا ھەتا ئەو گەلو نەتەو ھەوتى خۆيان نە گۆرن، زولھو ستەم لە ھە کترى نە کەن، ئاشووبو ئازا ھە بەرپانە کەن، شىرازەى کۆمەلگای خۆيان تىک نە دەن، ھەر کاتى گەلو نەتەو ھە دابو نە پىتى خۆيان گۆرپو وازيان لە شوکرو سوپاسى خودا ھىنا، خوداش نازو نىعمەتى خۆى کە پى بەخشىون لىيان دە گرتەو ھەو تووشى قاتو قپو تەنگو چەلە مەيان دە کاو ئەمەن و ناسايشيان لەناودا ھەلە گرتى، پشپىو ئازا ھە دە کەوتە ناويان.

ئەبو داوودو تىرمىزىو ئىبنو ماجە لە ئەبو بەكرى صدیقەو ھە روایەت دە کەن دە فەر موى: پىغە مېر ھە فەر موى ھە: (إِنَّ النَّاسَ إِذَا رَأَوْا الظَّالِمَ، فَلَمْ يَأْخُذُوا عَلَىٰ يَدَيْهِ يُوشِكُ أَنْ يَعْصَهُمُ اللَّهُ بِعِقَابٍ) ھەر کاتى ئادە مىزاد

سته مکاریان بینی سته می ده کردو دهستیان نه گرتو بهر هنگاری نه بوونه وه،
له وانیه خودا هموانیان سزا بدا!

نهم فەرمووده یه مانای نایه تی ﴿وَاتَّقُوا فِتْنَةً لَا تُصِيبُ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْكُمْ خَاصَّةً﴾ الانفال/۲۵. (ده کا)

پیداچوونه وه یه کی سهرپی به میژووی نیسلامی دا له سه ده کانی رابوردودا
نه وه مان بۆ روون ده کاته وه: که پهروه ردگار وه زعو حالی موسولمانانی
نه گزری له شکومه ندی و سهر فرازی و پیشکوه تووی له زانیاری و رامیاری و
تابووری و کومه لایه تیدا بۆ ژبانی ژیر دهستی و بۆ هیژی و نه دارایی مه گهر
پاش نه وه ی بۆ خۆیان پشتیان له قورئان هه لکردو له کاریان خستو وازیان
له نایینی نیسلام هیئا، لاسایی بیگانه یان کرده وه، یاسای ده سکردو
نه گونجاوی فهره نسی و رۆمانیان کرده ده ستورو یاسای خۆیان، نه خلاقو
رهوشتی نیسلامیان روخاو په یوه ندی کومه لایه تی و گیانی هاریکاری و
یارمه تیدانی په کترین تیدا کزیوو، سهریان لی شیوا، ولاتیان داگیر کران،
بۆخۆیان بوونه ژیر ده ستو و خزمه تکاری داگیر کران، نیتر که لکی نه وه یان
پیوه نه ما: که نه رکی ئاوه دانکردنه وه ی زهویان به خرتنه نه ستوا بۆخۆیان
له خۆیان تیگ دا، صیفه تی صالحی و راستالیان له خۆیان داپنی خوداش
سهره وری و شکومه ندی لی ستاندنه وه چونکه خودا بۆ خۆی ده فهرموئ: ﴿إِنَّ
الْأَرْضَ يَرثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ﴾ الانبیاء/۱۰۵. ههروه ها ده فهرموئ: ﴿إِنَّ
الْأَرْضَ لِلَّهِ يُورِثُهَا مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ﴾ الاعراف/۱۲۸. هه
کاتی ناده میزاد لایه نی ته قواکاریان پاشگروی خست نیتر که لکی نه وه یان
نامینئ زهوی ئاوه دان بکه نه وه.

نه مجار پهروه ردگار باسی ده سه لاتی ره های خۆی ده کا، هه ر کاتی
بیهوی گه لو نه ته وه یه ک سزا بدا هیچ له مپه ریک نیه بتوانئ به ربه ستی
عه زابه که بکا، ده فهرموئ: ﴿وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ سُوءًا فَلَا مَرَدَ لَهُ﴾ ههروه ها
کاتی خودا وستی گه لو نه ته وه یه ک تووشی گیرمه و کیشه بکا، قاتو قری و

نه‌خو‌شی و نا‌زا‌وه و دو‌به‌ره‌کی بخاته ناویانه‌وه، ژیر ده‌سته‌یی و ده‌ست‌کورتی و نه‌هامه‌تی‌یان به‌سەر بیتی، کەس نیه بتوانی نه‌هی‌لی وستی خودا بیت‌ه‌دی! کەس نیه جگه له‌خودا بتوانی زیانیان لی دوور بخاته‌وه و سوود و قازانجیان بو ده‌سته‌به‌ر بکا، نه‌و خودا درۆزانه، شیای خودایه‌تی نین چونکه هیچیان پی ناکری!

﴿وَمَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَالٍ﴾ جگه له‌خوا کەسی تر نیه سه‌روکاری به‌رژه‌وندی ئاده‌میزاد بکا، کەس نیه بتوانی خێرو خو‌شییان بو بیتی و زه‌ره‌رو زیانیان لی دوور بخاته‌وه.

دیارد‌ه‌ی خودایه‌تی په‌روه‌رد‌گار و نیشانه‌کانی ده‌سه‌لاتی

هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا
وَيُنشِئُ السَّحَابَ الثِّقَالَ ﴿١٢﴾ وَيُسَبِّحُ الرَّعْدُ بِحَمْدِهِ
وَالْمَلَائِكَةُ مِنْ خِيفَتِهِ وَيُرْسِلُ الصَّوَاعِقَ فَيُصِيبُ بِهَا
مَنْ يَشَاءُ وَهُمْ يُجَادِلُونَ فِي اللَّهِ وَهُوَ شَدِيدُ الْحَالِ ﴿١٣﴾
لَهُ دَعْوَةُ الْحَقِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَسْتَجِيبُونَ لَهُمْ بِشَيْءٍ إِلَّا
كَبْسِطٍ كَفْتِهِ إِلَى الْمَاءِ لِيَبْلُغَ فَاهُ وَمَا هُوَ بِبَالِغِهِ وَمَا دُعَاءُ الْكَافِرِينَ
إِلَّا فِي ضَلَالٍ ﴿١٤﴾ وَلِلَّهِ يَسْجُدُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ طَوْعًا
وَكَرْهًا وَظَلَّلَهُمْ بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ ﴿١٥﴾

دواى نهوې پوره دگار بڼه کاني خوې ترساندن بهوې هر کاتي
 بيهوې گهلو نه تهوېدک تووشى تهنگانو ناخوشى بکا کهس نيه بتوانى بپيسته
 له مپرو نه هيلې ويسته کهى بپيسته دى، نه مجار ليره دا چنډ نيشانه يه که له سر
 بالاده ستى و به توانايى خوې راده نوښي د ده مرموى: ﴿هُوَ الَّذِي يُرِيكُمُ الْبَرْقَ
 خَوْفًا وَطَمَعًا﴾ خدايه کى وهايه هوره بروسکه تان نيشان دده، هوره
 بروسکه رانده کاو نهرکى سرشاني خوې نه نجام دده، رېسوارو کاروانچى
 لى د ترسپن، خاوهن خه له و خهرمان ترسى زيان لى کهوتزو ته رپوونى
 دانمويلو توتزو مشتاغيان لى پيدا ده بى، ترسى چاو کوږ بوون به شوعله ي
 بروسکه کهيان لى پيدا ده بى ترسى لافاوو زريانيان لى غالب ده بى! له هه مان
 کاتدا نهوانه ي پيوستيان به باران هيه به کشتو کاله کهيان، به
 پاک کرده وى که شو هواى ولاتيان، به ته قينى کانياو بيريان خووشى
 خوشيانه و ته ماعى خيرو به ره که تيان به پيدا ده بى، خوا خويانه هور
 بگرميښي و بروسکه چه خماخه بداو باران دابکا نيقليمگير ببارى ته مه حالى
 ناده ميزادانه به رامبر هه موو ديارده يه کى گشتى دونيايى! بارانبارين سوود
 به خشه به نهوانه ي پيوستيان پييه تي و زيانبه خشه به هه نديکى تر عره ب
 گوته ني: ﴿مَصَائِبُ قَوْمٍ عِنْدَ قَوْمٍ فَوَائِدُ﴾ کورديش که نمونه ي يه کيک
 بهيننه وه که بهرزه وندى پاريزراو بى ده لين: (فلان کهس باران ببارى ناشى
 ده گه پى، باران نه ببارى جوتى ده گه پى!)

﴿وَيُنْشِئُ السَّحَابَ الثِّقَالَ﴾ پوره دگار خدايه کى وهايه هورى
 ناوسى پر باران به دى دينى؛ هورتيک که له بهر قورساى بارانى که تييدايه
 له زوى نزيک بوته وه.

موجاهيد ده لى: ﴿السَّحَابُ الثِّقَالُ﴾ نهو هوره يه: که بارانى پييه!
 ﴿وَيُنْشِئُ الرِّعْدَ بِحُمْدِهِ﴾ واته: هور که ده گوښيښي و ده شريخيښي
 به زمانى حال ته سبيحاتى خدا ده کا، پوره دگار به دوور ده گري له هاوه لو

مندالو خیزانو بی توانایی، گهردنگه چی خوی بو خودا راده گه یه نی و نامازه به ده سلاتو قدوره تی خودای بالاد هستو زاناو دانا ده کا. وه کوو له نایه تی کی تر دا ده فمرموی: ﴿وَأَن مِّن شَيْءٍ إِلَّا يَسْبِغْ بِحَمْدِهِ وَلَكِن لَّا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ﴾ الاسراء/ ۴۴.

نیام نه حمده و بوخاری و تیر میذی و نه سائی و هی تریش له نیبو عومره وه ریوایت ده کهن: ده فمرموی: (کان رسول الله ﷺ إِذَا سَمِعَ صَوْتَ الرَّعْدِ وَالصَّوَاعِقِ يَقُولُ: اللَّهُمَّ لَا تَقْتُلْنَا بِغَضَبِكَ وَلَا تُهْلِكْنَا بِعَذَابِكَ وَعَافِنَا قَبْلَ ذَلِكَ).

نیبو ممرده وه یهی له نه بو هوپه پره وه ده لی: پیغه مبر ﷺ که با هه لی ده کرد، یان دهنگی هه وری ده بیست، رهنگی ده و چاوی ده گزرا، نه مجار به هه ورده کی ده فمرموو: پاکو مونه زه هه نه و خودایه ی که تو ته سبیحاتی بو ده که ی، ده رباره ی بایه که ش ده فمرموو: خودایه بی که به مایه ی رحمت بو مان، مه ی که ره مایه ی عذاب!

﴿وَالْمَلَائِكَةُ مِنْ خِيفَتِهِ﴾ فرشته کان ته سبیحاتی خودا ده کهن له بهر هه بیته و جه لالی، به دووری ده گرن له وه ی هاوه لو خیزانو مندالی هه بی. ﴿وَيُرْسِلُ الصَّوَاعِقُ فَيُصِيبُ بِهَا مَن يَشَاءُ﴾ خودایه کی وه هایه هه وره بروسکه ده نیتر، له و شتانه ده که وی که ده یه وی لی بی بداو به هیلاکی به ری.

﴿وَهُمْ يَجَادِلُونَ فِي اللَّهِ﴾ نه وانه و پرای نه و هه موو به لگه و ده لیلا نه له سه به توانایی و زانایی و دانایی خودا، که چی کیشه و جیدال ده کهن ده رباره ی تاکو ته نهایی و خودایه تی خودا. نه مه ش دل دانه وه یه بو پیغه مبر ﷺ چونکه له وه پیش سه رزه نشتی کافره کانی مه که ی کرد له سه ر نه وه: که داوای موعجیزه و نایاتی جوړاو جوړیان له پیغه مبر کرد: وتیان ده بی موعجیزه ی وه کوو موعجیزه ی موساو عیسامان بو بی نی، پیغه مبریش به م په لپانه دل ناخوش بو، نیتر په روه ردگار ته سه لالی دایه وه و فمرموی: وه نه بی نینکاری

ئهوانه ههر دهر باره ي پيغه مبهرايه تى تو بئو بهس! بهلكو
 ئينكارى كردنه كه يان سهرى كيشاو به كيشه وه ده باره ي خودايه تى
 پدروهر دگار، ئه وه تا له گه ل هه بوونى ئه وه هه موو به لگه وه ده ليلانه دهر باره ي
 تاكو ته نهايى وه به توانايى وه زانايى وه دانايى خودا كه چى كيشه ده خه نه وه له وه دا
 كه خودا هاوه لى هه يه وه خي زانى تو به ره وه ده زان وه مندالى وه پال ده ده ن!
 ئينكارى زيندو بوونه وه هاتنى قيامت ده كه ن! كه وابى ئه ي پيغه مبهرا تو
 دلت به خو نه مينى وه خه فه تيان تو مه خو!

﴿وَهُوَ شَدِيدُ الْحَالِ﴾ پدروهر دگار هه لمه تى توندو تيژه تو دوژمنانى به
 خويان نازانن تيك يانه وه ده پيچى، خودا به تواناو ده سه لاته كه سزيان تو
 بنيرى وه نه توانن خويانى لى رزگار بكهن، به لام مؤله تيان ده دا تا كاتى خوى
 دئو به گويره ي حيكمه تى خوى سزيان ده دا، پيغه مبهرا ﴿فَرَمَوْهُ تى﴾: (ان
 ربك لا يهمل ولكن يهمل) خوداى تو شت پاشگوئ ناخاو له بيري ناچي ته وه
 به لام مؤله ت ده دا تو ماوه ده ك!

﴿وَلَهُ دَعْوَةُ الْحَقِّ﴾ بانگ كردن و پارانه وه ههر له خودا ده كرئ، ههر خودا
 به تاكو ته نها بزنانن به ندايه تى كردن و طاعت ههر تو خودا بكهن، هاوار
 مه كه نه به تو سه نه وه فرشته وه ناده ميزاد، هاوار ههر له خودا بكهن، ههر ئه وه
 هاواري لى ده كرئ. له مه شدا جوړه هه ره شه ده ك له كافره كان ده كا:
 ده فهرموى: سه ريچى فهرمانى پيغه مبهرا مه كه ن، ئه وه نده تو په ي مه كه ن
 دوعاتان لى بكا، نه گهر دوعاتان لى بكا دوعا كه ي گيرا ده بئ!

﴿وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَسْتَجِيبُونَ لَهُمْ بِشَيْءٍ إِلَّا كَبَاسِطٌ كُفَيْهِ إِلَى
 الْمَاءِ لِيَبْلُغَ فَاهُ وَمَا هُوَ بِبَالِغِهِ﴾ ئه وه خودا دروژنانه ي كافره كان له جياتى خودا
 ده يان په رستزو دوعا و نزيان ناراسته ده كه ن، به هوميدى ئه وه ن وه لاميان
 بده نه وه، با چاك بزنانن كه وه لاميان ناده نه وه، دوعايان لى وه رناگرن بانگيان
 نابيسن، سودو قازانجيان تو ناهينن، زه ره رو زيانيان لى دوور ناخه نه وه،

به هیج جوړیو به هیج شتیک جوابیان ناده نه وه! مه گهر وه کوو وه لامدانه وهی
 ناو بۆ که سیک که تینووی بیو ده ست رادیرو بۆ لای ناو داوای لی بکا
 ناو که بیته ناو مشتی وه نه مجار بگاته ده می، خو ناو بی هستو
 شعوره ناگای له ده ست پانکړنه وهی کابرای تینو نیه، نیتر چوڼ وه لامی
 ده داته وه هر بهو جوړه ش خودا دروژنه کانیان هیج وه لامیکیان ناده نه وه نه مه
 نمونه یه که خودا هیناویه ته وه بۆ ناهومیدی نه وانه ی جگه له خودا شتی تر
 ده پهرستو دوعاو نزیان ناراسته ده کهن. چوڼ که سیک دو ده ستی پان
 بکاته وه بۆ ناو له دووره وه داوا له ناو که بکا بیته ناو مشتی وه بیخواته وه
 نیشه که ی بیهود دیو رهنج به خه ساره، نه وانه ش که عباد ته غیری خودا
 ده کهن رهنج به خه سارنو هر دوعاو پارانده یه کی ناراسته یان بکهن نایبیسو
 بی سوو ده!

﴿وَمَا دُعَاءُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ﴾ عباد ته کړنو پارانده ی کافره کان
 بۆ بته کانیان جگه له گومراییو سهرلی شتوانو کات به فیروډان هیچی تری لی
 شین نابو رهنج به خه سارو مالویران خو یان، چونکه نه وانه نه گهر هاوار
 له خودا بکهن وه لامیان ناداته وه نه گهر هاوار له بته کانیان بکهن ناتوان
 وه لامیان بده نه وه!

نه مجار په روه ردگار به یانی عظه مه ته گوره یی خو ی ده کاو
 ده فهرمو: ﴿وَلِلَّهِ يَسْجُدُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا﴾ هر بۆ
 خودا گهر دنکه چو سوژده به ره هرچی له ناسمانه کازو زه وی دا هدی: فرشته و
 موسو لمانان له حالی خو شی و ناخو شی دا به ویستو هه وه سی خو یان سوژده بۆ
 په روه ردگار ده بن، کافرو خودا نه ناس له کاتی ته نگانده او به ناعیلاجی
 گهر دنکه چی خودا ده بن؛ به لکوو هرچی مه خلوقات هدی له بوونه وهر دا
 به ناده میزادو ئاژله رو کئو جه ماداته وه گهر دنکه چن بۆ نهو خودایه ی
 به دیه یان!

﴿وَوَظَلَّاهُمْ بِالْعُدُوِّ وَالْأَصَالِ﴾ ههروه ها سیبه ری نهوانه ی سیبه ریان ههیه بهیانی و ئیواره سوژده بۆ زاتی پاکی ده بن، به تایبه تی باسی بهیانی و ئیواره ی کرد: چونکه لهم دوو کاته دا درێژ بوونه وه کورت بوونه وه ی سیبه ری شت ناشکراو نه مایانه. یان مه بهستی نه وه یه به فرموی: هه موو کاتیگ نه م شتانه سوژده ده بن و گهر دنکه چیه که یان بۆ خودا هه میشه یه!

هه ندیک پێیان وایه سوژده بردنی سیبه ری شته کان بریتیه له هه لکشانو داکشانی سیبه ره کان له شوینی که وه بۆ شوینیکی تر. که گۆرانکاریان تیدا پهیدا ده بۆ له کورتی و درێژی به هۆی بهرز بوونه وه ی خۆرو شوپوونه وه ی خۆر، نه مانه هه موو چ ئاده میزاد و چ فریشته و دارو دره ختو جه مادات و هه موو شتیکی تر به خۆیان و سیبه ریان وه ملکه چی و بهنده یی خۆیان راده گه یهن.

تاک و ته نهایی خودا و نهوونه ی موسولمان و موشریکه کان

له بهرام بهر تاک و ته نهایی خودا دا

قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَوَاتِ

وَالْأَرْضِ قُلِ اللَّهُ قُلْ أَفَاتُخَذْتُمْ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ لَا يَمْلِكُونَ أَنْفُسِهِمْ

نَفَعًا وَلَا ضَرًّا قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَى وَالْبَصِيرُ أَمْ هَلْ تَسْتَوِي

الْظُلُمَةُ وَالنُّورُ أَمْ جَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ خَلَقُوا كَخَلْقِهِ فَتَشَبَّهُ الْخَلْقُ

عَلَيْهِمْ قُلِ اللَّهُ خَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿١٦﴾

دوا ی نه وه ی پهروه ردگار نه وه ی بهیان کرد: که هه رچی له ناسمان و زهوی دا ههیه سوژده بۆ خودا ده بن، گهر دنکه چی قودره تو گه وره یی پهروه ردگارن، ته فسیری رهوان (۱.۹)

ئه مجار دیته سمر ره تدانه وهی بپدرسته کان. تاکنو ته نهایی خودا ده چه سپینن؛ تاکنو ته نهایی لهئولو هییه تدا، له ربوبیه تدا، بۆ ئه وهی بیانویان نه مینن و دان به خودایه تی خودا دابنن!

ده فەرموی: ﴿قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ؟﴾ ئه ی پیغه مبر! به موشریکه کان بلی: کئی به دیهیننری ناسمانه کازو زه وییه؟ کئی خاوه نو هه ئسورپننری یانه؟ کئی رایگرتوون؟ ئه م پرسیاره بۆ ئه وه نیه وه لامی بده نه وه چونکه سییاتی قورئانه که له وه پیش وه لامی داوه ته وه، به لکو بۆ ئه وه یه: وه لامه که به گوچکه ی خویان بیسن پاش ئه وه ی واقعیه که به چای خویان ده بینن. ده بویه پاش بیستنی ئه م پرسیاره ده م ده ست بلین: خودا به دیهیننرو هه ئسورپننری یانه، جا ئه گهر له بهر عه نادوی سمر ره قییا بیده نگ بوون، تۆ ئه ی پیغه مبر! بۆخۆت وه لامه که بده ره وه ﴿قُلِ اللَّهُ﴾ بلی: به دیهیننرو خاوه نو هه ئسورپننری ناسمانه کازو زه وی خودای تاکنو ته نهاییه. چونکه وه لامه که ناشکرایه و همر ئه و وه لامی هیه، چار ناچاره، بۆخویشان ئه گهر له بهر سمر ره قی نه بی دانی پیدا ده ئین. وه کوو له شوینیکی تردا ده فەرموی: ﴿وَلَمَّا سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ؟ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ﴾ لقمان/ ۲۵. ئه مجار پرسیاران لی بکه: ﴿قُلْ أَفَاتُخَذُّمُ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ﴾ بلی: ئه دی بۆچی جگه له خودا چهند پەرستراویکتان بۆ خۆتان بریار داوه و له جیاتی خودا به ندایه تیان بۆ ده کهن؟! بۆچی به ج عه قلیک عیبادت بۆ خودا ناکه نو خودا ناپه رستن له جیاتی خودای مه زن چهند خودا درۆزنه یه کتان بریار داوه و ده یانپه رستن، له کاتی که ئا ئه و خودا درۆزنانه ﴿لَا يَمْلِكُونَ لِأَنْفُسِهِمْ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا﴾ توانای ئه وه یان نیه سوود به خودی خویان بگه یه نن، زیان له خویان دوور بخه نه وه، ئه دی چۆن ئیوه هیواتان پییا نه سوودتان پی بگه یه ننو زیانتان لی دوور بخه نه وه؟ جا که ئه وانه توانای هیچ شتیکیان نه بی دیاره عیبادت کردنی ئیوه بۆیان ئه وپه ری نه فامیه، که سیک عه قلی هه بی شتی واکا.

کەسیک تۆزیک لیوردبوونهی ههبی، کاری ئاوا ره چاو ناکا. پرسیاریان لی بکه، مه سه له که ناشکراو نومایانه، جوداوازی نیوان هه قو به تال روزو ناشکرایه، ههر تۆزیک بیر بکه نه وه، که میک وردبینه وه راستییان بۆ ده رده که وی، چونکه شتیکی ناشکرایه نه وانهی عیبادت بۆ نه و خودا درۆزانه ده کهن وه کوو نه وانه نین که عیبادت بۆ خودای تاکو ته نه ده کهن؟! ناشکرایه نه وانهی خودای تاکو ته نه ده په رستن به رچاو روو نو هیدایهت دراو نو به نووری خودا هه لسو کهوت ده کهن!

نه مجار ﴿قُلْ: هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ؟﴾ پتیان بلی: کو یرو بینا وه کوو یه ک وان؟؟ که سیک کو یرو سه رلی شیواوو بته په رست بی وه کوو موسو لمانی خودا په رست وایه؟ حاشا حاشا ههر گیز نه م دووانه وه کوو یه ک نین و ناخرینه تای ته راو زی یه کتره وه! ﴿أَمْ هَلْ تَسْتَوِي الظُّلُمَاتُ وَالنُّورُ؟﴾ یان ئایا تاریکیه کازو روناکی وه کوو یه کتر وان؟ نه خهیر ههر گیز نه مانه وه کوو یه کتر نین و نابن!

مه به ست نه وه یه: پرسیار ی نه وه بکا ئایا که سیک هه یه به یاری نه وه بدا: که کافرو موسو لمان چون یه کن؟ کوفرو نیمان وه کوو یه ک وان؟ کافر وه کوو کو یرو وایه، کوفر تاریکیه، موسو لمان وه کوو نه ده میزادی چاو ساغ وایه، نیمانو باوه نو رو روناکیه! ﴿أَمْ جَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ خَلَقُوا كَخَلْقِهِ فَتَشَابَهُ الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ؟﴾ به لکوو گپراویانه بۆ خودا چهند هاوه لیک که وه کوو خودا مه خلوقاتیان به دیه یناوه، جا نه و کاته دروستکراوی نه وانو دروستکراوی خودایان لی تیکه لاو بوو نوو بۆ یان لیک جیا نا کرینه وه؟؟ جا: که چهند هاوه لیکیان بۆ خودا به یارداو صیفات ی خودایان بۆ به ره و زانین، وه کوو خودا توانای دروست کردنو به دیه ینانیان پیدان، ئیتر لیان تیکچوو و تیان: مادام نه م بتانه ی شت دروست ده کهن وه کوو خودا، نه مانیش شیایوی خودایه تین و عیباده تیان بۆ ده کری، که وایی نه وانه عوزریان هه یه!!

ئه مه شیوه گالته پیکردنیکه بهو کافرانه. مه بهسته که ی ئه وه یه: ده فهرموی: ئه وه ی که ئه وان بۆ چوون بۆ چوونیکه هه لهو بی بناغه یه! خودا زاتیکه به دیهینه رو راگرو هه له سوپینه ری بوونه وه ره، کهس له خودا ناچی، خودا له زاتو صیفاتدا بی وینه و هاوه له، بی خیزانو مالو منداله، ئه و موشریکانه چهند بتيك ده پهرستنو کردویان به خودا که هیچیان له بارا نیه، هیچیان پی ناکری، کافره کان بۆ خوشیان دان به وه دا ده تین: که ئه و بتانهش مه خلوقات ی خودانو بۆیه ده یانه پرستن تا له خودایان نزیک بکه نه وه! وه کوو له شوینیکه تر دا ده فهرموی: ﴿مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَى﴾ الزمر/۳. که ته وافی که عبه شیان ده کرد ده یانگوت: (لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ إِلَّا شَرِيكًا هُوَ لَكَ، تَمَلِّكُهُ وَمَا مَلَكَ).

ئه هجار که بیرو باوه ری به هه له حسیب کردنو ئه وه ی رون کرده وه: که هیچ بیانویک نیه بۆ ئه وان که هاوه له بۆ خودا دانیین ئیتر بریاری کوتای ی ده داو ده فهرموی: ﴿قُلْ: اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ﴾ ئه ی موحه ممه دا! پییان بل ی: خودا به دیهینه ری هه موو شتی که، ئیوه شوو بته کانتانو هه موو مه خلوقاتیکه تریشی به دیهینه او، نه گهر توژی که جوان بیر بکه نه وه بۆتان دهرده که ی: که خودا تا کوو ته نه یاه له ئولو هییه تو ربوییه تا، هه ره ئه و شیای عیباده ت بۆ کردنه، هه ره ئه و شیای خودایه تییه، هه ره خۆی بالاده ستو خاوه ن ده سه لاته به سه ره هه موو شتی که دا، ئیتر ئیوه به چ عه قلی که چهند بتو سه نه می که ده پهرستن که دارای سوودو زیانیان بۆ خۆیان نیه چ جایی بۆ ئیوه!

به کورتی په ره وردگار به دیهینه ری هه موو شتی که، که وایی پیوسته هه موو شتی که گهر دنکه چی ئه و بی. په ره وردگار پیش هه موو شتی که تا کوو ته نه یاو بی هاوه له یار مه تیده ره، بالاده سه ته به سه ره هه موو شتی که دا، هه رچی بیه و ی ده یکا، هیچ شتی که نیه بتوانی ببیته کو سپو له مپه ره له به رده م ویستی

خودادا، دهی که‌وایی چۆن نهو خودایه شهریکی هه‌یه، چۆن نهو بتانه شیایوی نه‌وه‌ن بکرتن به‌شهریکی خودا، هیچ شتی‌ک رایه‌ی ناکه‌وئی بی‌ته هاه‌ه‌لی خودا!

زانایانی ئیسلام (ئه‌ه‌لی سوننه‌و جه‌ماعه‌ت) نه‌م نایه‌ته‌یان کردوه به‌به‌لگه له‌سه‌ر نه‌وه که خودا به‌دی‌هێنه‌ری کرداری به‌نده‌کانیه‌تی و به‌نده‌کان بو‌خۆیان به‌دی‌هێنه‌ری کرداری خۆیان نین، چونکه نه‌فعالی عیباد جو‌ری‌که له (شی‌ء) نایه‌ته‌که‌ش ده‌فه‌رمو‌ی: ﴿قُلْ: اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ﴾. ناده‌میزاد ته‌نها که‌س‌بو ئیختیاری هه‌یه.

موعه‌ته‌زیله ده‌لێن: ناده‌میزاد به‌دی‌هێنه‌ری کرده‌وه‌ی خۆیه‌تی، وه‌لی به‌دی‌هێنه‌نه‌که‌ی وه‌کوو به‌دی‌هێنه‌نی خودا نه‌یه.

نموونه‌ی حه‌ق و به‌تال و سه‌ره‌نجامی به‌ختیاران و به‌ده‌خته‌کان

لِّلَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمُ الْحُسْنَىٰ وَالَّذِينَ لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ
لَوْ أَنَّ لَهُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا وَمِثْلَهُ مَعَهُ لَافْتَدَوْا بِهِ
أُولَٰئِكَ لَهُمْ سُوءُ الْحِسَابِ وَمَأْوَاهُمُ جَهَنَّمُ وَيَتَّبِعُ الْمُهَادُّ
﴿١٨﴾ أَفَمَنْ يَعْلَمُ أَنَّمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنَ الْحَقِّ كَمَنْ هُوَ أَعْمَىٰ إِنَّمَا يَنْذَرُ
أُولَٰئِكَ الْآلَتِيبِ ﴿١٩﴾

دوای نهوهی پهره ردگار دوو جور بانگهوازی بهیان کردن؛ بانگهوازی
 حقو بانگهوازی به تال، بانگهوازی خودا حقو راسته، بانگهوازی کردن لهو
 خودا دروزنانهی کافره کان دهیانپهرستن بانگهوازی به تالو پووجه، نه مجار
 ته شبیهی موسولمانو کافرو بپروا کوفری کرد به بیناو کوتیرو روناکیو
 تاریکیه کان. به شوین نهوه دا نمونه یه کی تر دهینیتسه وه بو نیمانو کوفر!
 نمونه یه ک دهینیتسه وه بو حقو حقخوازان، نمونه یه کیش بو به تالو ههوا
 خواهانی. نمونه یی حقو حقخوازانی له بمر دهوامیو به سوودی دا به تاو
 هینایه وه که له بمرزایی به وه ده باریو سوود به زهویو ناده میزادو ناژه لو روه ک
 ده گه یه نی!

ههروه ها شوبهاندی به کانو معده ن که سودی لی وهرده گیری بو خشلو
 نامیری جوراو جور، لهو کانو کانزایانه شتی به قیمه تو به های گران
 ده دهیندرینو ناده میزاد که لکیان لی وهرده گرن!
 نمونه یی به تالیش له خیرا فهوتانو بی سوودی دا ده شوبهینن به کوکفه
 خشتو خالهی که به سمر لافاوه که وه یه! یان بهو که فو خشتو خالهی ده که ویته
 سمر بوته وه مه نجه لی کانزا توانه وه له کاتی توانه وه له بوته دانی کانزا
 به نر خه کان دا.

ده فمر موی: ﴿أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَالَتْ اَوْدِيَةٌ بِقَدَرِهَا﴾ واته:
 پهره ردگار له ههروه وه باران ده باریتی، هه موو شیوو دوتیک به نه ندازه ی خوی
 لافاوی تیدا هه لدهستی، به گویره ی که مو زوری ناوی همر شیویک لافاو دی!
 جا ﴿فَاخْتَمَلَ السَّيْلُ زَبَدًا رَابِيًا﴾ نهو لافاوه به گویره ی نهو شوینه ی
 پییدا تیده پهری خه وشر چیلکو چه ویتلو که فو خشتو خال راده او به سمر
 خویه وه هه لی ده گریو به سمر ناوه که وه به رز ده بیتسه وه.

نه مه نمونه یی نه وه یه: که ته صلیک هه یه وه کوو بارانه که که به هه زاران
 جور سوودی هه یه بو ژینگه ناده میزادو ناژه لو. فمر عیکش هه یه: که که فو

خشتو خالو چيلكهو چهوښله كمي له نه ملاو نه ولاى شيوه كه دا به زايه د پرواو به كارى هيچ نايه و ده فوتي.

باران له ناسمانه وه د بارو لافاو ه لده ستو له ريگه ځو ځو دا هر خشتو خالكي وه بهرې رايده داو ده يخاته سر ځو، له شيوه ځو كه فو خشتو خالكي فشه لدا ځو دهنوښ، ته نانهت جاري وا ده بې نهو كه فو خشتو خاله ناوه كه داده پوښ، ناوه كه له ژيريوه د پرواو سره و ژير ده كشي، به لام نه ناوه خيرو بهر كه تي پييه مایه ځانه!

﴿وَمَا يُوقِدُونَ عَلَيْهِ فِي النَّارِ ابْتِغَاءَ حُلْيَةٍ أَوْ مَتَاعٍ زَبَدٌ مِثْلُ بَرٍّ مُضِرٍّ﴾ هروها نمونه ځو حقو نيمان وه كوو كانزاي به سوودو به نرخ وه كوو هي زرو زيوو ناسو مسو نهو جوړه شتانه وه هايه كه ده خرښه بوته مه نجه لو كوره بو نهو ځو پالفته بكرينو خشتو خولو چلكو ژنگيان پيو نه ميښ زرو زيوكي پالفته كراوى بې خهوشيان لې جيا بكرته وه بو خشلو پيالو بهر داخ، يان ناميري پيداويستي بو كاروباري ځان يان لې بهرهم بيږي له ناسو مسو فافونو نهو جوړه شتانه، چونكه به هو ځاگره كه وه چلكو پيسيه كه جيا ده بېته وه ماده كه به پاكي و پالفته كراوى ده ميښته وه. جا له كاتي تونه وه له بوته دان دا ژنگو خشتو خولو پيسايي سرده كه وي ماده كه داده پوښ، نه مه ش نمونه شتي به تالو پوچه، شته نه صله كه ده شاريته وه دايد پوښ به لام بهر قهرار نابو زو وه لا ده خريو فري ده دري! ماده نه صله كه ده هيلريته وه سوودي لې ده بيندري! ته نانهت جاري وا ده بې وا گومان ده بري: كه ماده نه صلييه كه هر نه ماوه وه فتاوه روچوه، به لام له راستي دا باقييه هر نهو سوود ده به خشي وه كوو نهو ناوه مایه ځانه بو زويو بو گيانله بهران، يان وه كوو نهو كانزايه سوود ده به خشي به ناده ميزاد!

﴿كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ﴾ ناواو بهو جوړه خدای زاناو دانا په ندو نمونه ده هينيته وه، نمونه ځو حقو به تال ده خاته رو، حقو راستي له جيگير

بوونو سوود به خشی دا وه کوو ناو وایه که به ناخی زهوی دا ده پواته خواریو
کانیاوو جوگه جو یار پیک دینی و ده بیته مایه ی زیندو بوونسه وی ته بیعه تو
هوی ژبانی گیانله بهران، یان وه کوو معدنه نیکی پالفته کراوی بی خهوش
وایه: که ئاده میزاد سوودی لی ده بینن.

به تالیش له زوو به سهر چوونو بی سوودی دا وه کوو نهو چلکو که فو
خستو خاله وه هایه که لافاو بهم لاو به ولای خوی دا ده پیرژنی، ههروه ها
وه کوو چلکو ژهنگو خهوشه وه هایه که له کاتی له بوته دانی کانزادا
سهرده که وی ماده نه صله که داده پویشی. که وایی به تال له بهردهم حه قدا
خوناگریو بهردهوام نابی!

هه بهو شیوه ناکامی بانگه وازی و ناکامی بیرو باوه پرو ناکامی کردارو
گوفتار دیاری ده کا، بانگه وازی حه قو باوه پری راستو کردارو گوفتاری باش
ده میننه وه سوود به خش ده بن، بانگه شه بو بیرو باوه پری به تالو ناحه قو
کرداری خراپو گوفتاری ناشیرین بلقی سهر ئاوه و پایه دار نیه و زوو ده فهوتیو
شکست دینی! نهو کاته ی بهرده و همیشه بی سوودو زیان به خشه!

جا ﴿فَأَمَّا الزُّبَدُ فَيَذْهَبُ جُفَاءً﴾ نهو که فو خستو خۆی وا به سهر
ئاوه که وه یه یان کانزاکه ی داپو شیوه نهوه ده پوکیته وه بهم لاو به ولای راپه وی
لافاه که دا ده پرژنی له ناوده چی، باد هیبا، کونو که له بهر ده یانگر نهوه! ﴿وَأَمَّا
مَا يَنْفَعُ النَّاسَ فَيَمْكُتُ فِي الْأَرْضِ﴾ نهوه ی سوود ده گیه نهی به ئاده میزاد
له ئاوو کانزاکه نهوه ده میننه وه؛ ئاوه که به کار ده هیندری بو خواردنه وه
پیداویستی تری گیانله بهران، کشتو کالی پی ئاو ده درئی ناشی پی وه گهر
ده که وی، کاره بای لی دروست ده کری... هتد. کانزاکه ش سوودی لی وهرده گیرئ
یا ده کریته خشلو نامیری جوانی و خۆپازاندنه وه، یان نامیری پیداویستی بو
ژبانی لی دروست ده کری. وه کوو له شوینیکی تردا ده فهرموی: ﴿وَأَنْزَلْنَا
الحديد فيه بأس شديد ومنافع للناس﴾ الحديد/ ۲۵.

زججاج ده فهرموی: نمونهی موسولمانو بیروباوهری سوودی نیمانی بۆ
خۆی وه کوو ناویک وایه که سوودی ههیه بۆ گژو گیاو ژیاانی هه موو شتییک،
ههروه ها وه کوو سوودی زێرو زیوو باقی کانزا به نرخه کان وایه سوودیان بۆ
ئاده میزاد ههیه! نمونهی کافرو کوفره کهی وه کوو کهفو خشتو خۆلۆ
چیلکهو چهوئلی سهر لافاو وایه سوودی بۆ کهس نیه، یان وه کوو ژهنگی
ئاسنو چلکو خشتو خۆلی تیکه لاو به کانزاکان وایه که هیچ سودیکیان لی
وه رناگیرئ!

﴿كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ﴾ وه کوو چۆن ئهم نمونو په ندانه مان
هینانه وه، که ئهو شتانهی ئاده میزاد لییان چه واشه بووه بۆیان روون
ده کهینه وه، جوداوازی ئیوان حقو به تالیان بۆ ده کهین، نیمانو کوفریان بۆ
لیک جیا ده کهینه وه. ههر بهو شیوه له هه موو بووو لایه تیکه وه نمونو بۆ
ئاده میزاد ده هینینه وه ههتا ریگهی هیدایه تیان بۆ روون بیتسه وه پێیدا برۆن،
ریگهی چهوتو به تال بناسنو لێی دوور بکه ونه وه، بۆ ئه وهی به خته وه ری
دونیوا قیامت به ده ست بێنن، موسولمانان ببنه ئهو تاقبو دارو ده سته یه
خۆشی و کامهرانی بۆ ئاده میزاد ده سته بهر ده کهن! وه کوو له باره یانه وه
ده فهرموی: ﴿كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ
الْمُنْكَرِ﴾ ئیوه باشتترین گهلو نه وه یه کن هیندراونه گۆره پانی ژیانه وه، ره وشتان
وایه فرمان ده کهن به چاکه وه نه هی ده کهن له خراپه.

له سه حیحی بوخاری و موسلیم فهرموود هیه که ههیه ئه بهر موسای
ئه لئه شعهری ریویه تی کردوه: ده فهرموی: پیغه مبهر ﷺ فهرموویه تی:
(نمونهی ئهو ئایینو په یامه ی منی پی ره وانه کراوه له هیدایه تو زانیاری
وه کوو باراتییک وایه: که له زهویه که دهبارئ، هه ندئ لهو زهویه سوود
له بارانه که ده بینو گیاو گژو به ره ههم دینی، هه ندیکیشی روتنه و چه قه نه
گیای لی ناروی ئاوه که عه مبار ده کاو کانی و کاریزی لی هه لده قولین، بۆ

خواردنه وه ئاودیری پئیوستی تری ژیان ئاده میزاد سوودی لیّ ده بینن، هندیکی تر له بارانه که له خالیکی ده باری دهشتیکی لمبه لانو روتنه نه ناوه که له خو ده گری، نه گياو گری لیّ شین ده بی، نه مه نمونه ی نهو که سانه یه له نایین حالی بوونو خودا سودمه ندی کردون بهم په یامه ی مزو بوخزیان له نایین حالی بوونو خه لکی تریش فیّ ده کهن، هه روا نمونه ی که ساتیکشه که نایین کاری تی نه کردون هیدایه تی یه زانیان وهرنه گرتو سوودیان له په یامی من وهرنه گرتوه).

نه مجار پاش نه وه ی په روهردگار حقو به تالی روون کرده وه ده ست ده کا بهرون کرده ی سهره نجامی ده قخوازانو به تالدۆستان، به مه بهستی هه لنانو ته رغیب کردنیان بو کاری چاکه و ترساندنیا له خراپه کاری، بو بانگه وازی کردنیان بو ریبازی خیرو حقو راستی و دوور خستنه و یان له ریبازی گومرایی و به تال! ده فمرموی: ﴿لِلَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ الْخُسْنَى﴾ هیه به بو نه وانه ی فرمانبهرداری فمرمانی خودانو شوین په یامی پیغه مبه ره که ی ده کهن، پروا به نایینه که ی ده کهن، پاداشتی به ههشتیان ده دریتی، پاداشی به ختمه وری و دوور له هه مو ناخوشی و تنگو چه له مه یه ک پاداشی به ههشتی رازاوه و به رد ه وام نه پراوه. وه کوو له شوینیکی ترده ده فمرموی: ﴿وَأَمَّا مَنْ أَمَنَّ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُ جَزَاءُ الْخُسْنَى وَسَنَقُولُ لَهُ مِنْ أَمْرِنَا يُسْرًا﴾ الکهف/ ۸۸. نه مه سهره نجامی ده قخوازان بوو.

نه مجار دیته سهر باسی به تالدۆستانو ده فمرموی: ﴿وَالَّذِينَ لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُ لَوْ أَنَّ لَهُمْ مَالِي الْأَرْضِ جَمِيعًا وَمِثْلَهُ مَعَهُ لَافْتَدَوْا بِهِ﴾ نه وانه ی فرمانبهرداری خودا نابن پابه ندی فرمانو نه هیه کانی نین، شوین په یامی پیغه مبه ر ناکه ون نه گهر نه وه ی له جیهان دایه روژی قیامت ملکی نه وان بی و نه ونده ی تریشی له گه لدا بیّ ده یکه نه فیدیه و به ده لی سزای قیامت، به لام هیچ سویدیان پی ناگا و که لکی لی وهرناگرنو لییان وهرناگیرئ واته: بۆیان

ناکریو ناگونجی لهروژی قیامت دا پر بهزهوی و هندهی تریشی له گهلدا بی لهزپو زیو بیکن بهفیدیه، نه گهر شهوندهیان ملک و مال هبی دهن بهفیدیه، بهلام نه هیانه ونه دیانبی له فهرزیکدا نه گهر بشیان بی لیان وهرناگیرئ.

﴿أُولَٰئِكَ هُمْ سُوءُ الْحِسَابِ﴾ نهوانه ی: که نیطاعه ی خودایان نه کردوه و هلامی په یامی پیغه مبهریان نه داته وه، له قیامت دا سزای سهختیان ده درئ و له سهر هه موو خراپه یه کیان کهم بی یا زور حیسابیان له گهل ده کری، له هیچ شتیکیان خوشبوون نیه، که سیکیش مونا قه شه ی له گهل بکریو لیخوشبوونی خودا نه یگریته وه، سزا ده درئ! پیغه مبه ریش ﷺ ده فهرموی: (من نوقش الحساب عذب).

﴿وَمَا أُولَٰئِكَ بِجَهَنَّمَ وَبِئْسَ الْهَادِ﴾ سهره نجامیان سزای ناگری دوزه خه، دوزه خیش خراپترین جیگه یه بو هوانه وه. نه مه هه ره شه یه کی توندو تی وه، ترساندنیکی سامناکه بو نهوانه ی بی ناگان له فهرمازو نه هیه کانی خودا، شوین په یامی پیغه مبه ر نه که وتوون.

نه مجار په روه ردگار به راوردیک له نیوان دوو تا قمدا نه نجام ده دا ده فهرموی: ﴿أَفَمَنْ يَعْلَمُ أَنَّمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ كَمَنْ هُوَ أَعْمَى﴾ واته: ئایا که سیک بزانی و برپای و بی شه په یامه ی بو تو نازل کراوه له لایه ن خودای خوته وه حق و راسته و گومانی تیدا نیه چه واشه کاری تیدا نیه، هه موو حق و راسته، هه ندیکی پشتگیری هه ندیکی تری ده کا، هه واله کانی هه موو حق، فهرمازو نه هیه کانی دادپه روه رانه یه، ئایا که سیک شه وه برپاو هه لوستی بی وه کوو که سیک وایه که شاره زای خیر نه بی و تی نه گا ته نانه ت نه گهر تیشی بگا گهر دنکه چی نابی و تی ناگا و شوینی ناکه وی ئایا نه م که سه وه کوو شه ی تر وایه؟!

نیستیفهامه که ټینکار نامیزه: واته: بهراستی شټیکي خرابو ناشیرینه
دوای نهم ههموو بهلگو ده لیلانه، دوای هیئانه وهی نهم ههموو په ندو
مه ته لانه، سدرباری هیدایه تی قورټان که چی شکو گومان هبې لهراستی
په پامی موجه ممد! بیتگومان هوئی نهمه کوتیری چاوی دلّه که حق نابینزو
راست نابین!

﴿إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ نه وه کوو په ندنا میز ده بی و عیبرت
وهرده گری و بیر ده کاته وه مه گهر که سانیک: که خاوه نی عقلی ساغو بیر
وردو تی فکرینی راستن؛ نه وانه ی ژیرانه بیر ده که نه وه و دانایانه و زانایانه
هه لسو کهوت ده کن، چونکه که سیک عقلی نه بی بیر ناکاته وه تی نافرکی،
که سیکیش بیر نه کاته وه نه وه چاوی دلی کویره و به سدر لی شیواوی له ناو
تاریکایی نه قامی و نه زانی دا ده مینیتته وه گومراو به دبه خته!!

نېنو عه عباس ده فهرموئ: نهم نایه ته ده رباره ی حه مزه ی کوړی
عه بدو لموطه لیبو نه بو جه هل هاتو ته خورئ!

حه مزه ﷺ نمونده ی خاوه ن باوه ری ته ووه به وه ی که نه و قورټانه ی
له خودا وه بز پیغه مبر هاتو وه حق و راسته به پی ی نه و په پامه ش هه لسو
کهوت ده کا، چاوی دلی روون و بینایه، تیگه ییشتو و عاقل و هو شیاره!
نه بو جه هلیش نمونده ی کافرکی سدرلی شیواوی نه زانه، چاوی دلی
کوړو نابینایه، گومراو به دبه خته، هرچی دهیکا زیان به خشه بوخو ی و گه لو
ولاتی!!! نهم وه صفانه ی که له کومه له نایه تی دا هاتو ودا دین وه صفی خاوه ن
عه قلو ژیره کانه پیناسه یان ده کاو پاداشیان راده گه یه نی!

دهوشتی خاوه ن عه قل و فامه کان، به خته وهرو

کامه رانه کان و پاداشیان

﴿۲۰﴾ وَالَّذِينَ يَصِلُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ
وَيَخَافُونَ سُوءَ الْحِسَابِ ﴿۲۱﴾ وَالَّذِينَ صَبَرُوا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِمْ
وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً وَيَدْرُءُونَ
بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ أُولَئِكَ لَهُمْ عُقْبَى الدَّارِ ﴿۲۲﴾ جَنَّتٌ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا
وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّتِهِمُ الْمَلَائِكَةُ يَدْخُلُونَ
عَلَيْهِمْ مِنْ كُلِّ بَابٍ ﴿۲۳﴾ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ

﴿۲۴﴾

نهم نایه تانه پدیوه ندییان به نایه ته کانی پیشه وه نومایانه، چونکه رهوشته
جوانه کانی (أَلُوا الْأَلْبَابَ) دهستنیشان ده کا، یان رهوشتی شهو که سانه شی
ده کاته وه: که له نایه تی پیشوودا به «أَفَمَنْ يَعْلَمُ أَنَّمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ»
ناماژهی بۆ کردن، شهو رهوشته دیناری ده کا: همر که سیئک خویان پی
ناراییش بدا به خته وه ربی دونیاو قیامت به دهست دینی!

ده فهرموی: خاوه ن عه قل و فام، یان تا قمی سهر فرازو حه قخوازو خاوه ن
باوهرو شوینکه وتووی په یامی پیغه مبر نهم که سانه ن که نهم رهوشته
هه لسهو که وتیانه:

۱- ﴿الَّذِينَ يُؤْفُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ﴾ ئەو کەسانە ی پابەندی وادەو بەلێنی خۆیان؛ ئەو وادەو بەلێنانە ی خۆیان پێوە پابەند کردووە، کە دانانە بەخودایەتی پەرورەدگارو تاکنو تەنهایی ئەو زاتە. ئەو بەلێنو پەیمانە ی لەگەڵ خودا بەستوویانە لەعەلەمی ئەرواحدا، ئەو پەیمانە ی لەگەڵ بەندەکانی خودادا بەستوویانە لەکاروباری ژانیانداپێوە ی یابەندن.

﴿عهد الله﴾ بریتییە لەهەر شتێک بەلگە ی عەقڵی و نەقڵی ئەو شتە ی تێدابی، واتە؛ هەر شتێک خودا چەسپاندبێتی؛ جا فەرمانو نەهی بێ وەصیەتو نامۆژگاری بێ، بەکورتی ﴿عهد الله﴾ بریتییە لەپابەند بوون بەهەموو شتێک کە خودا فەرمانی بەتادەمیزاد کردبێ بەکردنی، خۆپاراستن لەهەر شتێک خودا نەهی لێ کردبێ!!

۲- ﴿وَلَا يَنْقُضُونَ الْمِيثَاقَ﴾ ميثاقو پەیمانە ی خۆیان هەلناوەشیننەو پەیمانە ی باوەر کە لەگەڵ خودا بەستوویانە هەلی ناوەشیننەو، ئەو پەیمانە ی وادە ی لەگەڵ نادەمیزادا بەستوویانە دەربارە ی کڕینو فروشتن و بەکڕی دانو باقی بواریەکانی ژیان، پووجی ناکەنەو پابەندی دەبن.

وێکوو دووڕوو کافرهکان نین کە پەیمانە یان دا پابەندی نەبن، ئەگەر لەگەڵ یەکیکدا کێشەیان بوو زمان پیسو جێیفرۆش بن، ئەگەر قسەیان کرد درۆ بکەن، کە سپاردەیان لادانرا خیانەتی تێدا بکەن!

لەرستی دا ئەم دوو خالە هەردوکیان یەك واتایان هەیمو دوو چەمکی هاوتریبی یەکترین هەرچەند یەکیان ئیثباتەو ئەویتریان نەفیە. کەوابوو دەتوانین بڵێین: پەیمان هەلنەوەشاندنەو تەئکیدە بۆ پابەندبوون بەوادەو بەلێن. یان بڵێین: ﴿لَا يَنْقُضُونَ الْمِيثَاقَ﴾ تەئکیدو دووبارە کردنەوێه بۆ خالی یەکەم: کە ﴿يُؤْفُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ﴾.

قەتادە دەفەرموێ: پەرورەدگار باسی پابەند بوون بەوادەو بەلێنی لەبیستو ئەوەندە شوێنی قورئاندا تۆمار کردووە. ئەمەش نیشانە ی ئەوێه: کە

وه فا به عه هه و په یمان پابه ندبوون به واده به لئین ره وشتیکی زور په سئندو
گرنگه!

۳- ﴿وَالَّذِينَ يَصِلُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ﴾ ته وانهی هه رچی خودا
فه رمانی کردوه به په یوه سئبوون پییه وه نهی کردوه له دابرینی ته نجامی
ده دن؛ وه کوو یارمه تیدانی ئایینی خودا و پشتگیریکردن له پیغه مبه ر ﷺ
له جیهادو بانگه وازی دا، هه و لدان بو بلا و کردنه وه و شیکردنه وه ی ئایینی
ئیسلام، هه وه ها ته نجامدانی صیله ی ره حه هاتوچۆی خزمو که سو کارو
هه و آلپرسیان.

له صه حیجی موسلیبو بوخاری دا فه رموود هیه ک هیه ته نه س ریوایه تی
کردوه ده لئ: پیغه مبه ر ﷺ فه رموویه تی: (من احب ان يبسط له في رزقه،
وينسا له في اثره، فليصل رحمه) که سیک پیی خۆشه رزقو روژی گو شاد بی و
ته مهنی درێژ بی باصیله ی ره حه به جی بیئ.

هه وه ها چاکه کردن له گه ل هه ژارو ئاتا جان، فریاکه وتنی لیقه و مان
ده چیته چوارچیوه ی صیله ی ره حه وه.

۴- ﴿وَيُخْشَوْنَ رَبَّهُمْ﴾ ترسی سزای خودای خویان هیه، هه رچی
ده یکه نو ده لئین لایه نی خودای تیدا ره چاو ده کهن، دان ده نئین به گه وه یی
خودا و تاکو ته نهایی زاتی پیچوونی دا. چونکه نه وان خودا ناسن ده زانن خودا
ده بی چۆن بی، دیاریشه هه تا ئاده میزاد زانتر بی ده بی له خودا ترس تر بی،
وه کوو له شوینیکی تر دا ده فه رموئ: ﴿انما يخشى الله من عباده
العلماء﴾ فاطر/ ۲۸.

۵- ﴿وَيَخَافُونَ سُوءَ الْحِسَابِ﴾ ده ترسن له چه ندو چون له گه ل دا کردنی
حیسابی قیامه ت، ده ترسن له موناقه شه ی کاتی لیکو لئنه وه ی روژی
ره ستاخیز، چونکه وه کوو له مه ویش و تمان: که سیک له حیساب له گه ل کردن دا
موناقه شه ی له گه ل بکری سزا ده درئ، بویه نه و خاوه ن عه قلو فامانه خویان

موحاسبه‌ی خوځان ده‌کهن پېش نه‌وه‌ی حیسابیان له‌گه‌ل بکړئ. که‌سی‌کېش بترسئ له‌حساب له‌گه‌ل کردن روو ده‌کاته خوداپه‌رستی و خوی له‌تاوان ده‌پاریزئ.

۶- ﴿وَالَّذِينَ صَبَرُوا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِمْ﴾ نه‌وانه‌ی خوځاگران له‌کاتى به‌لاو تن‌گو چه‌له‌مه‌دا، به‌رده‌وامن له‌سمر طاعتو خوداپه‌رستی، دووره په‌ریزن له‌تاوانو تاوانکاری. ه‌رچی تاعه‌تو خودا په‌رستیه نه‌نجامی ده‌دن، خو ده‌پاریزن له‌ه‌ر شتیکه نافرمانی خودای تیدا بئ. رازین به‌قه‌زاو قه‌ده‌ری خودا، خوځاگریان له‌به‌رامبه‌ر به‌لاو موصیبه‌تدا له‌به‌ر خاتری ره‌زامه‌ندی خودایه، بؤ به‌ده‌ست هینانی پاداشی باشی په‌رو‌رد‌گاره. بؤ ریا‌بازی و ناوو شوره‌ت نیه.

۷- ﴿وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ﴾ نه‌وانه‌ی نویژه‌کانیان به ریکو پیکى نه‌نجام ده‌دن، به‌نا‌گاداری دل‌و ترسی خداوه نویژه‌کانیان ده‌کهن.

۸- ﴿وَأَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً﴾ له‌برئ له‌و رزقو روژی‌یه‌ی پیمان داون به‌گو‌یره‌ی پټو‌ست به‌ناشکراو به‌نه‌پنی ده‌به‌خشن! جا ه‌ر چه‌ند نه‌م خاله ده‌چټه چوارچټو‌ه‌ی خالی سټیه‌مه‌وه به‌شیکه له ﴿مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ﴾ وه‌لی که‌به خالیکى سه‌ربه‌خو راینواندو ده‌ست نیشانی کرد له‌م رو‌وه‌یه: که مال‌به‌خشین په‌یوه‌ندی نټوان به‌نده‌کان پته‌و ده‌کا، له‌به‌ر خاتری خودا یه‌کټه‌تو ته‌باییان له‌نټودا بلاو ده‌کاته‌وه، دل‌و ده‌روونی مال‌به‌خش له‌رزلیو رږ پال‌فته ده‌کا، دل‌و ده‌روونی مال پئ به‌خشر او له‌به‌خیلیو ده‌سوودی پاک ده‌کاته‌وه، کومه‌ل‌گایه‌کی پوختو خوا‌یزن و ه‌م نا‌ه‌نگو هاری‌کار پیک ده‌هینن.

۹- ﴿وَيَذَرُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ﴾ به‌چاکه خراپه رت ده‌که‌نه‌وه له‌ه‌ل‌سو که‌وتی روژانه‌یان‌دا (نه‌ک له‌نایینی خودادا) به‌چاکه به‌ره‌نگاری خراپه ده‌بنه‌وه، به‌حیل‌و له‌سره‌خو‌یی رو‌به‌رووی نه‌فامی ده‌بنه‌وه، به‌صه‌برو

خۆراگری به‌ره‌نگاری نه‌زیه‌تدانی خراپه‌کاران ده‌که‌ن! وه‌کووله‌شوینیکی تردا ده‌فرموی: ﴿وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا﴾ الفرقان/۶۳. یان ده‌فرموی: ﴿وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ مَرُّوا كِرَامًا﴾ الفرقان/۷۲.

ئیمام نه‌حمه‌ده‌له‌نبو زه‌ره‌وه‌ فرموده‌یه‌که‌ ریوایه‌ت ده‌کا: ده‌لێ: پیغه‌مبەر ﷺ فرموویه‌تی: (اذا عملت سيئة فاعمل بجانبها حسنة تمحها) نه‌گەر خراپه‌ت لێ رودرا تاوانیکت نه‌نجامدا خیرا به‌شوینی‌دا چاکه‌یه‌که‌ بکه‌ ده‌یسرپیته‌وه‌.

له‌ریوایه‌تیکی تردا نه‌حمه‌دو تیرمی‌نیز به‌یه‌قیو حاکم له‌نبو زه‌ره‌وه‌ ریوایه‌ت ده‌که‌ن: پیغه‌مبەر ﷺ فرموویه‌تی: (واتبع السيئة الحسنة تمحها، وخالف الناس بخلق الحسن) به‌شوین خراپه‌دا چاکه‌ بکه‌ ده‌یسرپیته‌وه‌، له‌گه‌ل ئاده‌میزادان‌دا ره‌وش‌ت جوان به‌، به‌ره‌وش‌تی جوانو شیرین تیکه‌لاوی خه‌لک بکه‌وه‌له‌سو که‌وتیان له‌گه‌ل بنوینه‌!

ئه‌وه‌ی ناشکراو چه‌سه‌پاوه‌ مامه‌له‌کردنی باش له‌گه‌ل خراپه‌کار به‌ره‌نگاری‌کردنی خراپه‌ به‌چاکه‌ به‌سوود‌تره‌و کاری‌گەر‌تره‌و سه‌ره‌نجامی سه‌لامه‌ت‌تره‌و رقو‌کینه‌ ده‌پوکی‌نیته‌وه‌.

هه‌لبه‌ته‌ به‌ره‌نگاری‌کردنی خراپه‌ به‌چاکه‌ کاتی‌ک په‌سندده‌، که‌ خراپه‌ پوچه‌ل بکاته‌وه‌و خراپه‌که‌ر به‌خویدا بشکیته‌وه‌، نه‌که‌ له‌خۆی بایی بی‌و پێی لێ هه‌لبێی، نه‌گینا کاتی‌ک خراپه‌ پێوستی به‌ریشه‌کیش کردن بوو پێوست بوو ره‌ت بکرتیه‌وه‌ نابێ به‌چاکه‌ به‌رامبه‌ری بکری. ده‌بێ به‌گژی‌دا به‌جیه‌وه‌و قه‌لاچۆی بکه‌ی، بۆ ئه‌وه‌ی خراپه‌کار له‌خۆی بایی نه‌بێو به‌رز بیته‌وه‌ به‌ره‌و‌پووی‌ونه‌وه‌ی خراپه‌ به‌چاکه‌ زوربه‌ی کات، که‌ په‌سندده‌ له‌به‌واری مامه‌له‌کردنی دوو که‌س دایه‌ له‌کارو‌یاری دونیایی‌دا به‌لام له‌به‌واری ئایینی خودادا نابێ به‌ره‌نگاری لوتبه‌رزو خراپه‌کاران به‌چاکه‌ نه‌نجام بدری، چونکه‌ مله‌ورو سه‌ره‌رقو نه‌فام ده‌مکو‌تانه‌وه‌یان پێوسته‌، قه‌لاچۆ‌کردنیان گه‌ره‌که‌،

ناشوب‌گیران، فیتنه جۆیان هه‌لسرو کهوتی چاکه نامیز له‌گه‌لیان‌دا سوودی نیه، ده‌بی به‌دهستی پۆلایی لێیان بدری کورد و ته‌نی (شهرحی ماری به‌داری) ته‌وجیهی قورئان لیره‌دا که‌وا به‌موطله‌قی هاتوو، ته‌حیدیدی نه‌وه‌ی نه‌کردوه که‌ی خراپه به‌چاکه پاساو ده‌دریته‌وه‌و که‌ی خراپه‌کار ده‌مکوت ده‌کری‌و ریشه‌کیش ده‌کری. به‌لکوو نه‌مه‌ی هیشته‌وه‌و نه‌مه‌ی زیاده‌کان بۆخۆیان له‌هه‌لۆسته‌کان وردبینه‌وه، عه‌قلی خۆیان به‌خه‌نه گه‌رو ته‌صه‌روف بکه‌ن به‌جۆریک که‌ خێرو خۆشی کۆمه‌لگای تیدا بی‌و خێرو سه‌واب بی‌.

دوای نه‌وه په‌روه‌ردگار وه‌صفی موسولمانه عاقل مه‌نده‌کانی به‌و نو صیفه‌تانه کرد: که‌ باسما‌ن کردن، نه‌مجار دی پاداشی دونیاو قیامه‌تیان دیاری ده‌کاوه‌فرموی: ﴿أَوَلَيْكَ لَهُمُ عُقْبَى الدَّارِ﴾ نه‌وانه‌ی نه‌وه ره‌وشتیان‌هو نا‌وا هه‌لسرو که‌وت ده‌که‌ن سه‌ره‌نجامی باشیان هه‌یه، خۆشه‌ختی دونیاو قیامه‌تیان ده‌ست ده‌که‌وی؛ له‌دونیا‌دا زالیان ده‌که‌ین به‌سه‌ر دوژمن‌داو له‌قیامه‌تیش‌دا به‌هه‌شتیان به‌خه‌لات ده‌ده‌ینی. ﴿جَنَّاتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا﴾ نه‌و سه‌ره‌نجامه‌ باشه‌ بریتی‌یه له‌چه‌ند باخو باخاتییک که‌ شوینی مانه‌وه‌ی هه‌تا هه‌تاییان‌هو هه‌رگیز لی‌ی ده‌رناچن، خۆیان ده‌چه‌نه‌و به‌هه‌شته‌وه‌و ﴿وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ﴾ هه‌روه‌ها باوکتو باپیره‌ صالحه‌کانیانو خیزانو نه‌وه‌یان؛ نه‌وانه‌ی له‌دونیا‌دا کردار باشو خاوه‌ن باوه‌رو ره‌فتار په‌سه‌ند بوون به‌مه‌ش زیاتر که‌یفیان خۆش ده‌بی‌و مالو خیزانیان یه‌کدیگیر ده‌بنه‌وه‌و به‌بینینی یه‌کتری دل شادی به‌خته‌وه‌ریان زیاد ده‌کا، نیتر ده‌ست ده‌که‌ن به‌یادکردنه‌وه‌ی ژبانی دونیا‌یانو حالو وه‌زعی رابوردوویان شوکرو سوپاسی خودا ده‌که‌ن که‌ له‌و وه‌زعه‌ رزگاریان بووه له‌ژیانی زه‌حمه‌ته‌وه‌ که‌وتونه‌و ناو ژبانی ره‌حمه‌ته‌وه‌.

نایه‌ته‌که‌ ناماژه‌ی نه‌وه‌ی تیدا‌یه: که‌ بنه‌ماله‌و نه‌سه‌بو ره‌چه‌له‌ک به‌بی کرده‌وه‌ی چاک چ نرخیکیان نیه. باوکتو دایکتو کچو کورپو نه‌وه به‌کرده‌وه‌ی

خویان نه بی ناچه بههشته وه وه کوو قورشان له شوینیکی تردا ده فهرموئ:
 ﴿يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَبَنُونَ إِلَّا مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ﴾ الشعراء/ ۸۸-۸۹. سهرباری
 خوشی بههشته کووونه وهی خیزانو خزمو کسو کار ﴿وَالْمَلَائِكَةُ يَدْخُلُونَ
 عَلَيْهِمْ مِنْ كُلِّ بَابٍ﴾ لهه موو لایه که وه فریشته دیدنه بیان ده که نو
 پیروزبایی چونه ناو بههشته مانه وهی هه تا هه تایی له ته ک راستگویانو
 پیغه مبه راندا لهو بههشته رازاوه یه دا جا فریشته کان پتیا ده لئین: ﴿سَلَامٌ
 عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ﴾ ناشتی و دنیایی له رزگار بوون له سهر ئیوه بی، بههوی
 نه وهی له دونیادا خوار گریوون، بهر ده وام بوون له سهر طاعت و خودا پرستی،
 به لاو موصیبه تو تهنگو چه له مه کاری له خوگری ئیوه نه کرد.

﴿فَنِعْمَ عَقَبَى الدَّارِ﴾ به راستی نه م بههشته پادا شو سهره نجامیکی
 فره خاسه و پیروزتان بو شوینیکی زور باشه بو حوانه وه ژبان تیدا به سهر
 بردن.

ئینو جهریر ده لئ: پیغه مبه ر ﷺ هه موو سهری سالتیک دیدنه گۆری
 شه هیدانی ده کرد و ده یفرموو: (سلام علیکم بما صبرتم فنعم عقبی الدار) دوا
 پیغه مبه ریش نه بو به کرو عومره و عوسمانیش نه م سهر دانه بیان ده کرد.

رهوشتی به دبه خته کانی روژی قیامهت و سزادانیان

وَالَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ وَيَقْطَعُونَ مَا
 أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيَفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ أُولَٰئِكَ لَهُمُ اللَّعْنَةُ
 وَلَهُمْ سَوْءُ الدَّارِ ﴿٢٥﴾

دواي نه وهی پهروه ر دگار رهوشتی به خته وه ره کانو پاداشی نه بهراوهی
 بههشته بو دیار بکردن، نه مجار حالی به دبه خته کانی روژی قیامهت و نهو
 ته فیسیری رهوان (۱۲۷)

سزایه ی بۆیان دائراوه بهیان ده کا، واته: به شوئین وادهو به لئیندا هه پر شه ده کاو به شوئین پاداشدا باسی سزا ده کا. نه مهش دابو نه پرتتی قورئانه هه کاتئ باسی دونیای کرد باسی قیامه تیش دینئ، که باسی موسولمانی کرد باسی کافرانیس ده کا... هتد. بۆ نه وه ی به یانو رونکردنه وه کانی باشتر کاریگهرینو زیاتر هه لئه مرین بۆ پابه ندبوون به فرمانو نه هیه کانییه وه.

له م ئایه ته دا پهروه ردگار وه صفی به دبه خسته کان به سئ صیفه ت ده کا.

ده فرموی:

۱- ﴿وَالَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ﴾ ئهوانه ی په یمانی خودا

هه لئه وه شیننه وه، ئه وه عه دهو په یمانه ی خودا فرمانی پی کردوون پابه ندی بن که بریتیه له ئیمان به خوداو برهوا به قودره تو باقی صیفه ته کانی، هه روا ئیمان به پیغه مبه رانو کتیه ئاسمانیه کانو ئه وه په یمانو به لئینانه ی که له گه ل ئاده میزادا ده یان به سترو خۆیانی پیوه پابه ند ده کمن، که چی دوا یی لئیان پاشگه زده بنه وه پابه ندیان نابن!

هه لئه وه شانده وه ی عه دهو په یمان ئه وه یه: له و به لگانه وردنه بیته وه: که

هه بوونی خوداو تاکو ته نهایی خودا ده چه سپینن، یان تئیان ده فکری ده زانی به لگه کان حقو راستن به لام سه رره قی ده نوئنی ئینکه به ری ده کاو به گویره ی زانیاری خۆی کار ناکا، یان شوبه وه گومان راست ده کاته وهو پیچه وانده ی حقو راستی هه نگاو هه لئه ننئ. که ده فرموی: ﴿مَنْ بَعْدَ مِيثَاقِهِ﴾ واته: دوا ی ئه وه ی دان ده ننئ به راستی په یمانه کهو خۆی پیوه پابه ند ده کا. نه مجار دژی ده وه ستئ.

۲- ﴿وَيَقْطَعُونَ مَأْمَرَ اللَّهِ بِهِ أَنْ يُوصَلَ﴾ هه رچی خودا فرمانی کردوه

به نه نجامدانی ئه وان نایکمن، هه رچی خودا نه ی لی کردوه ئه وان ده یکمن، به کورتنی دژی فرمانو نه هیه کانی خودا ده جوئینه وه برهوا به خودا ناکمن شوئین په یامی پیغه مبه ره که ی ناکه ون. صیله ی ره حم به جئ ناهینن، له گه ل

موسولماندا هاریکارو هم ناههنگ نین، یارمه تیایان نادهن و پشتگیریان ناکن.

۳- ﴿وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ﴾ فسادو ناشووب له سهر زهوی بلاوده کهنهوه، کردهوی پیسرو ناشرین نه نجام ددهن. ستم له خوشیانو خه لکی تریش ده کمن، بانگه وازی بو غیری بهرنامه ی خودا ده کمن، ستمکاری درحق به گیانو مالی ناده میزادان نه نجام ددهن، هر شتیک بیته هوی ویرانبوونی ولات نهوان ههولی بو ددهنو بانگه شهی بو ده کمن، فیتنه جوو شمراپی و شووم ویستو خراپه کارن ﴿أُولَئِكَ هُمُ اللَّعْنَةُ﴾ نهوانه نه فرینی خودا و پیغه مبهرانو فریشته یان له سهره، شیایو نه فرین لیگردن، له رحمتو سۆزی خودا دور ده خرینهوه، له خیرو خوشی دونیاو قیامت بی بهش ده کرین.

﴿وَهُمْ سُوءُ الثَّدَارِ﴾ نهوانه سهره نجامی خراپیان هیه، دوا روژیان سامناکو شوینی هموانه یان دۆزه خه، هرچی تووشیان دی خراپه و سزاو تۆلهیه.. وه کورو له وه پیش له نایه تی ژماره (۱۸) دا ده فرموی: ﴿وَمَا أُوْلَهُمْ جَهَنَّمَ وَیُنْسَ الْمِهَادِ﴾.

نهوانه به ژانی دنیا دلخوژنو باوهشیان به دونیای بی به قادا کردوه، ههولیان بو ده سته بهر کردنی کامهرانی قیامتو ژانی بهرده وامی نه داوه. نهوه یان له بیر چۆتهوه؛ که هر خودا رزقو روژیی ددها، ههزی لی بی رزقو روژیی بو فلان زیاد ده کاو بو فیساری تهنگ ده کا. نهوه نازانن یان ده یزاننو خوینانی لی گیل ده کمن؛ که هه موو شتیک به ده ست خودایه له دونیاو قیامتدا، نه گهر نهوان ههولیان بو قیامت بدایه بیگومان خودا له له زه ته دنیا بی بهشی نه ده کردن.

رزقو رۆژی به ده ست خودایه، هیدایهت له خوداوهیه

بو که سیک نیمان به خودا بهینی

وَيَقُولُ

الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ إِنَّ اللَّهَ يُضِلُّ

مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ أَنْابَ ﴿٢٧﴾ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَتَطْمَئِنُّ

قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ ﴿٢٨﴾

الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ طُوبَى لَهُمْ وَحُسْنُ

مَقَابٍ ﴿٢٩﴾ كَذَلِكَ أَرْسَلْنَاكَ فِي أُمَّةٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهَا أُمَمٌ

دواى نهوهی پهروه دگار سه ده نجامی موسولمانو موشریکی دیاری کرد،
نه مجار نهوه روون ده کاتهوه: که هر خودا رزقو رۆژی ده داو نه ندازه داری
ده کا، دنیا خانوی تاقی کرد نهوهیه، رزاندنی رزقو رۆژی زور به سمر کافردا
نیشانهی ریز لینان نیه، ههروه کوو تهنگ کرد نهوهی رزقو رۆژی له سمر
موسولمان نابیته به لگهی به که مزانی، رزقو رۆژی چ په یوه ندییه کی به کوفرو
نیمانهوه نیه، زور جار وا ده بی رزقو رۆژی زورو فراوان ده درئ به کافر بو
له خشته بردنی، موسولمانانیش ده ست کورتو ژبانی کوله مهرگی ده دریتئ بو
زیده پاداشو شه وایی چاک.

نه مجار باسی په لپو بیانووی کافره کانی قوره ییش ده کا: که
له پیغه مبهریان ده گرت، پاشان حالو وه زعی موسولمانه له خودا ترسه کازو

پاداشیان لای خوداو سهره نجامی کافرو موسولمانه کان دهستان نیشان ده کاو ده فرموی: ﴿اللَّهُ يَسْطُرُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ﴾ پهروه ردگار رزقو روژی ده پرتی به سهر که سانی کدا: که مهیلی لیه بیانداتی، بو هندی که سیش که می ده کاتوه، نه مهش حکمه تو داد پهروه ری یزدانه، چ په یوه ندیه کی به کوفرو نیمانی ناده میزاده که وه نیه. جاری وا ده بی خودا رزقو روژی له سهر موسولمان کهم ده کاتوه بو به تاقیکردنه وه نه جرو شه وابی زور، به سهر کافریشدا رزقو روژی ده پرتی بو له خسته بردنی و کیشکردنی و بی به شکردنی لهرزقو روژی به هشت نه مه عدالته تی یزدانیه، زوری رزقو روژی بو کافر نیشانه ی خو شه ویستی و لی رازی بوون نیه، له هه مان کاتدا تنگدهستی و که مده رامه تی موسولمان نیشانه ی نه وه نیه خودا ناخوشی ده وی سوکایه تی پی ده کا. وه کوو له شونیکه تر دا ده فرموی: ﴿يَحْسِبُونَ أَنَّمَا نُمِدُّهُمْ بِهِ مِنْ مَّالٍ وَبَنِينَ، نَسَارِعَ لَهُمْ فِي الْخَيْرَاتِ بَلْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ المؤمنون/۵۶. یان ده فرموی: ﴿وَالَّذِينَ كَذَبُوا بآيَاتِنَا سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ﴾ الاعراف/۱۸۲.

نه مجار هه لسو که وتی موشریکه کانی مه که دیاری ده کا: که له کاتی ده و له مندی ژبان خو شیان دا له خویان بایی ده بن، ده فرموی: ﴿وَفَرَحُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ واته: موشریکه کانی مه که به ژبانی دنیا که یف خوشو تهرده ماخ بوونو پییه وه په یوه ست بوونو وا ده زانن جگه له ژبانی دنیاو له زده ته کانی هیچی تر نیه، پیمان وایه: ژبان هر ژبانی دنیا یو بهس! ﴿وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا مَتَاعٌ﴾ به لام له راستی دا خوشی ژبانی دنیا له برام بهر ژبانی قیامه تدا وه کوو مه تاعیکه بی به قاو کهم بایه خ وایه، شتیکی که هر هیچو پوچو خیراتوا وه یه.

نیام نه حمده و موسلیمو تیر میذی له (المستورد) وه: که برای بهنی فیهره، ده لی: پیغه مبه ر ﷺ فرموی: ﴿مَا الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا كَمَا يَجْعَلُ أَحَدُكُمْ أَصْبَعَهُ هَذِهِ فِي الْيَمِّ، فَلْيَنْظُرْ بِمِ تَرْجَعِ، وَاشَارْ بِالسَّبَابَةِ﴾.

تیرمیذی له ئیبنو مه سعوود هوه ریوایت ده کا، ده لی: پیغه مبهەر ﷺ
 له سهر کورته حه صیریک نووستبوو، که ههستا دیاربوو حه صیره که شوینکه ی
 له لاپه راسوی پیغه مبهەر کردبوو، عه رزیان کرد نه ی پیغه مبهیری خودا! نه گهر
 ریکه ت بداینایه جینگایه کی نه ره نولمان بو ریکه بخستیتایه! پیغه مبهەر ﷺ
 فهرمووی: (مالی وللدنیا، ماآنا فی الدنیا الا کراکب استظل تحت شجرة، ثم راح
 وترکها). نه من چم به سهر دونیاوه ههیه؟! له راستی دا من له جیهان دا خۆم
 واده بینم وه کوو سواریک له ریکا لای دایه ژیر سیبهیری دره ختیکو تووزیک
 ماندووی حه سایه وه دووایی بهرئ کهوتو سیبهیره که ی جی هیشته.

جا که نه وه ی روون کرده وه: که موشریکه کانی مه که که به ژیانو له زه ته ی
 دنیا له خۆیایی بوونو ماده ههستو شعوری داپۆشیون، نه مهش وای لی
 کردن: که داوا له پیغه مبهەر ﷺ بکهن موعجیزه ی مادی وایان بو بیئی که
 به لگه بی له سهر راستی پیغه مبهرایه تیه که ی، چونکه گهلو نه ته وهیه کی ماده
 په رستو نه فام بوون به وایان وانه بوو قورئان موعجیزه ی به لگه ی به هیزه له سهر
 راستی پیغه مبهرایه تی موحه ممه د، گهلو نه ته وهیه کی مادی نه زان بوون،
 می شک پوتی دل داخراوی سهر په قو بی گوئی هه لئه له تاو. هی نه ده له خۆیان
 بایی بوو بوون په لپو بیانووی جۆراو جۆریان له پیغه مبهەر ﷺ. وه کوو
 ده فهرمووی: ﴿وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ؟﴾ واته:
 کافره کانی قوره یش هی وه که عه بدوللای کوری ئوبه ی هاوه لانی ده لئین: نه وه
 بۆچی موعجیزه یه کی وه کوو موعجیزه ی پیغه مبهیره کانی پێشوو دانا به زئی بو
 سهر موحه ممه د! بۆ پارچه یه که له ناسمان بهرنا بیته وه بو سهرمان؟ بۆچی
 کیوی صه فا نا که به زێر؟ بۆچی کیوه کانی ده ورو بهری مه که که رانا مالتی و
 شوینه که یان بیته باخو باخاتو شوینی سهرانگا و کانیای لی هه لقولتین و
 جۆگه و جۆباری تیدا بکشین. ده لئین: بۆچی موعجیزه ی وه کوو حه زه ته ی

موساو هه زه ته عیسامان بۆ ناهینی؟ وه کوو له شوینیکی تردا ده فهرموئ: ﴿فَلْيَأْتِنَا بآيَةٍ كَمَا لُرْسَلِ الْاُولَوْنَ﴾ الانبیاء/۵.

وه کوو نه وه بلی: نهو کافرانه له بهر ئینکه بهری و خۆیه زلزانو نه فامییانو ئیدیعیای نهو هیان ده کرد: که موعجیزه کانی پیغه مبهه ﷺ به قورئانیشه وه ناچه ئاستی موعجیزه یه کی وه هاوه شیایو نهو بن نهوان بریوی پی بکه نو به موعجیزه یان داتین. بۆیه په لپی موعجیزه ی تریان ده گرت. نه مجار پهروه ردگار فهران به پیغه مبهه ده کا: که نهو هیان بۆ روون بکاته وه: که نازل کردنی ئایاتو موعجیزه چ ده خلیکی به هیدایه ته و گومرا بوونه وه نیه به لکوو هه موویان به ده ست خودان!

ده فهرموئ: ﴿قُلْ: إِنَّ اللَّهَ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ أُنِيبُ﴾ واته: چ سوودی که له موعجیزه هاته نه خواره وه دا نیه بۆ ئیوه نه گهر خودا ئیراده ی هیدایه ت دانی ئیوه ی نه کرد بی، ههر که سی که وه کوو ئیوه سه ره وه قو ئینکار بی، له کوفرو گومرای دا رۆچو بی، نه گهر موعجیزه ی تریشی بۆ بینن ههر ئیمان ناهینی، چونکه هیدایه ته و گومرای به ده ست خودایه، بۆیه پیوسته ئیوه له جیاتی داوا کردنی موعجیزه ی تر. له خودا بیارپێنه وه هانای بۆ بهرن، دهستی دوعا بهرز بکه نه وه و بنووزپێنه وه داوای لی بکه ن هیدایه تتان بدا، چونکه خودا که سی که مه یلی لی بی گومرای ده کا، وه کوو چۆن ئیوه ی گومرا کرد دوا ی نهو هی موعجیزه ی وه کوو قورئانی بۆ ناردن، نه گهر موعجیزه ی تریشتان بۆ بنیری ههر له گومرای خوتان ده رناچن. ههروه ها که سی که هیدایه ت ده دا که بۆلای خودا بگه رپێنه وه هانای بۆ بهری، واز له سه ره وه قی خۆی بینو رو بکاته ئیسلامو گه مردنکه چی فهرانو نه هیه کانی خودای.

به کورتی قورئان بۆ خۆی موعجیزه یه کی ته و اوو بی که مو کورپیه، که سی که قورئانی بۆ بی به موعجیزه ئیتر پیوستی به موعجیزه ی تر نیه، جا نه گهر خودا ئیراده ی هیدایه ت دانی ئیوه ی بکرا دیه، وای لی ده کردن ئیختیاری

رتبازی ھیدایہ تتان بگرتایہ بہرو ھوکارہ کانی ھیدایہ تتان دہستہ بہر بکردنایہ
نیتر نہو کاتہ قورٹان دہبہہ باشترین مورشیدو ھیدایہ تدار بو نیسہ، بہلام
خودا نیوہی رچواندوہ لہ گومپایی دا واتان لیٰ ہاتوہ ناوړ لہ ہیچ شتیکی تر
نادہ نہوہ، ہیچ ناموژگاریو نہ صیحتیک کارتاتن تیٰ ناکا، چونکہ بوخوتان
نامادہ باشی نیمان ھیناتان تیدا نیہ، سہررہ قو لوتبہرزو گوئی نہ بیستن، جا
کہ سیٹک نہ مہ حالی بی چوٹن ریگای ھیدایہ ت دہ گرتہ بہر با ھەرچی
موعجیزہ ھن بڑی بنیردرین!!

وہ کوو لہ شونیکی تردا دہ فرموی: ﴿وَلَوْ اَنَّآ نَزَّلْنَا اِلَيْھِمْ الْمَلَائِکَۃَ
وَكَلَّمھِمْ الْمَوْتٰی، وَحَشَرْنَا عَلَیْھِمْ کُلَّ شَیْءٍ قَبْلًا، مَا كَانُوا لَیْؤْمِنُوْا اِلَّا اِنْ یَّشَآءَ اللّٰہُ،
وَلٰكِنْ اَكْثَرُھُمْ یَّجْھِلُوْنَ﴾ الانعام/۱۱۱. یان دہ فرموی: ﴿وَمَا تَغْنِی الْاٰیٰتُ وَالنُّزُرُ
عَنْ قَوْمٍ لَا یُؤْمِنُوْنَ﴾ یونس/۱۰۱. یان دہ فرموی: ﴿اِنَّ الَّذِیْنَ حَقَّتْ عَلَیْھِمْ کَلِمَۃُ
رَبِّكَ لَا یُؤْمِنُوْنَ وَلَوْ جَآءَتْھُمْ کُلُّ اٰیَۃٍ، حَتّٰی یُرَوِّا الْعَذَابَ الْاَلِیْمَ﴾ یونس/۹۶-۹۷.
بہلام کہ سانیک رویکہ نہ خوداو لہ بہلگو نیشانہ ناشکراکانی خودایہ تی نہو
وردبہ نہوہ، رتبازی راستو حق بگرنہ بہر، نہوہ خودا بہرچاویان روژشن
دہ کاتہوہ، دلیان گوشادو نورانی دہ کاو ھیدایہ تیان دہدا، نہوانہ حہتمہن
بہ نوات دہ گہنو خو شبہ ختی دونیاو قیامت بہدہست دہ ھینن! وہ کوو لہم
نایہ تہدا ناماژہ یان بو دہ کاو دہ فرموی: ﴿الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوْبُھُمْ بِذِکْرِ
اللّٰہِ﴾ نہوانہی بروایان بہ تاکو تہ نہایی خودا ھییو شوین پھیامی پیغہ مہر
کہ وتوون، دلیان نارامی گرتوہو دلیان لہ تاکو تہ نہایی پمروہر دگارو ہاتنی
وادہو بہلینہ کانی، پشتیان بہ خودا بہ ھیزو ھہمیشہ چاوہروانی رہحمہ تی
بہر فراوانی یہزدانن. تہ گہر شکو گومانیکیان بو پیدایہ بیی، خیرا بہلگو
نیشانہی جوڑاو جوڑ گومانہ کھیان دہ پویننہوہ. لہ نیشانہو دیاردہ کانی
کائینات ورد دہ بنہوہ، دان بہ خودایہ تی خوداو تاکو تہ نہایی دا دہ نیین،
بہ یارمہ تیدہرو چاودیری خویانی دہ زانن ﴿اَلَا بِذِکْرِ اللّٰہِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوْبُ﴾

ئاگادار بینه وه هه می شه به یادی خوداو خو ته سلیم کردنی و پابه ند بوون
 به فهرمانو نه هیه کانی دلّه کان نارام ده گرنو ختو که و قه له قو راپایی و
 چه واشه ییان تیدا نامینی، راپایی و غه مو نار په حه تی له و دلانه دا جیگیان
 نابیته وه که په یوه ستن به ذیکری خوداو، همر کاتی موسولمانی راستان واده و
 به لینی خودای خو ی یاد بکاته وه، پاداشو ره حه تی خودا بیتیته ناو دلو
 ده روونی خو یه وه نارامیه کی یه زدانی ناو دلو ده روونی ناوه دان ده کاته وه و
 دلی نارام ده گری! بهرچاو روونو ره فتار باشو کردار په سند ده بی. وه کوو
 له شوینیکی تردا ده فهرموئ: ﴿ثُمَّ تَلِّينَ جُلُودَهُمْ وَقُلُوبُهُمْ إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ﴾ الزمر/۲۳.
 موسولمانی ساغ همر کاتی سزاو تو لئی خودای بیر که و ته وه ترسی خودای
 لاپهیدا ده بی، وه کوو له شوینیکی تردا ده فهرموئ: ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا
 ذَكَرَ اللَّهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ﴾ الانعام/۲.

نه مجار پهروه دگار پاداشی موسولمانه دل به نارامه کان دیاری ده کاو
 ده فهرموئ: ﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ طُوبَىٰ لَهُمْ وَحُسْنُ مَآبٍ﴾
 نهوانه ی پروایان به خودا کرده و شوین په یامی پیغه مبه ر که و توون، کرده وه ی
 چاکو په سندیان نه نجام داوه، نهوانه که یفخو شی و تهرده ماخی و چاو قینکیان
 لای خودا بو تهرخان کراوه، ژبانی خو شو نازو نیعمه تو پاداشی باشو
 سه ره نجامی چاکیان ده ست ده که وئ.

به کورتی:

نه هلی به ههشت (به تافره تو پیاویانه وه) له له زه تو خو شی دان همرچی
 حزریان لی بی بزیان حازرو بهیده سته، همرچی بیانه وئ ده یاندریتی.
 نینو عه بباس ده فهرموئ: (طوبی) واته: به ههشت. ربوایه تیکی تری لی
 ده گیرنه وه: فهرمویه تی: (طوبی) دره ختی که له به ههشت دا.

قورطوبی ده فەرموی: راست وایه که (طوبی) دره ختیکی بی
له به هشتدا. ناماژه به فەرمووده یه کی مەرفوع که ده فەرموی: (نعم شجرة
تدعی طوبی)

فەرمووده یه کی تری مەرفوع هیه نیمام نه حمەد له نه بو سه عیدی
خودرییه وه ریوایەت ده کا ده فەرموی: (طوبی: شجرة في الجنة، مسيرة مائة
سنة، ثياب أهل الجنة تخرج من اكمامها)

نیمامی موسلیم بوخاری فەرمووده یه کی تر ریوایەت ده کەن له سه هلی
کورپی سه عیده وه ده لئی: پیغه مبه ر ﷺ فەرموی: (ان في الجنة شجرة يسير
الراكب في ظلها مئة عام لا يقطعها) نه مهش بو فەضل و گه وره یی خودا شتیکی
ناسایی به، چونکه به هشت هه مووی شتی عه جائیبو سه سوپه نه ر وه کوو
لهو حه دیته دا که له نه بو هوپه پره وه ریوایەت کراوه ده فەرموی: (فيها مالا عين
رات، ولا اذن سمعت، ولا خطر على قلب بشر) واته: له به هشتدا شتی وا هیه
هه رگیز چار نه یینییه، گوچیکه نه بیستوه، به خه یالیش به سه ر دلی
ئاده میزاددا رانه بورده !!!

حه زه تی موحه مه د ﷺ شتیکی ناسایی نیه له ناو پیغه مبه راندا،

نه ویش وه کوو پیغه مبه ره کانی تر ئاده میزاد بووه و نیگای بو کراوه

كَذَلِكَ أَرْسَلْنَاكَ فِي أُمَّةٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهَا أُمَمٌ

لِتَسْتَلُوا عَلَيْهِمُ الَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَهُمْ يَكْفُرُونَ بِالرَّحْمَنِ

قُلْ هُوَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ مَتَابِ ﴿٣٠﴾

وَلَوْ أَنَّ قُرْءَانَاسُِرَتْ بِهِ الْجِبَالُ أَوْ قُطِعَتْ بِهِ الْأَرْضُ أَوْ كَلِمٌ

بِهِ الْمَوْتُ بَلْ لِلَّهِ الْأَمْرُ جَمِيعًا أَفَلَمْ يَأْتِصِ الَّذِينَ ءَامَنُوا
 أَنْ تَوْسَّاءُ اللَّهُ لَهُدًى النَّاسَ جَمِيعًا وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا
 تُصِيبُهُمْ بِمَا صَنَعُوا قَارِعَةٌ أَوْ تَحُلُّ قَرِيبًا مِّن دَارِهِمْ حَتَّى يَأْتِيَ
 وَعْدُ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْمِيعَادَ ﴿٣١﴾ وَلَقَدْ أَسْتَهْزِئَ بِرُسُلِ
 مِّن قَبْلِكَ فَأَمَلَيْتُ لِلَّذِينَ كَفَرُوا ثُمَّ أَخَذْتَهُمْ فَكَيْفَ كَانَ
 عِقَابِ ﴿٣٢﴾ أَفَمَن هُوَ قَابِئٌ عَلَى كُلِّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَجَعَلُوا
 لِلَّهِ شُرَكَاءَ قُلْ سَمُّوهُمْ أَمْ تُنَبِّئُونَهُ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي الْأَرْضِ أَمْ
 يَظْهَرُ مِّنَ الْقَوْلِ بَلْ زَيْنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مَكْرُهُمْ وَصُدُّوا
 عَنِ السَّبِيلِ وَمَن يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِن هَادٍ ﴿٣٣﴾ لَهُمْ عَذَابٌ فِي الْحَيَاةِ
 الدُّنْيَا وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَشَقُّ وَمَا لَهُم مِّنَ اللَّهِ مِن وَاقٍ ﴿٣٤﴾

ده ربارهی هوی نازل بوونی نایه تی ژماره (۳۱) طه بهر دهانی و هی تریش
 له ئیبنو عبباسه وه ربوایت ده کهن ده فهرموی: قور بهشییه کان به پیغه مبهریان
 گوت ﷺ: نه گهر نه وهی ده یلی ری راسته ده پیاو ماقوله مردوه کانمان نیشان
 بده با قسه دیان له گهل بکهین، نه م کیوانه ی ده ورور بهری مه ککه مان بو راماله
 باولاتمان بو بیته ده ستایی و کشتو کالی لی بکهین و ناومان بو لی
 هه لقوئینه. ئیتر نایه تی ﴿وَلَوْ أَنَّا قُرْآنًا سُرَّتْ بِهِ الْجِبَالُ﴾ نازل بوو!

له ریوایه تیکی تردا: که له ئیبنو عه بیاسه وه ریوایتیان کردوه ده فهرموئ: قورپه یشیه کان به پیغه مبهریان گوت: (سیر بالقرآن الجبال، قطع بالقرآن الأرض، أخرج به موتانا) نیتر نهم نایه ته نازل بوو.

ئیبنو نه بی حاته مو ئیبنو مهرد وه یه ی له (عطیه العوفی) یه وه ریوایه ت ده که ن ده لئ: به پیغه مبهریان گوت: (نه گهر کئوه کانی ده وری بهری مه که مان بۆ لابهری تا ولاتمان بیته شوئنی کشتو کالو فله لاهه تی تیدا ده کهین، یان ریگای دوورمان بۆ نزیک بکه یته وه وه کوو چۆن سوله یمان به هوی ته خته که یه وه که (با) هه لئ ده گرت به یانیا ن مانگه پریه ک ده پویو ئیواران مانگه پریه ک ده گه رایه وه، یان مردوومان بۆ زیندو بکه ره وه وه کوو چۆن عیسا مردووی زیندو ده کردنه وه!! نیتر نایه تی ﴿وَلَوْ أَن قُرْآنًا سُتِرَتْ...الْآيَةَ﴾ نازل بوو.

ئیبنو نه بی شه یبه و ئیبنو لمونذیرو هی تریش ریوایتیان کردوه له (الشعبی) یه وه ده لئ: قورپه یشیه کان به پیغه مبهریان گوت. نه گهر تو راست ده که ی پیغه مبهری، ده نهم دوو کئوه ی ده وری مه که مان بۆ لیک دوور بخه ره وه، مه سافه ی چوار رۆژ یان پینج رۆژه ری لیکیا ن دوور بخه ره وه، چونکه زۆر لیک نزیکن، ئیوانه که یان بیته زه وی زارو دیبه ر، کشتو کالی تیدا ده کهین، ناژه لئ لی ده له وه پنین. باوکنو باپیره مردووه کانمان بۆ زیندو بکه ره وه قسه یان له گه ل بکه ینو هه والمان به نه ئ: که تو پیغه مبهری. یان به هوی شتی که وه بمانگه یه نه شام یان وه لاتئ یه مه ن یان خاکی حیره، به شه وییک بمانبه و بمانه یینه وه! نه ی نه وه نیه تو بۆخۆت لافئ نه وه لی ده ده ی گوايه به شه وییک چو یته به یته لمه قدیسو ناسمانه کانو گه پراو یته وه! نیتر نهم نایه ته نازل بوو.

په یه وه ندی نهم نایه ته به هی پشه وه نه وه یه: دوا ی نه وه ی پهروه ردگار په لپه بیانووی موشریکه کانی بۆ گیراینه وه، نه وه ی به یان کرد: که

موحه ممه د ﷻ وه کوو باقی پیغه مبه ره کانی تر وایه بانگه وازی یه کتاپه رستی ده کا. جا گهلو نه ته وه پیشینه کان داوای موعجیزه و نیشانه ی جوراو جوران له پیغه مبه ره کانیان کردوه، خوداش داخوازییه که ی بۆ هیئانه دی، به لام نه وان نیمانیان پی نه هیئان، ئیتر خودا به سزای ریشه کیش که ره لیبیخی ده ره هیئان.. جا گهلو نه ته وه که ی تۆش شه ی پیغه مبه را نه گهر داوای موعجیزه ده که ن، نه وه قورئانمان بۆ ناردووی، بۆیان ده خوینییه وه، پهروه ردگار ده توانی ههمو شتیگ بکا، نه وه موعجیزه و نیشانانه ی نه وان داوای ده که ن خودا ده توانی بیانیه نیته دی.... به لام هیئانه دی نه وه موعجیزانه سوودی نابی. نه مجار ههره شیان لی ده کاو دلنه وایی پیغه مبه ره ده کاو. ده فهرموئ: ﴿كَذَلِكَ أَرْسَلْنَا فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهَا أُمَمٌ لِيَتْلُو عَلَيْهِمُ الَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ﴾ وه کوو پیغه مبه ره مان ناردوون بۆ سر گهلو نه ته وه پیشینه کانو به درۆیان خستوونه وه په لپو بیانوویان بی گرتوون، تۆشمان کردوه به پیغه مبه ره ره وانه مان کردوی بۆ سر نه م گهلو نه ته وه یه بۆ نه وه ی پدیامی خودایان پی بگه یه نی و نیمانت پی بهینن.

جا وه کوو چۆن سزاو تۆله و عه زابی خۆمان نارد ده سر نه وه گهلو نه ته وانه، با کافره کانی مه که کش بترسن له وه ی ههمان سزاو عه زاب پیته سر نه وانیش. له شوینیکی تر دا ده فهرموئ: ﴿تَاللّٰهِ لَقَدْ أَرْسَلْنَا اِلٰی اِمَمٍ مِّنْ قَبْلِكَ﴾ الفحل/۶۳. یان ده فهرموئ: ﴿وَلَقَدْ كَذَّبْتَ رَسُلَ مِنْ قَبْلِكَ، فَصَبِرُوا عَلٰی مَا كَذَّبُوا وَاَوْدُوا حَتٰی اَتَاهُمْ نَصْرُنَا، وَلَا مَبْدَلَ لِّلْكَلِمَاتِ اللّٰهِ، وَلَقَدْ جَاءَكَ مِنْ نَّبَا الْمُرْسَلِیْنَ﴾ الانعام/۳۴.

به کورتی:

ئه ی موحه ممه د! ئیمه تۆمان ناردوه به نامه یه کی پیروژه وه بۆ نه وه ی به ناده میزادانی رابگه یه نی و به سهریان دا بیخوینییه وه، وه کوو چۆن له وه پیش پیغه مبه ره ترمان ره وانه کردوون بۆ سر گهلو نه پیشینه کان. جا کاتی که ته فسیری ره وان (۱۳۹)

پیغه‌مبیره‌کان به‌درۆ خرا‌نه‌وه، بر‌وانه‌ چۆن سه‌رمان خست‌زو یارمه‌تیمان دانو سه‌رته‌نجامی سه‌روه‌ری هه‌ر بۆ شه‌وانو شو‌ینکه‌وتوانیان بوو له‌دونیاو قیامه‌ت‌دا.

﴿وَهُمْ يَكْفُرُونَ بِالرَّحْمَنِ﴾ وه‌لحال ته‌م هۆزه‌ی تۆمان بۆ سه‌ر نار‌دوون نه‌ی موحه‌مه‌د! بر‌وایان به‌خودا نه‌یه، شه‌و په‌روه‌ردگاره‌ ره‌حمانه‌ نانا‌سن که‌ ره‌حمه‌تو فه‌ضلی به‌شی هه‌موو شتی‌که‌ ده‌کا، دان به‌خودایه‌تی‌دا نا‌ئین، بر‌وایان به‌بۆ هاوه‌لی خودا نه‌یه، سوپاسی نیعه‌ته‌کانی نا‌که‌ن، ده‌ل‌ئین: هاوه‌لی هه‌یه، کو‌رو کچی هه‌ن!

﴿قُلْ هُوَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ﴾ نه‌ی فروسته‌ده‌ی خۆشه‌ویست! به‌وکا‌فرانه‌ بل‌ئ: شه‌و (ره‌حمانه‌)ی تێوه‌ بر‌واتان پێ‌ی نه‌یه، من بر‌وای ته‌واوم پێ‌یه‌تی، شه‌و به‌دی‌هینه‌ری منه‌، چاو‌دی‌رو پار‌یزه‌رمه‌، هه‌ر شه‌و خودامه‌ خودای ترم نین، هه‌یج خودای تر نین شی‌او‌ی په‌رستن بن!

﴿عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ﴾ له‌هه‌موو نیش‌رو کار‌یک‌م‌دا پشت به‌شه‌و ده‌به‌ستمو کاره‌کانم هه‌وا‌له‌ی شه‌و ده‌که‌مو به‌تمان‌هم هه‌ر به‌خودایه‌!

﴿والیه‌ متاب﴾ گه‌رانه‌وه‌م هه‌ر بۆ لای خودایه‌، تۆیه‌ هه‌ر بۆ لای شه‌و ده‌که‌م، که‌سی تر شی‌او‌ی شه‌وه‌ نه‌یه‌ من بۆ لای بگه‌ر‌په‌مه‌وه‌. شه‌م نایه‌ته‌ فه‌ضلو گه‌وره‌یی تۆیه‌ دی‌اری ده‌کاوه‌ له‌لانی کافره‌کانه‌ بۆ واز هه‌ینان له‌کرد‌ارو هه‌لو‌یستی‌ان به‌ناس‌کترین شی‌وه‌، چونکه‌ فه‌رمان به‌پیغه‌مبه‌ر کراوه‌ به‌تۆیه‌ کرد‌ن، له‌کاتی‌که‌دا شه‌و دو‌وره‌ له‌تاوان‌کرد‌ن، که‌واب‌ی تۆیه‌ کرد‌نی کافره‌کان: که‌ سو‌ورن له‌سه‌ر کو‌فرو پێ‌دینی زۆر پێ‌ویست تره‌! شه‌مه‌ وه‌کو‌و مانای نایه‌تی ﴿وَاسْتَغْفِرْ لَذَنْبِكَ﴾ غا‌فر/ ۵۵ وایه‌.

نه‌مجار گر‌نگ‌ی گه‌وره‌یی قور‌ئان دی‌اری ده‌کاوه‌، شه‌وه‌ ده‌چه‌سپ‌ئینی، ده‌فه‌رم‌و‌ی: ئێمه‌ تۆمان کرد‌وه‌ به‌پیغه‌مبه‌رو ره‌وانه‌مان کرد‌وی بۆ شه‌وه‌ی که‌

نهم قورئانه یان به سهردا بخوئینه وه، نهم قورئانه عه جیبو سهر سور هینه ره ی که له ههموو رویه که وه موعجیزه یه و له توانای ناده میزاددا نیه وینه ی بهینه ی! تنانته ﴿وَلَوْ أَن قُرْآنًا سُیِّرَتْ بِهِ الْجِبَالُ﴾ نه گهر بچه سپی که کتیبیک هه بوه به خوئندنه وه ی کیو وه گهر که وتوه و شوئنی خو ی به جی هیشته وه، وه کوو نه و جهو جوو له ی که به سهر کیو ی طور هات له ناکامی نه و داوایه ی موسا که فهرمووی ﴿رَبِّ ارْنِي أَنْظُرَ إِلَيْكَ﴾ خودایه خو تم نشان بده باسه یرت بکه م.

﴿أَوْ قُطِعَتْ بِهِ الْأَرْضُ﴾ یان زهوی به هوی وه شق بکری وه کوو نه وه ی که موسا له بمرده که ی داو دوانزه سهر چاوه ی لی هه لقولا..

﴿أَوْ كَلَّمَ بِهِ الْمَوْتَى﴾ یان به هوی وه قسه له گهل مردو بکری به م شیوه مردو به هوی قورئان به سهر ا خوئندنه وه بکه ویته قسه، وه کوو بو عیسا هاته دی.

به لی نه گهر شتیک له مانه بو نامه یه کی ناسمانی ده سته بهر بووی و ده سته بهر بویه، نه وه به ته نکید بو قورئان ده هاته دی نه و قورئانه ی: که به هیچ جوریک به تالی تیدا نیه وه ههموو حقو بی خه وشه.

به لی نه گهر شتیک له وان به بو نامه یه ک له نامه ناسمانیه کانی بهاتایه دی، بو قورئان ده هاته دی، چونکه هیچ نامه یه کی تر جگه له قورئان نه وه نده نایاتی که ونی له خو نه گرتون، نه و نایه تانه ی: که نیشانه ی ده ستره نگینو نیبداعی پهروه ردگارن بو خودی ناده میزاده کانو له بو ونه وه ردا، نه و ههموو نه حکامه ی له خو نه گرتون: که پهیره ی کردنیان مایه ی خوشبه ختی ناده میزاده له دونیا و قیامه تدا، نه و ههموو په ندو ناموژگاری و یاسای ناوه دانکردنه وه و رینومایی پیکه وه ژیانیه ی تیدا همن: که پابه ند بوون پیوه یان ده بیته مایه ی خپرو خوشی بو ناده میزاد، کو مه لگایه کی به خته وه ر دیته کایه وه!

به‌کورتی نه‌گهر هیئانه‌دی نه‌و نایاتو موعجیزانه‌ی کافره‌کان داوایان ده‌کن حکمه‌تو دانایی خودا داخواریان بوایه‌و به‌رژه‌وندی شاده‌میزادی تیدا هه‌بوایه، نه‌وه بیگومان له‌قورئان‌دا ره‌نگی ده‌دایه‌وه: نه‌و قورئانه‌ی که نه‌وان به‌موعجیزه‌ی نازانزو په‌لپی نیشان‌هو موعجیزه‌ی تر ده‌گرن.

نه‌ی نه‌وه نیه له‌شوئینیکی تردا ده‌فهرموی: ﴿لَوْ اَنْزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ عَلَى جَبَلٍ لَّرَاَيْتَهُ خَاشِعًا مُّتَصَدِّعًا مِّنْ خَشْيَةِ اللَّهِ﴾ الحشر/۲۱.

ده‌توانین بلّیین: مانای نایه‌تی ﴿وَلَوْ اَنَّ قُرْآنًا سُرِّتْ بِهٖ الْجِبَالُ اَوْ قُطِعَتْ بِهٖ الْاَرْضُ اَوْ كَلِمٌ بِهٖ الْمَوْتٰی...﴾ به‌م جوړه‌یه: نه‌گهر کتیبیک هه‌بوایه نه‌و موعجیزه گمورانه‌ی پی نه‌نجام بدرانایه‌و به‌هوی خوئندنه‌وه‌ی به‌سهر بوونه‌وه‌رو شاده‌میزاددا کیوی پرویاندنایه‌و زه‌وی شق بگردایه، مردووی به‌ینانایه قسه، نه‌وانه ئیمانیان پی نه‌ده‌هینا، له‌بهر سهرره‌قی و لوتبه‌رزی و عه‌نادییان! وه‌کوو له‌شوئینیکی تردا ده‌فهرموی: ﴿وَلَوْ اَنَّا نَزَّلْنَاهُ عَلَیْهِمُ الْكَلِمَهِ الْمَوْتٰی وَحْشَرْنَاهُ عَلَیْهِمْ كُلَّ شَیْءٍ قَبْلَ مَا كَانُوْا لَیْضُوْا اِلَّا اِنْ یَّشَآءَ اللّٰهُ﴾ الانعام/۱۱۱.

ماموستا سه‌بید لی‌ره‌دا ده‌فهرموی: (بیگومان نه‌م قورئانه کاریگهریه‌کی سهرسورپه‌ینه‌ری له‌دلو ده‌روونی نه‌وانه‌دا به‌دی هیئاوه که پیشوازیان لی کرده‌و به‌راستی وهریان گرتووه، کاریگهریه‌که زور گرن‌گتره له‌گرن‌گی رۆیاندنی کیوو شه‌قکردنی زه‌وی و زیندو کردنه‌وه‌ی مردو، قورئان له‌و دلو ده‌روونانه‌دا موعجیزه‌و خارقه‌ی گه‌وره‌ترو کاریگهرتری دروستکردون، کارگهریه‌که‌ی له‌شپیوه‌و روخساری زه‌ویشدا ره‌نگی داوه‌ته‌وه. پروانه موسولمانان وپرای گۆپانی ره‌وپه‌وه‌ی میژوو چۆن رووی زه‌ویشیان گۆپوه؟..... نه‌وانه‌ی پیشوازیان له‌قورئان کردو پروایان پی کردو پیوه‌ی پابه‌ند بوون، گه‌وره‌تریان له‌کیو رۆیاندوه: که میژووی گه‌لو نه‌ته‌وه‌کانه. له‌زه‌وی قایم‌تریان شق کرده‌و که فکری جامیدو دابو نه‌پرتی جامیده. له‌مردوویان مردوتر

زیندو کردۆتهوه که دلۆ دهروونی نمو گهلۆ نهتهوانیه: طوغیانو بوغپایی و خه یالۆ پووچو بی جییانی گیانی له ناو بردبوون... نمو گۆرانکارییهی له دلۆ دهروونی نهتهوهی عمره بدا هینایه دیو نمو بازه میژوویییهی پیبدانو نمو گواستنوه گرنگو گهورهیهی له ژیانی کۆمه لگای ناده میزاددا به گشتی و هی عمره ب به تایبه تی نه نجامی دا هۆکاره بینراوه کانی جگه له قورئان هیچی تر نابیندرئ! په پیره و پڕۆگرامی قورئانو کاریگه رییان له دلۆ دهروونی ناده میزاددا زۆر گهوره تره له جولاندنی کپوی چه قیو له شه قکردنی زهوی بی گیان له زیندو کردنهوهی مردوو!!

﴿بَلْ لِلّٰهِ الْأَمْرُ جَمِيعًا﴾ به لکۆ جه مسهری ههموو کاروباریک، سه ره نجامی ههموو شتیکی، به دهست خودایه له لای خودایه، ههرچی بیهوی بیی ده بی، نهوی نهیهوی بیی نابئ! که شتیکی خودا هیدایه تی نه دا کهس نه به بتوانی هیدایه تی بداو بیگه یه نیته مه بهست. پهروه ردگار بۆخۆی خاوه نی ئیراده و فرمانه ده رباره ی نازلکردنی ئایاتو موعجیزه، دهسه لاتو توانای به سه ره ههموو شتیکی دا ده شکی و هیچ شتیکی نه لی تی عاسی بی! جا نه گهر داخوازی کافره کانی قوره یش حیکمه تیکی تیدا بوایه و به ره وهندی ناده میزادی تیدا به دی بکرایه، خودای بالاده ست داخوازییه کانیانی ده هینانه دی. وه لی قورئان بۆخۆی به سه بۆ نهوهی بیته به لگه و نیشانه ی پیغه مبه رایه تی موحه ممه دو ویستی خوداش وانه بوه موعجیزه یه کی تر بخاته روو چونکه خودا بۆ خۆی ده زانی؛ هیچ سوودو فائیده یه ک له وه دا نه په لپو بیانوه کانیان به پڕین، زانایه به وهی که دلّیان له به رد ره قتره و نه گهر به قورئان هیدایه ت نه درین به موعجیزه ی تریش موسولمان نابن.

به کورتی:

هیدایه تدانو گومرا کردن په یه وهستن به یاسای سه به بییه ته وه: واته: پهروه ردگار له قورئاندا ئایاتی هیدایه تو ره هنومایی نازل کردوون ههر تهفسیری ره وان

که سیئک پابه ندیان بیو به گۆره یان هه لئسو کهوت بکا هیدایهت دراوه، ههر که سیئک پشتیان لی هه لکا گومپراو سهر لی شیواوه. کهوابی گوی نه دان به قورئانو نامۆزگارییه کانی هۆکاره بۆ گومپراوونو سهر لی شیوان! جا که مهوزوع نهوه بی با موسولمانان به لایانهوه سهر نه بی که کافره کان نیمان ناهینن!!

﴿أَفَلَمْ يَتَأَسَّ الَّذِينَ آمَنُوا أَنْ لَوْ يَشَاءُ اللَّهُ لَهْدَى النَّاسَ جَمِيعًا﴾ نایا موسولمانان نه یانزانیهوه نازانزو تا نیستا بزبان ناشکرا نه بهوه: نه گهر خودا بیویستایه ههمو ئاده میزادی ده خسته سهر ریبازی هیدایهتو ده یگه یاندنه مه بهست!؟

بیگومان به لگه مو ععجیزه له قورئان گه وره ترو کاریگه رتر نابن، هیچ شتیکی تر به نه ندازه ی قورئان کاریگه ری له سهر دلۆ ده روون نیه، جا که نه وان به قورئان هیدایهت نه درینو به نه و په ندو عیبه رت وهر نه گرن ناشکرایه به هیچی تر نایه نه سهر ریگای هیدایهت.

له صه حیحی بوخاری دا هاتوه: پیغه مبه ر ﷺ فهرموویه تی: (ما من نبی الا وقد اوتی ما امن علی مثله البشر، وانما کان الذی اوتیته وحیا او حاه الله الی فارجو ان اکون اکثرهم تابعا یوم القیامة) مه بهست نه وه یه: ده فهرموئی: مو ععجیزه ی ههمو پیغه مبه ریک به له دونیا ده رچوونی پیغه مبه ره که کۆتایی هاتوه. وه لی قورئان به لگه یه کی هه تا هه تایو به رده وامه، عه جایه به کانی نابری نه وه، کۆن نابی، زانایان لی تییر نابن، جودا که ره وه ی حه قو به تاله و گالته جار نیه، که سیئک له بهر لوتبه رزی وازی لی بینی خودا تیکی ده شکینن، که سیئک هیدایهت له غه ییری قورئان وهریگری خودا گومپرای ده کا.

﴿وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا تُصِيبُهُمْ بِمَا صَنَعُوا قَارِعَةٌ﴾ به رده وامو به شیویه کی گشتی به لاو مو صیبه تی جۆراو جۆر تووشی نه و کافرانه ده بی که نیمان به په یامی تۆ ناکن، کوژرانو دیلی و تالانو برۆو نه خووشی و دلته نگه و

دلہ پراوکی و تنگتو چہ لہمہ بالی رهشیان بهسەر شہوان دا دہ کیشن، چونکہ پھیامی تو رتده کهنه وه تو یان له زیدو نیشتمانی خوت وده درناوه .

﴿أَوْ نَحُلُّ قُرْبًا مِنْ دَارِهِمْ﴾ یان شه به لاه نه خوشی و بوومه لهرزه و (قاریعانه) له دهور بهریان پهیدا ده بنو پریشکو سهلبیاتی شه روداوانه لهسەر شهوانیش کاریگر ده بن. هموالی روداوه کان ده بیسن، به چاوی خویان ده یانبینن بو شه وهی پهن دی لی وهریگرنو له هه لوستی نادروستی خویان په شیمان بینوه، شه خوی له خوی دا نایهت و موعجیزه یه کی بهرده وامه بو کسانیک خاوهن عه قلو فام بن! دهی کهوابی بوچی په لپو بیانووی موعجیزه ی تر ده گرن!

وه کوو له نایه تیکی تردا ده فرموی: ﴿وَلَقَدْ اٰهَلَكْنَا مَاحُولَكُمْ مِنَ الْقُرٰی وَصَرَفْنَا الْاٰیٰتِ لَعَلَّهُمْ یَرْجِعُوْنَ﴾ الاحقاف/۲۷.

بهردوام خودا قاریعه ی جوړاو جوړ بو سهر کافر کان نازل ده کاو به لا کوتیان ده کا ﴿حَقِّ یٰۤاٰی وَغُلُّ اللّٰهِ﴾ ههتا خودا شه واده به لینه ی پی، داوی ده یانه ییته جی و شه توو موسولمانان یان بهسهردا زال ده کاو شهوان به ناچاری دینه ژیر رکیفی نیوه وه گهر دنکه چو فرمان بهردار ده بن. به زهبری شمشیر سهریان پی شوپ ده کی! وه کوو له روژی رزگار کردنی مه که ده هاته دی.

نیبنو عه باسو هی تریش ده فرموی: مانای ﴿حَقِّ یٰۤاٰی وَغُلُّ اللّٰهِ﴾ ههتا شه بوونه وهره کوتایی پی دی و روژی قیامت بهریا ده بی. ﴿اِنَّ اللّٰهَ لَا یُخَلِّفُ الْمِیْعَادَ﴾ بیگومان په وهره دگار واده به لینه ی خوی به جی دینی و لیان په شیمان نایته وه، شه واده به لینه ی به پیغه مبه رانی خوی داو، ده یانه ییته جی و پیغه مبهرو موسولمانان زال ده کا بهسهر کافر کاندا له دونیاو قیامت، وه کوو له شوینیکی تردا ده فرموی: ﴿فَلَا تَحْسِبَنَّ اللّٰهَ مَخْلُفًا وَعَدَهُ رَسُلُهُ، اِنَّ اللّٰهَ عَزِیْزٌ ذُو انتِقَامٍ﴾ ابراهیم/۴۷.

نه مجار پهروهردگار بؤ دلدانه وهى پيغه مېهر له ناکامى نهو په لپو
 بيانوانه کافره کان به شيوهى لاقرتى و گالتوه له پيغه مېهر يان ده گرت، نه م
 نايه تهى نازل کردو فهرمووى: ﴿وَلَقَدْ اسْتَهْزَيْ بُرْسُلٌ مِّنْ قَبْلِكَ﴾ نهى
 پيغه مېهر! نه گهر نهو کافرو موشريکانهى گهلو هوزه که ت گالتوه لاقرتيت پى
 ده که نو داواى موعجيزهى سهيرو سه مېره ده که نو په لپو بيانوت پى ده گرنو
 به درؤت ده خنه وه، نه وه تو خو گريه و صه برو نارامت هه پى و بهردوام به له سر
 نه نجامدانى نه رکى سه شانت، چونکه ييگومان هه مان گالتوه لاقرتى
 به پيغه مېهرانى پيش تو کراوه، له لايهن گهلو نه ته وه کان يان په يامه که يان
 به درؤ خراوه ته وه، ﴿فَأَمَلَيْتَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ مؤله تى نه وانم دا که کافرو
 موشريک بؤ ماو ده کئو ﴿ثُمَّ أَخَذْتَهُمْ فَكَيْفَ كَانَ عِقَابٌ﴾ نه مجار که
 زنده ره وييان له گومرايى و بيدينى دا کرد، عه زابى سه ختى خو مانمان به سهردا
 دانو تيکمانه وه پيچان، دهى ورد به ره وه و پروانه: چون تو له م لى ستانندو چون
 عه زابى سه ختم به سهردا دان، نايه عه زابى به نيشم پى نه چه ژتزو نه مکړنه
 په ندی زه مانه؟! وه کوو له شوي نيکى تر دا ده فهرمووى: ﴿وَكَايْنِ مِنْ قَرْيَةٍ أَمَلَتْ

لها وهي ظالمة، ثم اخذتها، والى المصير﴾ الحج/۴۸.

له صه حيحى بوخارى موسليميش دا هاتوه: پيغه مېهر فهرموويه تى: (ان
 الله ليملي للظالم حتى اذا اخذه لم يفلته) پهروهردگار سته مکار مؤله ت ده دا
 هه تا کاتيک که ده يگرئ نيتر رزگارى نابى و له ده ستي ده رناچى! نه مجار
 پيغه مېهر ﷺ نه م نايه تهى خو ينده وه: ﴿وكذلك اخذ ربك اذا اخذ القرى وهي
 ظالمة، إن اخذه اليم شديد﴾/.

به کورتى:

پهروهردگار له م نايه تهى نيړه دا ده فهرمووى: من تو له لهو کافرو
 موشريکانه ده ستي نم، وه کوو چون له وه پيش تو له م له کافرو سته مکارانى
 گه له پيشينه کان ستاند. ييگومان پهروهردگار وادهى خو ي به جى هي ناو
 نه فسيرو ره وان

پیغه‌مبه‌رو موسولمانانی به‌سهر دوژمنه‌کانیان‌دا زال کردن و نه‌وانه‌ی هاتنه ژیر ئالای ئیسلامه‌وه هاتن ، نه‌وانه‌ی پشتیشیان هه‌لکرد کوژرانو له‌ناوچوون ، هه‌موو جیهانی عه‌ره‌ب به‌خۆشی و ناخۆشی ملیان که‌ج کردو له‌ژیر ئالای ئیسلام‌دا خۆیان بینیه‌وه ، واده‌ی په‌روه‌ردگار هاته جی‌و به‌لێنی خۆی به‌جی هینا!

ئه‌مجار په‌روه‌ردگار سه‌ره‌نه‌شتی کافره‌کان ده‌کاوه‌ به‌یان ده‌کا: که هه‌ل‌سو که‌وتییان جیگای سه‌رسوپ‌مانه‌و بی عه‌قلی و نه‌فامییان که‌ییشه‌تو ته‌ ناستیک ئاده‌میزادی ژیر و هۆشیار بۆی قبوول ناکرێ و ناتوانی لێیان بی ده‌نگ بی. فەرمووی: ﴿أَفَمَنْ هُوَ قَائِمٌ عَلَى كُلِّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ﴾ نایا خودایه‌ک ناگادارو چاودێرو به‌پررسی هه‌موو رزقو رۆژی گیانه‌به‌ریک بی، کاروباریان هه‌ل‌سو‌پێنی ناگاداری هه‌ل‌سو که‌وتیان بی، هه‌رچی ده‌یکه‌ن له‌کاری خێرو کاری خراپه‌ له‌سه‌ریان تو‌مار بکا، هه‌ر له‌زه‌ره‌ تا مه‌جه‌ره‌ هیچی لی گوم نه‌بی؛ وه‌کوو که‌سیک وایه‌ که‌ نه‌و ره‌وشتانه‌ی تێدا نه‌بن؟ وه‌کوو به‌ته‌کانی ئیوه‌ که‌ ته‌نانه‌ت بی گیانو بی هه‌ستن نه‌ده‌یستن نه‌ده‌بینن!! نه‌له‌خۆیانو نه‌له‌غه‌یری خۆیان زیان دوور ناخه‌نه‌وه‌ ناتوانن هیچ شتیک نه‌نجام به‌دن، که‌مه‌ترین خێرو خۆشییان بۆ ده‌سته‌به‌ر ناکرێ نه‌بۆ خۆیان نه‌بۆ غه‌یری خۆیان!! به‌کورتی نه‌وه‌ جیگای سه‌رسوپ‌مان نیه‌: که‌ نه‌وانه‌ ئینکاری نایه‌تو مو‌ع‌ج‌یزه‌و نیشانه‌کانی تو ده‌که‌ن، هه‌رچه‌نده‌ نیشانه‌ی پیغه‌مبه‌رایه‌تی تو وه‌کو رۆژی روناک عه‌یانو نمایانه‌، به‌ل‌کوو نه‌وه‌ی جیگای سه‌رسوپ‌مانه‌ نه‌وه‌یه‌: نه‌و خودایه‌ی خاوه‌ن ده‌سه‌لاته‌و ده‌توانی به‌لاو قاریعه‌ی جیا بنی‌رتشه‌ سه‌ر ئاده‌میزادو بۆخۆیان به‌چاوی خۆیان دیاره‌ی ده‌سه‌لاتو به‌توانایی خودا ده‌بینن که‌چی نه‌و خودا خاوه‌ن ده‌سه‌لاته‌ ده‌به‌نه‌ ریزی خودا درۆزنه‌و به‌تو سه‌نه‌می‌ک که‌ هیچیان له‌ده‌ست نایه‌، نه‌زیانیان پێی له‌که‌س دوور ده‌خریشه‌وه‌ نه‌ده‌توانن سوود به‌که‌س بگه‌یه‌نن.

ئه مجار جهخت له سهر ئهو بته پرستییه یان ده کاته وه ده فهرموئ: ﴿وَجْعَلُوا لِلّٰهِ شُرَكَاءَ﴾ ئه وان هه وه ئو شه ریکیان بۆ خودا داناوه، له ته که پهره رد گاردا چهند بته سه نه میکیان قوت کردۆته وه به ندایه تی یان بۆ ده کهن، هاواریان لی ده کهن، هانیان بۆ ده بهن.

﴿قُلْ: سَمُوهُمْ﴾ ئه ی موحه مه ده! پی یان بلی: ئهو خودایانه م بۆ پیناسه بکهن، پیم بلین: ئهو هاوه لانه ی بۆ پهره رد گارتان دیاری کردون کامانه نو چینو کین بابزاندرین. چونکه ئه وان هه یچ بنه مایه کیان نیه، شیایو به ندایه تی بۆ کردن نین، چونکه ناتوانن زیان له کهس دوور بخهنه وه، ناتوانن خێرو خوشی بۆ کهس بینن!

﴿أَمْ تُبْتَوْنَهُ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي الْأَرْضِ﴾ یان هه واه ده ده ن به پهره رد گار به وه ی چهند هاوه ئو شه ریکیکی هه یه: که وجودیان نیهو خودا پی یان نازانی له کوین؟ چونکه نه گهر وجودیان هه بوایه پی ی ده زانی نو ده یناسینو چونکه خودا هه یچ شتیکی لا په نهان نیه..

﴿أَمْ بِظَاهِرِ الْقَوْلِ﴾ یان ههر به هه وانتهو به قسه ناوی خودایان لی ده تینو به قسه ده یان که نه هاوه لی خودا و پی تان وایه: سوودو زیانیان به ده سه ته؟ به بی ئه وه هه یچ حه قیقه تیک بۆ ئه م بۆ چونه تان هه بی. ئای لهو بی عه قلی و نه فامیه ناویکی گهره و پیرۆز بده یه شتیکی که وجودی نیه، به هه وانتهو بی به لگه صیغه تی خودایه تی بده یه شتیکی نه بوو، ئه مجار مامه له ی ئه وه ی له گه ل بکه ی که حه قیقه ته؟! وه کوو له نایه تیکی تر دا ده فهرموئ: ﴿إِنْ هِيَ إِلَّا أَسْمَاءٌ سَمِيَّتُوهَا أَنْتُمْ وَأَبَاؤُكُمْ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ، إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ، وَمَا تَهْوَى الْأَنْفُسُ، وَلَقَدْ جَاءَكُمْ مِنْ رَبِّهِمُ الْهُدَى﴾ النجم/۲۳.

به کورتی و پوختی ئه وه ده چه سپینی که ئهو کافرا نه له م هاوه ل دانا نه یان دا هه یچ به لگه یه کی نه قلی و عه قلی یان به ده سه ته وه نیه، ئه وه بوو پاش ئه وه ی قاعیده ی هاوه ل دانا نی بۆ خودا هه لوه شانده وه به وه که فهرموئ: ﴿أَفَمَنْ هُوَ

قَائِمٌ عَلَى كُلِّ نَفْسٍ .... بِمَا كَسَبَتْ ﴿ نه مجار زیاتر مهوزوعه که روون ده کاتمه ده فهرموی: خۆزگه نهوانه که هاوه! داده نین بۆ خودایه کی وه ها که نابیی هاوه لی هه بی، که سیکیان بگردایه به هاوه لی که حه قیقه تو ئیتعیباریکی هه بوايه، نه ک شتیک بکه نه هاوه لی که نه ناوی هه یه نه خودی خۆشی هه یه. به لکوو له ناسمانه کازو زهوی دا نهو شته هه بوونی نیه!!!

یان ده یانهوی هه وائییک به خودای زانو ناگدار به سهر هه موو نهی نی و په نامه کیسه کدا بدهن: به شتیک که نایزانی؟ جا شت هه یه خودا پی پی نه زانی؟!

نه مجار پهروه ردگار جهخت له سهر نه فامی و تینه گه ییش تو بیان ده کاتمه ده فهرموی: نهو شته ی نهوان ناوی خودایان لینه وه هیهچ ناو لینه وئیکی نیه (نیسمی بی موسسه مایه) ده نگیکی بی ناوه روکی وشه زۆری بی مانایه!!

سهیره! نایا قه ضیییه ی ئولو هییه ت نه وه نه ده ساده و گالته جاره به جزریک

که بشیی نهوانه په قسه ی بۆشرو بی مانا ده می تیوه دهن؟؟

﴿بَلْ زَيْنٌ لِّلَّذِينَ كَفَرُوا مَكْرُهُمْ وَصَدُّوا عَنِ السَّبِيلِ﴾ کیشه و دانو سان له گه نهوان به خه ره لاه، ماندو بوون له گه لیان دا بیهودیه، به لکوو نهوان گه لوه نه ته وه یه کن کوفرو فرتو قیلان ریگای گومر ابوونی بۆ جوان کردونو له ریبازی حق لاداون! که وایی مه سه له که نه وه یه: نهوانه کافرن، به لگهو نیشانه ی نیمانیان دا پۆشیوه نه فسی خویان له به لگهی هیدایهت لاداه، ئیدی سوننه تی خودایان به سه ردا چه سپاوه! نه فسیان وای نیشان داون که له سهر ریبازی حقن، فرتو قیلو پیلانیان دژی بانگه وازی ئیسلامیه، ئیتر نه م هه لو یستو کرده وانه یان له ریبازی راستی خودا په سندن لای داون.

﴿وَمَن يَضِلَّ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ﴾ که سییک خودا گومر ای بکا له بهر بیرو باوه ری چه واشیه یی و کرده وه ی خرابی و تاوان کردنو لادان له ریبازی حق،

کەس نیە بتوانی هیدایه تی بداو توفیقی بۆ بره خسینی بۆ رزگار بونو گه یشتن به به ختموه ری! وه کوو له نایه تیکی تردا ده فەرموی: ﴿وَمَنْ يَرِدِ اللَّهُ فِتْنَتَهُ فَلَنْ تَمْلِكَ لَهُ مِنْ اللَّهِ شَيْئًا﴾ المائدة/ ۴۱. یان ﴿وَأَنْ تَحْرَصَ عَلَىٰ هِدَاهُمْ، فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ يَضِلُّ وَمَالَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ﴾ النحل/ ۳۷.

ئەمجار پهروه دگار سه ره نجامی سروشتی ئەو گرۆهو تاقمه گومرایانه به یان ده کاو ده فەرموی: ﴿هُمْ عَذَابٌ فِي الْحَيَاتِ الدُّنْيَا﴾ ئەوانه له دونیادا سزای سهختیان ده درێ به کوشتنو به دیل گرتنو باقی ئەو به لاو موصیبه تانهی تووشیان دین.

﴿وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَشَقُّ﴾ بیگومان سزای قیامت زۆر به ئیشرو ترو سامناکتره.

له صدحیحی موسلیمدا فەرموودهیه کی پیغه مبهەر ﷺ له ئیبنو عومره وه ریوایهت کراوه ده لی: پیغه مبهەر ﷺ فەرموویه تی: (ان عذاب الدنيا أهون من عذاب الآخرة) چونکه سزای دنیا کاتییه، سزای قیامت بۆ ههتا ههتایییه، ناگری دۆزهخ ههفتا هیندهی ناگری دنیا گهرمه.

﴿وَمَا لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَاقٍ﴾ نیه بۆ ئەو کافرانه له مپهړێک بیانپارتیزیو له سزای دۆزهخ رزگار ییان بکا، به بی ئیزنی خودا کەس ناتوانی شه فاعهت بۆ کەس بکا.

چونیه تی به ههشت و هه لوئستی نه هلی کیتابو شو بهی
 موشریکه کان بهرام بهر پیغه مبه رایه تی چه زه تی موحه ممد
 ﴿مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وَعَدَ الْمُتَّقُونَ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
 أُكُلُهَا دَائِمٌ وَظِلُّهَا تِلْكَ عُقْبَى الَّذِينَ اتَّقَوْا وَعُقْبَى
 الْكَافِرِينَ النَّارُ﴾ ۳۵ وَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَفْرَحُونَ
 بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمِنَ الْأَحْرَابِ مَنْ يُنْكِرُ بَعْضَهُمْ قُلْ إِنَّمَا أُمِرْتُ
 أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ وَلَا أُشْرِكَ بِهِ إِلَيْهِ أَدْعُوا وَإِلَيْهِ مَتَابُ ﴿۳۶﴾
 وَكَذَلِكَ أُنزِلَتْهُ حُكْمًا عَرَبِيًّا وَلَئِنْ أَتَيْتَ أَهْوَاءَهُمْ بَعْدَ مَا
 جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا وَاقٍ ﴿۳۷﴾ وَلَقَدْ
 أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِنْ قَبْلِكَ وَجَعَلْنَا لَهُمْ أَزْوَاجًا وَذُرِّيَّةً وَمَا كَانَ
 لِرَسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ بِبَيِّنَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ لِكُلِّ أَجَلٍ كِتَابٌ ﴿۳۸﴾
 يَمْحُوا اللَّهُ مَا يَشَاءُ وَيُثَبِّتُ وَعِنْدَهُ أُمُّ الْكِتَابِ ﴿۳۹﴾

دوای نه وه بهروردگار باسی سزای کافره کانی کرد له دونیاو قیامتدا،
 به شوین نه وه دا باسی پاداشی ته قواکاران ده کا، له زه تو نیعمه ته کانی
 راده نوئینی، نه مهش وه کوو چند جاری تر دوو باره مان کردوتموه، که قورشان

پیرۆز ئوسلویتیکی تایبته تی ههیه، ههر کاتی باسی دونیای کرد باسی
قیامه تیش ده کا، باسی دۆزه خ بکا، باسی بههشتیش دینی.

نه مجار که یفخۆشی بری نه هلی کیتاب باس ده کا که دلخۆشن بهوهی
قورئان له گهلا نامه کانی نهوان دا یه کده گرته وه وه هندیکیشان نینکاری ده کهن.
پاشان دپته سه ریاسکردنی هه ندئ شو به وه گومانی موشریکه کان: که
ناراسته ی پیغه مبهری ده کهن! وه کوو نهوانه ی تانه ی لی ده ده ن: که ژنی
زۆرن، ناتوانی موعجیزه وه داخواری قوریهی شیه کان بخاتپرو، نیت پروره دگار
ره دیان ده داته وه و پشیان ده فهرموئ: موحه ممه د وه کوو باقی پیغه مبهرانی تر
خیزانو مندالی ههیه، مهوزوعی په لپو بیانوی موعجیزه ش نه وه عانید
به خودایه و بۆ کهس نیه ده می تپوه دا. نازلکردنی عه زابیش کاتی دیاریکراوی
خۆی ههیه، هه موو روداوئیک له کاتی خۆی دا روده دا.

ده فهرموئ: ﴿مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وَعِدَ الْمُتَّقُونَ﴾ له وه ی له مه به ولوه بۆت
ده خوینینه وه صیفه تو چۆنه تی نه وه بهه شته یه: که پروره دگار واده ی
به ته قواکاران داوه له پاداشی خودا په رستی و تۆیه کردنیانو هانابردنیان بۆ
خودا و دلسۆزیان بۆ ثابین. نه وه بهه شته بهه شتیکی وه هایه ﴿تَجْرِي مِنْ
تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ جۆگه و جۆیار له ژیری وه جاری ده بن! له هه موو لایه کیه وه جۆگا و
چۆم ده کشین، دانیش توان چۆنیان بوئ ناوا جۆگا کان ده پۆن جا وه نه بی ههر
جۆگه ی ناو هه بی و بهس به لکوو جۆگای شیرو هه نگوینو مه ی ههر شتیکی
هه زیان لی بی. وه کوو له شوینیکی تر دا ده فهرموئ: ﴿مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وَعِدَ
الْمُتَّقُونَ فِيهَا أَنْهَارٌ مِنْ مَاءٍ غَيْرِ آسِنٍ وَأَنْهَارٌ مِنْ عَسَلٍ مُصَفًّى، وَلَهُمْ فِيهَا مِنْ كُلِ
الثَّمَرَاتِ وَمَغْفِرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْ، كَمَنْ هُوَ خَالِدٌ فِي النَّارِ وَسُقُوا مَاءً حَمِيمًا فَقَطَّعَ
أَمْعَاهُمْ﴾ محمد/ ۱۵.

نه وه بهه شته شتیکی کاتی نیه به لکوو ﴿أَكْلُهَا دَائِمٌ وَظُلُّهَا﴾ میوه
خۆراکو خواردنه وه کانی بهرده واه هه می شه یی به نابریته وه و کوتایی نایه.

ههروه ها سیبهره که شی بهرده وامو نه پراوه یه، خوری تیدا نیه دانیشتوانی
سهرماو گهرما نابینن. وه کوو له شویتیکی تردا ده فهرموئ: ﴿لَا يَرُونَ فِيهَا
شَمْسًا وَلَا زَمْهَرِيرًا﴾ الدهر/۱۳.

له صه حیجی موسلیمو بوخاری دا فهرموده یه که هه یه ئیبنو عه بیاس
ریوایه تی کردوه له باسی نوژی خورگیران دا هاتوه. گوايه هاوه لان عهرزی
پیغه مبه ر ﴿﴾ ده کهن ده ئین: نهی پیغه مبه ری خودا! ئیمه تۆمان بینى له م
شوینهی خۆتدا وه کوو ده ست بۆ شتیک بهری وابوو، پاشان بینیمانی
کشایته وه، پیغه مبه ر ﴿﴾ فهرموئ: (انی رأیت الجنة، فتناولت منها عنقودا
ولو اخذته لاکلتم منه ما بقیت الدنيا).

ئه مجار دوا بهدوای وه صف کردنی به ههشت بهو سی صیفه تانه
سهره نجامی ته قواکاران دیاری ده کاو ده فهرموئ: ﴿تِلْكَ عَقَبَى الَّذِينَ اتَّقَوْا﴾
ئهو به ههشته جوانو رازاوه یه عاقیبه ته سهره نجامی ئهو که سانهی ته قوای
خودا ده کهن، وازیان له کوفرو بی دینی هیناوه، تاوان نه نجام نادهن، سته مکاری
ناکهن، ملیان بۆ خودای مه زن که چ کردوه، ده ترسن له روژیک منداڵ پیر
ده کا، لهو روژه دا خه لکی ده بینى وه کوو سه رخۆش وه هان له راستی دا
سه رخۆش نین به لکوو سزای خودا به ئیشه و توندو تیژه.

﴿وَعَقَبَى الْكَافِرِينَ النَّارُ﴾ ناکامو سهره نجامی کافرانیش دۆزه خه به هوئ
ئهو تاوانو سته مکاری بهی له خویانو خه لکیشیان کردوه.

نایه ته که ده رگای ته ماعو هیوای بۆ خودا په رستان خستۆته سه رپشتو
کافره کانیشی نا ئومید کردوون.

ئه مجار پهروه رداگار ئهو به بیان ده کا: که ئه هلی کیتاب (جوله کهو
گاوو) دوو تاقمن: تاقمیکیان دلخۆشن به نازل بوونی قورنانو کۆمه لیکیشیان
ئینکاری قورنانیان کردوه و پروای پێ ناکهن.

ده فەرموی: ﴿وَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَفْرَحُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ﴾ ئەوانەى نامەى ئاسمانیمان داوونى لە جوله کەو نەصرانییه کان: دوو بەشن، ئەوانەى بە گۆیرەى نامە کانیاں هەلسرو کەوتیان کردووە ئیمانیان بە پەيامى پێغەمبەرى خۆیان هێناو، دلیان خۆشه بەو سەروەى بۆ لای تۆ نێردراو: کە قورئانى پێرۆزە، چونکە لە کتیبەکانى خۆیاندا نیشانە بەلگە هەن لە سەر راستى پەيامى تۆ، رەوشتو نیشانەکانى تۆ لە نامەکانى ئەواندا دیارى کراو. وە کەو لە شوێنیکى تردا دە فەرموی: ﴿الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَتْلُونَهُ حَقَّ تِلَاوَتِهِ أُولَٰئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ﴾ البقرة/۱۲۱. ئەمانە کۆمەڵیک جوله کە بوون وە کەو عەبدوللای کورێ سەلامو هاوێلانێ، کۆمەڵیکیش نەصرانى بوون کە ژمارەیان هەشتا کەس بوو لە دانێشتوانى حەبەشەو یەمەن و نەجران بوون!

﴿وَمِنَ الْأَحْزَابِ مَنْ يُنْكِرُ بَعْضَهُ﴾ لە تاقبو کۆمەڵى ئەهلى کىتاب هەندیک هەن: کە ئینکاری برێ لە قورئان دەکەن، حیزبو پارتيان پێک هێناو دژی پێغەمبەر ﷺ ئەمەتالى کەعبى کورێ ئەشەرەفى یەهوودى (السد) و (القاعب) کە دوو کەشیشى نەجران بوون شوێنکەوتوانیان. ئەمانە ئینکاری هەندێ لە قورئان دەکەن، واتە: ئەو شوێنانەى کە لە گەڵ ئەوپرته گۆرپاوه کەى ئەواندا یەک ناگرێتەوه.

جا لە بەرامبەر ئەم راجیایى یەى کەوتۆتە ئیوان ئەهلى کىتابەوه دەربارەى قورئانى پێرۆز. پەرورەدگار فەرمان بە پێغەمبەر دەکاو دە فەرموی: ﴿قُلْ﴾ ئەى موحەممەد! پێیان بلێ: ﴿إِنَّمَا أُمرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ وَلَا أُشْرِكَ بِهِ﴾ من تەنھا فەرمانم پێکراو: کە عیبادهتى خودا بکەم بە تاکتو تەنهای بناسم یە کتاپەرستى بکەم هاوێل بۆ خودا دانەئیم. هەر وە کەو چۆن پێغەمبەرانی پێش منیش هەمان بانگەوازیان کردووە هەمان هەلۆستو بیرو باوەریان بوو. ئەمنیش وە کەو پێغەمبەرانی پێش خۆم بانگەوازی خەلک دەکەم بۆ رێبازی خودا پەرستى و یە کتاپەرستى! وە کەو لە شوێنیکى تردا دە فەرموی: ﴿قُلْ﴾

يا اهل الكتاب تعالوا الى كلمة سواء بيننا وبينكم الا نعبد الا الله ولا نشرك به شيئاً، ولا يتخذ بعضنا بعضاً ارباباً من دون الله، فان تولوا فقولوا اشهدوا بانا مسلمون ﴿آل عمران/ ۶۴﴾.

نه من فروستاده مو نه رکي بانگه وازيم خراوه ته سهر شانو ﴿اَلَيْهٖ اَدْعُو﴾ بۆ رتبازي خوداپهرستي و دلسۆزي له عيباده تدا ئاده ميزادان بانگ ده که م.
﴿وَ اَلَيْهٖ مَلَاب﴾ ههر بۆلای خودايه گهرانه وه و حيسابو ليکۆلینه وه، پاداشو سزا ههر به ده ست نه وه. ئيمه و ئيوه له مه دا نا کو کيمان نيه، سه ير نه وه يه: ئيوه نينکاري شتيک ده که نه که هه موومان له سه ري کو کين. راجيايي دروست ده که نه له شتيک دا که جيگاي خيلاف نيه.

نایه ته که ئاماژه ده کا بۆ مه بده ئی یه کتاپه رستي و ره تکرده وه ی هاوه لدانان بۆ خودا، مه بده ئی پيغه مبه رايه تی. هه وه کوو چۆن ئاماژه ده کا بۆ مه بده ئی زيندوبونه وه و حيسابو ليکۆلینه وه و هاتنی روژی قيامه ت.

نه مچار فرمان به پيغه مبه ر ﴿ﷺ﴾ ده کا که مه نه جي خۆي رابگه يه ئی و به رامبه ر به وانه ی نينکاري هه ندی له قورنان ده که نه، نه وه رابگه يه ئی: که نه وه به ته واوی پابه ندی هه موو قورنانه و هه مووی به لاوه راستو حه قه، جا نه هلی کيتاب به هه مووی دلخۆش بن، يان هه ندی کيان هه ندی کی ره ت بکه نه وه. نه وه رابگه يه نه که نه وه قورنانه ی بۆ تو هاتوه دوا نه حکامو ياسای خودا وه نه ده بۆ ئاده ميزاد، پييان بلی پهروه ردگار به زماني عه ره بی نازلئ کردوه و به ته واوی لی تی تیده گه مو بۆ هه موو شتيک ده گه ريمه وه بۆ قورنانو ههر نه وه ده که م به سه رچاوه ی ياسای ژيانم.

ده فهرموی: ﴿وَ كَذٰلِكَ اَنْزَلْنَاهُ حُكْمًا عَرَبِيًّا﴾ وه کوو له پيش تو وه پيغه مبه رمان ناردوونو نامه مان بۆ سه ر نازل کردن، نازلمان کردوه بۆ سه ر تو قورناني پيروژ: که ريکو پيکو بی عه يبو بی که مو کوپيه، ياسايه که

به‌زویانی عه‌ره‌بی و به‌زمانی گه‌لو نه‌ته‌وه که‌ت هاتۆته خواری بۆ نه‌وه‌ی لی‌ی
حالی بزۆ تی‌ی بگهن.

قورتانی ناو ناوه (حوکم) واته: جودا که‌ره‌وه‌ی حه‌ق له‌به‌تال چونکه
حه‌لالۆ حه‌رام له‌یه‌ک جیاده‌کاته‌وه، نموونه‌ی نه‌م نایه‌ته نایه‌تیکی تره‌که
ده‌فه‌رمۆی: ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا بِلِسَانٍ قَوْمِهِ لِيُبَيِّنَ لَهُمْ﴾ ابراهیم/۴. جا
هه‌رچه‌نده پیغه‌مبه‌ر به‌زمانی عه‌ره‌بی سروشۆ بۆ هاتۆه، به‌لام نایینه‌که‌ی
گشتی‌یه‌و بۆ هه‌موو که‌سه وه‌کوو له‌چهند نایه‌تیکی تره‌ قورتان ناماژه‌ی پی‌ی
ده‌کا.

﴿وَلَيْنِ اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ﴾ نه‌ی موحه‌مه‌ده‌!
نه‌گه‌ر تۆ شوێن هه‌واو ئاره‌زوبازی نه‌وانه بکه‌وی که‌ نینکاری هه‌ندی له‌قورتان
ده‌که‌زو موجه‌مه‌له‌یان بکه‌ی، وه‌کوو نه‌وه رویکه‌یه‌ته به‌یتۆلمه‌قدیس پاش
قیبله‌ گۆزان، یان به‌گۆیه‌ی بیرو باوه‌ری نه‌وان هه‌لسۆ که‌وت بکه‌ی، نه‌وه
دلتیابه‌ ﴿مَا لَكَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا وَاقٍ﴾ نیه بۆ تۆ له‌غه‌یری خودا
به‌ولاوه هیچ وه‌لی و یارمه‌تیده‌ریک، که‌س نیه به‌توانی تۆ له‌عه‌زابی خودا
بپاریزی، که‌وابی به‌ترسه له‌وه‌ی شوێن بیرو باوه‌ری نه‌وان بکه‌وی، وه‌کوو نه‌وان
هه‌لسۆ که‌وت بکه‌ی!

بیگومان نه‌م جۆره ئوسلوویانه له‌سه‌ر شیوه‌ی په‌ندۆ مه‌شه‌وورو
به‌ناویانگ (ایاک أعني واسمعي يا جاره) یان کوردی وته‌نی (بوکی له‌گه‌ه‌)
تۆمه‌و خه‌سو گویت لی‌ی بی‌ی) به‌به‌ستی بی‌ی هیواکردنی کافره‌کانه‌که دلتیابن
پیغه‌مبه‌ر هیچیان به‌قه‌سه‌ نا‌کا، هه‌روه‌ها هه‌لنانی موسۆلمانانه له‌سه‌ر
به‌رده‌وام بوون پابه‌ند بوون به‌فه‌رمانی نایینه‌که‌یانه‌وه. چونکه پیغه‌مبه‌ر ﷺ
بۆ خۆی گه‌یشتۆته پله‌و پایه‌یه‌ک له‌بیرو باوه‌ردا پیویستی به‌هه‌لنانو هه‌ره‌شه
لی‌ی کردن نیه، نه‌و گه‌یشتۆته (حه‌قولیه‌قینو عه‌ینولیه‌قین) واته: خیطابه‌که
بۆ پیغه‌مبه‌ره‌و مه‌به‌ست گه‌له‌که‌یه‌تی. له‌هه‌مان کاتدا هه‌ره‌شه‌یه‌کی توندو

تیزه له زانایان که نابی به هیچ شیوه یه ک دواي نه وهی که نایینی حه قیان زانی و ناسی ریبازی گومرایان بگرنه بهر.

کوله بی ده لئ: جوله که کان پیغه مبهریان به موه عه ییدار ده کردو ده یانگوت: نیمه نابینین ته م پیاوه جگه له ژن ماره کردن هیچ هیوايه کی تری هه بی! نه گهر وه کوو ده لئ: پیغه مبهر بی، ده بوايه نه رکي پیغه مبهرایه تی نافرته تی له بیر ببردایه وه، ئیتر پمروه دگار نایه تی ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِنْ قَبْلِكَ وَجَعَلْنَا لَهُمْ أَزْوَاجًا وَذُرِّيَّةً﴾ واته: نهی موحه ممه دا وه کوو چۆن تۆمان کردوه به پیغه مبهرو ناده میزادمان کردون به پیغه مبهر، هه موویان خواردنو خواردنه موویان هه بوه به ناو بازاردا رویشتون، خیزانیان هه بوون، مندا لئ نه موویان لی که وتوونه وه. وه کوو له شوینیکی تر دا ده فرمووی: ﴿قُلْ: اِنَّمَا اَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يُوحَىٰ﴾ الکهف/ ۱۱۰.

له سه حیحی بوخاری و موسلیم دا فرموده یه ک هاتوه: نه نه س ریوايه تی ده کا ده لئ: پیغه مبهر فرمووی: (وه لی من واده بی بهر ژوو ده بهو واده بی بهر ژوو نابم، شه ونوژ ده که مو ده شخوم، گوشت ده خۆم، نافرته تیش ماره ده که م، جا که سیک ریبازی من په سندن نه کا نه وه له نوممه تی من نیه). نیمام نه حمه دو ئیرمیذی له نه بو نه یوه ریوايه ت ده که ن ده لئ: پیغه مبهر فرمووی: (اربع من سذن المرسلین: التعطر، النکاح، والسواک، والحناء).

له هه مان کاتدا فره ژنی پیغه مبهر ﷺ دواي ته مهنی (۵۴) سالی بوو، نه مهش ته مهنیکه به عاده ت هیزی پیاوه تی تیدا کز ده بی، که وایی فره ژنی پیغه مبهر ﷺ بۆ بهر ژوه ندی بانگه وازی ئیسلامی بووه، بۆ خزمایه تی دروستکردن له نتوان موسولمانانو هۆزه عه ربه کاندا بووه، ماره کردنی هه ندی له خیزانه کانی بۆ قهره بوو کردنه وهی میرده کانیان بووه، میرده کانیان له ریگای

نیسلام دا شهید بوونو بئ میرد که وتونوه، پیغه مبسر ﷺ بۆ پرکردنه وی
ئو که لینه بۆیان ماره ی کردونه !!!

جا وه کوو ریوایه تکراره موشریکه کان تانهو ته شریان له پیغه مبسر ده دان
له سمر نهوه: که موعجیزه و نایاتی پیشنیارکراوی ئه وان ناخاته رو، نیتر
پهروه ردگار ره ددی دانه وه فمرموو: ﴿وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ بِآيَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ
اللَّهِ﴾ ناگونجی و له توانای هیچ پیغه مبسرک دا نیه: که موعجیزه و نایاتی
داوالیکراو له لایهن گه لو نه تمه وه کانیاں بخه نمرو، مه گمر خودا مه یلی لی بئ و
بزانی: که له هینانی ئو موعجیزانه دا حیکمه تی خودایی هیهو بهرژه ونندی
ناده میزادانی تیدا بهرچاو بگیری!

ئه ی ناده میزادینه: بئگومان موعجیزه یه کی واتان بۆ هاتوه که
قورنانه، هیچ که و کوپی تیدا نیه، که سیک بیهوی په ندو عیبره تی لی
وه ربگری کیفایه ته، نه گمر لی ورد ببنه وه پئوستیان به موعجیزه ی تر نیه،
موعجیزه یه کی بهر ده و او نه مره هتا دنیا دنیایه. به لام ئو گومراو سهرلی
شیواوانه له بهر زیده رۆچونیان له گومرای و کوفرو بیدینی دا بهم موعجیزه
گه وره په ند نامیز نابزو په لپو بیانوی موعجیزه ی تر ده گرن.

نایاتو موعجیزه ی پیشنیارکراو به گویره ی داخوازی حیکمه تی
پهروه ردگار نه بی نایهن، له کاتی که دا دین: که هر خودا ده زانی و که سی تر
ده خلی تیدا نین، له هه موو رۆزگار یکدا نه حکامو یاسای وا داده نی که ببنه
مایه ی خیر بۆ ناده میزاد. ده ی هیچ حیکمه تو مه صلّه حه تیک له هینانی ئو
موعجیزانه دا نیه که ئه وان داویان ده کهن ﴿لِكُلِّ أَجَلٍ كِتَابٌ﴾ بۆ هه موو
روداوو فهرمانیک که خودا نووسیونی ته مه زو کاتی دیاریکراو هیه، هیچ
موعجیزه و نایه تیک پیش وهخت نایه، هیچ عه زابو سزایه ک له کاتی خوی
پیش ناکه وی.

شهریعتو یاسا به‌رژه‌ه‌ندی ئاده‌میزادیان تیدایه، به‌گویره‌ی کاتو شوتین ده‌گوژپن. شهریعتی پیغه‌مبه‌رانی پیشوو وه‌کوو حه‌زرتی موساو حه‌زرتی عیسا، پاشان شهریعتی حه‌زرتی موحه‌ممهد ﷺ به‌گویره‌ی رۆژگاره‌کانیان هاتوون. ته‌مه‌نو رزقو رۆژیو کردارو زانیاریو زانستی هه‌موو گهلو نه‌ته‌وه‌یه‌ک کاتو نه‌ندازه‌ی دیاریکراوی هه‌یه، پاشو پیش ناکه‌نو که‌و زیادیان به‌سهردا نایه!

﴿يٰۤاَيُّهَا اللّٰهُ مَا يَشَاءُ وَيَقْبَلُ﴾ په‌روه‌ردگار شه‌وی بیه‌وی ده‌یفه‌وتینیو شه‌وی بیه‌وی ده‌یه‌یل‌یته‌وه، شه‌و شهریعتو یاسایه‌ی بیه‌وی بی‌سپ‌رتیه‌وه ده‌یسپ‌رتیه‌وه، هه‌ر یاساو شهریعتیکیش حیکمه‌تی خودا داخوازی بی‌و به‌رژه‌ه‌ندی ئاده‌میزادانی تیدا بی‌ ده‌یچه‌سپ‌ینیو نه‌سخی ناکاته‌وه!

حه‌سه‌ن ده‌فه‌رموی: مانای نایه‌ته‌که شه‌ویه: هه‌ر که‌سیک و هه‌ر شتی‌ک نه‌جه‌لی هات ده‌یم‌رینی، که‌سیکیش نه‌جه‌لی نه‌هاتبی ده‌یه‌یل‌یته‌وه.

نموونه‌ی دونیا به‌ئسته‌تیره‌و مانگو خۆرو زه‌وی ئاوو هه‌وایه‌وه وه‌کوو کارگه‌یه‌ک وایه هه‌موو ئامیرو نیشو کارو کارمه‌ندی ریک خرابن، نیشو کاریان له‌نیودا دابه‌ش کرابی، به‌یاساو نیظامیکی تایبه‌تی به‌خ‌رتیه‌ گه‌رو کاری پی‌ بکری، نیتر ده‌یانینی ئه‌مانه هه‌ریه‌که‌ی کاری خۆی نه‌نجام ده‌داو هه‌ل‌ده‌سوپی، کارمه‌ندانی دینو ده‌چن ئامیره‌کانی هه‌ل‌ده‌خولینو رۆژانه شه‌م کارو پیشه‌یه‌ی کارمه‌ندو ئامیره‌کان دووباره ده‌بیته‌وه گوپ‌انکاری تیدا نابی!

جیهانی‌ش په‌روه‌ردگار به‌گویره‌ی زانیاری خۆی یاساو نیظامیکی بو‌ داناوه‌و هه‌ل‌ده‌سوپی. به‌گویره‌ی شه‌م یاساو نیظامه‌ مانگو خۆرو ئه‌سته‌تیره‌کان له‌گه‌ردان و هه‌ل‌ده‌سوپینو دینو ده‌چن، گیاو گژو دارو دره‌ختو ئاژه‌لو ئاده‌میزاد دینه‌ گوپ‌ه‌پانی ژبانیه‌وه، مردنو ژبانیان تیدا شه‌نجام ده‌دری، ئه‌سته‌تیره‌که هه‌ل‌دی یه‌کیکی تر ئاوا ده‌بی، گیایه‌ک شین ده‌بی یه‌کی تر ده‌په‌ریو ده‌بیته‌ پوشو په‌لاش، پیغه‌مبه‌ریک ده‌مری یه‌کیکی تر راست

دهبیته وه نایینیک بلاو دهبیته وه نایینیکی تر دهپوکیئیتیه وه. ههر بهم جور ه چین له دوا ی چین گهلو نه ته وه وه ژوزو بنه ماله و نایینو حیزبو پارتو یاساو نیظام دینو به سهر ده چن، نه مانه هه موویان به گویره ی مهنه هه جیکی نه خشه بو کیشراو نه نجام ده درین، ههر بهم جور هه نایه تی قورئان نه سخ ده کریتیه وه نایه تیکی تر دیته شوینی نه وه تا: شهو دیخاته شوینی رۆژو گهلو نه ته وه یه ک له جیگا گهلو نه ته وه یه کی تر چپگیر ده بی، نایینی پیغه مبه ریک دیته شوینی نایینی پیغه مبه ریکی تر، وه کوو چۆن نایینی نوو حی به نایینی ئیبراهیم نه سخ کرده وه نایینی ئیبراهیمی به ته وراتو ته ورات به ئینجیلو ئینجیل به قورئان نه سخ کرده وه.. ههر کتیبی، ههر یاساو نیظامیک خودا بیهوئ دهوامی پی بدا دهوامی پی ده داو پایه داری ده کا. نه وه تا برپاری داوه قورئان یاسای بهر دهوامی ئاده میزادی پی تا رۆژی قیامت نه سخ نه بیته وه. نه مه ده رباره ی رهفتاری ئاده میزاد، ده رباره ی بهر وه رد گارش بوخوی نه وه ﴿وعنده ام الکتاب﴾ بنه ماو سه رچاوه ی هه موو کتیبه کانی لایه: که (له و حوله حفوظه) هه موو شتیکی تیدا تو مار کراوه.

یان مانای ﴿وعنده ام الکتاب﴾ لای خودایه نه وه کتیبه ی: که هه چ گۆر انکاریه ک روی تی نا کا، یان مبه ست: زانستی خودایه واته: ههر چی روو ده داو له ده فته مری فرشته کاندا ده نووسری ده بی مووافیقی نه وه بی که له زانستی خودادایه.. چونکه زانیاری بهر وه رد گار، کانو سه رچاوه ی هه موو شتیکه. ئیبنو عومەر ده لی: له ده می پیغه مبه رم ﴿الله﴾ نه وه ده یفه رمو: ﴿يعمحو الله ما يشاء ويثبت الا السعادة والشقاوة والموت﴾ ئیبنو عه بباس ده فهرموئ: بهر وه رد گار نه وه ی بیهوئ لایه با، نه وه ی بیهوئ ده یچه سپین جگه له چهند شتیکی: دروست کردن، ره وشت، نه جهل، رزقو رۆژی، به خته وه ریو به ده به ختی..

ئیبنو که ثیر ده فهرموئ: مانای نایه ته که نه وه یه: بهر وه رد گار له قه زاو قه ده ر چی بوئ لای ده باو چی بوئ ده یچه سپین. فهرموو ده یه ک هه یه ئیمام

نه حمه دو نه ساتی و نیبنو ماجة له شه ویانه وه ریوایه تی ده کهن ده لی: پیغه مبه ر
فهرمووی: (ان الرجل لیحرم الرزق بالذنب یصیبه، ولا یرد القضاء الا الدعاء،
ولا یزید فی العمر الا البر).^(۱)

له ریوایه تی حاکم دا بهم شیوه هاتووه ده فهرمووی: (الدعاء یرد القضاء، وان
البر یزید فی الرزق، وان العبد لیحرم الرزق بالذنب یصیبه) دوعا قهزا ره ت
ده کاته وه، چاکه رزقو روژی زیاد ده کا، بهنده له رزقو روژی به هووی تاوانه وه
بی بهش ده بی.

له فهرمووده ی صه حیج دا هاتووه ده فهرمووی: به جیه پینانی صیله ی ره حم
تمه من درێژ ده کا.

به کورتی:

نایه ته که گشتی به وه هموو شتی که ده گریته وه، هموو شتی که ناو
گۆر کردنو لابر دن و چه سپاندن رویان تیده کا. به لام نه صلی له و حوله محفوظ
گۆرانی تیدا نا کرئ.

ده توانین بلیین: مانای ﴿يَخُوفُ اللَّهَ مَا يَشَاءُ وَيُثْبِتُ﴾ بهم جوړه یه:
موشریکه کانی مه که که پینان ناخو شه که تو بویته ره هبهری گشت تاده میزادو
پله و پایه ی پیغه مبه ریت پی دراوه. بی ناگان له وه ی په روه ردگار به ویستو
نیراده ی خو ی ههرچی بوئ ده یکا، له بوونه وه ردا شتی که لاده باو شتی که تری
ده خاته شوین، شه و لاده باو روژ ده خاته شوینی، گرانی ده گۆرئ به ههرزانی
شهر و جهنگ ده گۆرئ به ناشتی و نارامی. نه خو شی لاده با ته ندروستی بلارو
ده کاته وه، عهزیز زه لیل ده کا، نه وی بلند ده کا و نه زان زانا ده کا، بی بپروا
ده گۆرئ به نیماندار ی راستان، ههروا به پیچه وانه شه وه نه م روداوانه هه موویان
یه که یه که له له و حوله محفوظا چه سپیندراون، هوکاری مه حوو کردنه وه ی فلان

(۱) تفسیری المنیر ج ۱۳/ ۱۸۶.

شتو چه سپاندنی فیسار شت له له وحی مه محفوظدا نوسراون. لای خودایش
زانباری نه زه لی ههیه پی ده گوتری: (ام الكتاب) زانیاری (ام الكتاب)
گۆرانکاری به سهردا نایه و ثابتو چه سپاوه.

نهرکی سهرشانی پیغه مبهرد ﴿﴾ گه یاندنی شه ریه ته

پاداش و سزا به ده ست خودایه

وَإِنْ مَا نُرِيَنَّكَ بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ أَوْ نَتَوَقَّعَنَّكَ فَإِنَّمَا عَلَيْكَ
الْبَلْغُ وَعَلَيْنَا الْحِسَابُ ﴿٤٠﴾ أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ نَنْقُصُهَا
مِنْ أَطْرَافِهَا وَاللَّهُ يَحْكُمُ لَا مُعَقِّبَ لِحُكْمِهِ وَهُوَ سَرِيعُ
الْحِسَابِ ﴿٤١﴾ وَقَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلِلَّهِ الْمَكْرُ جَمِيعًا
يَعْلَمُ مَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ وَسَيَعْلَمُ الْكُفْرُ لِمَنْ عُقْبَى الدَّارِ ﴿٤٢﴾
وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَسْتَ مُرْسَلًا قُلْ كَفَى بِاللَّهِ
شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَمَنْ عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ ﴿٤٣﴾

دوای نه وهی په روه ردگار باسی نه وهی کرد: که کافره کان په لپو بیانوویان
به پیغه مبهرد گرتو داوایان لی کرد زوو نه وه عه زابهی هه ره شهی پی لی کردون
بویان بئینی.

نه مجار لیږده دا باسی نه وه ده کا: که نهرکی سهرشانی پیغه مبهرد
گه یاندنی په یامه که یه تی و بهس! ناماژه به نه وهش ده کا: که پهیدا بوونی نه وه

عهزابه هه ره شه پی لئ کراره و نیشانه کانی پهیدا بوونو خودی عهزابه کهش نزیکه.

ته مجار نهوه روون ده کاتهوه: که فرتو قیلی نهوه موشریکانه زیان به موسولمانان ناگهیه نی، سهرکه وتزو سهره وری ههر بۆ خودا پرستانه، تیشکانو ریسوایی بۆ تاوانبارانه، ره دی بیرو بۆ چونی جوله که کانیش ده داتهوه: که ده یانگوت، موحه ممد پیغه مبهه نه بهوه: که خودا شایه تی راستی پیغه مبهه رایه تی به بۆ ده دا، شایه تیدانی خودا و نهوانه ی ئیمان یان پی هیناوه له خاوه ن نامه کان به سیه تی، ده فهرموی: ﴿وَأَمَّا لِرَبِّكَ بَعْضُ الَّذِي نَعُدُّهُمْ أَوْ تَوَفَّيْتِكَ فَأَمَّا عَلَيْكَ الْبَلَاءُ وَعَلَيْنَا الْحِسَابُ﴾ نه ی پیغه مبهه! نه گهر له ماوه ی ژبانته دا بری لهو هه ره شهو گۆره شانیه له دوژمنه که کانتمان کردوه بیان هینینه دیو پیشانت به دین چون کافرو موشریکه کان ریسوا ده که یزو سزایان ده دینو له ناویان ده به یین، یان پیش نهوه ی نهوه یان به سهر بیین نه تهو بمرینن ههر لایه کمان بریار دابی، نهوه ی له سهر تهو پیوسته نه نجامی به ی راگه یانندنو بلاو کر نهوه ی په یامی ئیسلامه، ئیمه تۆمان ناردوه بۆ نهوه ی په یامی په روه ردگار بگه یه نی و نه نجامیشت داوه!

ئیتیر لهوه زیاتر نه تهو به رپرس نی، حیسابو لیکۆلینه وه له گه لیانو پاداشو سزادانه ویان به چاکه و به خراپه ئیشی ئیمه یه و تایبه ته به ئیمه وه.

پیوسته ئاماژه بهوه بکه یین: که ته م نایه ته مه ککیه و پیش واجب بوونی جهاد هاتۆته خوار، نمونه ی ته م نایه ته نایه تیکی تره: که ده فهرموی: ﴿فَذَكَرْنَاكَ مَذْكَرًا لَسْتَ عَلَيْهِمْ بِمُصِيطِرٍ إِلَّا مَنْ تَوَلَّى وَكَفَرَ، فَيُعَذِّبُهُ اللَّهُ الْعَذَابَ الْأَكْبَرَ، إِنَّ إِلَيْنَا إِيَابَهُمْ، ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا حِسَابَهُمْ﴾ الغاثیه/ ۲۱-۲۶.

به کورتی:

بانگه وازخووانی ریبازی ئیسلام ته نیا نهوه یان له سهره نه رکی سهرشانی خۆیان له بواری بانگه وازی دا به جی بینن، ته نیا نهوه یان له سهر پیوسته نهوه ی ته فیسیری رهوان (۱۶۳)

خودا پی تی خۆشه بلاوی بکه نه وه، نابیی ههست به تیشکانی خۆیان بکه نه، ده بی هه می شه وره یان بهرز بی.

بیگومان دهستی قودره تی خودا به ده وره یان مه دیاره چهند شارو گوند له ده وره یان هه نه شوینه واریان ماوه کاتی خۆی له سه ره سه ریچی کردنو به درۆ خستنه وه ی پیغه مبه ره کانیا ویران کراونو دانیشته وانه کانیا نه ناویراون! ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ نَنْقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا﴾ نایا نه موشریکانه ی شاری مه که که له بیریا چۆته وه؟ یان گومانیا هه مه؟ نابین ئیمه هه کاتی گه لو نه ته وه له خۆیا بایی بوونو کافر بوون، ئیمه له هیزو توانیا که ده کهینه وه، ژیارو ده سه لاتیا که ده کهینه وه، له وره ریکی ته سکی زه وی دا خریان ده کهینه وه، به پیچه وانه ی حالو وه زعی پیشوویان که خاوه نه ده سه لاتو هیزو توانا بوون، ده سه لاتیا به سه ره وره ریکی فراوانی زه وی دا هه بوو.

یان نایا نابین ئیمه روژ به روژ پارچه زهویه کان رزگار ده کهینه، ولات دوا ولات له کافران ده ستینه وه ده یخهینه سه ره ولاتی ئیسلام خه لکی پۆل پۆل دینه سه ره نایینی ئیسلام موسو لمان ده بن، نه وی قبو لی نایین نا که به کوشتنو به ته سیر کردنو ده رکردن زهوییا لی پاک ده کهینه وه، نایا نه مه پیشه نگو ری خۆشکه ره نیه بو هاتنی نه و سزاو عه زابه ی هه ر شه مان پی لی کردوون؟ نایا نه مه ترساندن نه وان وهی تریش نیه له عه زابو نا ره حه تی و چه ره سه ری جوړاو جوړه که له دونیا و قیامتدا دینه ریا ن؟ وه کوو له شو نیکی تر دا ده ره موئ: ﴿إِنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ نَنْقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا أَفَهُمُ الْغَالِبُونَ﴾ الانبیاء/ ۴۴.

﴿وَاللَّهُ يَخْتَكُمُ لَكُمْ لَعْنَتَ الْمُعْقِبِ﴾ خودای بالا ده ست بریار ده داو که سه نیه بریاری نه و هه لوه شینیه وه.

بیگومان دابو نه رپتی خودا وا هاتو وه وا جاری بووه: که زه وی له لایه نه بهنده راستا له کانیه وه ناوه دان بکریته وه، به عه داله تکاری هه لسه که وتی تیدا

بکەن، برپاری سەر وەری شوکۆمەندیی بۆ موسوڵمانان داوە بە مەرگی
بە گۆڕە پەيامی خودا هەڵسو کەوت بکەن. بە دێختی و سەر شوپیشی برپار
داوە بۆ ستمکاران!

﴿وَهُوَ سَرِيعُ الْحِسَابِ﴾ پهروه‌ر دگار بهم زوانه له قیامتدا حسابو لیکولینه‌وه له‌گه‌ل به‌نده‌کانی‌دا ده‌کا، تولی تاوانو، ستم‌کاریان لی ده‌ستینی، عه‌زابو سزای خودا دیو گومان له‌هاتنی‌دا نیه. نه‌ی پیغه‌مبه‌ر په‌له له‌عه‌زابیان مه‌که، بی‌گومان خودا وپرای شه‌وی له‌دونیا‌دا به‌سزای کوشتنو به‌دیل گرتنو ریسواکردن سزایان ده‌دا، له‌قیامتیش دا عه‌زابی سه‌ختی بو شاماده کردونو با چاوه‌پان بن شه‌و عه‌زابه دیو هه‌موو هاتوی‌کیش نزیکه!!

شبه مجار پهروهردگار دلدانه‌وی پیغه مبه‌ر ﷺ ده کاوئه‌وی پی
 راده‌گه‌یه‌نی: که گه‌له‌کی شه‌و یه‌کم که‌س نین له‌به‌دروختنه‌وی
 پیغه مبه‌ره‌کیان‌دا، له‌وه‌پیشیش گهل و نه‌ته‌وه‌کانی تر نه‌زیده‌تی پیغه مبه‌ره‌کانی
 خویان داوه، به‌درویان خستونه‌وه، ئیتر پهروهردگار به‌عه‌زاب گرتنی و تیکه‌وه
 پیچانو ده‌فه‌رموی: ﴿وَقَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ﴾ زور له‌کافره‌کانی گه‌له
 پیشینه‌کان فرتو فیلیان له‌پیغه مبه‌ره‌کانیان کرد، به‌درویان خستنه‌وه
 نه‌زیه‌تیاں دان، له‌ولات ده‌ریان کردن؛ وه‌کوو شه‌وه‌ی نه‌مروود له‌گه‌ل حه‌زره‌تی
 ئیبراهیمی کرد، یا فیرعه‌ون ده‌رحق به‌حزره‌تی موسای کرد، یان جوله‌که‌کان
 به‌حزره‌تی عیسیان کرد، یان عادو شه‌موودو گه‌لی لوط...هتد. جا: که
 وه‌ختی خوی هات خودا یه‌که یه‌که گرتنی و له‌ناوی بردن، زالمو موفسیده‌کانی
 قه‌لاحو کردن.

﴿فَلِلَّهِ الْمَكْرُ جَمِيعًا﴾ پیلانی پیلانگیران بہی نیننی خودا چ روئیکی نیہ، بہ گوئریہی قہ زاو قہ دہری خودا نہبی مہ کری کافرہ کان ہیچ کاریگہریہ کی نیہ۔

که وایی پتویسته همر له خودا بترسن، چونکه هه موو شتییک؛ هه موو مه کرو پیلانییک به ده ست خودایه، ههرچی نهو برپاری بوونی نه دا نابی.

له قورئاندا زۆر جار مه کر وه پال خودا دراوه، هه لبه ته مه کری خودا له جۆری مه کری ئاده میزاد نیه، وه کوو چۆن زانیاری و شه وایی و بیستنی خودا وه کوو هی ئاده میزاد نیه. هه روا دیتزو زیندویی و به دیه پنانزو دانایی... هتد.

نمونه ی ئهم نایه ته چهند نایه تیکی تره: که ده فهرموی: ﴿وَإِنْ يَمْكُرْ بِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِيُثْبِتُوكَ أَوْ يَقْتُلُوكَ أَوْ يَخْرُجُوكَ وَيَمْكُرُونَ وَيَمْكُرُ اللَّهُ، وَاللَّهُ خَيْرُ الْمَاكِرِينَ﴾ الانفال/۳۰. یان ده فهرموی: ﴿وَمَكُرُوا مَكْرًا وَمَكْرًا مَكْرًا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ، فَاَنْتَظِرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ مُكْرِمِ اَنَا دَمَرْنَا هُمْ وَقَوْمَهُمْ اَجْمَعِينَ فَتَلَكْ بِيُوْتَهُمْ خَاوِيَةً بِمَا ظَلَمُوا﴾ النمل/۵۰-۵۲.

بهم جۆره پهروه ردگار پیغه مبهری خۆی له کاریگه ری مه کری کافره کان دُنیا ده کاته وه به لئینی نه وه شی ده داتی: که له نا کام دا سه رکه وتن همر بۆ خودا په رستانه وه همر نه وان سه رفرازو شکۆ مه ندن!!

﴿يَعْلَمُ مَا تُكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ﴾ خودا ده زانی هه موو ئاده میزادییک چ ده کاو چی کردوه، خۆشه و یستانی خۆی پاریزگاری ده کاو پیلانگه پان سزا ده دا، همر که سه به نه ندازه ی کرده وه کانی پا داشو سزا وهرده گریته وه.

﴿وَسَيَعْلَمُ الْكُفَّارُ لِمَنْ عَقَبَى السَّادِرُ﴾ له وه به ولاره رۆژی قیامه ت که کافره کان هیسابو لیکو ئینه وه یان له گه ل دا کرا، پیغه مبهرو موسو لمانان چونه به ده شته وه کافره کان بۆ دۆزه خ به ری کران: نهو کاته ده زانن کۆ سه ره نجامو ئا کامی پیروژه وه به خته وه ری سه رفرازی کۆ وه ده ستی ده هیئتی.

نه مجار پهروه ردگار ره دی نه وانه ده داته وه که ئینکاری پیغه مبهرایه تی حه زره تی موحه ممه د ده که نو ده فهرموی: ﴿وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَسَتْ مُرْسَلًا﴾ نه وانه ی کافرن ده لئین: نه تو ره وانه کراوی خودا نیت، نه تو پیغه مبهرییک نیت له خودا وه نیرد رای بۆ نه وه ی ئاده میزاد بانگ بکه ی بۆ

خودا په‌رستی و یه‌کتا په‌رسته‌تی، که‌سیک نی‌ ئه‌رکی رزگار کردنی ئاده‌میزاد خرابیته‌ نه‌ستوت له‌تاریکی کوفرو بی‌دینی رزگاریان بکه‌ی بۆ روناکی ئیمان‌و باوهر.

تینو مردہ وہ بھی لہ تینو عہباسوہ ریوایت دہ کا، دہ فرموی:
 ناخونڈیکی نہ صرائی لہ یہ مہ نہ وہ ہاتہ خزمہ پٹغہ مہر ﷺ۔ پٹغہ مہر لی پی
 پرسی: تہری لہ تینجل دا باسو خواسی پٹغہ مہری ناخزہ مان ہدیہ؟! وتی:
 نہ خہیر، تیر پورہ ردگار نایہ تی ﴿وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَسْتَ
 مُرْسَلًا...﴾ ی ناردہ خواری۔

﴿قُلْ كَفَىٰ بِاللّٰهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ﴾ ئەي موحەممەد! پەيئان بولس: مەن خۇدام بەسە بۆ ئەوئ شايەدەيم بۆ بىدە، كە مەن پەيغەمبەرم پەشتەگىرىم بىكا! ئەوئ تا پەيامى بۆ ئاردووم، سەروشم بۆ دەكا، ئەم قورئانە سەرتاسايدى بۆ ئازلە كردوم، ھەموو ئادەمىزادو جەندۆكە ئاتوانن وئەئى سەرتەئىكى ۋەكوو ئەو بىخەنە رو، جا، كە مەن ئەو خۇدا زاناو بەدەسەلاتە پەشتەگىرىم بىكا ئىترەج ھەئىجەم بەئىئو ھەئىە، بەپەيغەمبەرم بىناسن؟!

﴿وَمَنْ عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ﴾ همدروها نهواندی خاوهن نامهزو بروایان پیم کرده، وه کوو عه بدولای کوپی سه لامو هساوه لانیو ته میمی (الداری) و سه لمانی فارسی و هاوه لانیان. واته: وپرای شایه تیدانی خودا، شایه تیدانی ته مانیش، که شایه تی پیغه مبهرایه تیم بو ده دهن.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سوره تی ابراهیم

ناونانی نهم سوره ته به ناوی (ابراهیم) لهم روه وه یه: که به شیک له چیرۆکی نمو زاته پایه به رزه ی له خو گرتوه، به شیک له ژبانی هه زره تی ئیبراهیم له مه ککه و په یوه ندی کردنی به عه ره به کان، هاتنه دونیای ئیسماعیلی کورپی. پاشان دروست کردنی که عبه له لایهن ئیبراهیمو ئیسماعیل وه...

سوره تی ئیبراهیم سوره تیکی مه ککیه: واته: له مه ککه نازل بووه. باسه سه ره کیه کانی نهم سوره ته ش وه کوو زوریه ی سوره ته مه کیه کانی تر: بریتین له باسی عه قیده و یه کتا په رستی و سروش و زیندو بوونه وه و حیسابو لیکۆلینه وه ی رۆژی قیامت!

بیگومان نهم سوره ته کۆمه لیک حه قانیقی سه ره کی ده رباره ی عه قیده له خو گرتوه. وه لی دوو حه قیقه تی گه وه له سه ره له به ری سوره ته که دا خو یان ده نوینن، نمو دوو حه قیقه ته له گه ل سیبه ری باسی ئیبراهیم له سوره ته که دا پیکه وه گونجاون، یه که میان حه قیقه تی یه کیه تی پیغه مبه رایه تی و یه کیه تی بانگه وازو په یامه که یانو روبه رو بوونه و یان له به رامبه ره کۆمه لگا نه فامو به درۆ خه ره وه کان دا.

حه قیقه تی دووهم نازو نیعمه تی خودایه به سه ره ئاده میزاد داو زیاد بوونی نیعمه تی خودایه له سهریان به هۆی شوکرو سوپاسگوزاری بهنده کانه وه، هه رچهنده به داخه وه زوریه ی ئاده میزاد له ئاست نازو نیعمه تی په روه ردگاردا سپله و پێ نه زانو کافرو بێ پروانو سوپاسگوزار نین.

په یوه نده ی نهم سوره ته به سوره نی پیتشه وه :

سوره تی ئیبراهیم درێژه پیده ری سوره تی (الرعد) ه نمو ی له ویدا به موجه لی هاتوه لێره دا شی ده کاته وه، هه ردوو سوره ته کان باسی قورشان

ده کهن، له سوره تي (الرعد) دا پهروه دگار فهرمووی: قورثانمان نازل کړدوه نامه يه کی مو حکه مو پته وو بی عه یبو بی که مو کورپیه به زمانی عه ره بییه. فهرمووی: ﴿وَكَذٰلِكَ اَنْزَلْنَاهٗ حِكْمًاۤ عَرَبِیًّاۙ﴾ (الرعد/۳۷). لیږه شدا یه که م ثابته باسی حیکه مه تی نار دنی قورثان ده کا: که بریتیه لهرزگار کړ دنی ثاده میزاد له تاریکی گومرایي یوه بڼ روناکی ټیمان.

لههردوو سوره ته کان دا شهوه ده چه سپینې: که نازل کړدنی ثایاتی کهونی
تهنھا به ده ست خودایه و که سی تر ده سه لاتی شهوه ی نیه. شهوه تا: له سوره تی
(الرعد) دا ده فهرموی: ﴿وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ بِآيَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ، لِكُلِّ أَجَلٍ
كِتَابٍ﴾ (الرعد/ ۳۸. لیره شدا له سر زو بانی پیغه مبران ده فهرموی: ﴿وَمَا كَانَ
لَنَا أَنْ نَأْتِيَكُم بِسُلْطَانٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ (ابراهیم/ ۱۱).

له همدردو سوره ته كاندا ناياتي كهونى ديارى كراون، وه كوو راگرتزو بهرز
 كردنموهى ناسمان بهبى كۆله كه، راخستنى زهوى، رامكردنو هينانو بردنى
 مانگئو خۆر، چه قاندى كيوه كان له زهوى دا، دروستكردنى ميوه و بهر و بوومى
 جؤراو جؤرو خاوه ن تاو رهنگى جيا جيا.

له همدور سورته کان دا باسی زړیندو بوونه وه و هاتنی روژی قیامت
کراوه، نموندهی حقو به تان هیندراوه ته وه. باسی فرتو قیللی کافرو
بی دینه کان کراوه، فرمان به ته وه ککولو پشت به خودا به ستیان تیدا دووباره
کراوه ته وه.

سورہ ناس نبیراھیم بہ گشتی یاس لہم شتائہ دہ کا:

۱- چه سپاندنی بنه‌مای عه‌قیده، وه‌کوو ئیمان به‌خوداو به‌پیغهمبه‌رازو به‌زیندوبوونه‌وهو حیسابو لی‌کۆلینه‌وه. هه‌روه‌ها داننان به‌تاکو ته‌نهایی خوداو ناسینی په‌روه‌ردگار، به‌دییه‌نهری ئاسمانه‌کانو زه‌ویو مه‌به‌ست له‌ناز‌لکردنی قورئان: که‌ رزگارکردنی ئاده‌میزاده‌ له‌گومرایی یه‌وه بو‌روناکی ئیمان، هه‌روه‌ها یه‌کیه‌تی مه‌به‌ستی پیغه‌مبه‌رازو بانگه‌وازیان بو‌بنه‌ما

سهرهکیهکانی عهقیدهو رهوشته بهرزهکانو خوداپهرستی و دوورکهوتنهوه لهریبازی شهیتان.

۲- بهتیزو ههپهشه: سهرزنشتکردنی کافرهکانو ههپهشه لیکردنیان لهسهر کوفرو ترساندنیان بهعهزایی بهتیش، ههتانی موسولمانان بو چاکهکردنو موژده پیدانیان بهبههشت.

۳- باسی ناردنی پیغهمبهران بو سهر گهلو نهتهوهکانیان ههر پیغهمبهره بهزمانی گهلهکهی نیردراوه بو تهوهی زوو لهزمانی حالی ببنو لهبهرنامهکهی بگهن!

۴- دلدانهوهی پیغهمبهر ﷺ بهرونکردنهوهی تهو ناخوشتی و دهردی سهریهی بهسهر پیغهمبهرهکان هاتوه لهگهل گهلو نهتهوهکانیاندا.

۵- دوعاو نزای ههزهرتی ئیبراهیم ﷺ دواي تهواو کردنی بینای کهعبه، بو دانیشتوانی شاری مهککه که لهئاسایشو ئارامی دا بژین، خودا رزقو رۆژیان بهسهردا برپژئی، دلی ئادهمیزادان بهودهقههه پیغه پدیوهست بی، ههروهها دوعای تهوهش که نهوهو وهچهکانی لهبتپهرستی بیاریزی. ههروهها شوکرو سوپاسی ئیبراهیم بو خودا: که بهپیری مندالی پی داوه، توفیقی خوئی نهوهکانی بدا بو تههجامدانی نوژهکانیانو تههجار داواکردنی لیخۆشبوون بو باوکتو دایکی.. ههروا گهلی شتی تراکه لهکاتی رافهکردنی نایهتهکاندا شی دهکرینهوه.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 الرَّكْعَةُ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ
 إِلَى النُّورِ بِإِذْنِ رَبِّهِمْ إِلَى صِرَاطٍ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ﴿١﴾
 اللَّهُ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَوَيْلٌ
 لِلْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابٍ شَدِيدٍ ﴿٢﴾ الَّذِينَ يَسْتَحِبُّونَ
 الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ
 وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ ﴿٣﴾ وَمَا أَرْسَلْنَا
 مِنْ رَسُولٍ إِلَّا بِلِسَانٍ قَوْمِهِ لِيُبَيِّنَ لَهُمْ فَيُضِلُّ اللَّهُ
 مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ
 ﴿٤﴾

﴿الر﴾ الف، لام، را " " ﴿كتاب أنزلناه إليك﴾ ئەم نامە پیرۆزە: کە
 پێک هاتوو لەم پیتانە، نامە یەکی ئاسمانییە نازلمان کردووە بۆ سەر تو، ئەتو
 بۆخۆت هەلت نەبەستوو، ئێمە بۆمان ناردوو بۆ مەبەستێک: ﴿لتخرج
 الناس من الظلمات الى النور﴾ بۆ ئەوەی ئادەمیزاد بەگشتی لە تاریکی
 گومراپی رزگار بکە؛ تاریکی خەیاڵات و دەهەم، تاریکی دابو نەپێت،

(١) دەرباری مانای ئەم پیتە (مقطعانە) هەمان ماناو راو بۆچون: کە لە سەرەتای سورتی (البقرة) دەرباری
 (الم) ناماژەمان پێ کردن لێ دەدا بەرجاو دەگیرێن.

تاریکی سەرگەردانی و فرە خودایی و بێپەرستی، سەرگەردانی لەبیرو بۆچوونی پرۆپووج و پێوهرو تەرازوی لاسەنگی ئادەمیزاد، تۆمان کردووە بەپێغەمبەر و قورئانمان بۆ ناردووی بۆ ئەوەی ئادەمیزاد لەم هەموو تاریکیانە رزگار بکە دڵ و دەروون روۆشن بکەیتەوه، بێر بۆچون روناک بکەیتەوه و واقعیی ژيان و دابو نەپیتەکان بگۆڕی!

ئیمان بەخودا روناکایی بەکە لەدڵ و دەرووندا هەلدی و ئەو کیانو جەستەیی ئادەمیزاد: کە پێک هاتوو لەگەڵ گیان روناک دەکاتەوه، هەر کاتێ ئەو جەستەییە نووری ئیمانی تیدا نەبێ مشتەخۆلیکی تاریکستانە، خۆین و ئێسقانو گۆشتە چ جوداوازیەکی لەگەڵ ئاژەڵدا نیە. بپوا بەخودا روناکییە کە نەفس و گیان روناک دەکاتەوه، رێبازی راستی ژيان دەدۆزیتەوه و حق دەناسی، هەرکاتێ ئادەمیزاد رێبازی حەقی دۆزییەوه لەسەر هیدایەت و بەپێی بەرنامەی حق هەنگاو هەلدەنی و سەرگەردان نابێ!

﴿بِإِذْنِ رَبِّهِمْ﴾ قورئانمان بۆ ناردووی بۆ ئەوەی ئادەمیزاد لەگومرایی رزگار بکە بۆ روناکایی ئیمان بەهۆی تەوفیقی خودایی بەهۆی لوطفو بەخششی خودای خۆیان، بەهۆی ناردنی نووری هیدایەت بۆ ناو دڵ و دەروونیان، کەوابوو توانای پێغەمبەر تەنها راگەیانندنە، ئەرکی سەرشارنی نامۆژگاری و روئکردنەویە، ترساندن و موژدە پێدانە، بەلام دەرھێنانی ئادەمیزاد لەگومرایی یەوه بۆ نوور ئەوه تەنها بەئێزنی خودا دیتە جێ، بەگۆڕەیی سوننەتی خوداو ویستو ئیرادە زاتی پاکێ دەستەبەر دەبن، پێغەمبەر تەنها پێغەمبەرە.

﴿إِلَى صِرَاطٍ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ﴾ قورئانمان بۆ ناردووی بۆ ئەوەی ئادەمیزادان شارەزا بکە بۆ رێبازی راست، رێبازی خودایەکی وەها، کە بالادەستی هەموو کەسە، هەموو شتێک لەژێر دەسەلاتی خۆی دایە، لەسەر

هه موو کردارو گوفتاریکی سوپاسکراوه، هه موو کاریکی پرچی کمه تو
عه داله ته، هه موو هه والیکی راستو دروسته.

﴿اللَّهُ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ پروه رد گاریکی وه هایه؛
ههرچی له ناسمانه کانو زهوی دا ههیه: دروستکردن و خاوه نیه تی وه لیسورانندو
نالو گوپرتیدا کردن هه مووی به دست پروه رد گاره هی نهوه! ههر نهو خاوه نی
ناسمانه کانو زهوی نهوهی تیاندایه، ههویجهی به کهس نیه، بالاده ستو
خاوه ن دهسه لاته به سهر بوونه ورو نهوهی تییدایه.

نهم صیفه ته زور جار له قورئاندا دووباره بوته وه، بو نهوهی سهره نجی
ناهه میزاد رابکیشی بو گه ورهیی پروه رد گارو بو به کارخستنی فکرو هوش
له تیروانی نی مه خلوقاتو سوود وهرگرتن له تیفکرن.

جا که سیك هیدایه تی دراو بریای پی کردی نهوه باشو به خته وهره.
هه لبه ته سیاقه که هیچ باسی نهم تاقمه ناکا، به لکوو هه پرشه له کافره کان
ده کاو ده فهرموی: ﴿وَوَيْلٌ لِلْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابٍ شَدِيدٍ﴾ شیوی دوزه خ، یان
سزای به نیش له روژی قیامه تدا بو نهوانه یه که بریو به په یامی تو ناکه نو
نینکاری تاکو ته نهایی خودا ده کهن!

نه مجار پروه رد گار پیناسه ی کافره کان ده کا به سی صیفه ت، سی
ره وشتیان بو دیاری ده کا:

۱- ﴿الَّذِينَ يَسْتَحِبُّونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ﴾ نهوانه ی ژیا نی دونیا
هه لده برترین به سهر قیامه تدا، گرنگی به ژیا نی دونیا ده ده نو پیش ژیا نی
قیامه تی ده خن، کار بو جیهان ده که نو وازیان له کارکردن بو قیامه ت هی ناوه.
۲- ﴿وَيُضِلُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ﴾ مه نهی نهوانه ده کهن: که ده یانه وی
رویکه نه خوداو نیمان به پیغه مبه ر بهینن، کوسپو له مبه ر دروست ده کهن
له به رده م نهوانه دا: که خه ریکن بینه سهر ربازی راستو خودا په سندن، ههر
که سی رویکاته نیسلام نهوان ژوانی ده که نه وه.

۳- ﴿وَيُغَوِّهَا عَوجًا﴾ پئیان خۆشه ریبازی خودا خوارو خێچ بی، ده یانه وی ریبازی ئاده میزادان دوور له حەق بی، بۆ شه وی له گه له هه واه مه بهستی نه وان دا بگونیجی.

زومه خشه ری ده فهرموی: نه صلی که لاهه که بهم جۆره یه: ﴿وَيُغَوِّهَا عَوجًا﴾ هه و له ده ن خوارو خێچی بخه نه ناویانه وه، ریبازی خوارو خێچ به ریبازی خودا له قه له م به دن، نه گینا ریبازی خودا راستو دروسته و لادان له حەقی تیدا نیه.

هه ر له م روانگه یه وه یه: که نه مپۆ هه ندیک له به ناو موسولمانه کان لاسایی کافره کانی سه رده م ده که نه وه ده لێن: یاساکانی ئایین له بواری خودو دوجینایات دا زۆر توند ره وی تیدا یه، زۆر ره قو توندو تیژه وه به کاری نه م رۆژگاره نایه، ده لێن: یاساکانی ئیسلام بۆ نه و عه ره به ده شته کیانه ی نه و سه رده مه کۆنه گونجاو بووه، به لام هه رگیز شیاوی نه وه نیه بکریته یاسای گه لێکی پیشکه وتوو یان نیمچه پیشکه وتوو ی نه م رۆژگاره. به راستی چه واهه کارییه کی بی عه قلانه یه و بیرو بۆ چو نێکی بۆ شو بی بایه خه و درۆیه کی شا خداره. بۆیه په ره ر دگه ر له شو نێکی تر دا ده ر حەق به نه وانو هه موو دوپرو چه واهه کاریک ده فهرموی: ﴿كَبُرَتْ كَلِمَةً تَخْرُجُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ أَنْ يَقُولُوا أَلَا كَذِبًا﴾ الکهف/ ۵.

کار نه کردن به و حوکه ئیسلامیانه و پاشگوئ خستنیان سه ری کێشا بۆ زۆر بوونی تاوانو سته م نه وه تا: به رده واه له هه موو نه و شو نێانه ی حوکه ی ئیسلامی تیدا کار پێ نا کرئ تاوانی کوشتن و دزی و رفاندن و تالان و برۆ... هتد رۆژ له دوا ی رۆژ له زیاد بوون دایه. نه وه تا به گو یه ی ئاماری ره سمی و حکوومی له ولاتیکی وه کوو به ریتانی دا له هه ر چرکه یه کدا پانزه هه زار تاوان نه نجام ده ده ری، هه له به ته له نه مریکا دا رێژه که زۆر زۆر تره.

نه و مولحیدو لاسا که رانه وانه یان نازان، یان خۆیان نه زان ده که من: که شه ریه تی ئیسلام شه ریه تو یاسایه که هه ر گه لو نه ته وه یه ک پابه ندی بی

به ختمه وه ره شه وه تا عهر به کان شه ماوه یه پابه ندی بوون روی جیهانیان
 گۆپی، ماوه یه کی زۆر فهرمانه وایی جیهانیان کرد، نمونده ی عه داله تکاری و
 ناوه دانکردنه وه زانستخوازی بوون، سته مو سته مکارانیان قه لاجۆ کرد،
 تهختو کورسی کیسراکانو قه یصهره کانیان ژێرو زه بهر کردن، ولاتیان خسته
 ژێر رکینی خۆیان وه به و په ری لیها توویی و لیزانیه وه فهرمانه وایی جیهانیان
 کرد، هه تا ورده ورده گیانی نایینیان کزیوو، فهرمانو جله و گیرییه کانی
 قورئانیان پاشگوئی خستن، ئیتر به و هۆیه وه خودا زه لیلی به سهردا هیان و
 سهروه ری لی کردن به زه لیلی و خوشی و نازادی لی کردن به نه گبه تی و
 نه هامه تی، شه دابو نه رتی خودایه، زه وی ده به خشی به که سانیك راستال
 بنو بزائن ره دامی بینن، به خۆیان به چارین، به گۆیره ی زانستو یاسای ژبان
 هه لسو کهوت بکهن. ههر کاتی له و یاساو نیظامه لایان داو به گۆیره ی
 شه سباب هه لسو کهوتیان نه کردو گۆی بیسی فهرمانو نه هیه کانی خودا نه بوون
 شه حالیان به و حاله ده گا که ئیستا موسو لمانان تی به کهوتوون: روژیک
 شه نفال ده کرین، روژیک ده ره ده رو روژیک کیمیا بارانو. روژیک جینوسایدیان
 ده ره حق به کار ده هینری چا و گپرائیک به حالو وه زعی فه له ستینه کانو
 کورده کانو کشمیرییه کانو کۆسۆ فۆزییه کان... هتد که به ناو موسو لمانو
 پیناسه ی موسو لمانیان هیه. شه راستیه مان زیاتر بو ناشکرا ده کهن.
 ههر کاتی موسو لمانان به خۆیاندا چوونه وه سه ره له نوێ خۆیان ریک خسته وه
 رابوونه وه به گۆیره ی بهرنامه ی خودا هه لسو کهوتیان کرد وه، قورئان
 ده ستوو رو یاسایان بو (لا اله الا الله محمد رسول الله) درو شیمان بو،
 بیگومان هه مان سهروه ری و نگینو فهرمانه وایی به یان بو ده گه رپته وه،
 سه ره له نوێ ده بنه وه به خاوهن ده سه لاتو فهرمانه واه له سه ره زه وی وه کوو
 پهروه ردگار ده فهرموی: ﴿وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا
 عِبَادِي الصَّالِحُونَ﴾ الانبیاء/ ۱۰۵.

نه مجار بی نه وه سهر سیاقتی نایه ته که: که دواي باسکردنی سی
 ره وشته کانی کافره کان ده فرموی: ﴿أُولَٰئِكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ نهو کافرو
 موشریکانه ی نه وه ره وشتیانه له گومرایی به کی دوور له حه قدان، له نه زانی و
 نه فامی دا ده ژین، هومیدی نهو هیان لی ناکری بی نه سهر ریگای راستو
 په سندا!

نه مجار دواي نه وه ی په روه ردگار مه به سته کانی قورثانی باسکردنو
 کاریگری قورثانی له بواری هیدایه تدا شی کرده وه، نه وه رون ده کاته وه: که
 قورثان هو کاریکی ناسانو بهیده سته بو هیدایه تدان، چونکه به زمانی قورپه یش:
 که سهره تا بانگه وازی نه وان کراوه و زمانی زگماکی پیغه مبه ر نیژدراوه.
 نه مهش نیعمه تیکی گشتی به بو ناده میزادو هه موو پیغه مبه ریک به زمانی
 گه له که ی شهر یعتو یاسای بو نیژدراوه. بو نه وه ی پیغه مبه ر که بتوانی
 خه لکه که حالی بکاو رزگاریان بکا.

بیگومان حه زره تی موحه ممد ﷺ به زویانی گه له که ی ره وانه کراوه
 (هه رچه نده پیغه مبه ری هه موو ناده میزاده) چونکه ته قدیری خودا وه هابووه:
 که گه لو نه ته وه که ی سهره تا موسو لمان ببزو نه وان په یامی نیسلام بلاو
 بکه نه وه و ببه هه لگری نهو نایینه و بانگه وازی نیسلام بو هه موو گه لو
 نه ته وه کانی سهر زه وی.

وه کوو ناشکرایه ته مهنی پیغه مبه ر ﷺ ته مهنیکی مام ناوه ندی بوو،
 له لایه ن په روه ردگار وه فرمانی پی کرابوو که سهره تا بانگه وازی گه لو
 نه ته وه که ی بکا، نیوه دوور گه ی عه رب له کوفرو شیرک پاک بکاته وه، نهو
 ناوچه یه بکاته لانه ی نیسلام له وئوه ثابین به ناو ولاتاندا په خش بیته وه. لهو
 مه لبه نده وه بانگه وازی نیسلام ده ریچزو به ناو دنیا بلاو ببه نه وه.

ئەوێ بە فیعلی روی دا ئەو بوو قەزاو قە دەری خودا وای هینا کاتی ک
نیو دەوورگە ی عەرەب لە کوفرو بیدینی پاک کرایەو، پیغەمبەر ﷺ گیانی
پاک ی سپاردو بۆ لای پەرۆزدگار گەرایەو!!

سۆبەحانە للّا! لەشکری ئیسلام لە لایەن پیغەمبەرەو بەسەرۆکایەتی
ئوسامە ی کوری زەید ریک خرابوو بۆ پەلاماردانی دەوورنەری نیو دەوورگە ی
عەرەب، هیشتا سوپا بەرێ نە کەوت پیغەمبەر ﷺ گیانی سپارد.

هەرچەندە پیغەمبەر ﷺ پێش لەدوینا دەرچوونی بەنامە بانگەوازی
ئاراستە ی هەندێ گەلو نەتەو کرد لەدەرەوێ نیو دەوورگە بۆ موسولمان
بوونو چەسپاندنی ئەو راستییە: کە پەیامە کە ی گشتی یەو بۆ هەموو کەسو
پیغەمبەری سەرچەم ئادەمیزادەو خاتەمی پیغەمبەرانه!

ئەوێ، کە خودا تەقدیری کردبوو، ئەوێ: کە لە گەل سروشتی تەمەنی
ئادەمیزاددا دەگونجێو گونجا، ئەو بوو پیغەمبەر ﷺ گەلو نەتەو کە ی خۆ ی
بەزمانی خۆیان تەبلیغ کردنو ئەو ئەمانە تە ی خستە سەر شانی هاوێ لانیو بۆ
ئەوێ ئەوان بەناو دنیادا بلاری بکەنەو.

کەوابێ چ دژایەتیە ک نیە لەنیوان ئەوێ: کە پیغەمبەراییە تە کە ی
گشتی یەو بۆ سەر هەموو ئادەمیزاد نێردراوێ پەیامە کەشی بەزویانی گەلو
هۆزە کە یە تی!!

لە لایە کێ ترەو پیغەمبەر ﷺ کە نێردراوێ بۆ سەر هەموو ئادەمیزاد
بە گشتی، کۆمەڵگای ئادەمیزاد جۆرە ها گەلو نەتەوێ بەصەدان زوبان
ئاخوێن ئەنجام دەدەن، ئەمانە زمانیان جیا یەو زۆر گەلو نەتەوێ وا هە یە
بەچەند زوبان قسە دەکەن، ئەم کۆمەڵ لەئەو کۆمەڵ ناگا. زمانی ئەم بەشە
لە گەل زمانی بەشە کە ی تر جوداوازە. دە ی کەوابێ ناردنی پیغەمبەر ﷺ
بەزمانی زگماکی خۆ ی بەزمانی نەتەو کە ی زۆر باشترە ئەوێ کە بەزمانی کێ
تر بنێردرایە. چونکە گەلو نەتەو کە ی لێ ی حالی دەبنو پەیامە کە ی وەرە گرن

بۆ خاوهن زمانه کانی دی شی ده که نه وه و تییان ده که یه نن وه کوو چۆن بۆ خۆیان تیی ده کهن!

ئه گهر قورشان به زمانی شهوان نازل نه کرایه که سه ره تا قورشانیان بۆ نێردراوه یه که مجار **خیطابیان** ناراسته کراوه، به لکوو بۆ هه موو گه لو نه ته وه یه که به زمانی خۆیان قورشان بنێردرایه، نه وه ده به وه جیگای ئیختیلاف و دووبه ره کی و ده رگای کێشه و نیزاعی ده کرده وه. چونکه شه کاته ههر گه لو نه ته وه یه که ئیدیعی مانای وایان بۆ قورشان ده کرد: که شه ویتریان تیی نه گا، ته حریف و ته صحیفی وای تیدا پهیدا ده بوو به هۆی داوای پرۆپوچی ره که زه برستانی ههر گه لو نه ته وه یه که که به هیچ شی وه یه که له قورشان نه چی و هیچی به سه ره هیه چه وه نه بی..

ده فهرموی: ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا بِلِسَانٍ قَوْمِهِ لِيُنْذِرَ هُمْ﴾ واته: ئیمه هیچ پیغه مبه ریکمان له پیغه مبه ران نه نارد وه ئیلا که نارد ومانه به زمانی نه ته وه که ی خۆی نارد ومانه و په یامه که ی به زویانی شهوان بوو، بۆ شه وه ی تییگه نه و بزانه چییان پی ده گو ترئ: له فهرمان و نه هی و نامۆزگارییه کانی حالئ ببزو به لگه یان به ده سه ته وه نه مینئ، رۆژی قیامه ت نه لئین: لیئ حالئ نه بووین و نه مانزانیه!

ئه مجار دواي شه وه ی په ره و ده رگه ر شه وه ی رون کرده وه: که ئاده میزاد بیانووی شه وه یان نه: بلئین: ئیمه ، له شه رعه ته که حالئ نه بووین. باسی شه وه ده کا: که هیدایه ت و گوهرایی به ده سه ت خودا خۆیه تی: ﴿فَيُضِلَّ اللَّهُ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ﴾ واته: دواي گه یاندنی پیغه مبه ر بۆ په یامه که ی ئاده میزاد ده بنه دوو تاقم، به شیکیان خودا هیدایه تیان ده داو دلئان به نووری ئیسلام رۆشن ده کاو شوئین هه ق ده که ونو ریبازی راست ده دۆزنه وه: کۆمه لیکیشیان به هۆی تاوان و بی دینی دلئان به په رده ی گوهرایی داد په ژشرئ و

حق نانس، نه مانه هه موویان به قهزاو قهدهری خودا دینه جی و هدرچی خودا برپاری له سهردابئی گه پانه وهی نیه.

﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ پهروهر دگار بالاده ستهو هیچ شتیك نیه بتوانی بهره نگاری ویستی خودا بکسا، داناو لیزانه له کاره کانیدا، شتیك ناکا بی حکمهت بی پیچه وانده یاساو سونه نی خودا بی له بوئونه وهردا، چونکه خودا له بوئونه وهردا یاساو نیظامی خوی هه یه وه موو کاتیك به گویره ی سونه نی خوی کار ده کا.

نهم نایه ته ﴿فَيُضِلُّ اللَّهُ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ﴾ رته دانه وهی کۆمه لی قهدهرییه کانه دهریاره ی کاریگری مه شیتهت. هه والدانه به وه: که گومرپابوونو هیدایهت له خودا وهن، واته: خودا به ویستی خوی که سیکی بوئی گومرپای بکا گومرپای ده کا، که سیکیشی بوئی هیدایهتی بدا هیدایهتی ده دا، به گویره ی ناماده باشی ناده میزاد بو گومرپابوون یان بو هیدایهت وهرگرتن، نه وهی له سهر پیغه مبه ر پیوسته گه یاندنی په یامه که یه تی و شیکردنه وه یه تی بو خه لکه که. نهرکی هیدایهتدانی له سهر نیه، هیدایهتدان به ده ست خودایه به گویره ی قهزاو قهدهری خوی!

زومه خشهری ده لی: مه به ست به (ئییضلال) گومرپاکردن: نه وه یه: خودا وازی لی بیئی و لوطفو که ره می له گهل نه بی، مه به ست به هیدایهتدان: توفیقدانو لوطفو که ره می ده تی. له گهل به بنده کانی دا.

ریوایه تکراره روژیک له روژان، نه بو به کرو عومهر له گهل کۆمه لیك له هاوه لان ﴿﴾ به ره و مالی پیغه مبه ر ﴿﴾ رویشتن ده نگیان به رز کرد به وه، پیغه مبه ر ﴿﴾ فهرمووی نهم ده نگه ده نگه چیه؟ هه ندیک له هاوه لان وتیان: نه ی پیغه مبه ری خودا! نه وه نه بو به کره ده لی کرداری چاکه مان له خودا وه یه و خراپه کان له خۆمانه وه یه. عومهریش ده لی: چاکه و خراپه هه ردوکیان له خودا وهن. پیغه مبه ر ﴿﴾ له رایه که ی نه بو به کر حالی بوو رووی وهرگپرا

به جوریک له ده مو چاوی دا روهر گپانه که دیاربوو، شه مجار روی کرده
 عومهر و له هه لوئستی شه ویش حالی بوو، پیخوش بوون به روخساری
 موباره کیه وه دیار بوو! پاشان فهرمووی: ئیستا ناوانتان ده کهم بهو شیوهیه
 ئیسرافیل له نیوان جویرانیلو میکائیل دا ناوانی کرد: ئهی عومهر! جویرانیل
 وه کوو توئی گوت. میکائیل ویش وه کوو قسهی توئی گوت: ئهی شه بو به کر.
 ئیسرافیل وای حوکم له نیوان دا کردن: که قه زاو قه دهر خپرو چاکه و شهرو
 نه گبه تی هه مووی له خودا وهیه. شه مهش ناوژی کردنی منه له نیوانتان دا.

ئیمام فخره دینی رازی پاش شه وهی که ده لی: ناگونجی وای مانا بکهین
 بلین: مانای وایه: خودا کوفر له ئاده میزاد دا ده خولقی نی. سی ته ئویل بو
 نایه ته که ئاراسته ده کا:

۱- مه بهست به (ئیشلال) گومرا کردن، حوکمدانه به وهی که فلان
 گومرا به نه ک گومرا کردن.

۲- مه بهست به (ئیشلال) بریتی بی له لادانیان له رتگی به ههشتو
 روتیکردنیان بو ریبازی دۆزهخ. هیدایه تیش بریتی بی له شاره زایی کردنیان بو
 ریبازی به ههشت.

۳- پهروه ردگار: که بهندهی گومرا بووی واز لی هیئا وه کوو شه وه وایه
 گومرای کردبی، هیدایه تدرایش به که به لوطفی خوی یارمه تی داوه وه کوو شه وه
 وایه هیدایه تی دابی.

به کورتی پهروه ردگار زۆره ملی له بهندکانی ناکا بو ئیمسانو کوفر،
 ئاده میزاد به کافری دروست ناکا، قهت کوفرو پیدینی له ئاده میزاد دا دروست
 ناکا. که وای بهست به (ئیشلال) و (هیدایهت) رونکردنه وهی ریبازی شهرو
 ریبازی خیره.

نهرکی سهرسانی جه زه تی موسا بهرام بهر گه له که یی و
ناموزگار یکردنی بویان

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا أَنْ أَخْرِجْ
قَوْمَكَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَذَكِّرْهُمْ بِآيَاتِنَا
إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿٥﴾
وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ
إِذْ أَنْجَاكُمْ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ
وَيَدْبِجُوتُ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِي
ذَلِكَ لَكُمْ بَلَاءٌ مِّن رَّبِّكُمْ عَظِيمٌ ﴿٦﴾ وَإِذْ تَأَذَّتْ
رَبُّكُمْ لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ وَلَئِنْ كَفَرْتُمْ إِنَّ
عَذَابِي لَشَدِيدٌ ﴿٧﴾ وَقَالَ مُوسَىٰ إِنْ تَكْفُرُوا أَنْتُمْ وَمَن فِي الْأَرْضِ
جَمِيعًا فَإِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ حَمِيدٌ ﴿٨﴾

له وه پیش پهروه ردگار نه وهی بهیان کرد: که موحه ممه دی کردوه
به پیغه مبهرو رهوانه ی کردوه بو نه وهی ناده میزاد له تاریکی گومرایی رزگار
بکا بو رونا کایی نیسلامو رهوانه کردنه که ی خیرو پیروزییه بو گه له که ی.
نه مجار به شوین نه وه دا سهرگورشته ی موسا ده گیریتسه وه، ههروه ها چیرۆکی
تهفسیری رهوان

پیغه مبه رانی تریش ده گیریتته وه له گه له کانیان دا بۆ ناماژه کردن له سهر نه وه: که مه به ست له ناردنی پیغه مبه ران یه کیکه وه هموو پیغه مبه ران بۆ یه ک نامانج نیرد راون: نه ویش رزگار کردنی ئاده میزاده له گومپایی بۆ رونا کایی وهروه ها دل دانه وهی پیغه مبه ره وه وره پیدانیه تی بۆ خوراکرتن له سهر نه زیه تدانی گه له که یو رینمونی کردنیه تی بۆ هه لسه که وتکردن له گه لیان دا به شیوه یه کی گونجاو. ده فهرموی: ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا أَنْ أَخْرِجْ قَوْمَكَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ﴾ واته: وه کوو چۆن تو مان ره وانه کردوه نهی موحه مبه دا! نامه مان بۆ ناردوی بۆ نه وهی خه لک له گومپایی رزگار بکه ی بۆ رونا کایی! هه ره بهو شیوه یه موسا مان کرده پیغه مبه ره وه ره وانه مان کرد بۆ سهر گه لی جوله که وه نو مو عجیزه مان پیداو فهرمان مان پی کردو پیمان گوت: که گه له که ت له تاریکی گومپایی به وه رزگار بکه بۆ رونا کی، واته: بانگیان بکه بۆ ریبازی خیره چاکه، بۆ نه وهی لهو گومپایی سهر لی شیواوی به دا نه میننه وه، بکه ونه سهر ریبازی خودا په رستی وه هیدیا به ت و رونا کایی ئیمانز با وه ره به پهیامی خودا!

﴿وَذَكِّرْهُمْ بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ نامۆزگاریان بکه بهو رودا وانه ی له روژانی خودا هاتونه جی، هه موو روژیک روژی خودان، وه لی لیره دا مه به ست نه وه یه: نامۆزگاریان بکا بهو روژانه ی که به نیسه بت ئاده میزاده وه یان به نیسه بت هه ندیکیشان وه روژی تایبه تین: له م ره وه که رودا ی گه وه ره ناوازه یان تیدا رودا وه، نه وه رودا وه سهرنج راکیشانه ی به سهر گه لو نه ته وه کازو پیغه مبه ره کانیان دا تپسه ریوه، جا رودا وه کان نیعمه ت و خوشی بو یوون یان نیعمه ت و عه زابو نه گبه تی بووین.

یان (ایام الله) به مانا نیعمه ته کانی خودایه، واته: نیعمه ته کانی خودایان بیر به پینه وه که به سهری دا رشتن، له ژیر چنگی فیرعون رزگاری کردن له چنگ زه برو زه نگو سته می نه وه مله وره ده ری هینان، ده ریای بۆ شه ق کردن،

دوژمنی مله پری خنکاندن، هه وری بۆ کردن به سیبهر، مه نزو سه لوی بۆ نادنه خوارئ... هتد.

بیگومان هه زه تی موسا به دلسۆزی لی بپرا بۆ نامۆزگاریکردنی گهلو نه ته وه که ی به رۆژانی گرنک که به سهر خۆیاندا تیپهری، هه روا ئهم رۆژانه ی که به سهر گهلو نه ته وه کانی تر دا تیپهرپوون؛ رۆژانی گه لی نووچو گه لی عادو گه لی ئه هه وودو نه وانیه ی له دوا نه وانیه هاتن هه مووی وه بیر هینانه وه بۆی باسکردن.

﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ﴾ بیگومان له م یادخستنه وه وه بیر هینانه وه دا به لگه ی زۆرو زه به نده هه ن له سهر تاکو ته نهایی خوداو ده سه لاتو توانای بی سنووری بۆ که سانییک له کاتی به لاو ناخۆشی دا خۆگرو پشوو درێژن، له کاتی نیعمه تو خۆشی دا سوپاسگوزارو شوکرانه ژمیرن.

له سه حیحی بوخاری دا هاتوه: پیغه مبه ر ﷺ فهرموویه تی: (ان امر المؤمن کله عجب، لا یقضى الله له قضاء الا کان خیرا له ان اصابته ضراء صبر فکان خیرا له، وان اصابته سراء شکر، فکان خیرا له) بیگومان نیشی موسولمان هه مووی سه رسوپه ینه ره، هه ره زاو قه ده ریک خودا بۆی پرپاریدا بۆ ئه و خیره؛ چونکه نه گهر ناخۆشی تووش بوو سه بر ده گریو بۆی ده بیته خیر، نه گهر خۆشی تووش هات، سوپاسگوزار ده بیو بۆی ده بیته مایه ی خیر.

قه تاده ده فهرموئ: چاک به نده یه که نه و که سه ی که تووشی به لا ده بیو خۆ ده گریو که ده که ویتته خۆشییه وه سوپاسگوزاره. که وایی پئویسته موسولمان خاوه ن سه برو خاوه ن شوکر بی، له کاتی به لاو ناخۆشی دا سه بر بگریو له کاتی خۆشی دا شوکرانه ژمیر بی.

﴿وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ أَنْجَاكُمْ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ وَيَدْعُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيِي نِسَاءَكُمْ﴾ نه ی پیغه مبه ری خۆشه ویست! نه وه بۆ گهلو نه ته وه که ت بگیه ره وه: کاتییک موسا

به گهله که ی خوی وت: نهی نه ته وه کهم! یادی نهو نیعمه ته ی خودا بکه نه وه به سهر خۆتان دا: که له فیرع هونو دارو دهسته که ی رزگاری کردن، یادی نهو رۆژگاره بکه نه وه که فیرع هون نهو په ری سزاو عه زابی پی ده چیژتن، نه رکی قورسو کاری له توانادا نه بووی لی داوا ده کردن، نیرینه کانی سهر ده برین، میینه کانتانی بۆ ده هیشتنه وه. نه مهش سزادانیکی به نیشرو تاقیکردنه وه یه کی گه وره بوو خودا رزگاری کردن له دهستی نهو سته مکاره مله وره!

﴿وَلِيْ ذٰلِكُمْ بَلَاءٌ مِّنْ رَبِّكُمْ عَظِيْمٌ﴾ له وه ی بۆتان باسکراو خویندرایه وه تاقیکردنه وه یه کی خودایی بوو؛ چ له حالی ناخۆشیو ته نگانه داو چ له حالی نیعمه تو خۆشی دا، بۆ نه وه ی شاده میزاد بزانی ناخۆ شوکرانه ژمی ره یان کوفران ده کا. وه کوو له شوینیکی تردا ده فهرمووی: ﴿وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ بِالشَّرِّ وَالْخَيْرِ فِتْنَةً وَالْاِنَّا تَرْجِعُوْنَ﴾ الانبیاء/۳۵. یان ده فهرمووی: ﴿وَبَلَوْنَاهُمْ بِالْحَسَنَاتِ وَالسَّيِّئَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُوْنَ﴾ الاعراف/۱۶۸.

به کورتی :

نایه ته که ناماده ی نه وه ی تیدایه: که پتویسته شاده میزاد له ژیا نی دونیای دا له نیوان دوو حال دا بی. یان صابیرو خۆپاگر بی، یان شوکرانه ژمیرو سوپاسگوزار بی. چونکه شاده میزاد له ژیا ن دا یان له ته نگانه و ناخۆشی دایه، ده بی خۆپاگر بی، یان له خۆشی دایه، ده بی سوپاسگوزار بی.

کات لهم ژیا نه له زیر به نرخ تره، ههر کاتی ماوه یه کی ژیا نمان به بی هوده به روا خزمه تیکی نایینو نیشتمانو کۆمه لگای تیدا نه که یین. مانای وایه کوفرانی نیعمه تمان کردوه وه له لمان له کیس خۆدا وه، په ندمان له رابوردو وهر نه گرتوه!!!

﴿وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكُمْ﴾ نهی نه ته وه ی ئیسرائیل! یادی نهو رۆژه بکه نه وه که خودا پی ی راگه یاندنو فهرمووی: ﴿لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ﴾ ته گهر شوکرانه ژمی ری نیعمه ته کانم بن، سوپاسم بکه ن، زیاتر نیعمه تی خۆمتان

به سهردا ده پرتنم. نیمامی بوخاری له نه نه سهوه فهرمووده یه ک ریوایه ت ده کا ده فهرموئ: (ومن ا لهم الشکر لم یحرم الزیاده) که سییک شوکرانه ژمییر بی خدا بهروژ نیعمه ته کانی بو زیاد ده کا.

﴿وَلَئِنْ كَفَرْتُمْ﴾ خو نه گهر کوفرانی نیعمه ته کانم بکمن، سپله یی ده ربیرن له جیاتی شوکر. ﴿اِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ﴾ سزای من زور به تیشو نازاره؛ له دونیادا به لی ستاندنه وهی نیعمه ته کازو له قیامه تدا به نازاردانی توندو تیژ له سهر سپله یی به که یان. وه کوو له فهرمووده یه کی چه سپاودا هاتوه حاکم له شه ویانه وه ریوایه تی کردوه ده فهرموئ: (ان العبد لیحرم الرزق بالذنب یصیبه).

نه مجار پهروه ردگار شهوه روون ده کاته وه؛ که سوودی شوکرانه ژمییری زبانی سپله یی و کوفران ده گهر تته وه بو سوپاسگوزاره که یان بو سپله پینه زانه که. ده فهرموئ: ﴿وَقَالَ مُوسَى: اِنْ تَكْفُرُوا اَنْتُمْ وَمَنْ فِی الْاَرْضِ جَمِیْعًا فَاِنَّ اللّٰهَ لَغَفِیْ حَمِیْدٌ﴾ جا کاتییک هه زه تی موسا دیارده ی کوفرو عینادی له گه له که ی بینی، مه بده تیکی بنه پره تی له ناییندا راگه یاندو وتی: نه گهر تیهو تینکاری نیعمه ته کانی خدا بکمن ته نانه ت تیهو شه هه رچی له زه وی دا هه یه به ناده میزادو جندو که وه کوفرانی نیعمه ته کانی خدا بکمن، شهوه بیگومان چ زیانییک به خدا ناگه یه نن، چونکه خدا بی نیحتیاجه له سوپاسی به نده کانی. خدا بزخوی سوپاسکراوه با خه لکان کافرو سپله بن، وه کوو له شوینیکی تردا ده فهرموئ: ﴿اِنْ تَكْفُرُوا فَاِنَّ اللّٰهَ غَنِی عَنْکُمْ﴾ الزمر/۷. یان ده فهرموئ: ﴿فَكْفُرُوا وَتَوَلَّوْا وَاسْتَغْنَى اللّٰهُ، وَاللّٰهُ غَنِی حَمِیْدٌ﴾ التغابن/۶.

نیمامی موسلیم له صه حیحه که ی دا له نه بو زه په وه فهرمووده یه کی قودسی ریوایه ت کردوه ده فهرموئ: پیغه مبه ر ﷺ له پهروه ردگار وه ده گیر پتسه وه ده فهرموئ: نهی به نده کانم! نه گهر به رودواتان، ئاده میزادو جندو که تان هه مووتان له سهر شیوه ی به ته قووترین دلی پیاویک بن، هیچ له خودایه تی و خاوه نیه تیم زیاد ناکا، نهی به نده کانم! نه گهر به رودواتان، ئاده میزادو جندو که تان له سهر شیوه ی گونا هه بارترین دلی پیاویک بن، هیچ خودایه تی و

خاوه نیه تیم کم ناکا. نهی بهنده کانم! نه گهر بهرود ووتان؛ ناده میزادو
جندو که تان لهو شتی کندا راوهستن داوام لی بکنو پیوستی هه موانتان دابین
بکم له خه زینه م هیچ کم نابیته وه مه گهر به نه ندازه ی نه وه ی ده رزییه ک
بخه یه ناو ده ریا وه ده ری بینیه وه چهند لهو ده ریا یه کم ده بیته وه ههر
نه وه ندشه له خه زینه ی من کم ده بیته وه.

برئی هه وال و سه رگورشته ی پیغه مبه رانی پی شو

له گهل گهله کانیا ن دا

أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبُؤُا الَّذِينَ

مِنْ قَبْلِكُمْ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ وَالَّذِينَ مِنْ
بَعْدِهِمْ لَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا اللَّهُ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ
فَرَدُّوا أَعْيُنَهُمْ فِي آفْوَاهِهِمْ وَقَالُوا إِنَّا كَفَرْنَا بِمَا أُرْسِلْتُمْ
بِهِ، وَإِنَّا لَفِي شَكٍّ مِمَّا تَدْعُونَنَا إِلَيْهِ مُرِيبٍ ﴿١﴾ قَالَتْ
رُسُلُهُمْ أَفِي اللَّهِ شَكٌّ فَاطِرِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَدْعُوكُمْ
لِيَغْفِرَ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُخْرِجَكُمْ إِلَى أَجَلٍ
مُسَمًّى قَالُوا إِنَّ أُنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا تُرِيدُونَ أَنْ تَصُدُّونَا
عَمَّا كُنَّا يَعْبُدُ آبَاؤُنَا فَأْتُونَا بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ ﴿١٠﴾

قَالَتْ لَهُمْ رُسُلُهُمْ إِنْ نَحْنُ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ
يَمُنُّ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ ۖ وَمَا كَانَ لَنَا أَنْ نَأْتِيَكُمْ
بِسُلْطَانٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَعَلَىٰ اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ
﴿١١﴾ وَمَا لَنَا أَلَّا نَتَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ وَقَدْ هَدَانَا سُبُلَنَا
وَلَنَضَرِّبَكَ عَلَىٰ مَا ءَاذَيْتُمُونَا وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ

﴿١٢﴾

ئهم کۆمهله نایه ته بیرخستنه وهیه بهو رۆژگارانهی که خودا یتیان دا
تۆلهی له نه ته وه سه ره قو به درۆخه ره وه کان ستاندوه، واته: دواى ئه وه ی
په ره ردگار باسی ئه وه ی کرد: که موسا داواى له قه ومی خۆی کرد: که یادی
نیعمه تو به خششی خودا بکه نه وه به سه ریانه دا؛ ئه وه هه موو ناخۆشی و
به لایانه ی له سه ر لابرده ن، ئه وه هه موو خه پنه و به یه ی به سه ردا رۆاندن، به لایینه
په دان نه گه ر شوکرانه ژمیر بن بۆیان زیاد بکا، نه گه ر سه پله و په نه زان بن
سزایان بدا، نه مجار سه رنجی ئاده میزاد راده کیشی بۆ گفتو گۆی یتوان
په یغه مبه رانی په شوو گه له کانیا ن روداوو به سه رهاتى گه له رابوورده کانیا ن
وه به یه ر دینه ته وه.

ده رباره ی خه یابى نایه ته کانی ئه یه ئایا ئاراسته ی کى کراونو کى ی
مه به سه ته؟ چه ند رایه ک هه یه:

ئیه نو جه ریرى طه به رى ده فه رموی: ئهم نایه تانه له ته واوکهرى قسه کانی
حه زه رته ی موسانو خه یابى ئه وه بۆ نه ته وه که ی تا بیانه ترسینه ی له وه ی تووشی
ئاکامى به سه رهاتى گه له په شینه کان نه بن.

ده شگونجی خیطاییکی تازهی خودا بی بۆ نه تهموی موساو نه تهمو کانی
تر بۆ نهوی به سهرهاتی گه له پیشینه کانیان وه بیر بخاتهوه. مهبهستیش په ندو
عیبرهت وه رگرتن بی.

رازی ده فهرموی: خیطابه که بۆ ئوممته تی پیغه مبهری ئیسلامه
مهبهست په ندو عیبرهت وه رگرتنه، ئیبنو که ئیریش رایه کی له م جوړه ی هه یه
ده فهرموی: وادیاره خیطابه که بۆ ئوممته تی ئیسلامه چونکه گوتراوه:
چیرۆکی گه لی عادو شه موود له تهوراتدا نین. جا نه گهر نه م نایه تانه ی ئیره
تهواو کهری که لامی هه زره تی موسا بوونایه بۆ گه له که ی ده بوایه: نه م دوو
چیرۆکه له تهوراتدا بوونایه.

﴿أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبَأُ الَّذِينَ مِنْ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ وَالَّذِينَ مِنْ
بَعْدِهِمْ لَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا اللَّهُ﴾ نایا بۆتان نه هاتوه هه وائو سه رگورشته ی نه و گه لو
نه تهوانه ی له پیش ئیه دا هاتونه گۆره پانی ژیا نه وه: که نهوانیش گه لی نوح
عادو شه موودو هی تریش بوون له و نه تهوانه ی پیغه مبهه رانیان
به درۆخته وه، خودا نه بی کهس نازانی ژماره یان چه نده؟

جا نه و گه لو نه تهوانه ﴿جَاءَهُمْ رَسُولُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ﴾ پیغه مبهه ره کانیان
هاتونه ناویان به موعجیزه و به لگه ی جوړاو جوړه وه، موعجیزه ی ناشکراو
سه رهنج راکیشیان نیشانی گه لو نه تهمو کانیان داوه، موعجیزه ی وا که راستی
پیغه مبهه رایه تیه که یان به چه سپین، هه موو پیغه مبهه ریک ریگای هه قو راستی
بۆ نه تهمو که ی روون کردۆته وه هه وئی داوه له گومرایی کوفرو بیدینی رزگاریان
بکا بۆ روناکی ئیمان و باوه.

﴿فَرَدَّوْا أَيْدِيَهُمْ فِي أَفْوَاهِهِمْ﴾ به لام نه و گه لو نه تهوانه، په نجه ی رقو
کینه یان لی گهستن، دژایه تیان کردن، به په ندو نامۆزگارییه کانیان په ست
بوون، وه کوو چۆن موشریکه کانی عه ره ب دژایه تی پیغه مبهه ریان کردو په یامی
ئیسلامیان رهت کرده وه و په نجه ی رقو کینه یان لی گهستن وه کوو

له شوئینیکی تردا ده فمرموی: ﴿عَضُّوا عَلَیْکُمُ الْأَنَامِلَ مِنَ الْغِیْظِ، قُلْ: مَوْتُوا بِغِیْظِکُمْ...﴾ (الایة) آل عمران/ ۱۱۹. مه به ست نه وه یه: نه و گهلو نه ته وانه پیغه مبه ره کانیاں به درو خسته وه، گالته یان پی کردن، ئیمانیاں پی نه هینان. نه بو عوبه یده و نه خفه ش ده ئین: عه ره ب هه کاتی کابرایه ک وه لایمی که سیکی نه دایه وه و بیده نگ بو پی ده ئین: (قد رده یده فی هیه)!! واته: به دروی خسته وه و قه شمهری پی کرد.

﴿وَقَالُوا: إِنَّا کُفِّرْنَا﴾ به پیغه مبه ره کانیاں گوت: ئیمه برپا به په یامه که تان ناکه یین، پیمان وا نیه نه و موعجزاتانه ی نیشانی ده دن به لگه ی راستی پیغه مبه رایه تی ئیوه بی. ﴿إِنَّا لَفِي شَكٍّ مِّمَّا تَدْعُونَا إِلَيْهِ مُرِيبٍ﴾ ئیمه شکو گومانمان هه یه ده رباره ی نه و په یامه ی بانگه وازیمان ده که ن بو لای: که ئیمان به خودایه، برپا به تاکو ته نهایی په روه ردگاره، شوئینکه وتنی نه و شهریه ته یاسایه ی هیئاوتانه! هه چهند بیر ده که ینه وه ناتوانین ده س بهرداری بیرو باوه ری خو مان بیزو شوئین ئایینی ئیوه بکه وین.

به کورتی :

نه وانه ئینکاری پیغه مبه رایه تی پیغه مبه ره کانیاں ده که نو دلنیاں که په یامه که یان راست نیه، چونکه نه و یاساو شهریه ته ی هیئاویانه جیگای گومانه.

نه مجار پیغه مبه ره کانیاں ره دیان دانه وه و سهریان سوپما له و وتیارو هه لوئسته نه حمه قیانه یانو ده فمرموی: ﴿قَالَتْ رُسُلُهُمْ: أَلِی اللَّهِ شُکٌّ؟﴾ پیغه مبه ره کانیاں پیان گوتن: نایا ئیوه له هه بوونی خودادا گومانستان هه یه! سهیره ئیوه چو ن گومانستان له هه بوونی خودادا هه یه، خو فیطره تی ئاده میزاد خو ی شایه ته له سه ر بوونی خودا، دان به هه بوونی خودادا ده نی هه که سیکت توژیکت عه قلو فامی هه بی دان به هه بوونی خودادا ده نی، زوربه ی گهلو ته فسیری ره وان (۱۸۹)

نەتەو هەکان ئیعتیراف بە هەبوونی خودا دەکەن، وەڵی لە گەڵ خودادا شتی تر دەپەرستن پێیان وایە: بەندایەتی کردن بۆ ئەو خودا درۆزنانە لە خودای گەورەو بالا دەستیان نزیک دەکاتەو.

بەلگەی فێطرەتو بە دیهێنان هەیه لە سەر وجودی خودا:

۱- بەلگەی فێطرەت بە فەرموودی پێغەمبەر ﷺ چەسپاوه، ئیبنو عودیو بەرانیو بەیەهقی ئەتەسوودی کۆری سەریعهوه ریوایەت دەکەن: کە پێغەمبەر ﷺ فەرموویەتی: (کل مولود یولد علی فطرة فابواه یهودانه او ینصرانه او یمجسانه) هەموو زارۆکیک کە لەدایک دەبێ بەسروشت خودا پەرستە، پاشان باوکۆ دایکی دەیکەنە جوله کە یان فەلە یان ناگر پەرست.

۲- بەلگەی خەلقو بە دیهێنان: ئەو شتیکی هەست پێکراوو ناشکرایە. دەفەرموی: ﴿فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ خودای مەزن بە دیهێنەری ئاسمانەکانو زەوییه. واتە: ئیوه چۆن گومانستان لەوجودی خودادا هەیه؟ لەکاتی کەدا ئەو زاتە بە دیهێنەری ئاسمانەکانو زەوییه، لەنەبووه ئەم بوونەوهری بەو شێوه رێکۆ پێکی یە هیناو هتە دی. پەرورەدگار و پێای ئەو هی بە دیهێنەر و خاوەن دەسەلاتە، تەواوی سۆزو بەزەیی شی هەیه بۆ بەندەکانی، هەر لەروانگی ئەو رەحمەت و میهرەبانی یەو هیەتی: کە ﴿يَدْعُوكُمْ لِتُذَكَّرُوا﴾ لێفەر لێفەر لێفەر دێنێن بۆ ئەو بانگەوازی ئیوهی ئادەمیزاد دەکا ئیمانی پێ بهێنن شوێن پەیمانی پێغەمبەرە کە بکەون، بۆ ئەو هی لەقیامەتدا لەپری تاوانتان خوش بێ، ئەو تاوانانە پەيوەندی بەخوداوه هەیه، نەک ئەو تاوانانە پەيوەندیان بە مافی ئادەمیزادانی ترەو هەیه.

تێبینی ئەو دەکری: لەقورتاندا هەر کاتی: بایە کە باسی لێخۆشبوونی تاوانی کافرەکان بێ وشە (مِنْ) کە بۆ تەبعیضە بەکار دەهێنرێ. لەهەر شوێنیکدا بایە کە باسی لێخۆشبوونی تاوانی موسوڵمانان بێ وشە (مِنْ) ناهێندرێ.

نمونه ی یه کهم وه کوو ﴿وَاتَّقُوا وَاطِيعُوا يَغْفِرْ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ﴾ نوح/۳-
 ۴. یان ده فرموی: ﴿يَا قَوْمَنَا اجِيبُوا دَاعِيَ اللَّهِ وَآمِنُوا بِهِ يَغْفِرْ لَكُمْ مِنْ
 ذُنُوبِكُمْ﴾ الاحقاف/۳۱. چونکه ده یاره ی نیمان له گه لیان ده دوی.

نمونه ی دووهم وه کوو ده فرموی: ﴿قُلْ: اِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي
 يُحِبُّكُمْ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ﴾ آل عمران/۳۱. یان ده فرموی: ﴿ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ
 اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ، يَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ﴾ الصف/۱۱-۱۲. چونکه لیاره دا
 لیخو شبوونه که روده کاته تاوانه کان.

﴿وَيُؤْخِرْكُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ دواتان ده خا بو کاتیکی دیاریکراو واته:
 بانگموازیتان ده کا که نیمانی پی بهینن، بو نهوه ی له بری تاوانتان خوش بی
 که له پیش نیمانه ی نانتان نه نجامتان داوون ههروه ها دواتان بخا بو کاتیکی
 دیاریکراو له زانیاری خوی دا که کۆتایی هاتنی ته مهنتانه نه گدر نیمانی پی
 بهینن، نه گینا خیرا به هیلاکتان ده باو سزاتان ده دا. کهوابی نیمانه یان دوو
 نیعمه تی لی ده ده ست دین: یه کیکیان لیخو شبوونی تاوانه یه کیشیان مؤله تدانه
 تا کۆتایی ته مهن.

نه مجار پهروه ردگار باسی ره تدانه وه ی گهلو نه ته وه کان ده کا بو
 پیغه مبه ره کانیا ن به سی جور:

۱- ﴿قَالُوا: اِنْ اَنْتُمْ اِلَّا بَشَرًا مِّثْلُنَا﴾ وتیان: چۆن ههروا به ههوانته
 شوینتان بکهوین، هیشتا نیمه موعجیزه یه کمان لی نه بینین، نیوه ش وه کوو
 نیمه ئاده میزادن، چ زیده فه ضلو ریزیکتان به سر نیمه وه نیه، نه دی چۆن
 نیوه بوونه فروستاده ی خوداو نیمه نه بووین؟! نه گدر خودا پیغه مبه ره بو سر
 نیمه ی ئاده میزاد بناردایه له ره گه زیکی تری ده ناردو ده بویه نهو پیغه مبه ره
 پیوستی به خه وو خواردنو خواردنه وه نه بویه.

۲- ﴿فَاَتُونَا بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ﴾ ده به لگه و موعجیزه ی ناشکرمان بو
 بینن، راستی داواکه تان بچه سپینن! نیمه به شتی حیسی نه بی پروا ناکهین!

دروستکردنی ناسمانه‌کانو زه‌وی و نه‌و شته عه‌جایه‌بان‌هی تییان‌دایه نه‌وه
 ټیمه به‌به‌لگه‌یان دانانیټینو نازانین چۆنن نابنه به‌لگه له‌سهر راستی
 په‌یامه‌که‌تان!!

نه‌مجار په‌روه‌ردگار دوا به‌دوای ناراسته‌کردنی شو‌به‌دی کافره‌کان که
 تانه‌یان له‌پیغه‌مبه‌رایه‌تی پیغه‌مبه‌ره‌کان دا له‌زمانی پیغه‌مبه‌ره‌کانه‌وه ر‌ه‌دی
 شو‌به‌ه‌کان ده‌داته‌وه ده‌فهرموئ: ﴿قَالَتْ هُمْ رَسُولُهُمْ إِنَّ نَحْنُ إِلَّا بَشَرٌ
 مِّثْلُكُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَمُنُّ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ﴾ پیغه‌مبه‌ره‌کان به‌گه‌لو
 نه‌ته‌وه‌کانیان ف‌هرموو: راسته ټیمه نه‌اده‌میزادی‌کین وه‌کوو ټیوه ده‌خۆینو
 ده‌خۆینه‌وه، ده‌خه‌وینو دئ‌ینو ده‌روین به‌بازار‌دا، هه‌ولی رزقو روژی ژیان
 ده‌ده‌ین، به‌لام خودافه‌ضل و نیعمه‌تی خۆی ده‌رژینئ به‌سهر که‌سانیک‌دا که
 مه‌یلی لی بی ریزی پیغه‌مبه‌رایه‌تی بداتی. وه‌کوو ده‌فهرموئ: ﴿اللَّهُ أَعْلَمُ
 حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ﴾ الانعام/۱۲۴.

شوینکه‌وتنو لاسایی کردنه‌وه‌تان بۆ باو‌کئو با‌پیرانتان نه‌مه‌کار‌یکه
 عه‌قل و ه‌ری نا‌گریو هیچی به‌سهر هیچه‌وه‌نیه. په‌لپو بیان‌وتان داوا کردنی
 مو‌عجیزه‌و بورهان بۆ چه‌سپاندنی راستی پیغه‌مبه‌رایه‌تی ټیمه‌و به‌گویره‌ی
 داوا‌کاری ټیوه، نه‌وه‌عائید به‌خودایه‌و ﴿وَمَا كَانَ لَنَا أَنْ نَأْتِيَكُمُ إِلَّا بِآذْنِ اللَّهِ﴾
 ټیمه‌هیچ ده‌سه‌لاتیکمان له‌هینانی نه‌و جوړه مو‌عجیزانه‌دا نیه، ه‌هر
 مو‌عجزه‌و نیشانه‌یه‌کی داوامان لی ده‌که‌ن نه‌گه‌ر به‌ویستو ئیراده‌ی خودا
 نه‌بی نایه‌ته‌جئ! ﴿وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ﴾ با ه‌هر له‌سهر خودابی
 ته‌وه‌ککولی خاوه‌ن باوه‌ران، پ‌تویسته‌هه‌موو موسولمانیک پ‌شت به‌خودا
 بیه‌ستی، له‌هه‌موو کارو کرده‌وه‌یه‌کی‌دا هانا بۆ نه‌و به‌رئ!

نه‌مجار جه‌ختیان له‌سهر پ‌شت به‌ستنی خۆیان له‌سهر خودا کرده‌وه‌و
 وتیان: ﴿وَمَا لَنَا إِلَّا أَنْتَ كُلَّ عَلَی اللَّهِ وَقَدْ هَدَانَا سُبُلَنَا﴾ چۆن ټیمه پ‌شت
 به‌خودا نابه‌ستین وه‌لحال ټیمه‌ی هیدایه‌ت داوه بۆ ر‌ی‌بازی زانستو زانیاری،

له سهر پتویست کردوین: که رتیبازی راستی نهو بگرینه بهر، رتیبازی
سهر فرازی و رزگار بوونی نیشان داوین، که سیکیش خودا نیعمه تی خوی
به سهردا رشت پتویسته به گوفتارو کردار سوپاسگوزاری بی.

﴿وَلَنُصَبِّرَنَّ عَلَىٰ مَا آذَيْتُمُونَا﴾ دنیابن نئمه له بهرام بهر سهر ره قی و
په لپو بیانونوی جوراو جورتان خوراگرو پشوو درتژ ده بین، بهرد هوام ده بین
له سهر بانگه وازی کردنتان!

﴿وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ﴾ با خاوهن تهوه ککوله کان بهرد هوام بن
له سهر پشت بهستن له سهر خودا، با بتمانعیان همر به خودا بی، له پیناو نایینی
خودا هه موو نار په ته تی و ناخوشیه ک بجیژنو ته ده موولی بکن!

دوو جار فرمان به تهوه ککول دوو باره بژتهوه، سوودی دوو باره بوونه وهی
فرمانه که تهوه یه: سهره تا فرمانی به پیغه مبه ره کان کردوه پاشان فرمانی
به شوینکه و تهوه کانیاں کردوه، نه مهش ناماژیه بهوه: که نهو که سدی فرمان
به کاری چاکه ده کا ده بی بۆ خوی سهره تا له خودی خوی دا ته نفیزی بکا.
نه گینا کاریگر نابی.

هه ره شه کردنی کافره کان له پیغه مبه ره انو به لینی

په روه ردگار به خودا په رستان: که سته مکاران له ناو ده با

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِرُسُلِهِمْ لَنُخْرِجَنَّكُمْ مِّنْ

أَرْضِنَا أَوْ لَنَعُودَنَّ فِي مِلَّتِنَا فَأَوْحَىٰ إِلَيْهِمْ رَبُّهُمْ لَنُهْلِكَنَّ

الظَّالِمِينَ ﴿١٣﴾ وَلَنُسَكِّنَنَّكُمْ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِهِمْ

ذَٰلِكَ لِمَنْ خَافَ مَقَامِي وَخَافَ وَعِيدِ ﴿١٤﴾ وَأَسْتَفْتَحُوا

وَحَابَ كُلُّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ ﴿١٥﴾ مِّن وَرَآئِهِ جَهَنَّمُ وَسُقَىٰ
 مِن مَّاءٍ صَدِيدٍ ﴿١٦﴾ يَتَجَرَّعُهُ وَلَا يَكَادُ يُسِيغُهُ
 وَيَأْتِيهِ الْمَوْتُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَمَا هُوَ بِمِيتٍ وَمِن
 وَرَآئِهِ عَذَابٌ غَلِيظٌ ﴿١٧﴾ مَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ
 أَعْمَلُهُمْ كَرَمَادٍ اشْتَدَّتْ بِهِ الرِّيحُ فِي يَوْمٍ عَاصِفٍ لَا يَقْدِرُونَ
 مِمَّا كَسَبُوا عَلَىٰ شَيْءٍ ذَٰلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبَعِيدُ ﴿١٨﴾

دوای نهو هی پهروه ردگار پیغه مبه رانی رینوما یی کرد بو پشت به ستن
 به خوداو تموه ککول له سمر پاراستنو چاودیری زاتی پاک ی، له هه موو بواریکی
 ژبان دا، باسی هه لوئستی کافره کان ده کا که له وپه ری نه فامی و نه حمه قی دا
 خۆده نوئنی: که له جیاتی نهو هی گوی بیسی نامۆزگاری پیغه مبه ره کان بن،
 هه په شه یان لی کردن، دوو ربازیان خستنه به رده م: که یان له وه لاتیان
 دهرده کهن، یان ده بی بگه رینه وه بو سمر نایینی بته رستی و دابو نه پرتی
 باوکنو باپیرانیان!!

نهمه پیشه ی مله وپانو خاوه ن بیرو باوه ری پرو پووجه، هه موو کاتی که
 له جیاتی زمانی حیوارو عه قل و مه نطیق په نا بو هه په شه و گورپه شه ده بن،
 نیستی غلالی بئ هیژی و که مده رامه تی و ناشتی خوازی نه هلی حه قو خودا
 په رستان ده کهن!

نه وه نازان: که ده سه لاتی پهروه ردگار له ژوور هه موو هیژی
 ده سه لاتی که وه یه. سمره نجام هه خاوه ن باوه رانی حه ق ده یبه نه وه، سهروه ری

پیروزی کوتایی بۆ خودا په رستانو تیشکان بۆ کافرانه، ئەمه سوننه تی خودایه له بوننه وهردا، له گەل هه موو نه ته وهو پیغه مبه ریکدا.

ئەمجار په روه ردگار کرده وهی کافره کان به ته پو توژی با بر دو ده شو بهی تی. ده فەر موئ: ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِرُسُلِهِمْ لَنُخْرِجَنَّكُمْ مِنْ أَرْضِنَا أَوْ لَتَعُوْدُنَّ فِيْ مِلَّتِنَا﴾ ئەوانه ی کافرو بۆ پروا بوونو گوئ بیسی نامۆزگاری پیغه مبه ره کانیا ن نه بوون، په نایان بۆ هه ره شه کردن بر دو وتیان: ئەگه ر واز له هه لو ئیستو بانگه وازی خۆتان نه هی نن، له زیدو نیشتمانی خۆمان ده رتان ده که ی ن، ناهیل یین ناوا به ئاسووده یی دانیشن یان ده بی بگه ر پنه وه بۆ سه ر نایینی بته رستی و به میرات بۆ به جیما ومان.

به ئی به در یژایی میژوو ئەمه سه ره نجا و ئاکامی سروشتی حیوارو کۆ برکۆی ئیوان پیغه مبه ران رگه لو نه ته وه کافرو سه ره ره قه کان بووه. هه ر له گەل مایه پوچ بونیان له گۆره پانی مونا قه شه و حیواردا، له پاش بۆ پر خوار دنیانو تیشکانیا ن له به رامبه ر نیشانو موعجیزه ی پیغه مبه ره کانیا ن هه چ که یان به ده سه ته وه نه ماوه جگه له وه که په نایان بر دۆته به ر هه ره شه و هیژو ده سه ت در یژیکردن؛ هه ره شه یان له پیغه مبه ره کانیا ن کردوه به یه کۆ له م دوو شی وه هه ره شه یه:

۱- ده رکردن له ولاتو ناواره کردنیا ن بۆ هه نده ران.

۲- یان گه رانه وه بۆ سه ر نایینی با وکۆ با پیرانیان که به میرات بۆیان به جۆ ماوه.

ئوه و تا گەلی شوعه یب به شوعه یبو شو ئینکه واتوانی شوعه یبیان گوت: ﴿لَنُخْرِجَنَّكَ يَا شُعَيْبُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَكَ مِنْ قَرْيَتِنَا أَوْ لَتَعُوْدُنَّ فِيْ مِلَّتِنَا﴾ الاعراف/ ۸۸.

هه روا په روه ردگار له باره ی هه لو ئیستی موشری که کانی قوره یش له ئاستی پیغه مبه ردا ده فەر موئ: ﴿وَانْكَادُوا لِمَسْتَقْزُونَكَ مِنَ الْأَرْضِ لِيُخْرِجُوكَ مِنْهَا،

واذا لا یلبثون خلافا الا قليلا الاسراء/۷۶. هۆکاری نهم هرده شو گوره شانه
له خۆبایی بوونی کافره کانه به هیزو توانای خۆیان و که می ژماره ی
موسولمانانو بئ هیزی و لاوازییانه.

به لئ جه مسهری ناکۆکی نیوان خودا پرستانو کافره کان له وه وه ده ست
پئ ده کا: که بتپهرسته کان ناماده ی حیوارو موناقه شه نین، به لکۆو په نا
ده بن بۆ هیزو هرده شه کردن!

لیره دا حه قیقه تی جهنگی نیوان نیسلامو کۆمه لگای نه فامان
ده رده که وئو سهره ه لده دا. کۆمه لگای نه فامی رازی نابئ نایینی نیسلام کیانو
که سایه تی خۆی هه بی، ناتوانئ له گه لیدا هه لبا، ته نانه ت نه گهر
نیسلامخوازان دهستی ناشتی و برابه تیش دریژ بکه ن، هیزی کوفرو بیدینان
ناماده ی نه وه نین پابه ندی ناشتی بنو دهستی ناشتی و برابه تییان بۆ دریژ
بکه ن.

که وایی ئهرکی سهرشانی موسولمانانه لئ بپریزو هه وئو ته قه للا به ن بۆ
دروست کردنی کیانیکی خودا په سندا ده بی تیبکۆشن خۆیان له چوارچیوه ی
کۆمه لگایه کی جهو جو لکارو سهر به خودا بدۆزنه وه، قیاده یه کی سهریه خۆو
لایه نگیرییه کی سهریه خۆیان هه بی. دئناش بن: که کۆمه لگای نه فامان
هه بوونی کۆمه لئکی ئاوا تیکۆشهری پئ هه زم ناکرئو ناتوانئ له گه ل
گرۆه یکی نیسلامخوازی ئاوه هادا هه لبا، به دریژایی میژووش وه ها بوو
ههروایش ده بی! بۆیه گه لو نه ته وه کافره کان ههر به وه نده رازی نه بوون که
پیغه مبه ره کان واز له بانگه وازییه که یان به یئن، به لکۆو داوایان لئ کردون که
بگه رپنه وه بۆ سهر نایینی باوکتو باپییری نه وازو له کۆمه لگای نه فامی نه وان
بتوینه وه کیانی سهریه خۆو خاوه ن که سایه تییان نه یئ، هه لبه ته پیغه مبه ره ان
نه مه یان پئ قبوول ناکرئو سروشتی نایینی خودا به شتی و رازی نابئ، نابئ
هیچ موسولمانیک ناماده باشی نه وه ی تیدا بی، ئیتر به رامبه ری و به ره نگاری

دروست ده‌بی‌و دژایه‌تی نیوان کۆمه‌لی موسولمانو کۆمه‌لی کافران ده‌گاته
ناستی به‌گۆیه‌کاچوونو هه‌ولدان بۆ قه‌لاچۆکردنی یه‌کتری!

نالیره‌دا هیزی گه‌وره‌و به‌زه‌بری یه‌زدانی دیته مه‌یدانو گورزی خۆی
وه‌کار ده‌خاو زه‌بری بی ره‌زای خۆی ده‌ه‌شینی، ناشکراشه زه‌بری خودا
کاربگه‌ره‌و هیچ شتی‌ک خۆی بۆ ناگری‌و ده‌فهرموی: ﴿فَأَوْحَىٰ إِلَيْهِمْ رَبُّهُمْ
لَنُهْلِكَنَّ الظَّالِمِينَ﴾ په‌روه‌ردگار نیگای بۆ پیغه‌مبه‌رانی کردو پیانی فهرمو:
دنیابن ئیمه‌سته‌مکارو موشریکه‌کان له‌ناو ده‌به‌ین، خاکو ولاتی نه‌وان
ده‌خه‌ینه ژیر ده‌ستی ئیوه، پاش به‌هیلاک‌کردنی نه‌وان ئیوه له‌شوینی نه‌وان‌دا
جیگیر ده‌که‌ین، له‌تۆله‌ی هه‌ره‌شه‌و گوپه‌شه‌ی نه‌وان بۆ ئیوه به‌ده‌رکردنتان
له‌خاکو نیشتمانی ئیمه‌خاکو نیشتمانی نه‌وان ده‌خه‌ینه ژیر ده‌سه‌لاتی ئیوه...
ئه‌مه هه‌ره‌شه‌ی په‌روه‌ردگار له‌و کافرو سته‌مکارانه، له‌به‌رامبه‌ر
هه‌ره‌شه‌ی کافره‌کان له‌پیغه‌مبه‌ره‌کان، به‌لام نیوان هه‌ره‌شه‌ی په‌روه‌ردگارو
نه‌وان عاسمان‌رێسمانه! وه‌کو له‌شوینیکی تردا ده‌فهرموی: ﴿وَلَقَدْ سَبَقَتْ
كَلِمَتُنَا لِعِبَادِنَا الْمُرْسَلِينَ، إِنَّهُمْ لَهُمُ الْمَنْصُورُونَ، وَإِن جُنْدُنَا لَهُمُ
الْغَالِبُونَ﴾ الصافات/ ۱۷۰-۱۷۳. یان ده‌فهرموی: ﴿كُتِبَ اللَّهُ لَإِبْرَاهِيمَ
إِنِ اللَّهُ قَوِيٌّ عَزِيزٌ﴾ المجادلة/ ۲۱. یان ده‌فهرموی: ﴿وَلَقَدْ كُتِبْنَا فِي الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِ
الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ﴾ الانبياء/ ۱۰۵. هه‌روا له‌م باره‌و زۆر
نایه‌تی تر هه‌ن.

﴿ذَلِكَ لِمَنْ خَافَ مَقَامِي﴾ ئه‌م نیگا کردنه به‌له‌ناو‌بردنی سته‌مکارانو
نیشته‌جی کردنی موسولمانان له‌شوینی نه‌وان، ئه‌م کاره جه‌قو راسته‌بو
که‌سی‌ک له‌حیسابو لی‌کۆلینه‌وه‌ی من بترسی، هه‌ولێ به‌ده‌سته‌ته‌ینانی
ره‌زامه‌ندی بدا ﴿وَخَافَ وَعِيدٌ﴾ بترسی له‌هه‌ره‌شه‌و عه‌زابو تۆله‌ستانده‌وه‌م
لییان، بترسی له‌روژی روبه‌پوبونه‌وه له‌گه‌ل مندا، به‌باشی به‌ندایه‌تیم بکاو

خۆپارزێ له غهزه بو رق ههلسانم، نه مهش هۆکارێکی سهرهکییه بۆ
سهرهوه ریو پیرۆزیو سهرکهوتن به سهر دوزمنان دا.

﴿وَاسْتَفْتَحُوا﴾ پیغه مبه ران داوای یارمه تی و کۆمه کییان له خودا کرد بۆ
سهرکهوتن به سهر گهل و نه ته وه سته مکاره کانیان دا. واته: داوای سهرکهوتنو
پیرۆزیان له خودا کرد به سهر دوزمنه کانیان دا یان دادگایی کردنو یه کالای
کردنه وهی نێوان نه وانو دوزمنه کانیان، وه کوو له شوینیکی تردا ده فرموی:
﴿رَبِّنا افْتَحْ بَيْنَنا وَبَيْنَ قَوْمِنا بِالْحَقِّ﴾ الاعراف/ ۸۹. نه مه ته گهر راناوی
(استفتحو) بۆ پیغه مبه ره کان بگه رپته وه.

وێ ده چی راناوه که بۆ کافره کان بگه رپته وه نه و کاته مانای
﴿وَاسْتَفْتَحُوا﴾ واته: کافره کان داوای سهرکهوتن له خودا ده کهن به سهر
پیغه مبه ره کان دا، له م روه وه که پێیان وایه خۆیان له سهر حه قنو
پیغه مبه ره کان له سهر به تالن.

هه ندیک پێیان وایه: راناوه که بۆ هه ردوو گرۆه کان ده گه رپته وه، چونکه
هه ردو لایان داوای نه وه یان له خودا کرد: که کامیان له سهر حه قن نه وه یان
سهر خا، وه کوو له شوینیکی تردا ده رباره ی داوای سهرکهوتنی حه ق به سهر
ناحه قدا ده فرموی: ﴿اللّٰهُمَّ اِنْ كَانَ هٰذَا هُوَ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِكَ، فامطر علينا
حجارة من السماء، اوثقتنا بعذاب الیم﴾ الانفال/ ۳۲.

نه مچار سهره نجا و ناکامی موشریکه کان دیاری ده کاو ده فرموی:
﴿وَخَابَ كُلُّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ﴾ ناکامی نه م کێ برکییه نه وه بوو: سهرکهوتنو
پیرۆزی بۆ ته قواکاران بوو، خه ساره تمه ندی و له ناوچوون بۆ موشریکه کان بوو،
خه ساره تمه ندو گۆر به گۆر بوون هه موو نه وانیه ی له خۆیان بایی بوونو
لوتبه رزیان نواند، رویان له خودا په رستی وه رگێرا، دژایه تی حه قو راستییان
کرد، له رێبازی خودا په سه ند لایان دا.

وه کوو له شوینیکی تردا ده فمرموی: ﴿الْقِيَا فِي جَهَنَّمَ كُلَّ كَفَّارٍ عَنِيدٍ، مَنَاعَ الْخَيْرِ مُعْتَدٍ مَرِيبٍ، الَّذِي جَعَلَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ، فَأَلْقِيَاهُ فِي الْعَذَابِ الشَّدِيدِ﴾ ق/۲۴-۲۶.

مه شهده ده که تا بلای ترسناکو و سهرنج راکیشه، مهینه تی و چدرمه سهری نهو لوتبه رزو سهر ره قانه برانه وهی نیه، ﴿مَنْ وَّرَاهُ جَهَنَّمَ﴾ به لکوو له پیش نهو لوتبه رزه سهر ره قانه دا عه زابی دۆزه خ ههیه، ناگری دۆزه خ بویان له بۆسه دایه و چاوه پریانه بۆ نه وهی له ناوی دا بمیننه وه بۆ هه تا هه تای.

نه مجار شیوهی خواردنه وهی دۆزه خیه کان دیاری ده کاو ده فمرموی: ﴿وَيُسْقَىٰ مِنْ مَّاءٍ صَدِيدٍ﴾ ناوی خواردنه و یان بریتییه له کیمو زوخاوی هه لچوپراوی پیستو گۆشتی دۆزه خیه کان، نهو کیمو زوخاوهی له جهستهی نه هلی دۆزه خ ده چۆریتمه ده کریته ناوی خواردنه و یان، وه کوو له شوینیکی تردا ده فمرموی: ﴿هَذَا فَلْيَذوقوه حَمِيمٍ وَغَسَّاقٍ وَآخِرُ مِنْ شَكْلِهِ أَزْوَاجٌ﴾ ص/۵۷-۵۸. نهو حه میمه لی ره دا ناوی هاتوه تا بلای گهرمه.

غه سساقیش تا بلای ساردو بۆگه نه، نه حه میم نه غه ساق هیچیان ناخوړینه وهو ته بیات وهی ناگری، به لام به زوره ملی دهر خواردیان ده درئ ﴿يَتَجَرَّعُهُ وَلَا يَكَادُ يُسَبِّغُهُ﴾ به نابه دلی قوم قوم قوتی ده دا، به لام نه وهنده تامی ناخۆشه نه وهنده بۆنی ناخۆشه نه وهنده رهنگی ناشرینه، خه ریکه نه یخواته وه، به لام به زور دهر خواردی ده درئ نه وهری نازاری پی ده گا. وه کوو له شوینیکی تردا ده فمرموی: ﴿وَسَقُوا مَاءً حَمِيمًا، فَقَطَّعَ أَمْعَاءَهُمْ﴾ محمد/۱۵. یان ده فمرموی:

﴿وَأَن يَسْتَغِيثُوا يَغَاثُوا بَمَاءٍ كَالْمُهْلِ، يَتَوَلَّى الْوَجُوهَ، بَشَسَ الشَّرَابِ وَسَاءَتْ مَرْتَفَقًا﴾ الکف/۲۹. نه مجار باسی نه هوالو نارچه ته تریان ده کاو ده فمرموی: ﴿وَيَأْتِيهِ الْمَوْتُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَمَا هُوَ بِمَيِّتٍ﴾ له هه موو لایه که وه هوکاری مردن ده وریان ده داو ته نگیان پی هه لده چنی، جوړه ها عه زابو تیشرو نازار لییان کوډه بیته وه، ههر جوړه سزایه کیان بگری، کوشنده یه، نه گهر بواری

مردنیان ببوایه ده مردن، به لام بریاری پهروه ردگاره نابی بمرن! نهم ههمو
جوره عه زابانه ده چیژنو نامرن. وه کوو له شونیکي تردا ده فمرموی: ﴿لَا يَقْضِي
عَلَيْهِمْ فِيمُوتُوا وَلَا يَخْفَفُ عَنْهُمْ مِنْ عَذَابِهَا﴾ فاطر/۳۶.

سهریاری نهو هس ﴿وَمِنْ وَرَائِهِ عَذَابٌ غَلِيظٌ﴾ هیه بژ نهو سته مکارو
لوتبه رزانه ی دنیا سزایه کی تری به نیش تر؛ زور له سزاو عه زابه کانی پتیشو
به نازار تره. بمرده و او نه پراو هیه ده ریاری نهم عه زابه توندو تیژه قورنان چهند
جاریک ناماژ هیان بژ ده کا. وه کوو ده ریاری داری ژه قنه موت ده فمرموی:
﴿إِنَّهَا شَجَرَةٌ تَخْرُجُ مِنْ أَصْلِ الْجَحِيمِ، طَلْعُهَا كَأَنَّهُ رُؤُوسُ الشَّيَاطِينِ، فَإِنَّهُمْ
لَا كَلُونَ مِنْهَا فَمَالَتُونَ الْبَطُونَ، ثُمَّ انْ لَمْ عَلَيْهَا لَشُوبًا مِنْ حَمِيمٍ، ثُمَّ انْ مَرْجِعُهُمْ
لِإِلَى الْجَحِيمِ﴾ الصافات/۶۴-۶۸.

یان ده فمرموی: ﴿إِنَّ شَجَرَةَ الزُّقُومِ، طَعَامَ الْآثِمِ كَالْمُهْلِ يَغْلَى فِي الْبَطُونِ
كَغَلِي الْحَمِيمِ، خَذُوهُ فَاَعْتَلُوهُ إِلَى سَوَاءِ الْجَحِيمِ، ثُمَّ صَبُّوا فَوْقَ رَأْسِهِ مِنْ عَذَابِ
الْحَمِيمِ، ذُقْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْكَرِيمِ، انْ هَذَا مَا كُنْتُمْ بِهِ تَمْتَرُونَ﴾ الدخان/۴۳-۵۰.
یان ده فمرموی: ﴿وَاصْحَابَ الشَّمَالِ مَا أَصْحَابُ الشَّمَالِ، فِي سَمُومٍ وَحَمِيمٍ
وَقُلٌّ مِنْ يَحْمُومٍ، لَا بَارِدٌ وَلَا كَرِيمٌ﴾ الواقعة/۴۱-۴۴. ههروه ها ده فمرموی: ﴿هَذَا
وَأَنَّ لِلطَّاغِينَ لَشَرَّ مَأْبٍ، جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا فَنَسْفَسُ الْمُهَادِ، هَذَا فَلْيَذُوقُوهُ حَمِيمٍ
وَعَسَاقٍ وَآخِرُ مِنْ شَكْلِهِ الْأَزْوَاجُ﴾ ص/۵۰-۵۸.

نه مجار له ژیر روژنایی نهم ناکامه ترسناکه ی تووشی لوتبه رزو
له خوبایی بووه کان ده بی، دیمه نیکی تری سهرنج راکیش نمایش ده کاو
په شیمانی و مایه پوچی کافره کان ده خاته روو ده فمرموی: ﴿مَثَلُ الَّذِينَ
كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ أَعْمَالُهُمْ كَرَمَادٍ اشْتَدَّتْ بِهِ الرِّيحُ فِي يَوْمٍ عَاصِفٍ﴾ واته:
نمونه ی کرده وه باشه کانی کافره کان که بریتیه له مال به خشین به نانا جانو
به جیه نیانی صیله ی ره جو چاکه کردن له گهل باو کوو دایک... نهم کرده وه
باشانه یان روژی قیامت که داوای پاداشه کانیان له خودا ده که نو پیان وایه

سوودیان لی ده بینن وه کوو ته پو توزیک وایه ره شهباهلی بگریو کس نه زانی بو کوی ده باو کس نه توانی سوودی لی وهرگریو هیچی وه گیر بکهوی. نهوانه ناتوان هیچ سوذیک له کرده وه باشه کانی جیهانیان وهریگرن وه کوو چۆن ناتوانن تمو ته پو تۆزه کۆیکه نه وه سوودی لی وهریگرن. ﴿ذٰلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبَعِيدُ﴾ هه لوو تیکوشانی نهوانه، کرداری باشو مالبه خشینیان له سهر بیرو باوه ری ناراستو بی بناغه، نوغرو بوونه وه له گومرایی به کدا که زور له حه قو راستی دووره. چونکه تیمانیان نیه هیچیان لی وهرناگیری، کاره کانیان بی سوودو بی بایه خه.

وه کوو له تایه تیکی ترده ده فهرموی: ﴿وَقَدْ مَنَّ اِلٰی مَا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ فَجَعَلْنَاهُ هَبَاءً مَنْثُورًا﴾ الفرقان/۲۳. یان ده فهرموی: ﴿مِثْلَ مَا يَنْفِقُونَ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا كَمِثْلِ رِيحٍ صَرَ اَصَابِتِ حَرِثٍ قَوْمٌ ظَلَمُوا اَنْفُسَهُمْ فَاَهْلِكُوهُنَّ، وَمَا ظَلَمَهُمُ اللّٰهُ، وَلٰكِنْ اَنْفُسُهُمْ يَظْلِمُوْنَ﴾ آل عمران/۱۱۷.

کهوابی گومرایی دوور له حه قو خه ساره تمه ندی راستی نه وه یه: کابرا کرده وه ی باش نه نجام بدا، مالی خۆی ببه خشی، صیلهی ره حم به جی بی نی یارمه تی ناتاجان بدا، به هیوابی رۆزی قیامه ت سو دیان لی ببینی و نهم کرده وه باشانه ی جی بو بگرن، که چی کاتیک به خۆی ده زانی که لکی هیچی بو ناگرن، چونکه تیمانو باوه ری په سندیان له گه ل نیه. مایه پوچ ده بی!!.

به‌لگه‌ی تاكو ته‌نهایی خوداو تواناو ده‌سه‌لاتی به‌سه‌ر له‌ناوبردنی
 ئیوه‌داو هیئانی كه‌سانی دیکه بو شوینی ئیوه
 أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ إِنْ يَشَأْ
 يُذْهِبْكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿١٩﴾ وَمَا ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ

له‌نایه‌ته‌کانی پێشودا شه‌وی روون کرده‌وه: كه‌ کرده‌وه‌ی کافره‌كان
 له‌روژی قیامت كه‌لکی هه‌چیان لی وهرناگیرئ، شه‌وه‌شی روون کرده‌وه كه‌
 مایه‌ پوچیو كه‌لك وهرنه‌گرتنیان له‌کرده‌وه‌کانیان سوچی خۆیان، باوه‌ریان
 نیهو کرده‌وه‌ی بی باوه‌ران له‌روژی قیامت‌دا سودی لی وهرناگیرئ. نه‌گینا
 په‌روه‌ردگار کرده‌وه‌ی به‌نده موخلیصه‌کانی پوچ ناکاته‌وه.

ده‌فه‌رموی: ﴿أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ﴾ ئایا نازانی
 شه‌ی بیسه‌را! كه‌ په‌روه‌ردگار ئاسمانه‌كانو زه‌وی به‌دییه‌تیان به‌شێوه‌یه‌کی
 رێكو پێكو هه‌قو راست؟ به‌و شێوه‌ی پێویسته‌ ئاوا به‌دی هه‌یناوو
 ره‌خساندونی، جا كه‌سێك بتوانئ ئاسمانه‌كانو زه‌وی دروست بكاو ئاوا به‌و
 شێوه به‌دیعه به‌دییان بێنئ ئایا ناتوانئ ئیوه زیندو بكاته‌وه؟ بێگومان
 ده‌توانئ و هه‌چ پێی ماندوو نابئ.

﴿إِنْ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ﴾ خۆ نه‌گه‌ر مه‌یلی لی بئ ئیوه
 له‌ناو ده‌باو گه‌لو نه‌ته‌وه‌یه‌کی دی دروست ده‌كاو له‌شوینی ئیوه نه‌شته‌جێیان ده‌كا.
 ﴿وَمَا ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ﴾ شه‌و كار ه‌ بو خودا هه‌چ ته‌ركێکی تێدا نیهو پێوه‌ی ماندو
 نابئ، به‌لكوو زۆر لای ئاسانه‌و هه‌ر كاتئ بیه‌وئ و چۆنی بوئ ئاوا دێته‌ جئ!!

نموونه‌ی ته‌مه له‌قورئاندا زۆره نموونه‌یه‌ك له‌م نموونه‌ نه‌وه‌یه: كه‌
 ده‌فه‌رموی: ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ، وَلَمْ يَعْصِ بِخَلْقِهِنَّ،

بقادر علی ان یحیی الموتی، بلی، انه علی کل شیء قدير ﴿١٤﴾ الاحقاف/٣٣. یان
سەیری سورەتی (یس) نایه تی (٧٧-٨٣) بکه.

دهمی دهمی نیوان به ده به خته کانی روژی قیامه تو گفتو گوئی
نیوان شهیتانو شوینکه وتوانو به مرز گه یشتی موسولمانان به به هه شت

إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا فَهَلْ أَنْتُمْ مُغْنُونَ عَنَّا مِنْ عَذَابِ اللَّهِ
مِنْ شَيْءٍ قَالُوا لَوْ هَدَّيْنَا اللَّهُ لَهْدَيْنَاكُمْ سَوَاءٌ عَلَيْنَا
أَجَزَعْنَا أَمْ صَبَرْنَا مَا لَنَا مِنْ مَحْصٍ ﴿٢١﴾ وَقَالَ الشَّيْطَانُ
لَمَّا قُضِيَ الْأَمْرُ إِنَّ اللَّهَ وَعَدَكُمْ وَعْدَ الْحَقِّ وَوَعَدْتُكُمْ
فَأَخْلَفْتُكُمْ وَمَا كَانَ لِي عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ إِلَّا أَنْ دَعَوْتُكُمْ
فَأَسْتَجِبْتُمْ لِي فَلَا تَلُمُونِي وَلُومُوا أَنْفُسَكُمْ مَا أَنَا
بِمُصْرِخِكُمْ وَمَا أَنْتُمْ بِمُصْرِخِي إِنْ كَفَرْتُ بِمَا
أَشْرَكْتُمُونِ مِنْ قَبْلُ إِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ
﴿٢٢﴾ وَأَدْخِلَ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ
تَجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ تَحِيَّاتُهُمْ
فِيهَا سَلَامٌ ﴿٢٣﴾

پاش نه وهی له نایه ته کانی پیشوودا باسی سزا جوړاو جوړه کانی کافرانی
کرد له روژی قیامت داو مایه پووجیانی نواند، نه مجار نهو شهرمه زاری
ریسواپی بهی به سهریان دی لهو روژه دا ده یخاته روو نمایشی ده کا.
نمایشه که تا بلوی سهرنج راکیشو سهرسوپه پنه ره، دیمه نیکه له دیمه نه
هه ره عه جایه به کانی روژی قیامت، پره له جهو جوړو دانو سازو کی برکی و
بیته و بهره له نیوان مله پورو لوتبه رزو شهیتانه کانی ناده میزادو هه لڅه له تاوه
شوینکه وتوو کانیان له لایه کتو له نیوان نهوانو شهیتان دا له لایه کی تره وه،
حیوارة له نیوان چهوساوه کانو مله پوره کان دا له نیوان نهوان هه موویانو
شهیتان دا!!!

نه مجار باسی پاداشی خودا پیداوان ده کا که به مرازگه ییشتنیانه
به به هشتی به رینو ده فهرموئ: ﴿وَبَرَزُوا لِلَّهِ جَمِيعًا﴾ هه موو ناده میزاد
به چاکتو خراپیا نه وه، به موسولمانو کافریانه وه له سارای مه حشر دا
ده رده که ون! نهوان هه موو کاتی له خودا وه دیارن، خودا هه موو نانو ساتیک
ناگای لییانه، به لام بۆ خوین نهو کاته هه ست ده که ن: که له خودا دیارنو هیچ
په رده و داپوشه ریک نیه له خودایان نه دیو بکا، ده رده که ون، سارای مه حشر پر
ده که ن، هه موویان ده زانن: که خودا ده یان بینن، به پیچه وانه وهی حالی دنیا یان:
که کافرو یاخی بووان وا ده زانن خودا ناگای له هه لسو که وتیان نیه. په رده
هه لده دریته وه و حیوار ده ست پی ده کا، ده بیته ده مه ده می و موناقه شه و
جیدال ﴿فَقَالَ الضُّعَفَاءُ لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا فَهَلْ أَنْتُمْ مُغْنُونَ عَنَّا
مِّنْ عَذَابِ اللَّهِ مِن شَيْءٍ؟﴾ ژر ده ستو شوینکه وتوو ره شه خه لکه که رو
ده که نه مله پورو ده به که کانی دنیا یانو پیان ده لین: نیمه شوینکه وتوو
نیوه بووینو به گوتی نیوه مان کردو و پابه ندی فرمانو جله و گیریه کانی نیوه
بووین، به قسه ی نیوه پرومان به خودا نه کردو پیغه مبه رانمان به درو خستنه وه،
نایا نیوه نه مپو ده توانن بری سزای خودا مان لی دوور بخه نه وه؟ وه کوو

به ئیستان پی دابوینو هه ئتان خه له تان دین، ده نه مپو بهر گریمان لی بکه نو مه هیلن ناگری دۆزه خ بمانسوتینی!

نه مجار سه روکتو فه رمان په واو مله وره کان ولامیان ده ده نه وه، خو یان له نه رکی بهر گریکردن لی یان ده دزنه وه ﴿قَالُوا: لَوْ هَدَانَا اللَّهُ﴾ ده ئین: نه گهر خودا ئیمه ی هیدایه ت بدایا بو ئایینی خو یو تهو فیقی بداینا یه بو پابه ند بوون به ئایینی حه قه وه، شاره زای بکردینا یه بو خیر، ﴿هُدًى يَنَاكُمُ﴾ ئیمه ش هیدایه تی ئیوه مان ده دا، شاره زامان ده کردن بو ریبازی حه قو راست! به لام بلین چی، خودا ئیمه ی هیدایه ت نه داوه، ئیتر برپاری سزادان چه سپا له سه ر بی پروایان.

نه مجار نا ئومیدی خو یان له رزگار بوون راده گه یه ننو ده ئین: ﴿سَوَاءٌ عَلَيْنَا أَجْرٌ عَنَّا أَمْ صَبَرْنَا مَا لَنَا مِنْ مَّحْصٍ﴾ هیچ چارمان نیه، ریگای رزگار بوونمان ده ست ناکه وئ، هاتو هاوار بکه یان یان خو پرا گرین وه کوو یه کت وایه، له چنگ عه زابی خودا رزگاریمان نابی!

ئیوه له سه ر چی سه رکۆنه مان ده که ن، ئیمه و ئیوه یه کت ناکامان هیده، خو ئیمه بو خو مان هیدایه ت دراو نینو ئیوه مان گومرا کردبی، نه گهر خو مان هیدایه ت دراو بووینا یه ئیوه مان بو ریبازی حه ق کیش ده کرد، به لام بو خو مان گومرا بوینو ئیوه شمان بو گومرایی راکیشا، خودا هیدایه تی نه داینو گومرا بووینو ئیوه شمان گومرا کرد!

به لی ئیستا دان ده ئین به ده سه لاتی خودادا، له وه پش ئینکاریان ده کرد، خو یان به سه ر مسکینو هه ژاره کان دا راده وشاندو هیچ حیساییکیان بو ده سه لاتی خودای بالا ده ست نه ده کرد، ئیستا خو یان له تاوانی گومرا کردنی شوینکه وتوه کانیا ن ده دزنه وه، گومرا کردنه که پال خودا ده ده نو، ناشکرا شه خودا فه رمان به گومرا بوون نا کا ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ﴾ /

نه مجار به دزكهو دركه شوينكه وتوه كانيان ناهوميډ ده كه نو نه ويان پي راده گهينن: كه هاتو هاوارو دادو فيغان چ سوديكي نيه، ههروه كوو چوځ خوراگريو دان به خوډا گرتن بي سووده. عذاب بپار دراوه و گهرا نه وي نيه، تازه كار له كار تراز اوه و حيسابمان بيتي بوو! هه موو شتيك ته واو بوو كه ټيني ره حمه تو هيو نيهو به هوميډي رزگار بوون مه بن.

ئىبنو كەشىر دەفەرمۇي: ۋا پىدەچى ئەم دەمە دەمىۋ مونا قەشەيەى
 ئىۋان دەسەلاتدارانى دونىاۋ ھەژارو ژىر دەستەكان لەناۋ دۆزەخدا ئەنجام
 دەدەرى؛ ۋاتە: پاش ئەۋەى ھەمويان دەخەرنە ناۋ دۆزەخەۋە ئەم حىۋارو
 پىداچونەۋىيە ئەنجام دەن! ۋەكوۋ لەشۋىنىكى تردا دەفەرمۇي: ﴿ۋاۋ
 يتحاجون في النار فيقول الضعفاء للذين استكبروا: انا كنا لكم تبعاً، فهل انتم
 مغنون عنا نصيباً من النار؟ قال الذين استكبروا انا كل فيها، ان الله قد حكم بين
 العباد﴾ غافر/ ۴۷-۴۸.

به‌ئێ: هه‌موو شت ته‌واو بوو، گێشه‌ کو‌تایی پێ هات حیاو نه‌ما! ئیستا
لێره‌دا له‌نمایشگای مه‌سه‌ره‌حه‌که‌وه‌ شتیکی سه‌رسوپه‌ینهر ده‌بینین، ده‌بینین
شه‌یتانی نه‌فرین لێکراو: که‌ بو‌خۆی ماکی گو‌مپایی‌یه‌، بانگه‌وازی‌که‌ری
سه‌ره‌کی بو‌ گو‌مپابوون خۆیه‌تی، ده‌بینین نه‌م نه‌گریسه‌ گو‌رگه‌و چۆته‌ پیستی
مه‌په‌وه‌، پۆشاکێ ره‌به‌زو پیاماقو‌لی دۆزه‌خیه‌کانو پیامچا‌کانی له‌به‌ر خۆی
کردوه‌، خۆی کردۆته‌ ریش سپی و به‌ئاره‌زۆی خۆی قسان ده‌ژمێری و شه‌کر
ده‌شکێنی خۆی به‌بێ تاوانو به‌ری له‌قه‌ڵه‌م ده‌داو، گالته‌ به‌مه‌له‌پرو ده‌ره‌به‌گنو
شوێنکه‌وتوانیان ده‌کاو برینه‌کانیان ده‌کو‌لێنێته‌وه‌ ته‌نانه‌ت قسه‌کانی
شه‌یتانیان زۆر له‌عه‌زابه‌که‌ به‌لاوه‌ گرانته‌ ﴿وقال الشیطان لما قضی الامر﴾
واته‌: پاش ئه‌وه‌ی په‌روه‌ردگار حوکه‌م بپاری عا‌دلا‌نه‌ی خۆی له‌نیو
نا‌ده‌میزا‌دان‌دا نه‌نجام دا، موسو‌لمانان چوونه‌ ناو به‌هه‌شته‌وه‌و کافره‌کان
خزیندرانه‌ بنک‌لی دۆزه‌خه‌وه‌، شه‌یتان رو‌ده‌کاته‌ دۆزه‌خیه‌کانو پێان ده‌ئێ:
﴿ان الله وعدکم وعد الحق﴾ په‌روه‌ردگار له‌سه‌ر زو‌بانی پیغه‌مه‌رانی واده‌و

به لئینی حقو راستی پیدان، شهوی پی راگه یاندن: که زیندو بوونه وهو
 حسابو لیکۆلینه وه ههیه، وادهو به لئینه کانی پهروه دگار راستنو هاتنه جی.
 ﴿وَوَعَدْتُكُمْ فَأَخْلَفْتُكُمْ﴾ منیش وادهم پیدان: که زیندو بوونه وه نیهو
 حسابو لیکۆلینه وه درۆیهو نابێ، نه من درۆم له گه ل کردنو هه لم خه له تاندن،
 هه رچی پیم گوتن درۆ بوو، وه کوو له شوینیکی تر دا خودا ده فهرموی: ﴿یَعْدُهُمْ
 وَیَعْنِيهِمْ، وَمَا یَعْدُهُم الشَّیْطَانُ اِی غُرُورًا﴾ النساء/ ۱۲۰. من تاوانم چیه ئیهو
 بوختان وادهو به لئینی خودتان پاشگوئ خستو شوین پروپاگهندهی پووجی من
 کهوتن!!

﴿وَمَا كَانَ لِي عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ﴾ نه من له بانگه شه کردنه کهم بوخان
 هیچ به لگهو نیشانهم بده دهسته وه نه بوو، زۆره ملیو زه ختو زۆریم لی نه کردون،
 ﴿اِلَّا اَنْ دَعَوْتُكُمْ فَاسْتَجَبْتُمْ لِي﴾ به لکوو هه له گه ل بانگم لی کردنو ریگای
 به تالم له پیش چاو جوان کردنو، وه سه وه ره هه نو ماییم کردن، خیرا بێ سێو
 دوو به پیرمه وه هاتنو شوین شه هوه تو ئاره زوبازی بوختان کهوتنو پابه ندی
 فرمانه کانم بونو ریبازی تیدا چوونتان گرت بهر!

﴿فَلَا تُلْهُمُوْنِي وَلَوْ اَنْفُسُكُمْ﴾ نه مێ ره خه وه سه ره نه نشتم ئاراسته
 مه کهن! چونکه من ته نه بانگه وایم کردونو وه سه وه سه خستۆته دلتانه وه،
 ئیهو به ویستو ئیرادهی بوختان به بێ شهوی من به لگهو ده لیلیکم پی بێ،
 ناماده باشی بوختان نیشان داو شوینم کهوتن، خراپه له دل شیرین کردن،
 ریبازی لارو لویرم له پیش چاو جوان کردن، بێ سێو دو ملتان لینا، بانگه وازی
 پهروه دگارتان پشت گوئ خست، هه رچه بانگه وازییه کهی خودا شه وه موو
 به لگهو نیشانه به هیژانهی له ته که دابوون، بو بوختان به بوختان کرد!

دنیابن ﴿ها انا بمصر حکم وما انتم بمصر خبی﴾ من ناتوانم رزگارتان
 بکهو هیچ کومه کییه کی ئیهو پی ناکرێ، سزای دۆزه خم له سه ره ئیهو بو
 سوک ناکرێ، ئیهو ناتوانن هیچ یارمه تیه کی من بدهنو بوختان ناکرێ عه زابم

له سهر سوک بکهن! ئاواو بهو شیوه ده ست له یه کتیری بهرده ده نو خزیان له یه کتیری بهری ده کهن! به جوریک که له نیوانیان دا هیچ واده و په یمانیکی نه بوو. نه مجار به راته تی خوی له وه راده گه یه نی: که به هاوه لی خودایان زانیوه، نه بوون به هاوه لی بۆ خودا رته ده کاته وه ده لی: ﴿إِنِّي كَفَرْتُ بِمَا أَشْرَكْتُمُونِي مِنْ قَبْلُ﴾ نه من نه وه رته ده که مه وه که هاوشانو هاوه لی خودابم، نه وهی له دونیادا بۆ منتان دانابوو به شریکی خوداتان حیساب کرد بوم، نه پرۆ رتهی ده که مه وه پروام پیی نیه و لی بی بهریم!!

وه کوو له شوینیکی تر دا ئاماژه به مه ده کاو ده فهرموئ: ﴿وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُونَ بَشْرِكُمْ﴾ فاطر/ ۱۴. یان ده فهرموئ: ﴿إِنَّا بَرَاءٌ مِنْكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ، كَفَرْنَا بِكُمْ﴾ الممتحنة/ ۴. یان ده فهرموئ: ﴿كَلَّا سَيَكْفُرُونَ بِعِبَادَتِهِمْ، وَيَكُونُونَ عَلَيْهِمْ ضِدَاءً﴾ مریم/ ۸۲.

نه مجار شهیتان وتار که ی بهم رسته یه کوتایی پی دینی و بهردیکی گه وره ده خاته سهر دلیانو پییان ده لی: ﴿إِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ بیگومان سته مکاران سزای به ئیشیان ده درۆ له عه زابی سه ختدا ژبانی قیامه تیان به سهر ده بن! ئای له شهیتانو وای له و چاودێرو سهر به ریشتیکارهی بانگی کردن بۆ گومرایی و شوینی که وتن.

ده شکونجی رسته ی ﴿إِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ له فهرمایشتی خودا بی و کوتایی حیواره که ی پی هینابی!

نه مجار دوا ی نه وهی حالو وه زعی به دبه خته کانی رون کرده وه، حالو چۆنیه تی به ختیاره کانیش رون ده کاته وه ده فهرموئ: ﴿وَأَدْخِلِ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا﴾ ته وانه ی خاوهن باوه پر بوونو له دونیادا کردوهی باشیان نه نجام داوه ده خرینه نیو باغه کانی به هه شته وه له له زه تو خوشی دا ژبان به سهر ده بن، باغه کانی به شیوه یه کن به ژیر دره خته کانیا دا جوگهو جو بار ده کشینو وه نده ی تر

باخه کان ده رازیننه وه. بۆ ههتا ههتایه نمو خودا پیداوانه له ناو بههشتدا ده میننه وه و ده غیری لی ناکهن، نهم کامه رانی و سهروه ریه به که ده ستیان ده کموی ﴿يَا ذَنْ رَبِّهِمْ﴾ به توفیق و هیدایه تی خودایه چنگیان ده کموی: به هوی نه وه و هیه به که خودا له دونیادا رینومایی کردون بۆ چاکه کردن و روکردنه کاریک خودا و پیغه مبه ر پیمان خوش بووه.

﴿تَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلَامٌ﴾ فرشته به سه لامکردن لییان هه والیان ده پرسن، خویان له ناو خویاندا سه لاو له یه کتری ده کهن.

وه کوو له چهند شوینی تر دا ناماژه ی بۆ نهم سه لاو لی کردنه ده کاو ده فرموی: ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاؤَهَا وَفُتِحَتْ أَبْوَابُهَا، وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا سَلَامٌ عَلَيْكُمْ﴾ الزمر/۷۳. یان ده فرموی: ﴿وَالْمَلَائِكَةُ يَدْخُلُونَ عَلَيْهِمْ مِنْ كُلِّ بَابٍ: سَلَامٌ عَلَيْكُمْ﴾ الرعد/۲۳-۲۴. یان ده فرموی: ﴿وَيُلْقُونَ فِيهَا تَحِيَّةً وَسَلَامًا﴾ الفرقان/۷۵. یان ده فرموی: ﴿دَعَاوَاهُمْ فِيهَا سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَتَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلَامٌ، وَآخِرُ دَعَاوَاهُمْ أَنْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ یونس/۱۰. سه رباری هه مو خوشیه کی بههشت سه لامی په روه رد گاره لییان وه کوو ده فرموی: ﴿سَلَامٌ قَوْلًا مِنْ رَبِّ رَحِيمٍ﴾ یس/۵۸.

نمونه ی به خته وه ران و به دبه خته کان

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا كَلِمَةً طَيِّبَةً

كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ أَصْلُهَا ثَابِتٌ وَفَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ ﴿٢٤﴾
تُؤْتِي أُكْلَهَا كُلَّ حِينٍ بِإِذْنِ رَبِّهَا وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ

لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٥﴾ وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ

كشَجَرَةٍ خَيْثَةٍ اَبْجَثَّتْ مِنْ فَوْقِ الْاَرْضِ مَا لَهَا مِنْ قَرَارٍ
 ﴿٢٦﴾ يَثْبُتُ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ
 الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَيُضِلُّ اللَّهُ الظَّالِمِينَ وَيَفْعَلُ
 اللَّهُ مَا يَشَاءُ ﴿٢٧﴾

له نایه ته کانی پئشودا حالو چۆنیه تی به دبه خته کانو سمره نجامیان له ناو
 دۆزه خدا به بیان کرد، ههروه ها حالو وه زعی موسولمانه به ختموهره کانی دیاری
 کردو به مرازگه ییشتنی راگه یاندن، نمونه ی حالی ههردوو تاقمه کهو جوداوازی
 نیوانیان دهبه یئنی، شتی مهعنهویو ناماددی به شته ههست پئکراوه کان
 ده شوبه یئنی بو شهوی ماناکان له ناو ذیهن دا بچه سپینیو ده فهرموی: ﴿أَلَمْ تَرَ
 کَيْفَ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا كَلِمَةً طَيِّبَةً، كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ أَصْلُهَا ثَابِتٌ وَفَرْعُهَا فِي
 السَّمَاءِ تُؤْتِي أَكْلَهَا كُلٌّ حِينٌ﴾ نایا نازانی نهی نهو که سهی خیطابت ناراسته
 ده کری؟ نایا نابینی پهروه ردگار چۆن نمونه ده هیئیتیه وه په ندو وشه ی
 حیکمه ت له شوینی تایبه تی خوی دا ده نی، وشه ی پیروژ: که وشه ی ته وحیده،
 وشه ی نیسلامو بانگه وازی قورثانه ده شوبه یئنی به دره ختیکی پیروژو پۆشناخ
 که دارخورمایه و چوار دیارده ی پیروژی تئیدان:

۱- دارخورما: دره ختیکی روخسار جوانو بۆنخۆشو میوه و
 بهروبوومه که ی به سووده تامی خۆشه.

۲- قهده که ی چه سپاوه و ره کئو ریشالی به زهوی دا رۆچونو قایمو پته وه و
 به ئاسانی هه ئناکه ندری.

۳- لقو پۆپه کانی بهرز بوونه وه بهروبوومه که ی پاکئو خاوینه و پوخته و
 پالفته یه.

۴- هه موو سالتیک به نیزی خودا بهروبومی خوی ده دا!

ئیبو عه بیاس ده فرموی: (کلمة الطیبة) رسته ی (لا اله الا الله) یه. (الشجرة الطیبة) دارخورمایه. هه مان راو ته فسیر له ئیبو مه سعودو نه نه سو ئیبو عومر ریوایه ت کراوه.

حه دیشه که ی ئیبو عومر نیامی بوخاری ریوایه تی کردوه بهم جوړه یه (کنا عند رسول الله ﷺ فقال: اخبروني عن شجرة تشبه الرجل المسلم او كالرجل المسلم) لایتحات وره ها صیفا ولا شتاء، وتؤتي اكلها كل حين باذن ربها، فقال ابن عمر: فوقع في نفسي انها النخلة، ورأيت ابا بكر وعمر لا يتكلمان، فكرهت ان اتكلم، فلما لم يقولوا شيئا قال رسول الله ﷺ: هي النخلة).

ئیبو عومر ده فرموی: له خزمه ت پیغه مبهردا بووین، پیمانی فرموی: دره ختیک هدی هه کوو پیسای موسو لمان وایه، به هاوینو زستان گه لاکه ی هه لئاوهری، هه موو سالتیک به نیزی خودا بهروبومی خوی ده دا، پیم بلین: نهو دره خته چیه؟! ئیبو عومر ده لی: کهوته دلّمه وه نهو دره خته دار خورما بی، به لام بینیم نه بو به کرو عومر گوئیان لییه و قسه ناکه ن، نیتر من پیم ناخوش بوو ولام بده مده وه. جا که کهس ده نگه نه کرد، پیغه مبهردا ﷺ بو خوی فرموی: نهو داره خورمایه.

﴿وَيَضْرِبُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ﴾ هه ر بهو جوړه په روه ردگار په ندو مه مثل بو ئاده میزادان ده هیئتیه وه، بو نه وه ی بیر بکه نه وه ریبازی حق بگرته بهرو پی ردا برؤن. له هیئانه وه ی په ندو مه مثل زیده تیگه بیشتنو بیر خسته نه وه هدی ه، ته شبیه ی مه عانی مه عقوولو نامادی به شتی مادی ماناکان له دلی بیسهران ده چه سپین، شکو گومان ته مو مژ ده په وئیتیه وه، شتی نامادی وه کوو شتی مه لمووس ده خاته بهرده ست!

نه مجار په روه ردگار نمونه ی وشه ی کوفر ده هیئتیه وه ده فرموی: ﴿وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ اجْتُثَّتْ مِنْ فَوْقِ الْأَرْضِ مَا لَهَا مِنْ قَرَارٍ﴾

ره وشتی که لیمه ی پیس: که وشه ی کوفرو نیشراکه وه کوو ره وشتی دره ختیکی پیس وایه: نه ویش دره ختی گوزاله یان دره ختیکی که وه کوو نه و بچی.

نه بو به کری به زار له نه نه سه وه ریوایه تیکی به مه وقوفی هیناوه، نیبو نه بی حاتم به مه رفوعی ریوایه تی کردوه ده لی: پیغه مبه ر ﷺ فهرمووی: ﴿وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ﴾ نه و دره خته دره ختی حه نظله له له نایه ته که دا نه و دره خته به سی ره وشت تهوصیف کراوه:

۱- دره ختیکی تام تالو تفتو بژن ناخو شرو زیان به خشه.

۲- له ره گ هه لگه ندر اوه و بنکو ره گه که ی له زه وی دا نین، ههر دهستی بو بیه ی به ئاسانی هه لده که ندری.

۳- چونکه ره گی به زه وی دا نه رژیشتونه خوار و کوو نه وه وایه: که راهه ستانی نه بی، یان شیاوی نه وه نیه راهه ستانی هه بی.

به پیگ گرتنو بهرام به ریکردن رجودازی له نیوان وشه ی حه قو به تال دا ده رده که مو. وشه ی حه ق که وشه ی یه کتا به رستی و نیمانه چه سپاوو ره گنو ریشه دا کو تراوو به سووده بو ئاده میزادان. وشه ی به تال: که وشه ی شیرکو کوفره بی هیزو زیان به خشو له قو کوو له رزو که ..

خاوه نی وشه ی حه ق موسولمانو خودا به رستانی دامه زراون خاوه نی وشه ی به تال کافرو یاخی بووه کانن.

به کورتی نهوانه ی خاوه نی نه فسی به رزو دلی روشنن، موفه ککیرو زاناو دانان، نهوانه خاوه نی که لیمه ی پیروژن، زانیاری به که یان سود به خشو به پیته، ده بنه هو ی خیری خوشی بو گهلو نه ته وه، نه م به هرا نه له دل و دهروونیان جیگیرو چه سپاوه. لقو پۆ به کانیاو بو ئاسمان به رز بوونه وه به ههر چوارلادا بلا بوونه وه، ره گنو ریشالیان دا کو تاوه. هه موو کات خیری خوشی و پیتو به ره که ت به گهلو نه ته وه ده به خشنو ئاده میزادیان لی به هره مه ند ده بی، ئاده میزاد شاره زا ده که ن بو ریبازی حه قو سه رفرازی. ده ق ده شو به یته دار

خورما بنکیکی قایم پتهوی ههیه لقو پژه کانی له بهرزی به چوارلای دا بهخش بوون، ناده میزاد به هاوینو به زستان له بهره کهی دهخون.

خاوهنی بیبری بژگه نو پیسو میشکی پوچو بی هیمه تو ناپیاو نهوانه نه فسیان زه عیفه کوترانه شوین نهو ده کهون، ههه رژه به زورنایه که ده ژهن بژ پارتو گرۆهیک کپنوش ده بهنو بانگه شه ده کهن، نهوانه ش خاوهنی که لیمه ی پیسن، دوا بیرو باوه ری پوچ که وتونو چلکاوخوری بیگانه، له زه ره رو زیان زیاتر ههچی تریان لی ناوه شیتوه، ده بنه به لاو نافاتی روخینهر بژ که لو ولات ده ق ده شو بهینه دره ختی گوزالکتو بی به رو بوومن، بی ره گنو ریشالن بهر قه رار نینو نابن!

نه به جار پهروه ردگار نهوه راده گیه نی: که خاوه نانی که لیمه ی پیروز له دونیاو قیامه تدا به مرز گه یشتو سه رفرازن! ده هه رموی: ﴿يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ واته: پهروه ردگار نهوانه ی تیمانیان هیناوه راگیران ده کا له سهه نهو گهتو به پاره ی: که له ژانی دونیادا له سهه ری بوون: که نهویش تیمانی چه سپاوه له دلوه ده ورو نیان دا؛ نهو تیمانه ی که به لگه ده لیل له دلیان دا ره گی داکوتاوه. مه به ست نهوه یه: جیگیر بوونو بهرده وام بوون له سهه خوداناسی و طاعت، پاداشی مسوگهرو ریزو فهضلو بهخششی پهروه ردگاری لی وه ده ست دی.

یا مه به ست نهوه یه: پهروه ردگار له دونیادا موسو لمانان راگیرو دامه زراو ده کا؛ بهم جوړه له نایین ژتیوان نابنه وه له سهه بیرو باوه ری حه قیان بهرده وام ده بنو چه وسانه وه نه زیه تدانی کافران کاریان تی نا کاو له هه لو یستی خو یان نایه نه خواری؛ وه کوو بیلالی حه به شی و هاوه لانی چه ندیک له لایه نه موشریکه کانی قو په یشه وه سزادران، نهوان له هه لو یستی خو یان پاشگه ز نه بوونه وه. نموونه ی موسو لمانانی دامه زراو له سهه نایینو خاوهنی هه لو یستی مهردانه له سهه بیرو باوه ری حه قو راستیان زوړو زه بنده یه، لاپه ره کانی

میژووی مرۆقاییهتی پرن لهباسو خواسی نهو که له مهردانهی که به بیرو باوه پری
حه قو خودا په سندیان بهر هنگاری به تال بوونه وه و نازارو نه شکه نجهی مله پوران
نه یان توانیوه تۆز قالیک له هه لۆیستی خویان ژوانیان بکه نه وه!

راگیر کردنو دل دامه زراوییان له قیامهت دا له م رووه یه: که له کاتی
لیکۆلینه وه و حساب له گه ل کردندا له وه لایمی پرسیاردا زمانیان تیکه لۆ
پیکه ل نابو به زمانی رهوانو له سه ره خۆ ژیرانه وه لام ده ده نه وه و تهنگو
چه له مدهی مه حشر نایان ترستی.

هه ندیک ده لێن: قسهی مه شهوورو باو نه وه یه: که مانای نایه ته که
نه وه بی: ته باتو دامه زراو بی له کاتی پرسیارو و لایمی گۆردا، مه به ست
به (الحياة الدنيا) ماوهی ژبانی دونیایی، مه به ست به (وفي الآخرة) رۆژی
قیامهت و حسابو لیکۆلینه وهی نهو رۆژه نه سه ته و پرکاره ساته بی.

بوخاری و موسلیمو نه حمه دو هی تریش، هه موویان له بهرانی کوری
عازبه وه ریوایه تیان کردوه: که پیغه مبه ر ﷺ فەرموویه تی: (المسلم اذا سنل في
القبر، شهد أن لا اله الا الله، وان محمدا رسول الله فذلك قوله: ﴿يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ
آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ﴾) هه مان ریوایهت له نه بو
هوره یره شه وه ریوایهت کراوه.

ئیبنو نه بی شه یبه هه مان فەرمووده ی پیشووی له بهرانه وه ریوایهت
کردوه و نه مجار ده رباره ی نایه ته که و توویه تی: مانای ته ثبیت له جیهان دا
نه وه یه: که ناده میزاد ده مرئو له گۆردا دوو فرشته دینه لایو پی ده لێن:
خودای تۆ کییه؟ ده لێ: خودام (الله) یه، ده لێن له سه ر چ نایینی ک بووی؟ ده لێ
له سه ر نایینی ئیسلام بوم. ده لێن: پیغه مبه رت کییه؟ ده لێ: پیغه مبه ری من
حه زره تی محمه مده ﷺ.

نه بو داوود له عوثمایی کوری عه ففانه وه ریوایهت ده کا: ده لێ: پیغه مبه ر
ﷺ که له دفن کردنی مردو ده به وه له سه ر گۆره که ی راده وه ستاو ده یفه رموو:

(استغفروا لأخیکم، واسألوا له التثبیت، فانه الآن یسأل) داوای لیخو شیبوون بۆ براکه تان بکهمن، له خودا بیار پینه وه دامه زارویی، له کاتی پرسیار لیکردنی فریشته کان دا نه شله ژئی. چونکه ئیستا پرسیار لی ده کری.

ئیمامی رازی له کاتی رافه کردنی نایه ته که دا ده فمرموی: قسه ی باو نه وه یه: ئهم نایه ته ده رباره ی پرسیار و وه لامی فریشته له گۆر دا هاتبیته خواری، واته: خودا موسولمان دهرس داده داو له گۆر دا فییری که لیمه ی حه قی ده کا، له کاتی پرسیار دوو فریشته که دا دامه زراوی ده کا بۆ وه لامدانه وه ی پرسیاره کان به شیوه یه کی حه قو راست.

ئه مجار قورشان وه کو ئوسلوب و شیوازی خۆی ئاکام و سهره نجامی کافرانیشت ده ست نیشان ده کا و ده فمرموی: ﴿وَيُضِلُّ اللَّهُ الظَّالِمِينَ﴾ پهروه ردگار ناهیلی کافرو سته مکاره کان به مرار بگهن، لییان ده گهری له گومپایی خویان دا بمیننه وه، چونکه ناماده باشی نه وه یان تیدا نه ئیمان بهینن. قاجیان هه لخلیسکاوه و که وتوونه ناو قو په لیته ی شه وه تو ئاره زۆ بازییه وه.

واته: پهروه ردگار سته مکاران وا لی ده کا له گۆر دا زمانیان تیکه لو پیکه ل بی و نه توانن وه لامی راست بده نه وه !!

ئیبنو جهریرو ئیبنو نه بی حاته و به یهده قی له ئیبنو عبباسه وه ریوایه ت ده کهمن: ده لئی: کافر که مردن یه خه ی پی ده گری فریشته دینه سه ری له پیشه وه له دواوه لی پی ده دن، جا که خرایه ناو گۆر وه به هۆش خۆی دیته وه دای ده نیشینن پی ده لئین: خودای تو کییه؟ وه لام ناداته وه، خودا ناوی پهروه ردگاری له بیر بردۆته وه، ئه مجار پی ده لئین: ئه و پیغه مبه ره ی بۆ سه ر ئیوه ره وانه کراوه کییه؟ ناتوانی وه لام بداته وه. ئا ئه مه یه: که خودا ده فمرموی: ﴿وَيُضِلُّ اللَّهُ الظَّالِمِينَ﴾.

ئه مجار له کوتایی نایه ته که دا پهروه ردگار ده رباره ی هه ردو تاقمه کان مه شینه تی ره هاو بی سنووری خۆی راده گه یه نی و ده فمرموی: ﴿وَيَفْعَلُ اللَّهُ

مایشاء واته: به گۆیره ی مه شینه تو ویستی خۆی یاسای بوونه وهر داده نئو
 پی رازی ده بی، تا نهو کاته ی حیکمه تو دانایی خۆی داخواری نهوه ده بی
 بیگۆری نهو کاتهش له چوارچیوه ی مه شینه تو ده سه لاتنی خۆی دا یاساکه
 ده گۆری. چی بوئ چۆنی بوئ نهوه ده کا. نه گهر مه یلی لی بی نه مه هیدایه ت
 ده داو نهو گومرا ده کا، گومرا کردنی ناده میزاد له دونیادا بریتیه لهوه که
 له بهرده م فیتنه وهواو ناره زو بازی دا خۆنا گرنو قاچیان هه لده خلیسکی،
 له قیامه تیش دا گومرا تر ده بنو ریسوا تر ده بن!!
 گومرا بوونه که یان له م روه وهیه: که ناماده باشیان بو شهر تیدا یهو
 ناره زوی نه فسییان کردوه بهر اهری خۆیان.

سپله یی کافران بهرام بهر نیعمه ته کانی خودا، فه رمان
 به موسو لمانان بهوه نوێزه کانیان نه نجام بدهنو مالی خۆیان بهه خشن
 ﴿الَّذِينَ يَدْعُونَ إِلَى الْإِسْلَامِ﴾
 وَأَحْلَوْا قَوْمَهُمْ دَارَ الْبَوَارِ ﴿٢٨﴾ جَهَنَّمَ يَصَلَوْنَهَا وَيَبْسُ
 الْقَرَارِ ﴿٢٩﴾ وَجَعَلُوا لِلَّهِ أَدَادًا لِيُضِلُّوا عَنْ سَبِيلِهِ قُلْ
 تَمَتُّوا فَاِنَّ مَصِيرَكُمْ إِلَى النَّارِ ﴿٣٠﴾ قُلْ لِعِبَادِيَ الَّذِينَ
 ءَامَنُوا يُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً
 مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا بَيْعٌ فِيهِ وَلَا خِلَالٌ ﴿٣١﴾

دوای ئەوێ پەرەردگار حالۆ وەزعی بەختە وەرانو بەدبەختەکانی نمایش کرد، دیتەووە سەر باسی ئەوانە سێلەیی بەرامبەر نیعمەتەکانی خودا دەکەن! ئەوانیش دانیشتوی مەککەم دەورو بەرنی: کە خودا ئەو نیعمەتانە خۆی بەسەردا رشتون؛ لەولایتیکی ئارامو دوور لەشەر نیشتەجێی کردون، ژبانو گوزەرانێ خۆشی پێداون، حەزەرەتی موحەممەدی کردۆتە پیغەمبەر و سەرەتا بانگەوازیکردنی ئەوانی پێ سپێراوە، کەچی لەجیاتێ ئەوێ شوکرانە ژمیڕین سێلەو پێ نەزانن.

دەفەرموی: ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ بَدَلُوا نِعْمَةَ اللَّهِ كُفْرًا وَأَحَلُّوا قَوْمَهُمْ دَارَ الْبَوَارِ﴾ نایا تۆ سەیری حالۆ وەزعی سەپرو سەمەری ئەو بەدبەختانە ناکە؟ سەرنج نادەیه حالێ ئەوانە نیعمەتی زۆرو زەبەندە خوداوەندیان پێدراوە: کە هەندێ ئەو نیعمەتانە ناردنی پیغەمبەر بۆ سەریان؛ بانگەوازیان دەکا بۆ ئیمان، سەرۆکایەتیان دەکا بۆ رێبازی لیخۆشبوونو بۆ سەرەنجامو ئاکامیک: کە بەهەشتە! کەچی واز لەهەموو ئەو نیعمەتانە دەهێنن و لەجیاتێ ئەوان کوفر وەرەگرن! ئەو نەفامانە پیاو ماقولۆ ریش سپی گەلەکە تۆن ئەو موحەممەد! هەلسو کەوتی ئەمانیش وەکوو هەلسو کەوتی هەموو پیاو ماقولۆ ریش سپی گەلو نەتەووەکانی تر وایە. بەم هەلسو کەوتە ناشیرینو نابەجێیەیان گەلو هۆزەکە خۆیان بەرەو دۆزەخ رەوانە دەکەن! لەناو دۆزەخدا شوێنو جێگایان بۆ داناون!!

بەلێ خانووی هێلاکەتیان بۆ نامادە کردون، ئەو خانووە شومەش ﴿جەننم یصلونها وبئس القرار﴾ دۆزەخە دەچنە ناوی دەخرێنە ناوی، بەراستی خراب قەرارگایە کە ئەوان دەچنە ناوی.

ئەوان لەناستی نیعمەتی رەوانەکردنی پیغەمبەر بۆ سەریانو بانگەوازی کردنی پیغەمبەر بۆیان سێلەیییان نواند، ئەو بانگیان دەکا بۆ یەکتاپەرستی، ئەوان پشت هەڵدەکەنو سوور دەبن لەسەر کوفر و بی‌دینی!!

﴿وَجَعَلُوا لِلَّهِ اُنْدَادًا لِّيُضِلُّوا عَنْ سَبِيلِهِ﴾ نهوانه چند هاوه لو هاوشانیان
 بۆ خودا داناوه، وه کوو خودا دهیانپهرستن، بهندایه تییان بۆ ده کهن، وه کوو
 بهندایه تیکردن بۆ خودا، تایبه تمهندی وایان بۆ بهرپهوا ده زانن: که همر بۆ خودا
 ده شیئه بۆ کسی تر نابن، نه م خودا درۆزنانه یان کردون به هاوه لی خودا بۆ
 نهوهی تاکامی کاره کانیان گومرا کردنی ناده میزادان بی له ریگی
 یه کتاپهرستی، همر که سیئک به قسه یان بکا ده چپته خانه ی گومرایانه وه،

(لام) ی (لیضلوا) (لام) ی عاقیبه تی پی ده گوتری. چونکه بتپهرستی و
 هاوه ل دانا بۆ خودا هوکاریکه سهرده کیشی بۆ گومرا بوون، چونکه گومرا
 بوونی خۆیان نهویستوه وه ههولیان بۆ نه داوه، به لام تاکامی کاره کهیان گومرا
 بوونه!

دهقی نایه ته که ناماژه به وه ده کا: که پیوا ماقو لو قسه رویشتی گه لو
 نه ته وه کان به نه نه قهست ههولنی نهوه یان داوه ریگا له ره شه خه لکه که بشیوتن و
 نه هیلن برپا به پیغه مبه ران بکه ن، جگه له خودا خودا درۆزنیان بۆ خۆیان
 دانا بوون فهرمانیان به ره شه خه لکه که ده کرد: که بهندایه تییان بۆ بکه ن.

به لی بیرو باوه ری یه کتاپهرستی له هه موو روژگارێکدا خه تهره له سهر
 ده سه لاتنی مله ورانو به رژه وه ندیه تایبه تیه کانیان، نه ک له روژگاری جاهیلیه تی
 سهره تاییدا، به لکوو له روژگاری هه موو جاهیلیه تیه کدا که ناده میزاده کان رو
 له یه کتاپهرستی وه رگی پرن ریشمه ی خۆیان ده ده نه ناغاو ده ره به گه کانیان،
 نازادی و که سایه تی خۆیان له ده ست ده ده نه و ملکه چی هه واو ناره زوی نه وان
 ده بن، یاساو شه ریه ت له بیرو بۆ چوونی نه و مله ورانه وه رده گرن، نیگا و
 سروشی په روه ردگار ره تده که نه وه.

ئا له م کاتانه دا به نگه وازی بۆ یه کتاپهرستی خه تهره له سهر مله وره کانو
 به هه موو هیزو توانیه کیانه وه به ره برچی بانگه وازی یه کتاپهرستی ده ده نه وه،

دژایه تی ده که نو هه ولی له ناو بردنی بانگه وازی که رانی نایینی حه قو راست ده ده ن.

ئه ی پیغه مبه ر هه و آلیان بده ری و پتیان رابگه یه نه ﴿قُلْ﴾ به و گه لو نه ته وه نه فامه بلی: ﴿تَمَتَّعُوا﴾ له زه ته خو شی که مو بی به قای نه م ژبانی جیهانه تان بچیژن، تا نه و کاته ی خودا بوی داناو نو نه و نه دازه ی بوی ده ست نیشان کردون له زه ته له ژبان وه ریگرن، سه ره نه جامتان ناشکرایه ﴿فَإِنْ مَّصِرْكُمْ إِلَى النَّارِ﴾ پاداش و گه پرانه و تان و حه وانه و تان بوی لای دۆزه خمه بوی ناو دۆزه خه. وه کوو له شوینیکی تر دا ده فمرموی: ﴿نَمَتَّعْهُمْ قَلِيلًا﴾ ثم نضطرهم الى عذاب غلیظ ﴿لَقَمَان/۲۴﴾ یان ده فمرموی: ﴿مَتَاعٌ فِي الدُّنْيَا﴾ ثم الينا مرجعهم، ثم نذيقهم العذاب الشديد بما كانوا يكفرون ﴿يونس/۷۰﴾ یان ده فمرموی: ﴿قُلْ: تَمَتَّعُوا بِكُفْرِكُمْ قَلِيلًا﴾ انك من اصحاب النار ﴿الزمر/۸﴾.

ئه ی پیغه مبه ر! واز له نامۆژگاری کردنی نه وان بیته خو ماندو کردن له گه لیان بی سووده. روبکه ره نه وانه ی گوئی بوی نامۆژگاری به کانت ده گرن، قه بولی نیعمه ته کانی پهروه ردگار دفا که ن! واز له و کافرو مله ورو سه ره په قانه بیته، روبکه ره نه و کو مه له خودا په رسته، قیریان بکه چۆن شوکری خودا بکه ن، چۆن به نده یه تی خو یان رابگه یه نن.

ئه ی فروستاده! ﴿قُلْ: لِعِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ فمرمان به به نده خاوه ن باو ره کانم بکه به نه و به ندانه ی تیمانیان هی ناوه به تاکو ته نهایی خوداو پیغه مبه رایه تی و هاتنی روژی قیامه ت، پتیان بلی: با شوکرو سوپاسی خودای خو یان بکه ن: ﴿يُقِيمُوا الصَّلَاةَ﴾ به به جیهی نانی نو یژه کانیان به ری کتو پیکی، چونکه نو یژ تابه ته مندترین دیار ده ی سوپاسکردنی به نده یه بوی پهروه ردگار، عیبا ده تیکه بریتیه له به کتاپه رستی!

﴿وَيُنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا يَنْفَعُ فِيهِ وَلَا خَلَالٌ﴾ ههروه ها پتیان بلی: به به خشن له و مال و دارایی به ی پیمان به خشیون،

به نهیئنی و به ناشکرا ببه خشن، به نهیئنی: بۆ ئەوێ کەرامەتی پێ بە خشراوەکان و پیاوەتی بە خشن دەکان بپارێزێ، مالا پێ بە خشینە کە نهیته مایهێ خۆهه لئانهوهو خۆیه زلزانێ. به ناشکرا ببه خشن له ههر شوینیکی پێویست بوو ناشکرا بێ، بهم جوهره مه بهست ئەو بهی خه لکی چاری لێ بکه نوان زه کاتی مالا سامان بوو، به جیهیانی فه رزو زه کاتی واجب بوو.. ئەم به نهیئنی به خشین و به ناشکرا به خشینە ده گهر پندری تهوه بۆ ههستی موسولمان خۆی خۆی ئەم خالانه ده رخیئنی!

ئەو موحەممەد! فه رمانیان پێ بکه مالا سامانی خۆیان ببه خشن زه کات، سه رفیتره له مالا خۆیان ده رکه ن بۆ ئەوێ ره صیدی سامانه کەیان گه شه بکا، با په له بکه ن بۆ ماله خشین پێش ئەوێ روژی قیامهت بێ: که لهو روژه دا فیدیو کهرنو فروشتنی تیدا نه دۆستایه تی و خزمایه تی نامیئنی بۆ یارمه تیدانو رزگار بوون له سزا. به لکو لهو روژه دا ئەوێ فریا ئاده میزاد ده کهوێ بیرو باوه ری راست، کرداری چاکو لوطفی خودایه! روژی نه فسی نه فسی یه.

وه کوو له نایه تیکی تر دا ده فره موئ: ﴿فَالْيَوْمَ لَا يُوْخِذُ مِنْكُمْ فَدِيَةٌ، وَلَا مِنْ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ الحديد/ ۱۵. یان ده فره موئ: ﴿وَاتَّقُوا يَوْمًا لَا تَجْزِي نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا، وَلَا يَقْبَلُ مِنْهَا عَدْلٌ، وَلَا تَنْفَعُهَا شَفَاعَةٌ، وَلَا هُمْ يَنْصُرُونَ﴾ البقرة/ ۱۲۳. یان ده فره موئ: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا بَيْعَ فِيهِ، وَلَا خَلَّةَ وَلَا شَفَاعَةَ، وَالْكَافِرُونَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ البقرة/ ۲۵۴. نه ک دۆستایه تی و برایه تی لهو روژه دا که لکی نامیئنی و بهس! به لکو هه ندی دۆستو براده ر ده بنه دوژمنی بابه کوشته ی یه کترو راپۆرت له یه کتری ده ده ن وه کوو له نایه تیکی تر دا ده فره موئ: ﴿إِلَّا خَلَاءَ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا الْمُتَّقِينَ﴾ الزخرف/ ۶۷.

به لگه ی جوراو جور له سهر هه بوونی خوداو تا کو ته نهایی
له بوونه وه رو نه فسی ناده میزاده کاندا

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ

السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ
بِهِ مِنَ الشَّجَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ وَسَخَّرَ لَكُمُ الْفُلْكَ لِتَجْرِيَ
فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ وَسَخَّرَ لَكُمُ الْأَنْهَارَ ﴿٣٢﴾ وَسَخَّرَ لَكُمُ
الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ دَائِبَيْنِ وَسَخَّرَ لَكُمُ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ ﴿٣٣﴾
وَعَاتَاكُمْ مِنْ كُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُ وَإِنْ تَعُدُّوا نِعْمَتَ اللَّهِ
لَا تُحْصُوهَا إِنَّ الْإِنْسَانَ لَظَلُومٌ كَفَّارٌ ﴿٣٤﴾

دوای نهو ی پهره ردگار حالو وه زعی به خسته وه رانو به دبه خسته کانی رون
کرده وه، چهند به لگه یه ک دینیتسه وه له سهر هه بوونی خودای کار ئافه ریده وه
تا کو ته نیاو زانا وخواهن تواناو ده سه لاتی ره هاو بی سنووری، بو نهو ی
ناده میزادان هه لینی بو شوکر کردنی پهره ردگارو به دیهینه ری بوونه وه،
سهر کۆنه ی کافره کان ده کا له سهر رو وه گیرانو پشت هه لکردنیا ن له تیفکرین
له نیعمه ته جوراو جور هه کانی یه زدان. کیتابی بوونه وه ده کاته وه لا پهره کانی
هه لده داته وه، دیره سهر سوپهینه ره کانی ده کهونه ناخواتنو نیعمه ته کانی خودا
نمایش ده کهن، لا پهره گه وه ره زه به للاحه کانی بوونه وه یه که یه که
هه لده داته وه تا چاو هه تهر بکا جور هه شیره وه رهنک له م نیعمه تانه نمایش
ته فیسیری ره وان (۲۲۱)

ده کا: ئاسمانه کانو زهوی، خۆرو مانگ، شهوو روژ، بارانو هاتنه خواره وهی
 ئاو له ئاسمانه وه، رسکانو سهوز بوونی گژو گیا له زهوی دا، ده ریاو هاتوو چۆی
 گهمی به ناوی دا، کشانی جۆگه و جۆبارو ئاودانی زهوی پیگه ییشتنی رزقو
 روژی، ئهم لاپه ره کهو نییانه راده نوێنرین کهچی ئاده میزاد له بهر نه فامی و
 نه زانی سهیری ناکه ن تی نافرکن، نایخویننه وه لی ورد نابنه وه شوکرو
 سوپاسی خودا ناکه ن له سهر شهو نیعمه تانه! به راستی ئاده میزاد سپله یه و
 نه زانو لاسارو نه فامه، نه گینا ده بوو ههرگیز کوفرانی نیعمه ت نه که ن.

له م کۆمه له نایه ته دا پهروه ردگار ده به لگه دینیته وه له سهر هه بوونی
 ده سه لاتی خۆی ده فهرموی:

۱- ﴿اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ﴾ پهروه ردگار خودایه کی وه هایه
 ئاسمانه کانی به دیه یان و به رزی کردونه وه به ته ستیره رازاندو نیه وه.

۲- ﴿وَالْأَرْضِ﴾ زهوی دروست کرده و رایخستوه، دروست کردنی
 ئاسمانه کانو زهوی زۆر له دروست کردنی ئیوه گرنگتره، پرن له نیعمه تی جۆراو
 جۆر بۆ سوود و قازانجی ئیوه، هه ست به هه ندیکیان ده که نه به هه ندیکیان
 نازانن.

۳- ﴿وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ﴾
 ده بارینی له به رزایی به وه ئاو، به هۆی شهو ئاوه وه زهوی وشکتو برینگ
 سه ره نوی زیندو ده کاته وه، دره ختو رو ه کی جۆراو جۆری تیدا ده پروینی،
 کشتو کالی لی به ره هم ده هینن، ههرچی پیویست بی بۆ بژیوی ئاده میزادو
 ئاژه لو گیانله به رانی تر له زهوی ده ری ده هینی. جۆره ها میوه به رو بوومی
 ره نگاو ره نگو خاوه ن تامو بۆنو سوودی جودا جودا ده خولقی نی. وه کوو
 له نایه تی کی تر دا ده فهرموی: ﴿وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً، فَأَخْرَجْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْ
 نَبَاتٍ شَتَّى﴾ طه/ ۵۲.

۴- ﴿وَسَخَّرَ لَكُمُ الْفَلَکَ لِتَجْرِیَ فِی الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ﴾ کشتی و گه میکانی بۆ ئیوه رام کردون، واته عه قلو دهسه لاتنی دروستکردنو به کارهینانی پیداون، وای لی کردون به سهر ناوه وه دینو دهچن لهم شار بۆ نه وشارو لهم ولات بۆ نه و ولات به نيزنو ره زامه ندی خدا، خۆتانو کالای خۆتاننی پی ده گوینه وه.

۵- ﴿وَسَخَّرَ لَكُمُ الْأَنْهَارَ﴾ سهراوهی ناوی بۆ هه لقولاندون کانیاو جوگا و چۆمی بۆ به دیهینان، زهوی بۆ شەق کردون بۆ نه وهی چۆم روپاره کان لهم ولات بۆ نه و ولات بکشین سوودو قازانجی زیان لهو چۆمانه وهرده گرن. جوگا و نیرویان لی هه لده بهستن بۆ ناو خواردنه وه ناو دیرکردنی گشتو کالو پیوستیاتی تریش.

۶، ۷- ﴿وَسَخَّرَ لَكُمُ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ دَائِبَيْنِ﴾ خۆرو مانگی بۆ زام کردون وای راهینان بهرده وام له هاتوچۆدا بن، شهوو روژ لی برابن بۆ گه شه پیدانو ریکو پیک کردنی ژباننی ناده میزادو گیانله بهرانی ترو دره ختو ره کتو شتی تریش. خۆرو مانگو نه ستیره کانی تر هه موویان بی راوهستان له هاتوچۆدان هیچیان ری له ویتریان ناگریو نابیته له مپهر له بهرده م نه ویتردا. وه کوو له نایه تیکی تردا ده فهرموی: ﴿لَا الشَّمْسُ یَنْبَغِی لَهَا أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ وَلَا اللَّیْلُ سَابِقُ النَّهَارِ وَکُلٌّ فِی فَلَکٍ یَسْبَحُونَ﴾ یس/ ۴۰.

۸، ۹- ﴿وَسَخَّرَ اللَّیْلَ وَالنَّهَارَ﴾ شهوو روژی راهینان وای لی کردون به ریکو پیک به شوین یه کتردا دینو دهچن. جاریک شهو دریز ده بنو روژ کورت، وه کوو له زستاندا روده دا، جاریکی تر روژ ژریژ ده بن شهو کورت، وه کوو له هاویندا دیته جی. روژ کاتی هه ولدانه بۆ دهسته بهرکردنی پیوستی ژبانو شهو کاتی هه سانه وهو نارامگرتنه.

لهچند شوینیک قورئان ئاماره بهم مانایه دهکا وه کوو ده فهرموی: ﴿یَغْشِی اللَّیْلَ وَالنَّهَارَ یَطْلُبُهُ حَثِیثًا، وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنَّجْمُ مَسْخَرَاتُ بِأَمْرِهِ، اَلَا لَهُ الْخُلُقُ وَالْأَمْرُ تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِیْنَ﴾ الاعراف/ ۵۴. یان ده فهرموی: ﴿یُولِجُ

اللیل فی النهار ویولج النهار فی اللیل وسخر الشمس والقمر، کل یجری الی اجل مسمى، وان الله بما تعملون خبیر ﴿لَقَمَان/۲۹﴾ یان ده فهرموی: ﴿ومن رحمته جعل لکم اللیل والنهار لتسکنوا فیه ولتبتغوا من فضله﴾ القصص/۷۲.

۱۰- ﴿وَأَتَاكُمْ مِنْ كُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُ﴾ به خشیویه تی به نیه نهی کومه لی ناده میزاد همر شتی ک داواتان کردبی و بو داواکردن بشی و پیوستان پی بی و سوودی هبی. جا چون یه که داواتان کردبی یان پیتان نه زانبی و داواتان نه کردبی.

خیطابه که بو ره گزی ناده میزاده بو هه موو خاوهن عه قلو فامیکه، که شیایو خیطاب له گهل کردن بی، چونکه پهروردگار هه چی له زه وی دا هیه بو سوودی ناده میزاد دروستی کردوه، نه مجار شیوهی به کارهینانو سوودی لی بینبینو داهینانی خستوته نه ستوی خویان، بو نه وهی به گویرهی بیرو بو چونی خویان، به نه ندازهی عه قلو نه زمونی خویان، به گویرهی گه شه کردنی عه قلی نادمیزادیانو پیشکه وتنی هکاره کانی ژیانو ورده بو سوودی خویان به کاریان بین. بیگومان ناده میزاد له چهرخی بیستم دا گه یشته تروپکی پیشکه وتنو داهینانو که شف کردنی بوونه وهرو دوزینه وهی نهینی به کانی ماده، به پشتیوانی هیزی هه لپو هه واهو نه وتو کاره باو زه پهو شتی تره وه زور پیشکه وتنی له بواره جیا جیا کانی ژیان به ده ست هیناوه پهی به زور کونو که له بهری بوونه وهر برده.

﴿وَإِنْ تَعْدُوا نِعْمَةَ اللَّهِ لَا تُحْصَوْهَا﴾ نه گهر بتانه وی ناعمته جوړاو جوړه کانی که خودا به نیه داوه بیانومیژن، ناتوان ژماره یان بکه نه، چونکه هینده زور جوړاو جوړن له ژماره نایه نه، به نیه سهرژمیژن ناکرین. جله بکه نیه نه توان سهرژمیژن بکه نه ته نکید ناتوان شوکرانهی پیوستیشیان له سهر بکه نه.

طه لقی کوری حەبیب دە فەرموی: مافی خودا زۆر لەو قورسترە ئادەمیزاد پێی هەلبگیڕی، نیعمەتەکانی زۆر لەو زۆرتەرن بکە بەندەکان بۆیان سەرژمێر بکەین...

شافعی دە فەرموی: (الحمد لله الذي لا يُؤَدِّي شُكْرُ نِعْمَةٍ مِنْ نِعْمِهِ إِلَّا بِنِعْمَةٍ حَادِثَةٍ تُوْجِبُ عَلَى مُؤَدِّيهَا شُكْرَهُ بِهَا). سوپاسو ستایش بۆ خودایەکی ئەوتۆیە شوکرانە ژمێری نیعمەتێک لە نیعمەتەکانی ئەنجام نادری ئەگەر نیعمەتێکی تری بێ بەو نیعمەتە شوکری نیعمەتەکی تری پێ بکا.

سەعدی شیرازی لە دیباچەی گولوستانەکی دا دە فەرموی: سوپاسو ستایش بۆ خودایەکی: کە هەر هەناسەیەک ئادەمیزاد هەڵدەمژێ شایانی دو شوکرە چونکە: کە هەناسە هەڵدەمژێ دەبێتە هۆی درێژە پێدانی ژیان، کە هەناسەش دەداتەو گیانو جەستە پێ ئاسوودە دەبێ.

دە پێ چۆن ئادەمیزاد دەتوانێ نیعمەتەکانی خودا سەرژمێر بکا؟ کە لە توانای دا هەیه شوکرانە ئەو نیعمەتانە بکا؟!

نایا هەموو ئەم بوونەوەرە بۆ خزمەتی ئادەمیزاد راهینراوە؟ نایا ئەم بوونەوەرە گەورەیه تەسخیر کراوە بۆ ئەم مەخلوقە پچکۆلە؟ ئاسمان ئاوی لێ دیتە خواری، زەوی ئاوە کە وەرەگری، میووە دانەوێڵە لەم تیکەو لێکەدا بەرھەم دێن، دەریا تەسخیر کراوە بۆ ئەوێ کەشتی بەئیزنی خودا بەناوی دا هاتوچۆ بکا. چۆو روبار دەکشێو دەبنە هۆی ژیانو بەرھەم هێنانی رزقو رۆژیو بەرژووەندی ئادەمیزاد دەستەبەر دەکەن، خۆرو مانگ رامکراونو بەردەوامن لە هاتوچۆداو ساتە وەختێک حەجمینیان نیە، شەو رۆژ بەشوین یە کەدا دێو دەپۆن...هتەد، نایا هەموو ئەمانە لەبەر خاتری ئادەمیزاد نیە؟ کەچی لەگەڵ ئەوەش دا یادی ناکاتەووە شوکرو سوپاسی ناکا؟!

﴿إِنَّ الْإِنْسَانَ لَظَلُومٌ كَفَّارٌ﴾ بەراستی ئادەمیزاد سستەمکارو سپێلەو بێ

وەفایە.

تیبینی نهوه ده کری: پهروه ردگار له کوتایی هم نایه ته دا فهرمووی: ﴿ان
الإنسان لظلوم کفار﴾ له سوره تی (النحل/۱۸) دا ده فهرمووی: ﴿وان تعدوا
نعمه الله لا تحصوها، ان الله لغفور رحيم﴾ جوداوازی نیوان هم دوو کوتایییه
نهوه ییه: قسهو باس لیږه دا بۆ سرژمیر کردنی هه لویسته ناشیرینه کانی
ناده میزاده: که بریتیه له کوفرائی نیعمه تو سته مکاریو شهریک دانان بۆ
خودایه. له سوره تی (النحل) یش دا مده بست ژماردنی فاضلو به خششی
پهروه ردگار به سهر ناده میزادا، بریکیش لهو فاضلو به خششانه
لیخوشبوونو ره حمه ته هم دوو صیفه ته ی خۆی خسته کوتایی نایه ته که وه بۆ
نهوه ی بهنده کانی هه لنبی بۆ گهرانه وه تویه کردن.

نیمامی رازی لیږه دا ده فهرمووی: جوداوازی نیوان نایه ته کان له م په وه ییه:
پهروه ردگار ده فهرمووی: نه ی ناده میزادینه! که من نیعمه تی زۆرو هه مه جوړم
ره خساندن نیوه وه ریان ده گرنو من ده یان به خشم. که تو نیعمه ته کانم
وه ده گری دوو ره وشت ده نوینی: سته مکاریو هاوه لدانانه بۆ خودا، منیش
دوو ره وستم هه ن لهو کاته دا: لیخوشبوونو به به زه یییه.

واته ده فهرمووی: نه ی بهنده کانم! نه گهر نیوه سته مکار بن من
لیبور دووم، نه گهر نیوه سپله و پینه زان بنو کوفرائی نیعمه ته کانم بکه ن، من
ره حیمو خاوه ن به زه ییم. ده زانم که مته رخه من، که مته رخه میه که تان به سزا
وه لام ناده مده وه.

نزاو پارانه‌وهی ئیبراهیم به‌ره‌و رووی کابه

وَإِذْ

قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَذَا الْبَلَدَ آمِنًا وَاجْنُبْنِي وَبَنِيَّ
 أَنْ نَعْبُدَ الْأَصْنَامَ ﴿٣٥﴾ رَبِّ إِنَّهُمْ أَضَلُّنَ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ
 فَمَنْ تَبِعَنِي فَإِنَّهُ مِنِّي وَمَنْ عَصَانِي فَإِنَّكَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٣٦﴾
 رَبَّنَا إِنِّي أَصْكَنْتُ مِنْ ذُرِّيَّتِي بُوَادٍ غَيْرِ ذِي زَرْعٍ عِنْدَ بَيْنِكَ
 الْمُحْرَمِ رَبَّنَا لِيُقِيمُوا الصَّلَاةَ فَاجْعَلْ أَفْئِدَةً مِّنَ النَّاسِ
 تَهْوِي إِلَيْهِمْ وَارْزُقْهُمْ مِّنَ الشَّجَرِ لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ ﴿٣٧﴾
 رَبَّنَا إِنَّكَ تَعْلَمُ مَا نُخْفِي وَمَا نُعْلِنُ وَمَا يَخْفَىٰ عَلَى اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ
 فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ ﴿٣٨﴾ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي وَهَبَ لِي
 عَلَى الْكِبَرِ إِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ إِنَّ رَبِّي لَسَمِيعُ الدُّعَاءِ ﴿٣٩﴾
 رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ
 دُعَاءِ ﴿٤٠﴾ رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ
 الْحِسَابُ ﴿٤١﴾

پاش نهوهی پهروه ردگار به به لگهی جوراو جور نهوهی چه سپاند: که هیچ خودای په رستراوی حق نین جگه له پهروه ردگار، نهوهی راگه یاند: که به ندایه تیکردن بۆ غهیری خودا دروست نیه، داوای له پیغه مبه ر کرد: که سهرسام بی له حالّی نهوانه ی بتپهرستی ده کهن!

نه مجار به شوین نهوه دا باسی هه زره تی ئیبراهیم ده کا: که باپیره گه وره ی عه ره به و قوره یشیه کان له ئیسماعیلی کوړی ئیبراهیمه وه که وتونه وه. نه و ئیبراهیمه ی له خودا پارایمه وه: که شاری مه که وه دهره بهری بکاته شاری ناشتی و ته بایی. خۆی و کوړو نه وه کانی له بتپهرستی پیاریزی!! نه وه شی راگه یاند: که بری له کوړو نه وه کانی لای مالّی خودا جینشین کردون، بۆ نهوه ی یه کتاپهرستی نه نجام بدن، نو یژده که گه وره ترین تاعه ته بۆ خودا نه نجامی بدن. ههروه ها هه زره تی ئیبراهیم شوکرو سوپاسی خودای کرد له سهر نه وه به پیری و دوا ی ناهومید بوون له مندال، خودا دوو کوړی پی به خشین: که ئیسماعیل و ئیسحاق بوون، ههروه ها داوای لیخو شبوونی بۆ خۆی و باوکتو دایکتو موسولمانان کردو داوای رزگار بوونی رۆزی حیسابو لیکو لینه وه ی بۆ کردن!

ده فهرموئ: ﴿وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَذَا الْبَلَدَ آمِنًا﴾ نه مه یاد خستنه وه ی پهروه ردگار به بۆ شاده میزاد، به لگه هیئانه وه ی میژوویی به بۆ موشریکه کانی قوره یش به وه: که مه که شاری خودا په رستییه، هه ره له کۆنه وه دامه زراوه بۆ خودا په رستی و یه کتاپهرستی، هه ره له کۆنه وه هه زره تی ئیبراهیم له وانه بهری بووه: که جگه له خودا شتی تر ده په رستن. هه ره نه ویش بوو له خودا پارایمه وه: که شاری مه که بکاته شاری ناشتی و ته بایی،

واته: نه ی موحه ممه د! یادی نه وه بکه ره وه، نه م راستییه بۆ گه له که ت بگیړه وه: نه و کاته ی ئیبراهیم له خودا پارایمه وه: وتی: خودایه! نه م شاری مه که یه بکه ره شاریکی وا نه منو ئاسایشی تیدا به رقه رار بی، کهس خوینی

کەسی تێدا نەپڕیژی، کەس تێیدا ستم لەکەس نەکا. بیگومان پەرەردگار
ولامی نزاکی دایەوێ دوو کەسێ قبوڵ کرد. کردی بەشاریکی ئەمین و ئارام بۆ
ئادەمیزاد و بالەند و درەخت و رووک، ئادەمیزادی تێدا ناکۆژی نیچیری تێدا
راو ناکرێ، درەختی تێدا نابردێ، هەر کەسێ چووێ ناوی دەکەوێتە ناو
حەرەمەوێ ئێتر لەوێدا ناکۆژیترەوێ. وەکوو لەناوەتێکی تردا دەفەرموێ: ﴿و
لم یروا انا جعلنا حراماً آمناً﴾ العنکبوت/ ۶۷. یان دەفەرموێ: ﴿ومن دخله کان
آمناً﴾ آل عمران/ ۹۷.

بەر راستى حەزرەتى ئىبراھىم نمونەى ئادەمىزادى كاملى خوداپەرستى
لەخودا ترس بوو، دەم بەدىكرو سوپاسگوزار بوو، باوكى پىغەمبەرانو
خۆشەويستى خودا بوو، خوداى بەباش ناسىو و بەندايەتى بۆ کردو، خوداى
بەباشى ناسىو و لى تىرساو: نمونەى بەندەى راستاڭو موخلىصى بوو.

سپیاقي قورئانه که وينی ئیبراهیم ده کیشی که له پهنا مالی خودادا راوه ستاوه و دهستی نزاو پارانه و هی بهرز کردۆته و ده بۆ لای پهروه ردگارو له دیمه نیکی پر له خشوع و خضوع دا له خودا ده پاریته و ده لێ: خودایه! نه م شاره بکه یته شاری ناشتی و ناشته وایی ﴿وَاجْنُبْنِي وَبَنِيَّ أَنْ نَعْبُدَ الْأَصْنَامَ﴾ خودایه! خوۆم کوپو نه وه کانم پیاریزه له وهی بته پرستی بکه نه، دوورمان بخه ره له کاره ناشیرینه مالی وێرانکه ره. هیدایه تمان بده و امان لێ بکه: که یه کتاپه مرسته ی بکه یزو عیباده تمان خالص بۆ تۆ بی و کهس نه که ی نه به هاوه لۆ شه ریکت!!

ئەمە بەلگىيە لىسىرى ئەۋە: كە پىۋىستە ئادەمىزاد دوعا بىق خۇيى
باۋىنى دايكىى كورۇ ئەۋەى بىكا.

بِیْگومانِ دوعایِ نبیراهیمِ هندیکی گِیرا بوو هندیکیشی نا. حهزره‌تی
نبیراهیم که بهو دله گهرمه‌وه، بهو بیرو باوه‌ره پته‌وه دامه‌زراوه‌وه، بهو
زوبانه شوکرانه ژمیریه‌وه ده‌پار پته‌وه دهیه‌وی سهرره‌قو یاخی بووه‌کان

بگیریتوه بۆ نیعتیراف کردن به خودایه تی خودا، کافره کان له جیاتی سپله یی بهرامبهر نیعمه ته کانی خودا شوکرانه ژمیر بن، بئی ناگاکان به ناگا بینمه، سهر لی شیواو و لاده ره کانی نه وه و هچه کانی بگه پینه وه سهر ریبازی باب به گه وه یان و شوین ری و ره سمی نه و بکه ون و ئیبراهیم بکه نه رابه و پیشه و او دابو نه پیتی نه و په پیره و بکه نه. دژی بتو بتپرستی بن!!

نه مجار حه زره تی ئیبراهیم نه وه راده گه یه نی: که زوریه ی زۆری ئاده میزاد به هۆی بتو نه صننامه وه گومرا بوون و فهرمووی: ﴿رَبِّ اِهْنِ اَضْلَلْنِ کَثِیْرًا مِّنَ النَّاسِ﴾ خودایه! به راستی نه ویتانه بوونه هۆی گومرا بوونی زوریه ی زۆری ئاده میزاد له رتگی حه ق و هیدایه ت، به جوړیک کرد و یان به خودا و ده یان پرستن، هه لبه ته و هپال دانی گومرا کردن بۆ به کان له روی مه جازه وه یه، نه گینا بتو صه نه م بئی گیان و ده سه لاتی هه چیان نیه.

نه مجار درێژه به پاران وه که ی ده داو ده لی: ﴿فَمَنْ تَبِعْنِ فَاِنَّهُ مِنِّي﴾ جا که سیک بر و به من بکا و له سهر بیرو با وهری من بئی له سهر مه نه جو ریبازی من نیمانی به تو هه بی و راستالانه یه کتا پرستی بکا، نه وه له منه و له سهر ریبازی منه و له پیری منه.

﴿وَمَنْ عَصَانِ فَاِنَّكَ غَفُوْرٌ رَّحِیْمٌ﴾ که سیکیش پیچه وانده ی فهرمانی من بکا، و هلامی بانگه وازییه که م نه ده نه وه، یه کتا پرستی نه نجام نه ده ن، نه وه عانی به تو یه و بۆ خۆت زانا و ناگاداری، ده توانی لییان خوش بئی و تو یه یان لی وهریگری و هیدایه تیان بده ی بۆ رتگی راست.

عه بدولای کوری عه مر ده فهرمووی: پیغه مبهر ﷺ نه م و ته یه ی ئیبراهیمی خوینده وه که ده فهرمووی: ﴿رَبِّ اِهْنِ اَضْلَلْنِ کَثِیْرًا مِّنَ النَّاسِ.. الْاٰیَةِ﴾ و ته که ی حه زره تی عیسا شی خوینده وه: که ده فهرمووی: ﴿اِنْ تُعَذِّبْهُمْ فَاِنَّهُمْ عِبَادُكَ﴾ نه مجار پیغه مبهر ﷺ دهستی نزای بهرز کرده وه فهرمووی: (اللهم امتی، اللهم امتی، اللهم امتی) نه مجار دهستی کرد به گریان،

پهروهردگار فرمانی بهجویرائیل کردو فرموی بچو بۆ لای موحه ممه د (خودا) باشتر ده زانی (پیی بلی: بۆ ده گریه ی؟! جویرائیل هاتو پرسیری لی کرد. پیغه مبه ر ﷺ شهو هی پتویست بوو پیی فرموو: شه مجار پهروهردگار به جویرائیلی فرموو: بچو بۆ لای موحه ممه د پیی بلی نیمه شه و رازی ده که یزو ده رباره ی شه ممه ته که ی نیگمرانی ناکمین!

شه مجار حه زره تی نیبراهیم دوعاو پارانه ویه کی تری ناراسته ی پهروهردگار کردو وتی: ﴿رَبَّنَا إِنِّي أَسْكَنْتُ مِنْ ذُرِّيَّتِي بُوَادٍ غَيْرِ ذِي زَرْعٍ عِنْدَ بَيْتِكَ الْحَرَمِ﴾ پهروهردگارا! خوت ناگادارو زانای بهو هی من بری له مندالو خیزانی خوم (که نیسماعیلو شهوانه ی لهوده که ونه وه) جینشینم کردوون له شیوو دولیکی ره قه نوا: که شیوی مه که کیه، لای خانوی حه ره می تو: که کابه یه و سوکایه تی پیکردنی شه مالته یاساغ کرده، ده ورو به ره که یت کرده به حه ره و نابی که س دهستی بۆ دریز بکا به بی ریزی سهیری بکا!

﴿رَبَّنَا لِيُقِيمُوا الصَّلَاةَ﴾ خدایه بۆیه شه خانوو ده ورو به ره ت کرده به خاکی حه ره ریزت داوه تی بۆ شهو هی دانیشتوانی بتوانن نوژی تیدا بکه نو روی تیبکه نو به یادی خودا په رستی شه و دانی بکه نه وه. یه کتا په رستی تیدا شه نجام بده ن. ﴿فَجَعَلَ أَفْنِدَةً مِنَ النَّاسِ هَؤُلَاءِ إِلَهُهُمْ﴾ خدایه! وا بکه دلو ده ورونی شه ده میزادان وه گری بنو به حه زو شه ره زووه بۆی پینو به هه شه داوانو په له پهل سه فره ی بۆ بکه ن، دلیان بۆ زیاره تی بکورکینی و حه زیان له دیده نی بی، خدایه خۆشه ویستی شه خاگو زیده به خیه دلی بده کانتشه وه به تاسوخمه وه له هه ر چوارلاوه بکه ونه ری بۆ دیده نی مالی خوت: که که عبه یه و بینینی دانیشتوانی ده ورو به ری، که نه وه کانی منن.

﴿وَأَرْزُقْهُمْ مِنَ الثَّمَرَاتِ﴾ خدایه! نه وه کانم، شهوانه ی لای مالی خوت جینشینم کردوون رزقو روژیان بده له جوژه ها میوه و به رو بوومی ولاتانی

دوینا، لههر چوارلای جیهانهوه خواردهمهنی بۆ کیش بکری، بۆ نهوهی بتوان بهوپه‌ری باشرو لیبرانهوه تاعهتی تو بکه‌ن، هه‌روه‌ها چونکه ولاته‌که ولاتیکی دیمو بۆ کشتو کالو به‌روبوومه، خودایه رزقو روژییان بۆ به‌خسینه ^{خسینه} بۆ خواردن!

په‌روه‌دگار ئهم نزایه‌ی ئیبراهیمی گیرا کردوه و له‌و کاته‌وه تا به‌ئه‌مه‌پۆش شاری مه‌که‌که میوه‌ی جیهانی لی نابری و نه‌پراوه. وه‌کوو له‌شوینیکی تردا ده‌فرموی: ﴿او لم نمکن لهم حرماً آمناً یجبی الیه ثمرات کل شیء، رزقاً من لدنا﴾ القصص/۵۷. به‌لی فه‌ضلو گه‌وره‌یی خودا هاتووته‌ جی، هه‌رچه‌نده له‌مه‌که‌که داری به‌رداری تیدا نیه، که‌چی میوه‌ی ولاتانی ده‌ورو به‌ری بۆ راگۆیز ده‌کری، چوار فه‌سلی سال بۆ میوه‌ نابۆ.

خودایه! رزقو روژییان بده ﴿لَعَلَّهُمْ یَشْکُرُونَ﴾ به‌لکوو سوپاسو ستایشی نیعه‌ته‌کانت بکه‌ن، یان تا باشتر نوێزه‌کانیان نه‌نجام بده‌نو به‌لیبرانهوه به‌ندایه‌تیت بکه‌ن!!

ئهمه ئاماژه‌یه بۆ نهوه، که‌ ده‌بۆ مه‌به‌ست له‌وه‌ده‌ست هینانی ^{سورده} ماددییه‌کان نه‌وه بۆ یارمه‌تیده‌رین بۆ نه‌نجامدانی خودا په‌رستی و طاعه‌تکردن.

هه‌زهره‌تی ئیبراهیم له‌دوعاو پارانه‌وه‌که‌ی دا موراعاتی نه‌ده‌بو دابو نه‌پیتی پارانه‌وه‌ی کردوه، لالانه‌وه‌و نوزانه‌وه‌ی تیدایه رانواندن پتووستیاتی خۆی و نه‌وه‌کانی و کیشکردنی ره‌حه‌مه‌تو به‌زه‌یی خودای تیدایه بۆیه خودا ده‌عاکه‌ی گیرا کردو پێداویسته‌یه‌کانی پێ به‌خشین. ئهمه‌ش شتیکی ئاساییه، نه‌و به (خلیل الرحمن) ناو ده‌بۆ و باوکی پیغه‌مبه‌رانه.

﴿زَبَنَّا اِنَّكَ تَعْلَمُ مَا نُخْفِي وَمَا نَعْلَمُ﴾ په‌روه‌دگارا! بێگومان زاتی پاکت ئاگاداره‌و ده‌زانێ بۆچی لیته‌ ده‌پاریینه‌وه، ئاگاداری نه‌هینی ناو دلمانێ و نه‌وه‌ی به‌ناشکرا ده‌لیتین. نه‌تو زۆر زانائتری به‌حاله‌و وه‌زعو به‌رژه‌وه‌ندیمان، تو

هه موو شتیک ناشکراو نهینی ناگاداری، له بوونه وردا هیچت لی گوم نابی،
که وایی زاتی پاکت پیوستیت به داوا کردنی نیمه نیه، پیوستیاتی نیمه
ده زانی. وه لی که لیت ده پارینه وه بو ده رختنی به ندایه تیمان، بو نه وه ی
ناتاجی خومان بو ره حمه تی به رفراوانت رابگه نین.

﴿وَمَا يَخْفَىٰ عَلَى اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ﴾ هیج شتیک
له ناسمانه کانو زه وی دا له خدا هوون نیمو نابی، هه موو شتیک بو نه و
ناشکراو نمایانه، چونکه نه و به دیهینرو هه لسورینرو چاودیرانه.

نه مجار حه زره تی ئیبراهیم سوپاسو ستایشی پمرو ردگار ده کا له سهر
نه وه: که به پیری مندالی پی به خشیوه وه جاخی کویر نابی ده فهرموئ:
﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي وَهَبَ لِي عَلَى الْكِبَرِ إِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ﴾ سوپاسو ستایشی
نه پراوه بو نه و خودایه یه: که له گهل نه وه دا پیر بوومو به سالا چوم ئیسماعیلو
ئیسحاقی پی به خشیم پاش نه وه ی ناهومید بووم له وه ی مندالم بسبو
گه ییشتمه ته مه نی یه ئس. دوو کوری پیدام ئیسماعیلو ئیسحاق، ئیسماعیل
له هاجره بووه، ئیسحاق له سارا خاتونه. ئیسماعیل سینزه سال له ئیسحاق
گه وره تره.

هه ندیک ده لئین: که ئیسماعیل له دایک بوو ته مه نی ئیبراهیم
گه ییشتبوه نه و دو نو سال، که ئیسحاق له دایک بوو ته مه نی سه دو دوانزه سال
بووه.

﴿إِنَّ رَبِّي لَسَمِيعُ الدُّعَاءِ﴾ بیگومان خودای من بیسه رو شنه وایه
به پارانه وه و ته کانم، وه لامی دو عاکانم ده داته وه همر که سنی لی بیارینه وه
دو عاکه ی گیرا ده کا. مه به سته کانم بدرکینم یان نه یاندرکینم خودا ناگاداری
مه به سته کانه.

نه مجار له خودا ده پارینه وه: که یارمه تی بدا به رده وام بی له سهر شوکرو
ستایش، ده فهرموئ: ﴿رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي﴾ خودایه! وام

لی بکمی بتوانم نهوهی له سهرم پیویسته نه نجامی بدهم، نوێژه کانم بهریکتو پیکمی نه نجام بدهم، یارمه تیم بده نه که کانم به جی بینم، ههروه ها بری له نهوه کانیشم توفیق بده نه که کانمی سهرشانیان بهریکتو پیکمی نه نجام بدهن، نوێژه کانیان به جی بینن، بۆیهش به تایبهتی ناوی نوێژی هینا، چونکه گهوره ترین عبادت نوێژه، نوێژ کاریگهریه کی گرنگی ههیه له پالفته کردنی دلو دهروونو گیرانهوهی ناده میزاد له خراپه کاری.

﴿رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَاءَ﴾ خدایه! عبادته تمان قبول بفرموو. لیره دا وشه (دعاء) به مانا عبادته هاتوه، وه کوو له نایه تیکمی تریش به هه مانا مانا هاتوه وه کوو ده فرموی: ﴿واعتزلکم وما تدعون من دون الله﴾ مریم/ ۴۸.

نه مجار هه زه تهی ئیبراهیم دوعاو پارانهوه دلسوزانه کی کۆتایی پی دینی به دوعایه کی سه ره نه راکیشی گشتی ده فرموی: ﴿رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ﴾ خدایه! تاوانه کانم داپوشی و لیم خوش بی، هه روا له تاوانی دایکتو باوکم خوش ببه، ههروه ها له تاوانی هه موو موسولمانان چاوپوشی بفرموو: لهو رۆژه دا که ههسابو لیکۆلینهوه نه نجام ده دهی به نه ده کانت کیش ده کی بۆ پاداشدانهوه و تۆلستاندن لیان له سهر کرده وه کانیان.

هه سه نی به صری ده فرموی: دایکی ئیبراهیم موسولمان بووه، داوی لیخۆشبوونی بۆ باوکی (له گه له نه وه دا: که کافر بووه) له بهر واده و به لینی که که پی دابوو، جا که بۆ مه علوم بوو: که باوکی کافرو دوژمنی خدایه، خۆی لی بهری کردو خۆی لی دوور خسته وه. وه کسو له شوینیکی تردا ده فرموی: ﴿وما كان استغفار ابراهيم لابيه الا عن موعدة وعدها اياه فلما تبين له انه عدو لله تبرأ منه، ان ابراهيم لاواه حلیم﴾ التوبة/ ۱۱۴.

شایانی باسه پارانهوهی ئیبراهیم داوی لیخۆشبوون له گونا هه کانی، نه وه ناگه یه نی: که تاوانی کرد پی و داوی لیبوردن بکا، به لکوو مه به ست له م

دوعا کردنه‌ی و هانا بردنه بۆ خودا، پشت به‌ستینه‌تی به‌فەضلو کەرەو
ره‌حمەتی خودا.

تێبینی :

نایه‌ته‌کان ئەم مانایانەیان لێ وەرەگیرێن :

۱- قیری ئەوه‌مان دەکەن، که داوای نیعمەتی ئاسایش بکەین بەراستی
ئاسایش نیعمەتیکی فرە مەزنەو گەلیک گرنگە بۆیه‌ حەزەرەتی ئیبراهیم
سەرەتا داوای ره‌خساندنی ئاسایشی کرد، چونکه‌ بەرژەوه‌ندی دینو دنیا به‌بۆ
ئاسایش دەستەبەر نابێ!

۲- دروستە ئادەمیزاد دوعا بۆ خۆی و باوکتو دایکتو وەچەو ئەوه‌ی بکا.

۳- شۆنکەوتنی پیغه‌مبەر و موصلیحان واجبەو نابێ بیگوێییان بکەین.
چونکه‌ حەزەرەتی ئیبراهیم فەرمووی ﴿فَمَنْ تَبِعَنِي فَإِنَّهُ مِنِّي﴾.

۴- داوای لیخۆشبوون بۆ تاوانباران دروستە، بە‌لان بۆ موشریک دروست
نیە چونکه‌ کۆرای موسوڵمانان لەسەر ئەوه‌ دامەزراوه‌: که دروست نیە داوای
لیخۆشبوون بۆ موشریک بکری: ئاماژە بە‌وه‌ی: که خودا دەفەرموی: ﴿إِنَّ اللَّهَ
لَا يَغْفِرَ إِنْ يَشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرَ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ﴾ النساء/ ۴۸.

۵- دروست نیە بۆ هیچ کەس، که مالێ منداڵی خۆی لەچۆڵەوانییەکی بێ
ئاوو کشتو کالدا بە‌رە‌للا بکا، نابێ لەم بارە‌وه‌ لاسایی حەزەرەتی ئیبراهیم
بکاتە‌وه‌، ئەمە حالە‌تیکی بووە تایبەت بوو بە‌ئەو، بە‌فەرمانۆ نیگای خودا
کردویدەتی.

۶- ئەوه‌شمان لەبیر نه‌چی دووبارە‌ کردنە‌وه‌ی حەزەرەتی ئیبراهیم لەدوعا
بە‌سۆزە‌که‌ی بۆ وشە‌ی (رب) یان (ربنا) ئاماژە‌یه‌ بە‌وه‌، که ئەو هاوار دە‌کاتە
پەرورە‌گار بە‌صیغه‌تی (رەبیبیەت) نە‌ک بە‌صیغه‌تی (ئولوھییەت) چونکه‌
کەم کەس هەن گومانیان لەئولوھییەتی خودادا هەبێ، بێ پر واکانیش لەمەدا
گومانیان نیە، بە‌لام ئەوه‌ی جیگای مونا‌قه‌شە‌یه‌ مە‌وزوعی رەبیبیەتە،

ته نانهت کۆمه لگا نه فامه کانیش به تایبه تی کۆمه لگای جاهیلی عه ره ب
بروایان به ئولو هییه تی خودا هه بوه. بۆیه حه زره تی ئیبراهیم له دو عاکه ی دا
ته رکیزی خسته سهر لایه نی ربوبیه تی.

هاتنی رۆژی قیامه ت و نیشانه کانی، دوا خستنی عه زابی قیامه ت و

چۆنیه تی سزادراوه کان و گۆزینی ئاسمانه کان و زهوی

الْحِسَابُ ﴿٤١﴾ وَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ غَفْلًا عَمَّا يَعْمَلُ

الظَّالِمُونَ إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمٍ تَشْخَصُ فِيهِ الْأَبْصَارُ ﴿٤٢﴾
مُهْطِعِينَ مُقْنِعِي رُءُوسِهِمْ لَا يَرْتَدُّ إِلَيْهِمْ طَرْفُهُمْ وَأَفْقَدَتْهُمْ

هَوَاهُ ﴿٤٣﴾ وَأَنْذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ فَيَقُولُ الَّذِينَ

ظَلَمُوا رَبَّنَا أَخِّرْنَا إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ نُجِبِ دَعْوَتَكَ وَنَتَّبِعِ

الرُّسُلَ أَوَلَمْ تَكُونُوا أَقْسَمْتُمْ مِّنْ قَبْلِ مَا لَكُم

مِّنْ زَوَالٍ ﴿٤٤﴾ وَسَكَنْتُمْ فِي مَسَاكِينِ الَّذِينَ ظَلَمُوا

أَنفُسَهُمْ وَتَبَيَّنَ لَكُم كَيْفَ فَعَلْنَا بِهِمْ وَضَرَبْنَا

لَكُمُ الْأَمْثَالَ ﴿٤٥﴾ وَقَدْ مَكَرُوا مَكْرَهُمْ وَعِندَ اللَّهِ

مَكْرُهُمْ وَإِنْ كَانَ مَكْرُهُمْ لِتَزُولَ مِنْهُ الْجِبَالُ

﴿٤٦﴾ فَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ مُخْلَفًا وَعَدِهِ رُسُلُهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ
ذُو انْتِقَامٍ ﴿٤٧﴾ يَوْمَ تُبَدَّلُ الْأَرْضُ غَيْرَ الْأَرْضِ وَالسَّمَوَاتُ
وَبَرَزُوا لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ ﴿٤٨﴾ وَتَرَى الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ
مُقَرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ ﴿٤٩﴾ سَرَابِلُهُمْ مِّنْ قِطْرَانٍ وَتَعْشَى
وُجُوهُهُمْ النَّارُ ﴿٥٠﴾ لِيَجْزِيَ اللَّهُ كُلَّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ
إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٥١﴾ هَذَا بَلَاغٌ لِلنَّاسِ وَلِيُنذَرُوا
بِهِ وَلِيَعْلَمُوا أَنَّمَا هُوَ إِلَهُ وَاحِدٌ وَلِيَذَّكَّرَ أُولُوا الْأَلْبَابِ ﴿٥٢﴾

پاش نهوی پدرو دگار به لگهی تاکنو ته نهایی خودای هیئانه وه، دوا
نه وهی باسی حمزه تهی نیبراهیمی کرد: که له خودا پارا وه ته وه: خوی
نه وه کانی له ها وه لدانان بو خودا بیارتی و یارمه تییان بدا بو کرده وهی چاکنو
روژی قیامت ره حمه تو لیخوشبوونی خوی بریژی به سه ریاند، نه مجار
به لگهی نه وه ده هیئته وه: که هاتنی روژی قیامت شتیکی حه تمی به
گومانی تیدا نیه. ده فرموی: ﴿وَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ غَافِلًا عَمَّا يَعْمَلُ
الظَّالِمُونَ﴾ نهی موحه مه د! وا مه زانه: خودا بی ناگیه لهو کرداران هی
سته مکاران نه نجامی ده دن. وا مه زانه که همر کاتی خودا مؤله تی
ئاده میزادی سته مکار ده داو عه زاییان لی دوا ده خا لییان بی ناگیه و
نیهمالی کردو و عه زاییان نادا، دلتیا به خودا به که یه که تاوانه کانیان
ده ژمیرو له سه ریاند ده نووسی و له روژی خوی تو له یان لی ده ستینی.

نهم خیطابه بهروالست بۆ پیغه مبه ره و له واقعیدا مبه ست
 نوممه ته که یه تی له سر شپوهی (ایاک أعنی واستمع یا جارة) کورده و ته نی
 (بوکی له گه ل تۆمه و خه سو گویت لی بی) نایه ته که دل دانه و یه بۆ
 موسولمانانو هه ره شه کردنه له سته مکاران ؛ به وه ؛ که پهروه ردگار
 کرده وه کانیا ن له سر ده نووسی و ناگای لی یانه و له روژی خوی دا ؛ که قیامه ته
 سزایان ده داته وه ، سزادانیا ن حه تمییه و نه و عه زابه یان پی ده گا ، چونکه
 ناگاداری خودا به سته مکارییا ن داخوازی سزادانیا نه . نه مجار پهروه ردگار نه و
 روون ده کاته وه ؛ که سزادانی نه و سته مکارانه ی دواخته وه بۆ روژیک ؛ که تا
 بلی پی روژیکی سامناکو نااسایی به . ده فهرموئ : ﴿إِنَّمَا يُؤَخِّرُكُمْ لِيُؤْمَ
 تَشْخَصَ فِيهِ الْأَبْصَارُ﴾ نه وه کوو سزادانه که یان دوا ده خه ی ن ئیلا بۆ روژیک
 دوا ی ده خه ی ن ؛ که تا بلی پی به لا و ناخوشییه کانی سامناکن ، هه ره له بهر دیمه نی
 به سامی نه و روژه چاوی ناده میزادان به ملو ق ده وه سته ی چا و قوچاندنیا ن بۆ
 نا کرئ له ترسانو له حه یبه تان ده شله ژینو چاویان بزیز ده رواننو پیلویان ویک
 نایه نه وه ، چاوه کان به ملو ق ده وه ستن چا و قوچاندنو چا و گیران نامینی !

نه مجار وه صفی هه لسانه وه یان له گۆره کانیا ن به په له هاتنیا ن بۆ ده سته
 مه حشر ده کا و ده فهرموئ : ﴿مَهْطَعِينَ﴾ له گۆره کانیا ن هه لده سته وه و به په له و
 به سر شۆری دین بۆ ده سته مه حشر . له چه ند شوینی تر دا قورن ان ناما ژه ی
 به م مانایه کردوه وه کوو ده فهرموئ : ﴿مَهْطَعِينَ إِلَى الدَّاعِ﴾ القمر / ۸ . یان
 ده فهرموئ : ﴿يَوْمَئِذٍ يَقْبَعُونَ الدَّاعِيَ وَلَا عَوجَ لَهُ ، وَخَشَعَتِ الْأَصْوَاتُ لِلرَّحْمَنِ ،
 فَلَا تَسْمَعُ إِلَّا هَمْسًا﴾ طه / ۱۰۸ . یان ده فهرموئ : ﴿يَوْمَ يَخْرُجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ
 سِرَاعًا﴾ المعارج / ۴۳ .

گۆره هه لده ته کینن و به په له روده که نه سارای مه حشر ﴿مُقْبِعِي رُؤُسِهِمْ﴾
 سه ریان بهرز کردۆته وه به ترسو له رزه وه ده روانن ، به م لا و نه ولادا ناو
 ناده نه وه .

﴿وَلَا يَزِيدُ إِلَهُهُمْ طَرْفَهُمْ﴾ چاویان به ملوق وه ستاوه و پیلووی چاویان ویک ناکه ویته وه، به لکو چاویان کراوه وه ستاوه وه ترسانو له شله ژاویان چاویان بو لیک نانری، تا چاویان هه تهر بکا ههرچی ده بینن ههر ده یانترسینی و جهسته یان وه لهرزه دینی. ﴿وَأَفْتَدَتْهُمْ هَوَاءٌ﴾ دل و دهرونیان خالی و بوشه، هیچ وه رناگری هیچیان له بیر نه ماوه، له ترسان په شوکاوه و شله ژاون، سه رسام و پرو جهیرانن. ههرچی هومیدو هیوا هه یه له دلیان دا نه، هیچ خوشی کامه رانییه کیان له دل دا نه.

نه وه نهو روزه یه خودا نهوانی بو هه لگرتوه، له و یستگه دا رایان ده گری، نه م ترسو لهرزه رویان تی ده کا ده په شوکین ده شله ژین ههر ده لی ی په له وه ری بی ده سه لاتو پچوکن له ژیر چنگی بازدا، ده لی ی کهر ویشکن له بهر ده م چپوله ی شیرو پلنگه دا!

نه مه نهو روزه یه خودا نهوانی بو داناوه، نهو روزه به هه موو دیارده سامناکه کانیه وه چاوه پتیانه حه تمه ن پی ی ده گنه! کهوابی نهی موحه ممه دا! وه خوکه وه و ناموزگاری بکه ﴿وَأَنْذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ﴾ ناده میزادان بترسینه له ناخوشی و نارچه تی روزه یکه که لهو روزه دا عه زاب یه خه یان ده گری و تیکیانه وه ده پیچی. ﴿فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ جا نهوانه ی: که سته مکار بوون گوییان به په یامی پیغه مبه ر نه داوه که نهو عه زابه ده بینن ده ست ده کمن په دادو فیغان، به ناله و هاوار، روده که نه خوداو لی ی ده پارینه وه ده لئین: ﴿رَبَّنَا أَخْرِجْنَا إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ نُحِبُّ دُعَاؤَكَ وَتَتَّبِعِ الرَّسُولَ﴾ خودایه بمانگیر وه بو دونیا، بو ماوه یه کی که م مؤله تمان بده، با هه له کانی خو مان راست بکه ینه وه که مته ر خه میمان پر بکه ینه وه، به پیر بانگه وازی پیغه مبه ره کاته وه بچین، بروایان پی بکه ین، ببینه یه کتا پرستو به دل سو زی به ندایه تیت بو بکه یزو شوین په یامی پیغه مبه رانت بکه وین، نه مجار بمانه ینه وه بو ساری مه حشر.

نمونه ی ئەم ئایه ته له شوینی تری قورئاندا هاتوه وه کوو ده فەرموی:
﴿لَوْلا اخْرَجْتَنِي اِلٰى اَجَلٍ قَرِيبٍ فَاَصْدَقَ وَاَكُنْ مِنَ الصّٰلِحِيْنَ﴾ المنافقون/ ۱۰. یان
ده فەرموی: ﴿حَتّٰى اِذَا جَاءَ اَحَدُكُمُ الْمَوْتُ قَالَ: رَبِّ اِجْعَلْنِیْ لِعَمَلٍ صَالِحًا
فِیْمَا تَرَكْتُ﴾ المؤمنون/ ۹۹-۱۰۰.

ئەمجار خودا بە شیوه ی سەرزەنشتموه ولامی دانموهو فەرموی: ﴿اَوَلَمْ
تَكُوْنُوْا اَفْسَمْتُمْ مِنْ قَبْلِ مَا لَكُم مِّنْ زَوَالٍ﴾ ئەوه ئیوه نەبوون لەدوینادا پیش
ئەم حالەتان سویندتان دەخواردو دەتانگوت: کە ئیمە مردین جارێکی تر
زیندوو ناکرێنیهوه؟ بپواتان وابوو قیامەت نیهو حیسابو لی کۆلینیهوه نیه
لەژیانی دنیاوه بۆ ژیانی قیامەت گواستنیهوه نیه، دەتانگوت: ژیاں هەر ژیانی
دونیایهوه کە مردین تازه زیندوو نابینیهوه؟ وه کوو له شوینیکی تردا ده فەرموی:
﴿وَاقْسَمُوا بِاللّٰهِ جَهْدَ اِيْمَانِهِمْ لَا يَبْعَثُ اللّٰهُ مِنْ يَّمُوْتٍ﴾ النحل/ ۳۸. دەی کەوابی
ئەم سزایه بجێژن لەتۆلە ی ئەو ئینکاریکردنەتان. ئەمە لە حالەتیکدا ئیوه بێ
ئاگا بوون، ئەگەر وردبوونایهوهو بەخۆتاندا بچونایهوه دەتانزانێ: کە ئەم رۆژه
دێ ئیوه ژیاو دەبنیهوه بەلام ژیاو بوونهوه سودی نیه! ﴿وَسَكَنْتُمْ فِيْ
مَسَاكِيْنٍ الدّٰیْنِ ظَلَمُوْا اَنْفُسَهُمْ وَتَبَيَّنَ لَكُمْ كَيْفَ فَعَلْنَا بِهِمْ﴾ ئیوه جێنشین
بوون له شوینی ئەوانه ی: کە سته میان لەخۆیان کردوه، هاوهلی سته مکارانتان
کرد، بەرێو شوینی ئەواندا روێشتن چاوتان لەوان کردو لاسایی ئەوانتان
کردهوه، هەرچەندە بۆتان ناشکرا بوو چیمان بهو سته مکارانه کرد، چۆن
لەناومان بردن لەتۆلە ی رەتکردنەوه ی پەیا می پیغه مبه رانو به رەنگار
بوونهوه ی بانگەوازی حەق، بەچاوی خۆتان شوینەواری لەناوچوانتان بینیو
بۆتان دەرکەوت ئاکامیان ریسوایی و لەناو چوون بوو.

﴿وَضَرَبْنَا لَكُمْ اَلَمْثَالَ﴾ پەندو ئامۆژگاریمان کردن، مەشەلمان بۆ
هیناوه لەقورئانداو پیمان گوتن: کەسێک بتوانی لەسەرتاوه شتێک دروست
بکا زۆر بەناسانی تر دەتوانی دوا ی لەناوچونی دروستی بکاتەوه. دەتوانی

سزای مۆله تدرایان بدا، وه کوو چۆن ده توانی سزای به عه جه له یان بدا. به لام
ئیه په ند نامیز نه بوون وه هۆش خۆتان نه هاتنه وه وازتان له سهر ره قی خۆتان
نه هینا!

تازه به تازه ده تانه وی عه زابه که تان دوا بکه وی بگه پنه وه بۆ دنیا، تازه
کار له کار ترازوه هه لتان له کیس چوه!!

ئه مجار په روه دگار نه وه راده گه یه نئ: که حالۆ هه لۆستی نه مانیش
وه کوو حالۆ وه زعی سته مکاره کانی پیش خۆیان وایه ده فهرموئ: ﴿وَقَدْ
مَكْرُوا مَكْرَهُمْ﴾ واته: نهوانه ی جینشین بوون له شوینی سته مکاره
پیشینه کان، هه لۆستو حالۆ وه زعیان له سته مکاره رابوردوه کان جیانه بوه،
هه مان هه لۆ ته قه لای پیشینه کانیاں داویانه بۆ ره تکرده وه ی حقو
به درۆ خسته وه ی پیغه مبه رانۆ چه سپاندنی به تال، نه مانیش هه موو هیزو
توانای خۆیان له م بواره دا خستۆته گه رو چییان پیکرا کردیان، به هه موو
جۆریک دۆی نایینی حق وه ستان!

﴿وَعِنْدَ اللَّهِ مَكْرُهُمْ﴾ فرتو قیلۆ مه کره کانیاں لای خودا نووسراوه،
بیگومان سزای عادلانیه یان ده داته وه، هه موو شتیکی لای خودا نووسراوه
تۆمار کراوه به گویره ی کرده وه هه لۆستیان تۆلیان لی ده ستینی.

﴿وَإِنْ كَانَ مَكْرُهُمْ لِتَزُولَ مِنْهُ الْجِبَالُ﴾ سه ره نجامی مه کری نهوان
خه ساره تمه ندی و به فتاره چوونه، مه کری نهوان نه وه نده به هیز نیه به توانی کیو
له شوینی خۆی بجوئینی، مه کری نهوان ناتوانی نایاتی خودا، شه ریه قی
خودا، موعجیزه ی پیغه مبه ران: که وه کوو کیو دامه زراون بیوچینه وه، که ی
مه کری نهوان ده توانی کیو، یان شتیکی: که به ته ندازه ی کیو دامه زراوو
چه سپاوه لابه ری بیگوژیته وه به رهنگاری بکا، مه کری نهوان له ژیر هیزی
قودره قی خودا دایه چۆنی بوی ناوای له گه له ده کا!

﴿فَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ مُخَلَّفًا وَعَدِّهِ رَسُولُهُ﴾ ئەى موحه مەمەد! وا مەزانە خودا وادەو بەلئینی: کە داویەتی بە پیغەمبەرانی نایهینینه دی، دڵنیا بە جی بەلئینی داویەتی بە پیغەمبەرانی هەموان دینیتە دی.

شایانی باسە هەرچەندە خیطابە کە بۆ پیغەمبەرە وەلئ مەبەست ئوممەتە کە یەتی.. ئەمەش وەکوو پیشوو وایەو لەسەر شیوەی (بوکی لەگەڵ تۆمەو خەسو گویت لی بی) دەیهوئ موسوڵمانان وا لی بکا بتمانە بموادەو بەلئینی بکەنو دڵنیا بن: کە خودا بەلئینی خۆی دینیتە دیو ستمکاران سزا دەداو تۆلە لە کافرو بە درۆخەرەو هەکان دەستین!

﴿إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ﴾ بیگومان پەرەردگار بالادەستەو بەتوانایە، ناهیلئ ستمکار لەسزا رزگاری بی، ناهیلئ مەکرباز بی سزا بۆی دەرچی! هەر شتیک بیهوئ بیکا دەیکاو کەس نیە بتوانئ بییتە لەمپەر لەبەردەم ویستی خودادا، هەر کەسیکی بوئ سزای بدا لەچنگی رزگاری نابوئ کەس ناتوانئ لە دەست خودا راکا، پەرەردگار خواەنی سزاو تۆلەیه بۆ ئەوانەى پەيامی پیغەمبەرەکانیان رەت کردۆتەو وەو شەریکیان بۆ خودا داناو.

ئەمجار پەرەردگار کاتی تۆلەستاندنەو کەى دیاری دەکاو دەفرموئ: ﴿يَوْمَ تُبَدَّلُ الْأَرْضُ غَيْرَ الْأَرْضِ وَالسَّمَوَاتُ﴾ واتە: پەرەردگار خواەنی تۆلەستاندنەو وەو سزادانە لەروژیکدا: کە زەوی دەگۆردرئ بە زەوییه کی تر بەم جۆرە ئەم زەوییه ئیستا دەبیته تۆزو خۆلۆ دوو کەل بلاو دەبیتهو، پاشان دەبیتهو زەوییه کی تر!

هەرەو ها ئاسمانەکان دەگۆردرئ، ئەستیرهکان بلاو دەبنەو وە هەلده وەرزو وردو خاش دەبن، خۆر روناکی نامینئ و مانگ تاریکایی بەسەردا دئ.

هەرچەندە ئیمە نازانین چۆن ئەم گۆرانکارییه دیتە دی و شیوە و سروشتی زەوی تازەو ئاسمانی تازە چۆن دەبی شوینە کەیان لەکوئ دەبی، ئەم گۆرانکارییه چۆن پەیدا دەبی!

نیبنو عه بیاس ﷺ ده فهرموئ: زه وییه تازه که ههر ئه و زه وییه ی
تیستایه، وه لی صیفاته کانی ده گۆرین، کیوه کانی نامینن، ده ریاکانی
ده ته قنه وه پرده بنه وه ده بنه ده شتیکی کاکي به کاکي و هیچ به رزایی و شیوو
دۆلی تیدا نابیندری.

هه ندیک ده لئین: پهروه ردگار سهر له نوئ زه ویه کی ترو ناسمانی تر
دروست ده کاته وه.

نیبنو مه سهوودو ئه نه س ده فهرموون: رۆژی قیامت ئاده میزاد له سهر
زه وییه کی سپی هه شر ده کرین، کهس له سهر ئه و زه وییه تاوانی نه کردوه.

ئیمام نه حمده له خاتو عایشه وه ریوایه ت ده کا ده لی: عایشه
فه رموده تی: من یدکه م کهس بووم ده ربارهی ئه م نایه ته ﴿يَوْمَ تُبَدَّلُ الْأَرْضُ
غَيْرَ الْأَرْضِ وَالسَّمَوَاتُ﴾ پرسیارم له پیغه مبه ر ﷺ کردو وتم: ئه ی
پیغه مبه ری خودا! ئه و رۆژه ئاده میزاد له کوئ ده بن؟ فه رمووی له سهر پردی
سیراط.

قه تاده له حه سانی کوپی بیلالی موزه نییه وه له عایشه وه ﷺ ده لی:
پرسیارم له پیغه مبه رم کرد ده ربارهی نایه تی ﴿يَوْمَ تُبَدَّلُ الْأَرْضُ غَيْرَ الْأَرْضِ
وَالسَّمَوَاتُ﴾ وتم: ئه ی پیغه مبه ری خودا! ئه و رۆژه ئاده میزاده کان له کوئ
ده بن؟ پیغه مبه ر ﷺ فه رمووی: (لقد سألني عن شيء ما سألني عنه احد من
أمتي، ذاك أن الناس على جسر جهنم).

خاوه نی ته فسیری (روح المعان) له کاتی رافه کردنی ئه م نایه ته دا زۆر
رای موفه سه سرین راده نوئینی، به لام چونکه باسه که باسیکی غه بییه
نه یه توانیوه شتیک بلی دڵ پی ئا و بخواته وه.

نیبنو که ئیر زۆر بۆچونی جیا جیای هی ناو، گه لیك فه رموده ی
پیغه مبه ری له م باره وه ریوایه ت کردون، پوخته که یان ئه وه یه: که من

نووسیومه. هەرچهنده لهبارهی لهفظهوه ههندی جوداوازی لهتیوان
ریوایهتهکاندا ههیه، بهلام لهرووی ماناوه یهکن.

بهکورتی نایهتی قورشانو فهرموودهکانی پیغهمبهر ﷺ و زانستی تازه
کۆکن لهسهر نهوه: که رۆژیک دێ زهوی دهیته یهکپارچه ناگرو ئادهمیزادی
لهسهر نابن.

ئهم نایهته پیرۆزه یهکیکه لهموعجیزهکانی قورشان، که ئهمرۆ زانستی
تازه پشتگیری دهکا، مانای ئهم نایهتهو زانیاری تازه بهتهواوی یهکتر
دهگرنهوه!! زانیانی فهلهک دهئین: زهویو خۆرو باقی ئهستیرهکانی تر
لهکۆندا کوریهکی ناگراوی بوون لهبۆشایی دا لههاتوچۆدا بوون، ملیونهها ساڵ
ئهم کوپه ناگرینه بهدهوری خۆدا سوپاوهتهوه پاشان خۆری لی بووهوه، دواي
ملیونهها سالی تر ئهستیره گهڕۆکهکانی تر لی جیاپوونهوه که یهکێ لهو
گهڕۆکانه زهوی بوو. ئهمجار دواي چهند ههزار سالی تر مانگهکانی لی
جیاپوونهوه، گومانیش نیه جاریکی تر ئهم حالو وهزعه بهسهر بوونهوهردا
دیتهوه، واته: زهویو خۆرو ئهستیرهکانی تر پاش ملیونهها سالی تر سهر
لهنوی دهتۆینهوهو دهبنهوه بهکوریهکی ناگراوی ماوهیهکی تر لهبۆشایی دا
هاتوچۆ دهکا، ئهمجار جاریکی تر لهم کوره ناگراوییه خۆرو زهوی لی جیا
دهبنهوه، زهوییهک دیتهوه کایه جودا لهم زهوییهو خۆریک پهیدا دهبی لهم
خۆری ئیستا جوداوازهو ئاسمانهکانیش لهئاسمانی ئیستا ناچن!

دهی ناوهڕۆکی ئهم تیوره زانستییه لهگهڵ مانای نایهتهکهدا چ
دزایهتیکیان نیه، دهتوانین لهروانگهی ئهم تیوره زانستییهوه مانای نایهتی
﴿يَوْمَ تُبَدَّلُ الْأَرْضُ غَيْرَ الْأَرْضِ وَالسَّمَوَاتُ﴾ حالی بسین، ههر کاتیکیش
زانیاری پیش کهوت تیۆریکی زانستی تر سهری ههڵدا دژی ئهم تیورهو
دهرکهوت تیوره پیشهوهکهو ههڵه بووه ئهوه مانای نایهتهکه ههروهک خۆی
دهمینیتهوهو دهبی ههول بهدین بزانیین خهلهلی بهراورد کردنهکهمان لهکۆی دا

بووه. واته: نابی رینگه به خۆمان بدهین نایه ته کانی قورشان سهد دهرسه د به تیوره زانستییه کان مانا بکهین، نایه ته که داتیینو تیوره که ی به سهردا ته طبیق بکهین، وا خۆمان پیوه ند بکهین ههرکاتی تیوره که هه لوه شایه وه مانای نایه ته که هه لوه شیتموه (استغفر الله!).

تیوره زانستییه کان ریبازی خۆیان هه یه و قورشان ریبازی خۆی هه یه، ده توانین بۆ مانای نایه ته کانی قورشان سوود له تیوره زانستییه کان وه ربرگیرن، به لام نابی تیوره زانستییه کان بکهینه مانای نایه ته کانو بلیین نهم تیوره زانستییه پرپاو پر مانای فلان نایه ته. نهم هه لیه کی گه وره یه و ناو ته خوازین کهس تی تی نه که وئ. چونکه ئیمه بروامان وایه قورشان حه قو راسته و ههرگیز ناراستی و به تال روی تی ناکه نو تییدا نینو سهد دهرسه حه قو راسته، به لام تیوری زانستییه نه مپۆ راست دیته بهرچاوو سبهینێ هه لده وه شیتموه، ناراست دهرده چی!

﴿وَبَرِّزُوا لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ﴾ ههرچی مه خلوقات هه یه هه موویان له گۆره کانیان دینه دهره وه، چاوهرپوانی برپاری په روه ردگارن، هه موویان له پیش دوو دهستی خودای تاکو ته نها و بالاده ستدا ده وهستن، جگه له په نای خودا هه یه پنایه کی تریان نیه، جگه له خودا کهس به فریایان ناکه وئ، جگه له خودا کهسی تر برپاری به ده ست نیه، فرمانه وه ای تاکو ته نیا خۆیه تی و بهس!

نهمجار زه بوونی و بی توانایی تاو نباره کان دیاری ده کاو ده فهرموی: ﴿وَتَرَى الْأَشْجَارَ مِثْلَ مُقَرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ﴾ نه ی موحه ممه د! تو له و رۆژه دا تاوانباران ده بینێ کۆمه ل کۆمه ل به زنجیر پیوه ند کراون، به یسه کتره وه به ستراونه وه شه ته ک دراون، نه وانه ی مولحیدو بی باوه رن پیکه وه شه ته ک دراون، نه وانه ی موشریکن، یا پیاو کوژن، یا خیانه تکارو دزو سود خۆرن ههر کۆمه له و به جیا پیوه ند کراونو تیک خراون، وه کوو له نایه تیکی تردا ده فهرموی: ﴿وَاحْشَرُوا الَّذِينَ ظَلَمُوا وَأَزْوَاجَهُمُ﴾ الصافات/۲۲. یان ده فهرموی: ﴿وَإِذَا

النفوس زوجت ﴿التکویر﴾ ۷. یان ده فهرموی: ﴿فکبکبوا فیها هم
والغاوون﴾ الشعراء/۹۴.

﴿سرایلهم من قطران﴾ کراسه کانیان له قه ترانه: که زور زوو ناگر
ده گری. واته: جهسته یان به قه تران سواخ ده دری بویه ده کری لاشه یان
داده پویشی.

قه تران جهویتیکی بۆگه نه له داری عمر عمر ده ده چیو چهوری شه، زور زوو
گر ده گری.

﴿وتغشی وجوههم النار﴾ ناگری دۆزه خ رویمان داده پویشی، سمرتاپای
جهسته یان به هوی نهو قه ترانه ی له جهسته یان هه لسوراهه گر ده گری.

یان کراسیان بۆ دروست ده کریو له جهویه هه لده کیشری ناگریان تی
به ده دری. بویه به تایبه تیش ناوی دهو چاوی هیئا، چونکه دهو چاو
گرنگترینو به ریزترین نه دمامی جهسته ی ناده میزادن. نهو تا له شوینیکی تردا
ده فهرموی: ﴿تلفح وجوههم النار، وهم فیها کالحون﴾ المؤمنون/۱۰۴. یان
ده فهرموی: ﴿افمن یتقی بوجهه سوء العذاب یوم القیامة﴾ الزمر/۲۴.

نه مجار پهروه ردگار هوی سزادانه که یان روون ده کاته وهو ده فهرموی:
﴿لیجزی الله کل نفس ما کسبت﴾ پهروه ردگار نهو کارانه ده کا بۆ نهو هی
هه مو ناده میزادیکی به گویره ی کرده وه کانی سزای شیای خوی وه ریگریته وه.
چاکه به چاکه و خراپه به خراپه! سزای کافرو تاوانباران ده دا له سه ر کوفرو
تاوانیان، پاداشی موسولمانو خودا په رستانیش بداته وه له پاسای تیمانو
باوه رو کرده وه ی باشیان! وه کوو له شوینیکی تردا ده فهرموی: ﴿لیجزی الذین
اساؤوا بما عملوا ویجزی الذین احسنوا بالحسنى﴾ النجم/۳۱.

﴿ان الله سریع الحساب﴾ بیگومان خودا زور به خیرایی حیسابو
لیکۆلینه وه له گه ل به نده کاند ده کا، حیساب کردن له گه ل نه م غافلئ ناکا
له حیساب کردنی نهو، وه کوو چۆن رزقو روژیدان به خدر بی ناگای ناکا له رزقو

روژیدانی به‌مه‌مه‌ند! چونکه خودا ئاگاداری هه‌موو نه‌ینی و ئاشکرایه‌که هه‌موو ئاده‌میزاد به‌نیسه‌ت خوداوه وه‌کوو یه‌ک به‌نده وایه وه‌کوو ده‌فه‌رموی: ﴿مَا خَلَقَكُمْ وَلَا يَعْثُبُكُمْ إِلَّا كُنُفُسٌ وَاحِدَةٌ﴾ لقمان/٢٨. دروستکردنو زیندو کردنه‌وی هه‌موو ئاده‌میزاد لای خودا وه‌کوو دروستکردنو زیندو کردنه‌وی تاقه نه‌فسیک وایه.

﴿هَذَا بَلَاغٌ لِلنَّاسِ﴾ ئەم قورئانه راگه‌یاننده بو ئاده‌میزادانو بو په‌ندو ئامۆژگاری به‌سیانه، به‌لگه‌یه‌کی به‌هێزه نه‌گه‌ر به‌گوێره‌ی رێنۆخایی‌یه‌کانی هه‌لسو کهوت بکه‌ن سهر‌فرازی دونیاو قیامه‌ت ده‌بن.

ئەم قورئانه‌مان بو ئاردوون بو ئه‌وه‌ی نه‌صیحه‌تو ئامۆژگاری لی وه‌ریگرن ﴿وَلِيَذُرُوا﴾ هه‌روه‌ها بو ئه‌وه‌ی پێی بترسێندرێن له‌سزاو تۆله‌ی خودا ﴿وَلِيَعْلَمُوا أَنَّمَا هُوَ إِلَهٌُ وَاحِدٌ﴾ بیکه‌نه به‌لگه‌و بزانی: که خودا تاکو ته‌نهایه‌و هیچ خودای تر نیی جگه‌ له‌وه ﴿وَلِيَذْكُرُوا﴾ اولوا الالباب هه‌روه‌ها بو ئه‌وه‌ی خاوه‌ن عه‌قل و هۆشه‌کان بیر بکه‌نه‌وه‌و په‌ندو ئامۆژگاری لی وه‌ریگرن.

واته: ئەم راگه‌یاننده‌ی قورئان سی سوودی سه‌ره‌کی هه‌ن:

١- ترساندن له‌عه‌زایی خودا.

٢- به‌لگه‌ هێنانه‌وه له‌سه‌ر هه‌بوونی خودایه‌کی تاکو ته‌نها.

٣- رێ نیشان‌دانو فێر بوونی رێبازی ژیان به‌شێوه‌یه‌کی به‌خته‌وه‌رانه.

پیستی سهره باسه کان

۲	سورمتی (یوسف)
۴	بهشی نۆیه م له چیرۆکی یوسف : یوسف دهبیته کار به دهستی بهرزو نه میندارییهتی دارایی و گهنجینه و مرد دگرئ
۱۰	بهشی دهیه م له چیرۆکی یوسف: کورمهکانی یه عقوب دین بۆ میصرو دانه وێله له حمزرتی یوسف دمکرن و داوای هینانی برا بچکوله که یان ئی دمکا
۱۴	بهشی یازدهه م له چیرۆکی حمزرتی یوسف: گفت و گوێ براکانی یوسف له گهه باوکیان دا دمر باره ی نار دنی بنیامین له گهه لیان بۆ میصر
۱۸	بهشی دوازدهه م له چیرۆکی حمزرتی یوسف: راسپاردی حمزرتی یه عقوب بۆ کورمهکانی له کاتی چوونه ناو شاری میصر وه
۲۳	بهشی سیژدهه م له چیرۆکی یوسف: ناسینه وه ی بونیامین له لایه ن حمزرتی یوسف وه. نه خشه دانان بۆ گلدانه وه ی
۳۰	بهشی چواردهه م له چیرۆکی یوسف: دان و سانیکی توندو تیز له نیوان کورمهکانی حمزرتی یه عقوب له گهه حمزرتی یوسف دا
۴۲	بهشی پانزدهه م له چیرۆکی یوسف: ناسینه وه ی کورمهکانی یه عقوب بۆ یوسف و دانانیان بههه له ی خویان!
۴۹	بهشی شانزدهه م له چیرۆکی یوسف: هه ولدانی یه عقوب بهیونکردنی یوسف و پشتگیری کردنی نه م بۆنکردنه بههوی کابرای مزده دمر وه!
۵۳	بهشی حمفدهه م له چیرۆکی یوسف: بهیه که گه یشتنه وه ی خیزانی یه عقوب له شاری میصر.
۵۸	بهشی ههژدهه م له چیرۆکی یوسف: پارانه ومیه کی گشتی.
۶۰	بهشی نۆزدهه م له چیرۆکی یوسف: چه سپاندنی پیغه مبه را یهتی حمزرتی موحه مد ﷺ
۶۸	بهشی بیسته م له چیرۆکی یوسف: په ند و مرگرتن له چیرۆکهکانی قورنان.
۷۵	سورمتی (الرعد).
۷۸	قورنانی پیرۆز حق و راسته.

۸۰	برئ دیاردهی دمه‌لآت و بمتوانایی خودا له ئاسمانهکان و زموی دا.
۸۹	بروانه‌کردنی کافرمان بههاتنی رۆژی قیامت و به‌پنجه‌مبهرایهتی حمرزمتی موحه‌ممهد ﷺ
۹۵	برئ دیاردهی زانیاری خودا: که هه‌موو شتیک دمگرتیه‌وه.
۱۰۴	دیاردهی خودایهتی په‌رومردگار و نیشانه‌کانی دمه‌لآتی.
۱۰۹	تاک و تمنهای خودا و نمونه‌ی موسولمان و موشریکه‌کان لمبهرامبهر تاک و تمنهای خودا.
۱۱۲	نمونه‌ی حق و بمتال و سمرنجامی به‌ختیاران و به‌دبه‌خته‌کان.
۱۲۱	رموشتی خاومن عه‌قل و فامه‌کان، به‌خته‌وو و کامه‌رانه‌کان و پادشایان.
۱۲۷	رموشتی به‌دبه‌خته‌کانی رۆژی قیامت و سزادانیان.
۱۳۰	رزق و رۆژی به‌دمست خودایه، هیدایهت له خوداو میه بۆ که‌سێک ئیمان به‌خودا به‌ئینی.
۱۳۶	حمرزمتی موحه‌ممهد ﷺ شتیک نا‌ئاسایی نیه له‌ناو پنجه‌مبهراندا، ئه‌ویش و مکوو پنجه‌مبهرمانی تر ئاده‌میزاد بووه‌و نیگای بۆ کراوه.
۱۵۱	چۆنیمتی به‌هه‌شت و هه‌لۆیستی ئه‌هلی کیتاب و شوبه‌هی موشریکه‌کان بهرامبهر پنجه‌مبهرایهتی حمرزمتی موحه‌ممهد ﷺ
۱۶۲	ئهرکی سهر شانی پنجه‌مبهر ﷺ گه‌یاندنێ شریعته‌ پاداش و سزا به‌دمست خودایه.
۱۶۸	سورمتی (ابراهیم)
۱۸۱	ئهرکی سهرشانی حمرزمتی موسا به‌رامبهر گه‌له‌که‌یی و ئامۆژگاریکردنی بۆیان.
۱۸۶	برئ هه‌وال و سهرگوزشته‌ی پنجه‌مبهرانی پێشوو له‌گه‌ڵ گه‌له‌کانیان دا.
۱۹۳	هه‌ره‌شه‌ کردنی کافرمان له‌ پنجه‌مبهران و به‌ئینی په‌رومردگار به خوداپهرستی: که سته‌م کاران له‌ناو ده‌با.
۲۰۲	به‌لگه‌ی تاک و تمنهای خودا و تواناو دمه‌لآتی به‌سهر له‌ناوبردنی ئیه‌وداو هینانی که‌سانی دیکه بۆ شوینی ئیه‌وه.

۲۰۳	دهمخ دهمخی نیوان به دبه خته گانی رۆژی قیامهت و گشت و گۆی نیوان شهیتان و شوینکه وتوانی و به مرز گهیشتنی موسولمانان به بهمهشت.
۲۰۹	نموونه ی به خته و مران و به دبه خته کان.
۱۱۶	سپله یی کافران بهرام بهر نیعمه ته گانی خودا، فرمان به موسولمانان به وه نویژمکانیان نه نجام بدهن و مالی خوین ببه خشن.
۲۲۱	به لگه ی جۆراو جۆر له سمر هه بوونی خودا و تاك و ته نهایی له بوونه و مرو نه فسی ئاده میزاده کان دا.
۲۲۷	نزاو پاران هوه ی ئیبراهیم بهردو پرووی کابه.